

och tjänst innehavaren, som är laboratoriets chef, har fyra laboratoriebiträden sig underställda. Då de virologiska arbetsuppgifterna blivit allt mera omfattande och betydelsefulla, synes det mindre tillfredsställande, att den befattningshavare, som har det främsta ansvaret för arbetets uppläggning och bedrivande, längre skall behöva förbli å icke ordinarie stat.

2 b) och c). Beträffande båda dessa befattningar gäller, att de arbetsuppgifter, som förbundits med desamma, är av speciell natur, att de problem det gäller måste ses på längre sikt och att följaktligen behov av tjänsterna i fråga kommer att föreligga för överskådlig tid framåt. Beträffande mastitkonsulenttjänsten har hittillsvarande extra förmåner inte visat sig tillräckligt lockande för att under längre tid kunna å tjänsten kvarhålla önskvärda tjänst innehavare. F. n. fullgöres de med tjänsten förenade arbetsuppgifterna av en avdelningsföreståndare å övergångsstat. För att befordra kontinuitet vid tjänsteutövningen är det nödvändigt, att jämväl mastitkonsulentbefattningen lönegrads placeras i enlighet med den befordringsgång, som godkänts för renkonsulenten och fyra andra konsulenttjänster vid anstalten. Styrelsen finner dessutom önskvärt, att båda här behandlade tjänster fr. o. m. nästa budgetår uppföres såsom extra ordinarie i högst lönegrad Ae 26.

2 d). I huvudsak samma förslag har upptagits i anstaltsstyrelsens anslagsäskanden upprepade gånger tidigare. Rörande motiveringen för desamma torde få hänvisas till IX ht 1960, s. 207 under 1 a) och 2. Härutöver anför styrelsen i årets anslagsskrivelse bl. a. följande.

Med nuvarande begränsade personella möjligheter har den vetenskapliga bearbetningen av avdelningens stora forskningsunderlag blivit betydligt eftersatt. Anstaltens organisation med fackavdelningar och inte djurslags specialiserade avdelningar medför att den vetenskapliga personalen vid patologisk-anatomiska avdelningen skall räkna till för forskning på sjukdomsproblem hos så vitt skilda djurslag som nötkreatur, svin, fjäderfä, pälsdjur, häst, hund, vilt och fisk. För att skapa större möjligheter att forskningsmässigt täcka de speciella krav som de olika djurslagens sjukdomar uppställer vill styrelsen starkt understryka vikten av att här föreslagna personalförstärkning må kunna genomföras. Den patologisk-anatomiska diagnostiken och forskningen utgör särskilt inom veterinärmedicinen en viktig förutsättning för sjukdomsbekämpandet och livsmedelshygienen. Styrelsen anser att genom tillkomsten av en ny laboratoristjänst en förste assistenttjänst tills vidare kan lämnas obesatt.

2 e). Beträffande kassörens avlöningsförmåner har anstaltsstyrelsen tidigare framfört förslag (IX ht 1957, s. 208—209 under 20, 1958, s. 332 under 3 g) samt 1960, s. 210 under 3 j)).

Utöver vad tidigare anförts, erinrar styrelsen i årets anslagsskrivelse bl. a. om att för kvalificerade uppgifter vid statens bakteriologiska laboratoriums kameralsektion finnes såväl en förste byråsekreterare i lönegrad A 21 som en kamrerare i lönegrad A 19, en bokhållare i lönegrad A 13 och en kassör i lönegrad A 12. I SBL-utredningen, avgiven i maj 1960, föreslås inplacering av kamreraren i lönegrad A 21, en kassörstjänst i lönegrad A 13 och

en i lönegrad A 12 samt dessutom en byråassistenttjänst i lönegrad A 17.

2 f)—k). Enligt den av statsmakterna godkända överenskommelsen om statstjänstemännens löner under år 1960 och 1961 m. m. har tre förste laboratoriebiträden i lönegrad A 10 (två vid serologiska och en vid kemiska avdelningen) uppflyttats till laboratorieassistenter i lönegrad A 11, varemot två sådana tjänster (en vid patologisk-anatomiska och en vid parasitologiska avdelningen) nedflyttats till befattningar såsom laboratoriebiträde i högst lönegrad Ae 9. Statsmakternas beslut innebär vidare bl. a. oförändrad lönegradsplacering för två institutionsvaktmästare vid patologisk-anatomiska avdelningen, en i lönegrad Ao 8 med tjänstebenämningen ändrad till förste vaktmästare och en i lönegrad Ao 9 med tjänstebenämning ändrad till fotograf, samt sänkning av lönegradsplaceringen för en institutionsvaktmästare i lönegrad A 8 vid substratberedningen till lönegrad A 7 och av tre befattningar såsom vaktmästare i lönegrad Ae 7 vid stallar för försöksdjur till institutionsbiträden i högst Ae 5.

Då vid här nämnda lönegradsplaceringar enligt anstaltsstyrelsens mening tillräcklig hänsyn ej tagits till de arbetsuppgifter, som karakteriserar ifrågavarande tjänster, har styrelsen, som inte i samband med de löneförhandlingar, vilka föregått lönegradsplaceringarna, haft tillfälle meddela sina synpunkter, i skrivelse den 6 maj 1960 anmält, att det synes ofrånkomligt, att lönegradsplaceringarna för vissa av tjänsterna snarast tillrättaläggas. Styrelsen återkommer nu till dessa frågor och anför härutinnan i huvudsak följande.

2 f). Tjänsten fanns redan vid anstaltens omorganisation år 1943, då även nuvarande placering såsom förste laboratoriebiträde vid patologisk-anatomiska avdelningen beslutades (prop. 1943: 129). Vid sitt avgivande i anslagsskrivelsen för budgetåret 1960/61 av förslag angående inplacering av ifrågavarande tjänst med ledning av de i propositionen 1959: 152 redovisade grunderna framhöll styrelsen — liksom för övriga främsta laboratoriebiträden å anstaltens olika avdelningar — att av tjänsteinnehavaren krävdes ett kunnande, som låg betydligt högre än vad som fordrades för laboratoriebiträde i allmänhet. Dessa uppgifter avsåg exempelvis arbetsledning och praktisk handledning av vederbörande laboratorium tilldelade elever, utprovning och vidareutveckling av undersökningsmetoder, handhavande av komplicerad apparatur, biträdande vid vetenskapligt forskningsarbete. I betraktande härav borde samtliga fem förste laboratoriebiträdestjänster, däribland även den vid förevarande avdelning, inplaceras såsom laboratorieassistent i lönegrad A 11.

För anstalten framstår den deklassering av förste laboratoriebiträdestjänsten vid patologisk-anatomiska avdelningen, som skedde vid 1960 års löneöverenskommelse, såsom helt oförklarlig. Anstalten anger tjänsteinnehavarens arbetsuppgifter på följande sätt.

1. Framställer snittpreparat för histopatologiska undersökningar väsentligen av forskningskaraktär. Tjänsteinnehavaren besitter en omfattande kännedom om histokemiska färgningsmetoder och specialfärgningar.

2. Ansvarar för vid avdelningen förekommande preparatriselevutbildning. Denna utbildning är helt skild från och av helt annan karaktär än den ut-

bildning av bakteriologielever, som delvis står under ledning av en laboratorieassistent i lönegrad Ao 13.

3. Leder arbetet för fyra anställda preparatriser och ansvarar därvid bl. a. för en successiv höjning av den tekniska standarden på avdelningens laboratorier.

4. Utprovar och vidareutvecklar självständigt mera invecklade undersökningsmetoder med ledning av övervägande utländsk facklitteratur.

Enligt anstaltens uppfattning täcker sålunda förekommande arbetsuppgifter helt fordringarna för tjänstens uppflyttning lägst till laboratorieassistent i lönegrad Ae 11.

2 g). Tjänsten som förste laboratoriebiträde å parasitologiska avdelningen inrättades år 1956 (prop. 124) genom omändring av en tidigare befattning. Med hänsyn till att avdelningen — det enda laboratorium av ifrågavarande slag i hela riket — ej tidigare disponerade någon befattning i nämnda grad, blev den nya tjänsten av anstaltens styrelse placerad å sagda laboratorium.

Arbetsuppgifterna för tjänsteinnehavaren är i huvudsak följande.

1. Behärskar alla parasitologiska undersökningsmetoder och förekommande sektionsarbete. Kan självständigt ställa diagnoser på alla regelbundet förekommande parasiter. Biträder vid vetenskapligt forskningsarbete.

2. Leder arbetet för tre anställda laboratorie- och institutionsbiträden.

3. Ansvarar för vid avdelningen tidvis förekommande elevutbildning.

4. Har översyn och kontroll av olika undersökningsmetoder med ledning av in- och utländsk litteratur.

Även nämnda arbetsuppgifter har styrelsen funnit berättiga till inplacering såsom laboratorieassistent i lönegrad Ao 11.

2 h). Innehavaren av tjänsten såsom institutionsvaktmästare vid kemiska avdelningen handhar på substratlaboratoriet tillverkningen av olika slags substrat för bakterieodling samt lösningar av kemiska substanser med stor fordran på noggrannhet. De tillverkade produkterna användes vid anstaltens olika avdelningar, veterinärhögskolan och en rad veterinärbakteriologiska laboratorier och slakterier i landet. Med den stora efterfrågan på produkterna, som föreligger, ifrågakommer inte att anlita tjänsteinnehavaren för vanligt vaktmästararbete.

Det krävande arbete liksom det ansvar som åvilar befattningshavaren, motiverar enligt styrelsens bestämda uppfattning, att tjänsten i fråga omändras till institutionstekniker i lönegrad Ae 9. I sammanhanget erinrar styrelsen om att enligt årets förhandlingsöverenskommelse en för motsvarande arbetsuppgifter vid veterinärhögskolans bakteriologiska institution inrättad befattning uppflyttats till institutionstekniker i lönegrad A 9. Vidare har i f. n. föreliggande förslag till omorganisation av statens bakteriologiska laboratorium föreslagits fyra institutionsteknikerbefattningar för sektionen för substrattillverkning.

2 i). Då årets löneöverenskommelse innehåller principförslag om utbyte av tre befattningar såsom vaktmästare i lönegrad Ae 7 mot befattningar såsom institutionsbiträde i högst Ae 5, måste styrelsen konstatera, att en sådan

organisationsändring vad angår anstalten strider mot de i propositionen 1959: 152 angivna grunderna för lönegradsplacering. I försöksstallarna förekommer visserligen vård av smärre djur men avdelningen handhar dock även vård av större djur och någon kategoriklyvning inom denna personalgrupp, omfattande vid försöksstallarna fem befattningshavare, är icke lämplig, bl. a. med hänsyn till att arbetet kräver kroppskrafter, som i allmänhet endast män besitter. Styrelsen anser det helt orealistiskt att kunna erhålla lämpliga innehavare å ifrågavarande befattningar med mindre inplacering i lönegrad Ae 7 kan erhållas.

2 j). Tjänsten såsom förste vaktmästare vid patologisk-anatomiska avdelningen erhöll sin nuvarande lönegradsplacering genom prop. 1952: 241. I sin anslagsskrivelse för budgetåret 1960/61 lämnade styrelsen en ingående motivering för att med hänsyn till de kvalificerade arbetsuppgifter, som är anförtrodda tjänsteinnehavaren, befattningen borde uppflyttas till institutionstekniker i lönegrad Ao 9. Särskild vikt hade därvid fästs vid det kvalificerade biträde vid obduktioner — alltså ej endast rent rutinmässiga göromål, för vilka kan anlitas vaktmästare utan särskild utbildning — vartill tjänsteinnehavaren genom mångårig tjänstgöring, särskild fallenhet och metodisk utbildning förskaffat sig synnerligen god kompetens, så att han möjliggör en betydande avlastning i arbetet för den veterinära personalen och därigenom medhinnande av ett ökat antal undersökningar. Den skedda löneöverenskommelsen har dock icke innefattat någon lönelöftning för ifrågavarande tjänst. Detta framstår desto mera anmärkningsvärt som samtidigt vid patologisk-anatomiska institutionen vid veterinärhögskolan en befattning såsom institutionsvaktmästare i lönegrad Ao 8 — vilkens arbetsuppgifter är i princip identiska och ej mera kvalificerade än här ifrågavarande anstalts-tjänstemans — uppflyttats till institutionstekniker i Ao 9.

2 k). Benämningen å denna tjänst var tidigare institutionsvaktmästare men den blev fr. o. m. den 1 juli 1960 — med oförändrad löneställning — ändrad till fotograf. För sin del hade styrelsen i anslagsskrivelsen för innevarande budgetår föreslagit befattningens inplacering såsom förste fotograf i lönegrad Ao 11.

Den främsta arbetsuppgiften för tjänsteinnehavaren är att förestå anstaltsens fotolaboratorium och utföra delvis mycket krävande fotografiska arbeten å samtliga vetenskapligt arbetande avdelningar och befattningshavare vid anstalten. Härvid ifrågakommer såväl mikro- som makrofotografering med användning av både svartvit- och färgfilm. Även framkallning och kopiering samt skötsel och vård av den dyrbara fotoutrustningen ankommer på tjänstemannen i fråga. Särskilda krav måste ställas i fråga om kvaliteten hos det utförda arbetet, exempelvis när det gäller att ernå den rätta färgkompositionen på sjuka organdelar eller att i djurstallarna fotografera sjukliga förändringar. Övriga arbetsuppgifter för tjänsteinnehavaren är att utföra prepareringar av sjukligt förändrade organ, som önskas bevarade för vetenskapliga ändamål, för kursverksamhet m. m., att förestå och ansvara för anstaltens röntgenapparat med tillhörande utrustning samt dessutom att handha vissa registreringsuppgifter och skötseln av en slipmaskin å patologisk-anatomiska avdelningen.

2 l), m) och n). Dessa förslag har framförts även tidigare. Beträffande motiven torde få hänvisas till IX ht 1960, s. 210 under 3 m), 1959, s. 258—259 under 3 g) samt 1958, s. 335 under 3 p)—r).

3 b). Med ledning av medelsåtgången å avlöningsposterna under nästföregående budgetår och de beräknade avlöningskostnaderna under innevarande budgetår finner anstaltsstyrelsen vissa uppräknningar av såväl ordinarie- som icke-ordinarieposterna bli erforderliga såsom en följd av 1960 års förhandlingsöverenskommelse, befordringsgång för laboratoriebiträden, tjänstetidsbefordran m. m. För att sålunda bringa avlöningsposterna i bättre överensstämmelse med den påräkneliga medelsåtgången för redan befintlig personal förordar styrelsen en uppräkning av ordinarieposten med 50 000 kr. och icke-ordinarie posten med 25 000 kr.

3 c). Ökningen är av automatisk natur.

Departementschefen

Anstaltsstyrelsens förslag om anvisning av medel under förevarande anslag för bestridande av ersättningar till elever vid viss vidareutbildning av laboratoriebiträden kan jag biträda. Anslaget bör i anledning härav uppräknas med 86 400 kronor. Yrkandet om förstärkning av personalen för särskilda undersökningar kan jag tillstyrka i så måtto, att för ändamålet anvisas ett belopp av 5 000 kronor. Övriga förslag till personalförstärkningar torde däremot inte böra bifallas. Inte heller finner jag mig kunna förordna av anstaltsstyrelsen föreslagna löneregleringar m. m.

Mot förslaget att utvidga undersökningarna rörande tillverkningen av mul- och klövsjukevaccin till att gälla även vaccin mot vissa andra akuta virus hos nötkreatur har jag ingen erinran.

Vad angår yrkandena om anslagshöjning till följd av 1960 års lönereglering kan jag helt tillstyrka det som avser avlöningar till personal för särskilda undersökningar. Ifrågavarande anslagspost bör sålunda ökas med 18 700 kronor, varav 10 000 kronor skall anses belöpa å undersökningarna beträffande tillverkning av mul- och klövsjukevaccin m. m. och 8 700 kronor å undersökningarna rörande lymfadenos hos nötkreatur. Uppräkningen i övrigt på grund av nyssnämnda löneregleringar m. m. anser jag emellertid kunna stanna vid 328 000 kronor. Slutligen bör anslagsposten till kompen-sation för höjda folkpensionsavgifter höjas med 3 200 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör anslaget uppräknas med (86 400 + 5 000 + 18 700 + 328 000 + 3 200 =) 441 300 kronor till 3 057 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för statens veterinärmedicinska anstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	773 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	400
3. Avlöningar till personal för särskilda undersökningar, <i>förslagsvis</i>	180 500
4. Avlöningar till övrig icke-ordinare personal, <i>förslagsvis</i>	1 431 700
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	627 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	44 100
	<hr/>
Summa kronor	3 057 000

b) till *Statens veterinärmedicinska anstalt*: Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 3 057 000 kronor.

[87] 6. *Statens veterinärmedicinska anstalt*: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	703 000	708 207
1959/60	716 900	714 946
1960/61 (statsliggaren s. 920)	757 700	
1961/62 (förslag)	801 000	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens veterinärmedicinska anstalt* (skr. 26/8 1960) hemställer, att anslaget ökas med 110 300 kr.

	Utgifter		Anslag 1960/61	Ökning
	1958/59	1959/60		
1. Sjukvård	10 134	10 558	8 500	+ 2 000
2. Reseersättningar	14 165	11 000	14 000	+ 3 000
3. Bränsle, lyse och vatten	101 543	106 769	107 500	+ 7 500
4. Publikationstryck	6 400	6 400	6 400	+ 5 600
5. Särskilda undersökningar	83 117	88 300	105 800	+ 7 700
6. Inköp och underhåll av inventarier och apparatur	24 998	52 000	46 500	+ 39 500
7. Förbrukningsartiklar	234 674	236 191	215 000	+ 25 000
8. Inköp och underhåll av djur ..	113 376	120 014	110 000	+ 10 000
9. Tvätt, inre renhållning	47 249	54 696	50 000	+ 10 000
				<hr/>
				+ 110 300

M o t i v. 1. Ökningen motiveras främst av medelsåtgången under nästföregående budgetår.

2. Anstaltsstyrelsen har under avlöningsanslaget föreslagit förstärkning av konsultsstaben med en fiskpatolog och en förste assistent åt fjäderfä- och pälsdjurskonsulenten. Även för dessa tjänstemän behöver ett reseanslag stå till förfogande. Under förutsättning av oförändrade ersättningsgrunder förordar styrelsen därför en uppräknig av reseanslaget med 3 000 kr.

3. Med hänsyn till medelsåtgången under nästföregående budgetår och till de nya vattenavloppsavgifterna föreslår styrelsen en höjning med 7 500 kr.

4. Från denna post bestrides kostnaderna för tryckning av anstaltens vetenskapliga meddelanden. Under nästa budgetår torde mera omfattande avhandlingar komma att utgivas från anstalten. Dessutom planeras, i anledning av anstaltens under hösten 1961 infallande 50-årsjubileum, utgivande av en festskrift med redogörelse för anstaltens utveckling och praktisk-vetenskapliga verksamhet. Detta förutsätter, att särskilda medel får disponeras för ändamålet. Med beräkning av ett medelsbehov om 9 000 kr. för vetenskapliga avhandlingar i allmänhet och 3 000 kr. för den planerade festskriften behöver ifrågavarande anslagspost uppföras med 12 000 kr.

5. Av ifrågavarande anslagspost avses för innevarande budgetår (18 500 + 68 800 =) 87 300 kr. för fortsättande av pågående undersökningar rörande tillverkning av mul- och klövsjukevaccin resp. lymfadenos hos nötkreatur. Vidare avses 18 500 kr. för andra vetenskapliga undersökningar vid anstalten. För nästa budgetår bör under här förevarande anslagspost upptagas, dels 18 500 kr. till omkostnader i samband med pågående mul- och klövsjukeundersökningar, dels 76 500 kr. till omkostnader i samband med oförmälda undersökningar rörande lymfadenos hos nötkreatur, vilket innebär en ökning med 7 700 kr. i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår. Vidkommande det till löpande vetenskapliga undersökningar avsedda anslagsbeloppet 18 500 kr. begäres icke någon ändring.

6. Av det för innevarande budgetår anvisade beloppet avses lägst 15 000 kr. för löpande utgifter och underhåll och 31 500 kr. för inköp av apparatur. Genom såväl fortgående prisstegringar å varor och tjänster som det ökade inventariebeståndet vid anstalten, beräknar styrelsen, att för löpande utgifter och underhåll bör beräknas lägst 20 000 kr. Härutöver föreligger behov av medel för inköp av följande apparatur.

För bakteriologiska avdelningen föreslås inköp av två laboratorie- och ett plattmikroskop för tillhoppa 7 900 kr. och en högvarvig laboratoriecentrifug för 4 600 kr. Totalt begäres alltså för denna avdelning 12 500 kr., vilket belopp inte endast utgör en nödvändig investering för nu pågående verksamhet utan också beräknas delvis komma till nytta för en framtida virusavdelning. Såsom ersättning för utslitna mikroskop vid patologisk-anatomiska avdelningen föreslås inköp av två sådana för tillhoppa 5 000 kr.

Produktionen av Botulinum-C-toxoid inom den serologiska avdelningen, vilken började i mindre skala och hittills skett med ett minimum av tekniska hjälpmedel, har nu fått en i hög grad ökad omfattning. I anledning härav erfordras anskaffning av en del apparatur såsom homogenisator, rörverk,

blandningskärl av rostfritt stål m. m. Därjämte behöver ett termostatutrymme ombyggas. De sammanlagda kostnaderna härför beräknas till 12 000 kr. Vidare behövs för sterilfiltrering av normalserum ett filterskikt å ca 2 300 kr., för utbyte av en kassationsfärdig centrifug å vaccineredningen 3 700 kr., för bestämning av cellhalt i vacciner och antigener en turbidometer å 1 400 kr. och slutligen för arbetet med diagnos av *Vibrio fetus* en faskontrastutrustning till mikroskop för 2 000 kr. Anstaltens behov av destillerat vatten för laboratoriebruk har sedan år 1944 tillgodosetts med hjälp av en apparat, som är placerad på substratlaboratoriet och på senare år kompletterats med en mindre apparat, då särskilda krav på vattnet ställts. Den större apparaten är nu i kassabelt skick och ett utbyte av densamma är enligt styrelsen en tvingande nödvändighet. En nyanläggning måste snarast möjligt anskaffas, om ej samtliga avdelningars arbetsmöjligheter skall äventyras. För att täcka behovet av destillerat vatten erfordras en s. k. jonbytaranläggning kopplad i serie med en destillationsapparat. Kostnaderna härför beräknas till 17 500 kr. För kemiska avdelningen erfordras vidare en frysbox, vilken betingar ett pris av 1 500 kr.

Vid parasitologiska avdelningen är ett för rutinarbete använt mikroskop av föråldrad modell utslitet och behöver ersättas för en beräknad kostnad av 1 300 kr. För serumkontrollanten begäres vidare 1 800 kr. till inköp av vattenbad. Dessutom upptages ett belopp av 5 000 kr. för ej specificerad utrustning och oförutsedda utgifter.

7. Medelsåtgången under ett vart av budgetåren 1958/59 och 1959/60 har varit drygt 230 000 kr., vilket sanktionerats genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1959 och den 30 juni 1960. Enligt sistnämnda beslut har emellertid samtidigt de i omkostnadsstaten för budgetåret 1960/61 anvisade belopp, vilka avses för de i staten under b) och d)—f) angivna ändamålen, däribland förbrukningsartiklar, minskats med 25 000 kr., varigenom anslagsställningen för innevarande budgetår blivit betydligt försämrad. Från ifrågavarande anslagspost bestrides bl. a. utgifter för glasvaror, kemikalier och substratmaterial såsom kött, ägg m. m.

Anstaltsstyrelsen betonar, att anstaltens möjlighet att i inskränkande syfte avsevärt påverka åtgången av förbrukningsartiklar är helt avhängig av de anspråk på undersökningar i diagnostiskt och annat syfte samt på preparat för diagnostik, profylax och terapi, vilka bl. a. de inom djursjukvården och födoämneskontrollen verksamma ställer på anstalten och som denna enligt sin instruktion är skyldig tillmötesgå. Någon nedgång av dessa anspråk har icke kunnat märkas. Vid bedömningen av de utgifter, vilka skäligen bör påräknas under nästa budgetår, måste enligt styrelsen vidare beaktas den fortgående prisstegringen å de flesta varuslag. Vidare har under det senaste året genom den allmänna varuskatten prishöjningar inträtt å praktiskt taget samtliga förbrukningsartiklar. På grund av det anförda finner styrelsen nödvändigt med en förbättrad medelstillgång under ifrågavarande anslagspost för nästkommande budgetår. Härvid bör hänsyn även tagas till den utökning av verksamheten avseende produktion av bakteriologiska preparat, som enligt medgivande i 1960 års statsverksproposition startas under innevarande år. För den sålunda upptagna tillverkningen av vaccin mot valpsjuka hos mink beräknas nämligen dels ägg för virusodling, dels vissa andra förbrukningsartiklar bli erforderliga för sammanlagt 13 000 kr. årligen. Då med be-

aktande av hittillsvarande medelsåtgång anslagsbehovet för förbrukningsartiklar i övrigt av styrelsen uppskattas till 230 000 kr., förordar styrelsen, att anslagsposten för nästa budgetår uppföres med 240 000 kr.

8. Vad beträffar medelsåtgången har denna under de två senaste budgetåren uppgått till 113 300 resp. 120 000 kr., vilket sanktionerats genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1959 och den 30 juni 1960. Enligt sistnämnda beslut har emellertid — vilket även framhållits under nästföregående punkt — samtidigt de i omkostnadsstaten för budgetåret 1960/61 anvisade belopp, som avses för de i staten under b) och d)—f) angivna ändamålen, däribland inköp och underhåll av djur, minskats med 25 000 kr., varigenom anslagsställningen för innevarande budgetår blivit betydligt försämrad och utsikterna att under innevarande budgetår hålla utgifterna inom ramen för anvisade belopp kraftigt reducerats.

Av väsentlig betydelse för medelsåtgången är enligt styrelsen foderpriserna. Såväl föregående som denna sommar har väderleken varit mycket ogynn- sam för växtodling, varför också dessa priser sedan föregående år varit osed- vanligt höga. Detta medför, att enbart för tillgodoseende av djurstallarnas behov av foder och halm kan påräknas utgifter med ca 70 000 kr. under inne- varande budgetår. Av väsentlig betydelse är även inköpspriserna på serum- hästar och andra försöksdjur. Hittills har genom arméintendenturförvalt- ningens medverkan kunnat tillhandahållas kasserade militärhästar för ett pris av 700 kr. per st. Under budgetåret 1961/62 beräknas ett 20-tal hästar behöva inköpas. Då emellertid vid armén numera kasseras endast ett mindre antal hästar, är det icke osannolikt, att hästar även måste inköpas i öppna marknaden, varvid priser på upp till 1 500 kr. ifrågakommer. Dessutom har anstalten fr. o. m. föregående budgetår fått vidkännas icke obetydliga utgif- ter för bortforsling av stallströ samt svin- och smådjursgödsel. Sådana av- fallsprodukter har tidigare kunnat försäljas, varvid erhållna inkomstbelopp blivit redovisade bland anstaltens inkomster, men nu saknas all efterfrågan och bortforslingen av avfallet ådrager anstalten i stället kostnader med f. n. ca 4 000 kr. per år. Med hänsyn till det anförda och med beaktande av jäm- väl behovet av försöksdjur för den planerade tillverkningen av vaccin mot valpsjuka hos mink anser sig styrelsen ej kunna uppföra här förevarande anslagspost med lägre belopp än 120 000 kr.

9. Belastningen under nästföregående budgetår samt påräkneliga höj- ningar av städerskelönerna från den 1 januari 1961 har föranlett styrelsen att uppräknat anslagsposten till 60 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med anstaltsstyrelsens beräkningar bör anslagsposten till sjuk- vård m. m. höjas med 2 000 kronor och delposterna till bränsle, lyse och vat- ten samt till inköp och underhåll av djur med 7 500 kronor respektive 10 000 kronor. Till följd av väntad medelsförbrukning bör vidare delposter- na till förbrukningsartiklar samt till tvätt och inre renhållning uppräknas med 10 000 kronor respektive 5 000 kronor.

Vad därefter angår anslagsposten till publikationstryck kan jag förorda, att densamma höjes med 3 600 kronor. Det synes enligt min mening inte finnas något att erinra mot att medel ur ifrågavarande post tas i anspråk för bestridande av utgifter för en till anstaltens 50-årsjubileum planerad festskrift.

Beträffande anslagsposten till särskilda undersökningar finner jag mig kunna tillstyrka, att det till undersökningar rörande lymfadenos hos nötkreatur avsedda beloppet ökas med 5 200 kronor. Några uppräknings i övrigt under förevarande anslag kan jag inte tillstyrka.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat behöver anslaget för nästa budgetår ökas med (2 000 + 7 500 + 10 000 + 10 000 + 5 000 + 3 600 + 5 200 =) 43 300 kronor till 801 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens veterinärmedicinska anstalt: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 801 000 kronor.

[88] 7. **Förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar, m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 530 100	1 480 982
1959/60	1 270 100	1 134 191
1960/61 (statsliggaren s. 921)	1 085 000	
1961/62 (förslag; beräknat belopp) ...	450 000	

Veterinärstyrelsen (skr. 31/8 1960) hemställer, att anslaget på anförda skäl minskas med 605 000 kr.

Departementschefen

Jag har för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen framlägga särskild proposition angående vissa bestämmelser till förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar, m. m.

Enligt mina beräkningar bör anslaget för nästa budgetår preliminärt uppföras med 450 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar, m. m.* för budgetåret 1961/62 beräkna ett förslagsanslag av 450 000 kronor.

[89] 8. Bidrag till främjande av juverhälsokontroll hos nötkreaturen

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	250 000	232 678
1959/60	230 000	242 484
1960/61 (statsliggaren s. 923)	230 000	
1961/62 (förslag)	280 000	

Veterinärstyrelsen (skr. 31/8 1960) hemställer, att anslaget ökas med 150 000 kr. Beträffande motiveringen hänvisar styrelsen till innehållet i en tidigare avlämnad, i det följande återgiven redogörelse m. m. avseende förevarande bidragsområde.

Efter uppdrag av Kungl. Maj:t den 22 januari 1960 har *veterinärstyrelsen* i skrivelse den 27 maj 1960 avgivit nyssberörd redogörelse för den hittillsvarande verksamheten till främjande av juverhälsokontroll hos nötkreaturen samt för planerna för verksamhetens fortsatta bedrivande jämte förslag till de åtgärder, som kan påkallas för att genomföra ifrågavarande planer.

Styrelsen lämnar inledningsvis en beskrivning av juverinflammationerna (mastiterna), varav framgår bl. a. följande.

Begreppet mastit är svårt att definiera. Ibland kan patologiska förändringar påvisas i juvret utan att mikroorganismer är påvisbara i mjölken. Ett motsatt förhållande förekommer även. Mjölken kan stundom synas normal och andra gånger vara starkt förändrad. Vid bakteriologisk undersökning kan mikroorganismer av mycket skiftande slag påträffas. Det har dessutom visat sig att bakteriefloran varierar i olika delar av riket. Ett klart sammanhang har påvisats mellan juverhälsan och en mängd yttre omständigheter, bl. a. förekomsten av maskinmjölkning och dess handhavande, ladugårdens, fodrets och dricksvattnets beskaffenhet eller olämpliga juver- och spenformer hos djuren. Rent smittsamma, s. k. specifika, mastiter förekommer men i flertalet fall torde icke bakterierna ensamma åstadkomma inflammation.

Veterinärstyrelsen framhåller vidare, att varaktiga resultat av mastitbekämpandet inte kan uppnås utan att varje enskild besättning undersökes med avseende å infektionens art samt vilka predisponerande faktorer, som förekommer. Först därefter kan man veta, vilka åtgärder som bör vidtagas. Juverinflammationerna kan således inte bekämpas efter epizootologiska riktlinjer såsom fallet varit med tuberkulos och kastsjuka, vilka kunnat utrotas genom nedslaktning av smittade djur eller besättningar. I fråga om den hittillsvarande verksamheten på området — vilken endast omfattat ca 5 procent av landets kobestånd — anför *veterinärstyrelsen* härefter bl. a. följande.

Orsakerna till att juverhälsokontrollen ännu varit av jämförelsevis blygsam omfattning är av skilda slag. Någon nämnvärd propaganda för anslutning har ej drivits. Förväntningarna på ett »mastitbekämpande» var nämligen på många håll högt spända efter framgångarna med utrotande av nötkreaturstuberkulosen och kastsjukan. En liknande effekt kunde emellertid

inte påräknas av åtgärder mot juverinflammationer och utbrett missnöje kunde befaras efter få år, då väntade resultat uteblev. Det var också önskvärt, att i det inledande skedet främst sådana djurägare deltog, som hade förståelse och intresse för verksamheten. Ytterligare var det av vikt, att deltagandet ej var större än att jämförelser mellan olika undersöknings- och behandlingsmetoder skulle kunna medhinnas och god tid kunna ägnas åt utredning inom varje enskild besättning.

Jämförelser har anställts mellan en mängd olika laboratoriemetoder inbördes samt mellan dessa och kliniska fynd i besättningarna. Enär det bakteriologiska odlingsförfarandet är dyrbart och tidsödande, har ansträngningarna i hög grad inriktats på att finna en lämplig teknik, med vilken sådana enskilda mjölkprov, som inte skulle behöva göras till föremål för närmare bakteriologisk undersökning, skulle kunna utsorteras. Ehuru behäftat med vissa svagheter förefaller det som om det s. k. Whiteside-provet i en modifikation, som går under namnet California Mastitis Test (CMT-metoden), skulle vara den för sådana undersökningar bäst lämpade. Metoden innebär inte något bakteriologiskt undersökningsförfarande i egentlig mening och indikerar närmast en över det normala ökad cellhalt i mjölken. En ökning av mjölkens cellhalt är emellertid i allmänhet för handen vid juverinflammation. CMT-metoden är användbar såväl för massundersökning på laboratorium som med viss modifikation direkt vid besök i en besättning. Det enkla utförandet måste anses uppväga bristerna i exakthet. En mindre avvikelse härutinnan får anses utan avgörande betydelse, enär det i första hand gäller att få en uppfattning om förhållandena i stort inom besättningen.

Juverhälsokontrollen har i huvudsak bedrivits genom enskild anslutning till hushållningssällskap, som har veterinärlaboratorium. Anslutningen har inneburit, att mjölkprov för bakteriologisk undersökning uttagits i besättningen ett par gånger årligen från varje mjölkande ko och att klinisk juverundersökning i kombination med miljöundersökning utförts minst en gång om året. Kollektiv anslutning till hushållningssällskapet genom mejeriföreningar har emellertid vunnit en ökad utbredning fr. o. m. år 1959. Kontrollen har vid dylik anslutning i huvudsak bedrivits så att samlingsprov, vanligen kannprov, uttagits vid mejeriet från samtliga leverantörers besättningar, varefter proven överlämnats till hushållningssällskapets laboratorium för undersökning. Om dessa förprov givit anledning misstänka dålig juverhälsa i en besättning, har närmare undersökning, ofta genom mejeriets mjölkkningsinstruktör, företagits i besättningen. Mjölkprov från varje ko har tillställts laboratoriet och veterinärbesök för närmare undersökning och rådgivning har kunnat följa.

Av uppgifter, som veterinärstyrelsen inhämtat från 13 hushållningssällskap framgår en tydlig förbättring av förhållandena under den tid, som mastitbekämpande genom enskild anslutning har pågått. Ofta har sålunda förekomsten av juverinflammationer minskat till hälften av den ursprungliga, i vissa fall betydligt mera.

Genom den enskilda juverhälsokontrollen har viktiga erfarenheter vunnits för fortsatta åtgärder. Juverhälsokontroll i form av enbart enskild anslutning kan dock enligt veterinärstyrelsen svårligen medföra den allmännyttan, som eftersträvas. Kontrollformen ställer sig nämligen dyrbar och ett landsomfattande deltagande skulle kräva större resurser i fråga om personal och

laboratorier än som står till buds. En möjlighet att genom kannprov vid mejerierna uppsåra besättningar med dålig juverhälsa har därför länge eftersträfvats. Svårigheter har dock förelegat att finna en för ändamålet lämpad undersökningsteknik. Användbarheten av en mängd olika metoder har under årens lopp övervägts och prövats. Slutligen har framkommit, att den tidigare nämnda CMT-metoden tills vidare bäst får anses fylla kraven. Den kartläggning, som kan ske genom provet, synes således kunna bli av värde i avsaknad av andra lika prisbilliga och enkla men mera tillförlitliga metoder, men provet kan i sin nuvarande utformning endast betraktas som ett gott hjälpmedel. En bedömning av tillståndet i en besättning kan inte grundas på en enstaka undersökning av samlingsmjölk enligt CMT-metoden utan en serieundersökning är erforderlig, enär blandningsförhållandet mellan mjölk från friska och sjuka djur inom besättningen inverkar i hög grad.

I fråga om juverhälsokontroll med kollektiv anslutning av besättningar genom mejeriföreningar anför veterinärstyrelsen vidare bl. a. följande.

Kollektivt anordnad kontroll har fortgått endast omkring ett år och omfattar f. n. besättningar inom vissa mejerikretsar i Skåne, Uppland, Dalarna och Norrbotten. Verksamheten har försökskaraktär och åtskilliga frågor tarvar ytterligare utredning. Erfarenheten av CMT-metoden är inte tillräcklig för att avgörande skall kunna träffas hur många mejeriprov årligen, som behöver uttagas, vilken grad av reaktion vid provet och hur många prov i följd, som lägst skall fordras, innan besättningsundersökning kan anses befogad.

Av allt att döma torde man få gå fram etappvis med relativt mild bedömning i början och senare skärpning allteftersom saneringen i besättningarna fortskrider. En från början sträng bedömning av förproven torde nämligen medföra, att en alltför hög procent besättningar måste undergå särskild utredning med därav följande kostnader. För att vinna ytterligare erfarenhet av CMT-metoden bör emellertid å andra sidan kontroll ske av en del besättningar, för vilka provet ej visat reaktion.

Enär juverinflammationerna till övervägande del får betraktas som ett skötsel- och miljöproblem, bör enligt veterinärstyrelsen någon form av stimulans för berörda djurägare, såsom differentiering av mjölkpriset, kunna få stor betydelse. Ett par års erfarenhet av besättningsproven är emellertid nödvändig, innan avgörande kan träffas rörande de fordringar, som kan uppställas för ett högre eller lägre mjölkpris i detta sammanhang. Verkingarna av en prisdifferentiering bör enligt styrelsen även utredas. I vissa fall kan nämligen en dålig juverhälsa i en besättning vara betingad av faktorer, varöver djurägaren inte kan råda och ett eventuellt prisavdrag följaktligen komma att förefalla oberättigat.

För att komma till ytterligare klarhet rörande juverinflammationerna och bästa sättet att motverka desamma erfordras fortsatt forskningsarbete. Detta måste enligt styrelsen till största delen alltjämt förläggas till fältet för att tillräcklig erfarenhet skall kunna vinnas.

Beträffande de hittillsvarande kostnaderna för juverhälsokontrollen meddelar veterinärstyrelsen bl. a. följande.

Juvehälsokontroll genom enskild anslutning beräknas kosta 15 à 20 kr. per ko och år. De kliniska undersökningarna kostar 3 à 4 kr. per djur. Undersökningskostnaderna för ca 25—30 procent av samtliga mjölkprov uppgår till omkring 7 kr. per prov, och den som förprov använda metodiken torde draga en kostnad av 50 öre provet. Sammanlagt kan den årliga kostnaden under senare år beräknas ha uppgått till omkring 900 000 kr., varav djurägarna själva erlagt omkring 300 000 kr., statsverket 230 000 kr. och olika mejeriföreningar 160 000 kr. Återstående omkring 200 000 kr. har bestritts av statsbidraget till hushållningssällskapens veterinäravdelningar eller av överskott å annan verksamhet vid dessa.

Kostnaderna för juvehälsokontrollens fortsatta bedrivande finner veterinärstyrelsen svåra att beräkna. Den kollektiva kontrollformen kommer helt naturligt att ställa sig billigare än den enskilda anslutningen uträknat på varje ko. Medelsbehovet för den kollektiva kontrollformen sammanhänger emellertid med huru stor del av de anslutna besättningarna, som kan anses fordra besök för enskild undersökning. Under de närmaste åren torde sammanlagt omkring en tredjedel av de kollektivt anslutna besättningarna årligen fordra en sådan kontroll. Kostnaden beräknas uppgå till närmare 10 kr. per ko och år.

För att juvehälsokontrollen skall kunna fortsätta och vidare utvecklas torde enligt veterinärstyrelsen statsbidrag tills vidare vara oundgängliga. Bidraget bör utgå med en kr. för varje klinisk undersökning, 50 öre för varje undersökt mjölkprov från enskilda djur (enspensprov) samt 25 öre för varje undersökt, vid mejeri uttaget samlingsmjölkprov (kannprov).

Den enskilda anslutningen var vid början av år 1960 51 000 djur. Medelsåtgången för detta ändamål beräknas till 192 000 kr.

Den kollektiva anslutningen omfattar närmare 5 500 besättningar med 35 000 djur. Sex omgångar kannprov per besättning och år vid en leverans av tre kannor per besättning skulle innebära en undersökning av $(5\,500 \times 6 \times 3 =)$ 99 000 eller i runt tal 100 000 prov årligen. Klinisk undersökning beräknas ske i mer än en tredjedel av djurantalet, sannolikt 15 000 djur. Bakteriologisk undersökning (enspensprov) av mjölk från dessa djur beräknas ske en gång av samtliga djur och ytterligare en gång av halva antalet djur, vilket ger $(15\,000 + 7\,500 \times 4 =)$ 90 000 enspensprov. För den kollektiva juvehälsokontrollen kan därför enligt veterinärstyrelsens beräkningar det erforderliga medelsbehovet anges på följande sätt.

100 000 kannprov à 25 öre	25 000
15 000 kliniska undersökningar à 1 kr.	15 000
90 000 enspensprov à 50 öre	45 000
	Summa kronor 85 000

Statsbidraget till juvehälsokontrollen under år 1961 skulle följaktligen enligt veterinärstyrelsen behöva uppgå till $(192\,000 + 85\,000 =)$ avrundat 280 000 kr.

Styrelsen framhåller avslutningsvis, att för att genomföra en juverhälsokontroll på bred basis intet av nu befintliga laboratorier vid hushållningssällskapen kan undvaras. Dels måste uttagna prov undersökas fortast möjligt, dels rör det sig om stora mängder prov, dels fordras för provens rätta bedömning en nära kontakt med fältarbetet, vilket allt svårigen kan be-
härskas från ett centralt laboratorium med tillförseleområde från flera län.

I en den 10 juni 1960 avgiven *promemoria angående statsbidrag till juverhälsokontrollen* har *veterinärstyrelsen*, som vid uppgörandet av nyss redovisade förslag förutsatt att allmänna statsbidrag till hushållningssällskapens veterinäravdelningar (s. k. laboratoriebidrag) skulle liksom tidigare utgå, efter erhållen kännedom om att så ej skulle bli fallet hemställt om ytterligare statsbidrag för juverhälsokontrollen. I sin motivering härför pekar styrelsen på att i det närmaste hälften av samtliga de serologiska, bakteriologiska och patologisk-anatomiska undersökningar, vilka under år 1959 utförts å sådana hushållningssällskapslaboratorier, som erhöll statsbidrag, härrörde från juverhälsokontrollen. Djurägaravgifterna torde enligt veterinärstyrelsen svårigen kunna höjas, så att tackning erhålles för såväl det genom laboratoriebidragets bortfall uppkomna underskottet som allmänna kostnadsstegringar. Veterinärstyrelsen föreslår, att statsbidraget till juverhälsokontrollen skall utgå med — förutom en kr. för varje klinisk undersökning — 75 (i stället för 50) öre per enspensprov och 35 (i stället för 25) öre per kannprov. Med beräknat antal undersökningar, sammanlagt 372 000 enspensprov och 100 000 kannprov, skulle denna höjning tillföra verksamheten ytterligare 103 000 kr., vilket innebär, att det totala statsbidraget skulle behöva uppgå till omkring 380 000 kr. under år 1961 och närmast därpå följande år.

Över veterinärstyrelsens förslag har utlåtanden efter remiss avgivits av statskontoret, lantbruksstyrelsen, styrelsen för statens veterinärmedicinska anstalt, Sveriges lantbruksförbund och Riksförbundet Landsbygdens folk.

Statskontoret kan inte tillstyrka veterinärstyrelsens förslag om ökad medelstilldelning för verksamhetsåret 1961. Till stöd härför anför ämbetsverket bl. a. följande.

Veterinärstyrelsens redogörelse utvisar, att den enskilda juverhälsokontrollen inom vissa hushållningssällskaps områden — oaktat den omständigheten att medelstilldelningen från statens sida efter budgetåret 1957/58 successivt nedgått från 270 000 kr. till 230 000 kr. — genomgående medfört en förbättring av hälsotillståndet på ifrågavarande område. Av redogörelsen framgår vidare, att ett klart samband kunnat påvisas mellan juverhälsan och en mängd yttre omständigheter, vilka borde kunna i gynnsam riktning påverkas genom upplysning och propaganda. Direktiven för 1954 års mjölk-kommitté ger anledning till en förväntan att denna kommer att framlägga förslag, som kan få betydelse även för juverhälsokontrollen. Det måste vidare vara av största värde för berörda djurägare i deras kommersiella verksamhet, att nötkreatursbesättningarna hållas fria från juversjukdomar. Av denna anledning synes det befogat, att djurägarna huvudsakligen får bära kostnaderna för sjukdomsbekämpandet.

Det av veterinärstyrelsen i promemorian åberopade skälet till en uppräknings av de till hushållningssällskapen utgående statsbidragen finner statskontoret inte bärande och kan därför ej heller i denna del tillstyrka veterinärstyrelsens hemställan. I den reservation (JoU 1960: 22, s. 68 nr 5) som föranledde, att det tidigare statsbidraget till hushållningssällskapens veterinäravdelningar inte längre skall utgå, framhölls bl. a., att därest alla laboratorier skulle tillämpa de högsta anslutningsavgifter, som uttogs vid en del av dem — beträffande juverhälsokontroll 6 kr. per ko — underskottet vid flertalet laboratorier skulle försvinna eller t. o. m. förbytas i överskott, trots att statsbidraget ej skulle utgå. Det kan inte överensstämja med statsmakternas intentioner, att hushållningssällskapen skulle i den nu av veterinärstyrelsen föreslagna ordningen kompenseras för bortfallet av bidraget till sällskapens veterinäravdelningar.

Lantbruksstyrelsen tillstyrker veterinärstyrelsens förslag och anför bl. a. följande.

Av de yttranden, som av styrelsen införskaffats från hushållningssällskapen, framgår, att dessa anser juverhälsokontrollen vara av utomordentlig betydelse. Flera sällskap understryker kraftigt behovet av ökat statsbidrag för denna verksamhet som kompensation för de uteblivna bidragen till hushållningssällskapens veterinäravdelningar. Flera sällskap förordar också kollektiv anslutning genom mejerierna. Betydelsen av upplysnings- och rådgivningsverksamhet, i första hand genom billigare arbetskraft än veterinär, understrykes även av sällskapen. Lantbruksstyrelsen finner, att en väl anordnad juverhälsokontroll är av ett med hänsyn till hygienien allmänt intresse. Den kollektiva anslutningen bör ej begränsas till endast vissa hushållningssällskaps områden. Ett ökat statsbidrag är nödvändigt. Det synes verklighetsfrämmande att räkna med att verksamheten skall kunna få erforderlig omfattning, om djurägarnas avgifter avsevärt höjes. Då ett fortbestånd av hushållningssällskapens veterinärlaboratorier är en förutsättning för arbetets genomförande, synes den av veterinärstyrelsen föreslagna höjningen av statsbidragen per laboratorieundersökning vara nödvändig. Osäkerheten i fråga om verksamhetens framtida omfattning medför dock, att det ej är möjligt att nu beräkna varken totala kostnaderna eller totala behovet av statsbidrag på längre sikt. De närmaste åren torde verksamheten alltjämt i viss mån få karaktären av försök. Under förutsättning att alla möjligheter att använda förhållandevis billig arbetskraft tillvaratages, torde dock den totala bidragssumman under åren 1961 och 1962 kunna begränsas till föreslagna 380 000 kr. Om arbetet visar sig leda till framgång, torde dock anslutningen senare bli så stor, att ett ökat statsbidrag erfordras.

Styrelsen för statens veterinärmedicinska anstalt anser det möjligt att effektivt nedbringa frekvensen av mastiter hos nötkreatur och finner detta vara en angelägen uppgift av både nationalekonomiska och sanitära skäl.

Även om goda resultat uppnåtts inom juverhälsokontrollen och även om metoder för fortsatt arbete kan anses vara utprovade, synes det styrelsen f. n. vara mindre välbetänkt att överge det pågående försöksbekämpandet till förmån för ett allmänt, författningsbundet bekämpande. Ännu återstår nämligen åtskilliga olösta problem av praktisk och organisatorisk art, t. ex. hur provinslaboratorierna lämpligen bör utvidgas för erhållande av erforderlig ökad kapacitet, hur samordning mellan olika veterinära kategoriers

insatser i frågor rörande mastiter och mjölkhygien bör organiseras, hur djurägarnas investeringar i mera långsiktiga och kostnadskrävande saneringsprogram bör finansieras och hur myndigheterna och djurägarnas ekonomiska föreningar ekonomiskt och organisatoriskt bör medverka för stimulerande av djurägarnas intresse för saneringsåtgärder. Därför ansluter sig anstaltsstyrelsen till veterinärstyrelsens uppfattning, att den hittillsvarande på frivillighet baserade juverhälsokontrollen tills vidare bör få fortgå under i huvudsak oförändrade former.

Anstaltsstyrelsen understryker nödvändigheten av att juverhälsokontrollen får fortsatt stöd av statsmakterna. Då styrelsen inte funnit anledning till erinran mot veterinärstyrelsens beräkningar och förslag i statsbidragsfrågan, tillstyrkes också de ändringar i statsbidragsgrunderna veterinärstyrelsen förordat.

Sveriges lantbruksförbund framhåller, att mastiterna har stor produktionsekonomisk och hygienisk betydelse. Åtgärder för att motverka dem är i hög grad berättigade. Det är i första hand den kollektiva bekämpningsformen, som bör utbyggas. Därest de kommande årens försöksverksamhet kan ge ett tillförlitligt kvalitetsprov för bedömning av mjölken ur juverhälsosynpunkt, kan en dylik åtgärd mycket väl byggas in som ett komplement till reduktasprovet i kvalitetsbetalningen av leverantörmjolk. En direkt differentiering av priset enbart med hänsyn till eventuell anslutning till juverhälsokontroll synes däremot mindre lämplig. Den av veterinärstyrelsen föreslagna höjningen av statsbidraget per undersökning anser sig förbundet böra tillstyrka. Slutligen påpekar förbundet, att en påtaglig ökning av den kollektiva anslutningen torde ligga inom räckhåll.

Riksförbundet Landsbygdens folk framhåller, att det är angeläget, att mastitbekämpandet bedrivs med största möjliga intensitet. Statsbidrag för verksamheten synes oundgängligt. Riksförbundet tillstyrker därför det av veterinärstyrelsen begärda statsbidraget.

I detta sammanhang torde få anmälas att frågan om nötkreaturens juverhälsokontroll upptagits till behandling av *1954 års mjölkkommitté*, vilken i sitt *betänkande angående åtgärder för att förbättra konsumtionsmjölkens beskaffenhet* (SOU 1960: 29) härom anfört följande.

Kommittén anser, att mastitproblemet har så stor hygienisk och ekonomisk betydelse, att bekämpandet måste planläggas på lång sikt. Målsättningen bör därvid vara att inom största möjliga antal djurbesättningar minska mastitförekomsten, så att konsumenternas krav på en god konsumtionsmjolk uppfylles, och samtidigt även mjölkproduktionen når en ökad lönsamhet. För att uppnå detta, är ett intimt samarbete nödvändigt mellan mejeriorganisationerna, hushållningssällskapens veterinäravdelningar och hälsovårdsnämnderna.

Samtliga mjölkproducenter bör således efter hand kollektivt genom mejeriföreningarna anslutas till juverhälsokontrollen. Kreatursbesättningar med mastiter bör kunna uppspåras genom kontinuerlig provtagning på den till mejerierna levererade mjölken.

Kostnaderna bör såsom förut fördelas på djurägaren, mejeriorganisationerna och staten. I princip bör djurägaren, som kommer i åtnjutande av kontrollverksamheten, belastas med större delen av kostnaderna, men man torde inte kunna räkna med någon höjning av nuvarande avgift, eftersom man i så fall med all sannolikhet måste befara, att djurägarna ställer sig avvisande.

Inte heller torde man kunna räkna med högre statsbidrag per anslutet djur än vad som nu lämnas. Juverhälsokontrollen kommer att kräva ytterligare en viss försöksverksamhet. Vidare fordras väl utrustade laboratorier och kompetent personal. Med hänsyn härtill och till mastiternas betydelse för mjölkens hygieniska kvalitet anser kommittén det skäligt, att bidrag även i fortsättningen utgår ur allmänna medel.

Då juverhälsokontrollen ännu befinner sig på försöksstadiet kan ej kommittén föreslå av denna kontroll betingade nya eller ändrade bestämmelser om mjölk och mjölkhygien. Först måste veterinärstyrelsens försök i syfte att utvärdera lämplig undersökningsmetodik och organisation av arbetet avvaktas. Därefter synes juverhälsokontrollen böra göras obligatorisk, och föreskrifter härom utfärdas. Kommittén vill emellertid framhålla såsom angeläget, att veterinärstyrelsens försöksverksamhet intensifieras och på allt sätt underlättas och stödjes.

Departementschefen

Juvinflammationerna (mastiterna) hos kor torde få bedömas såsom det för närvarande allvarligaste problemet på husdjurshälsans område med hänsyn till både omfattning och skadeverkningar. Som framgår av veterinärstyrelsens i det föregående återgivna redogörelse rörande juverhälsokontrollen kan mastiterna, till skillnad från exempelvis nötkreaturstuberkulosen och den smittsamma kastsjukan, i regel inte lämpligen bekämpas genom nedslaktningar i drabbade besättningar. För att nå varaktiga resultat av mastitbekämpandet synes i stället erforderligt att de besättningar, där infektioner av ifrågavarande slag förekommer, först blir föremål för undersökning med avseende å infektionens art samt föreliggande, för sjukdomen predisponerande yttre faktorer, varefter åtgärderna för sjukdomsbekämpandet väljes med ledning av därvid erhållna resultat.

Juverhälsokontrollen har hittills bedrivits huvudsakligen genom enskild anslutning av kobesättningar till vederbörande hushållningssällskap. Den enskilda anslutningen omfattade vid början av år 1960 cirka 51 000 djur huvudsakligen tillhörande besättningar i områden med av hushållningssällskapet drivet veterinärlaboratorium. Anslutningen har inneburit, att mjölkprov för bakteriologisk undersökning uttagits i besättningen ett par gånger årligen från varje mjölkande ko och att klinisk juverundersökning i kombination med miljöundersökning utförts minst en gång om året.

Uppspårandet av infektioner vid ett i större skala bedrivet bekämpande synes lämpligast ske genom provtagning av mjölk levererad till mejeri. Detta förutsätter emellertid, att besättningarna kollektivt anslutes till kontrollen genom mejeriföreningarna. Sedan år 1959 pågår också ett mastitbekämpande försöksvis efter berörda linjer. Försöksverksamheten omfattar ännu så

länge endast ett antal mejeriföreningar i Skåne, Uppland, Dalarna och Norrbotten med närmare 5 500 besättningar om sammanlagt cirka 35 000 djur.

Juvernärskontrollen genom enskild anslutning beräknar veterinärstyrelsen draga en kostnad av 15 à 20 kronor per ko och år. Den totala årskostnaden under senare år har med en anslutning av närmare 60 000 djur sålunda uppskattats till omkring 900 000 kronor. Av detta belopp beräknas djurägarna ha fått erlägga direkt omkring 300 000 kronor och genom mejeriföreningar cirka 150 000 kronor samt staten och berörda hushållningssällskap tillsammans återstående i runt tal 450 000 kronor, varav cirka 230 000 kronor över förevarande anslag. Kostnaderna för den genom kollektiv anslutning bedrivna juvernärskontrollen beräknar veterinärstyrelsen för närvarande uppgå till närmare 10 kronor per ko och år.

Den försöksverksamhet, som under veterinärstyrelsens ledning sålunda bedrivs i syfte att finna lämpliga metoder för en s. k. kollektiv juvernärskontroll med mera allmän anslutning, anser jag i likhet med de hörda remissorganen böra fortsättas. Statsbidragsgivningen bör därvid hållas i stort sett oförändrad räknat per utförd undersökning men totalt sett ökas, så att det av veterinärstyrelsen föreslagna verksamhetsprogrammet rymmes inom anslagsramen. För budgetåret 1961/62 torde med angivna utgångspunkter erfordras ett anslag av 280 000 kronor, vilket innebär en ökning av 50 000 kronor i förhållande till innevarande budgetår.

Vad angår frågan om hur kontrollkostnaderna skall bestridas vid ett i större skala upplagt mastitbekämpande, synes ett ställningstagande härtill från statsmakternas sida inte vara påkallat, innan föreliggande metodfrågor på ett tillfredsställande sätt blivit lösta. Enligt veterinärstyrelsens bedömning är ännu ett par års erfarenhet nödvändig för att man skall erhålla nöjaktiga normer att lägga till grund för ett system med kvalitetsbetalning av mjölk med hänsyn till mastitförekomst. Beträffande frågan om de vid ett utvidgat mastitbekämpande erforderliga laboratorieresurserna vill jag i sammanhanget erinra om att jag den 4 april 1960 efter Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallat sakkunniga för att verkställa utredning angående, bland annat, den lokala kontroll- och analysverksamheten på jordbrukets område — inräknat den lokala veterinärbakteriologiska laborativverksamheten — vilken utredning alltjämt pågår. I sistnämnda fråga bör veterinärstyrelsen sålunda ha att bistå den särskilda utredningen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till främjande av juvernärskontroll hos nötkreaturen* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 280 000 kronor.

[90] 9. Lindring i mindre bemedlades kostnader för djursjukvård

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	625 000	512 250
1959/60	575 000	765 520
1960/61 (statsliggaren s. 924)	525 000	
1961/62 (förslag)	750 000	

Y r k a n d e. Veterinärstyrelsen (skr. 31/8 1960) hemställer, att anslaget ökas med 225 000 kr.

M o t i v. Styrelsen anför, att den kraftigt ökade belastningen för budgetåret 1959/60 — drygt 760 000 kr. — främst torde ha sin grund i de från den 1 januari 1959 genomförda höjningarna av arvoden i den veterinära praktiktaxan. Då det därför synes sannolikt, att den ökade medelsåtgången inte är av blott tillfällig natur, bör anslaget enligt styrelsen höjas, förslagsvis till 750 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med veterinärstyrelsens förslag torde anslaget böra uppräknas med 225 000 kronor till 750 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lindring i mindre bemedlades kostnader för djursjukvård* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 750 000 kronor.

[91] 10. Veterinärhögskolan: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	3 094 600	3 188 368
1959/60	3 181 900	3 402 397
1960/61 (statsliggaren s. 924)	3 421 100	
1961/62 (förslag)	3 970 000	

Y r k a n d e. Styrelsen för veterinärhögskolan (skr. 30/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 721 200 kr. på sätt framgår av följande uppställning.

Ökning

1. Personalförstärkningar

a) 1 laborator Bo 1 vid avdelningen för farmakologi	+	42 840
b) 1 förste assistent Ae 21 vid kliniska centrallaboratoriet	+	25 632
c) 1 bibliotekarie Ae 21	+	25 632
d) 4 kanslibiträden Ae 7, därav ett vid envar av avdelningen för födoämneshygien, kliniska centrallaboratoriet och röntgenavdelningen samt ett (halvtidsanställt) vid avdelningen för bakteriologi och epizootologi	+	43 554

	Ökning
e) 1 kontorsbiträde i reglerad befordringsgång vid avdelningen för kirurgi	+ 9 144
f) 1 laboratoriebiträde Ae 7 vid kliniska centrallaboratoriet	+ 12 444
g) 1 avdelningssköterska Ag 7 vid medicinska avdelningen för icke-idisslare	+ 12 444
h) 1 ekonomibiträde (diskerska) Ag 2/3 vid avdelningen för födoämneshygien	+ 9 612
i) 1 ekonomibiträde (städerska) Ag 2/3 vid avdelningen för kirurgi	+ 9 612
j) extra arbetskraft vid avdelningen för kirurgi	+ 18 000
2. <i>Lönereglering</i>	
1 förste assistent för artificiell insemination Ae 21 i st. f. Ag 21	—
3. <i>Omräkning m. m.</i>	
a) höjning av grundlönerna för tolv professorer (Bo 3) och 16 laboratorer och motsvarande (Bo 1)	+ 74 976
samt uppflyttning av 19 ordinarie befattningar	+ 18 696
b) uppflyttning av nio icke-ordinarie befattningar	+ 12 016
c) löneklassförändringar	+ 13 000
d) tjänstetidsbefordran	+ 1 430
e) extra arbetskraft på grund av arbetstidsförkortning	+ 7 550
f) vikariatsersättning m. m.	+ 2 918
g) rörligt tillägg	+ 330 000
h) vissa ersättningar till jourhavande	+ 42 400
i) personal för särskilda undersökningar	+ 4 000
j) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 5 300
	+ 721 200

Anm. I anledning av att innehavaren av en utav de i gällande personalförteckning upptagna tjänsterna som tekniskt biträde i lönegrad Ao 7 den 1 juli 1960 avgått med ålderspension finner styrelsen antalet sådana tjänster böra minskas till tre och anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän kunna minskas med belopp, motsvarande löneklass A 10.

Motiv. I en allmän motivering framför högskolestyrelsen i huvudsak samma synpunkter som de senaste fyra åren. Beträffande denna motivering torde få hänvisas till IX ht 1957, s. 179.

1 a). Förslaget har framförts i tidigare anslagsäskanden, senast föregående år. Beträffande motivet torde få hänvisas till IX ht 1957, s. 179 under 1 a). Högskolestyrelsen påpekar i årets anslagsskrivelse härutöver, att även om den teoretiska möjligheten numera finnes, att förordnandet för den docent, som fr. o. m. år 1955 knutits till avdelningen, kan förlängas såsom avseende forskardocentur, anser styrelsen likväl de skäl styrelsen anfört vara fullt bärande för omedelbart inrättande av en laboratorsbefattning vid avdelningen.

1 b). Detta förslag framfördes även i förra årets anslagsäskanden. Beträffande motivet för detsamma torde få hänvisas till IX ht 1960, s. 224—225 under 1 d).

1 c). Även detta förslag framfördes i föregående års anslagsäskanden. Beträffande motivet för detsamma torde få hänvisas till IX ht 1960, s. 225 under 1 e).

1 d)—e). Biträden för skriv- och kontorsgöromål finnes f. n. vid allenast sju av högskolans 15 vetenskapliga avdelningar, nämligen en kansli-skrivare, en kontorist och fem kanslibiträden. Vidare anför styrelsen följande.

Den åt statens organisationsnämnd år 1956 anförtrodda utredningen om skrivbiträdespersonalen vid högskolans vetenskapliga avdelningar utmynnade i förslag om inrättande av fem kanslibiträdestjänster i dåvarande lönegrad 11, därav fyra med halvtid, och två skrivbiträdestjänster att avlönas enligt bestämmelserna om reglerad befordringgång. Styrelsen framställde i 1956 års anslagsskrivelse äskanden om dessa tjänsters inrättande, men då remissbehandlingen av ärendet ännu icke avslutats, var departementschefen för det dåvarande icke beredd att taga ställning till organisationsnämndens förslag. Så har ej heller senare skett. Av de förordade biträdesbefattningarna har, med hänsyn till tillkomsten av högskolans nya stationära hundklinik, två framstått såsom alldeles särskilt nödvändiga, nämligen vid avdelningen för kirurgi och vid röntgenavdelningen, och styrelsen framställde i anledning härav år 1959 förslag om medel till två kontorsbiträden i reglerad befordringgång (IX ht 1960, s. 225 under 1 h)). Förslaget upptogs visserligen icke men genom beslut den 26 februari 1960 har Kungl. Maj:t medgivit styrelsen att överskrida anslagsposten för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med högst 23 600 kr. för anställande under tiden 1 februari—30 juni 1960 av bl. a. heltidsanställda biträden för skriv- och kontorsgöromål vid avdelningen för kirurgi och röntgenavdelningen.

Som behovet av betydande förstärkning av högskolans hjälpkrafter för skriv- och kontorsgöromål blivit styrkt redan år 1956 och behovet senare ständigt ökat, särskilt vid de högskolans avdelningar, vid vilka såväl forsknings- som serviceverksamhet bedrivs och där skriv- och kontorsgöromålen bör anföras åt särskilt biträde, hemställer styrelsen om inrättande av fyra kanslibiträdeshemställningar i lönegrad Ae 7, nämligen vid avdelningen för födoämnesshygien, kliniska centrallaboratoriet och röntgenavdelningen samt en med halvtidstjänst vid avdelningen för bakteriologi och epizootologi, ävensom en befattning som biträde för skriv- och kontorsgöromål vid avdelningen för kirurgi.

1 f). I högskolans stat har sedan kliniska centrallaboratoriets tillkomst år 1949 medel varit anvisade för avlöande av allenast två biträden vid laboratoriet. Genom förenämnda beslut den 26 februari 1960 erhöi styrelsen möjlighet att för tiden 1 november 1959—30 juni 1960 anställa ytterligare ett laboratoriebiträde, oundgängligen nödigt för verksamhetens kontinuerliga bedrivande i vederbörlig utsträckning, omfattande rutinanalyser till ett beräknat antal av årligen 35 000. Styrelsen har den bestämda uppfattningen, att årliga antalet rutinanalyser vid laboratoriet även under budgetåret 1960/

61 och framdeles kommer att uppgå till sådan storleksordning, att vid laboratoriet måste finnas åtminstone tre fast anställda laboratoriebiträden.

1 g). Detta förslag har framförts tidigare, senast i föregående års anslagsäskanden. Beträffande motivet torde få hänvisas till IX ht 1959, s. 287 under 1 d).

1 h). Beträffande detta förslag, vilket framförts i de fyra närmast föregående årens anslagsäskanden, torde få hänvisas till IX ht 1957, s. 181 under 1 f).

1 i)—j). Genom förenämnda beslut den 26 februari 1960 erhöll styrelsen möjlighet att för tiden 1 februari—30 juni 1960 vid avdelningen för kirurgi anställa jämväl ett ekonomibitråde och viss extra arbetskraft för hundsjukvården. Det är styrelsens uppfattning, att den kontinuerliga verksamheten vid avdelningens nya stationära hundklinik kommer att även under budgetåret 1960/61 och framdeles erfordra tillgång till såväl ett ekonomibitråde för renhållning och städning som viss extra arbetskraft för utförande av talrika inom kliniken förekommande rutingöromål, vilkas utförande hittills i brist på personal måst anförtros de studerande till förfång för deras utbildning.

2. Den fr. o. m. den 1 juli 1948 inrättade extra assistentbefattningen såsom biträdande lärare i artificiell insemination har fr. o. m. den 1 juli 1960 ändrats till befattning som förste assistent i lönegrad Ag 21. Då ett stadigvarande behov av tjänsten föreligger och det vid upprepade tillfällen förelagat svårigheter att få densamma varaktigt tillsatt med fullt kompetent innehavare, förordar styrelsen befattningens överförande till extra ordinarie stat.

3 a) och b). Dessa yrkanden framställes i anledning av vad som föreslagits i propositionen 1960: 151.

3 c), d), f), g) och j). Ökningarna är av automatisk karaktär.

3 e). För nästa budgetår beräknas ett fortsatt medelsbehov å minst 15 800 kr. för avlöande av extra arbetskraft i anledning av den fr. o. m. den 1 juli 1959 genomförda arbetstidsförkortningen.

3 h). Kungl. Maj:t har den 3 juni 1960 fastställt ersättningsbelopp för jourhavande vid veterinärhögskolan att gälla fr. o. m. budgetåret 1960/61. Anslaget bör i anledning därav ökas med förslagsvis 42 400 kr.

3 i). Till personal för fortsatt bedrivande av särskilda undersökningar, nämligen forsknings- och försöksverksamhet rörande smittsam blodbrist hos häst samt undersökningar vid avdelningen för avelsbiologi och husdjurshygien rörande vissa utfodringsproblem, äskas för budgetåret 1961/62 ett med 1 828 kr. till 10 428 kr. resp. ett med 2 212 kr. till 9 612 kr. ökat belopp. Anslaget bör därför ökas med minst 4 000 kr.

Departementschefen

Vid behandlingen vid 1960 års riksdag av förevarande anslag befanns vissa personalförstärkningar vara av sådan angelägenhetsgrad, att de borde genomföras trots pågående utredning rörande forskningen och undervisningen vid veterinärhögskolan. Även i år anser jag mig kunna tillstyrka några

av de förslag till personalförstärkningar, som högskolestyrelsen framfört. Jag förordar sålunda, att vid högskolan inrättas en ny tjänst som förste assistent i lönegrad Ae 21, avsedd för kliniska centrallaboratoriet. Kostnaden härför uppgår till 25 600 kronor. Vidare vill jag föreslå, att medel anvisas för avlönande av ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång vid vardera av röntgenavdelningen och avdelningen för kirurgi samt av ett laboratoriebiträde i reglerad befordringsgång vid förenämnda centrallaboratorium. De sistnämnda förslagen påkallar en anslagsuppräknings av tillhoppa 30 700 kronor. Några ytterligare personalförstärkningar anser jag mig inte kunna förordas.

Av högskolestyrelsens förslag i övrigt under förevarande anslag kan jag endast biträda sådana, som är av automatisk karaktär. Styrelsens förslag att uppräknas anslagsposten till personal för särskilda undersökningar med 4 000 kronor bör sålunda bifallas. Därvid bör för nästa budgetår räknas med ett totalt avlöningsbelopp av 10 400 kronor för forsknings- och försöksverksamhet rörande smittsam blodbrist hos häst och 9 600 kronor för här ifrågasvarande särskilda undersökningar vid avdelningen för avelsbiologi och husdjurshygien. Vidare bör för ersättningar till jourhavande vid högskolan beräknas ett belopp av 42 400 kronor. På grund av 1960 års löne reglering, löneklassförändringar samt tjänstetidsbefordran m. m. bör anslaget därjämte uppräknas med sammanlagt 458 200 kronor. Härutöver erfordras en höjning av anslagsposten till kompensation för höjda folkpensionsavgifter med 2 600 kronor. I enlighet med högskolestyrelsens förslag kan anslaget slutligen nedräknas med 14 600 kronor, motsvarande kostnaderna för ett tekniskt biträde i löneklass A 10.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör förevarande anslag för nästa budgetår uppräknas med $(25\,600 + 30\,700 + 4\,000 + 42\,400 + 458\,200 + 2\,600 - 14\,600 =)$ 548 900 kronor till 3 970 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med efterföljande hemställan.

Å personalförteckningen bör antalet tjänster som tekniskt biträde i lönegrad Ao 7 minskas med en och antalet tjänster som förste assistent i lönegrad Ae 21 utökas med en.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för veterinärhögskolan, som angivits i det det föregående

b) fastställa följande avlöningsstat för veterinärhögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 423 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	78 400

3. Avlöningar till personal för särskilda undersökningar, <i>förslagsvis</i>	20 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 525 300
5. Särskilda löneförmåner till viss tjänsteman . . .	1 200
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	862 800
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	59 000
	Summa kronor 3 970 000

c) till *Veterinärhögskolan*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 3 970 000 kronor.

[92] 11. *Veterinärhögskolan*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	990 700	1 027 517
1959/60	1 012 000	1 047 582
1960/61 (statsliggaren s. 927)	1 023 500	
1961/62 (förslag)	1 051 000	

Y r k a n d e. *Styrelsen för veterinärhögskolan* (skr. 30/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 38 400 kr.

	Utgifter		Anslag 1960/61	Ökning
	1958/59	1959/60		
1. Reseersättningar	4 962	5 026	6 600	+ 1 400
2. Övriga expenser	202 600	209 104	216 000	+ 37 000
				+ 38 400

Motiv. 1. Ökningen avser att bereda högskolans avdelningsföreståndare och övriga forskare möjligheter att för ökat vetenskapligt utbyte företaga resor till vetenskapliga institutioner inom landet, såsom universiteten i Uppsala, Lund och Göteborg samt lantbrukshögskolan i Ultuna.

2. Den föreslagna ökningen avser en huvudsakligen av höjda städerskelöner betingad höjning av anslagsposten. Totalt beräknas 150 750 kr. för renhållning, städning, fönsterputsning samt tvätt- och rengöringsmedel, 11 000 kr. för skrivmaterialier, papper, blankettryck o. d., 52 000 kr. till telefon och annonsering, 8 000 kr. till inköp och underhåll av skriv- och räknemaskiner, möbler och andra inventarier, 2 000 kr. för bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. m. samt 29 200 kr. för nattvakhållning.

I förevarande sammanhang meddelar styrelsen, att styrelsen till tackande av den under avlöningsanslaget äskade medelsanvisningen för ersättningar till jourhavande beslutat om vissa avgiftshöjningar fr. o. m. den 1 juli 1960, vilka beräknas komma att tillföra högskolan ökade inkomster med omkring 45 000 kr. för år.

Departementschefen

Högskolestyrelsens förslag till höjning av anslagsposten till reseersättningar kan jag inte tillstyrka. Däremot finner jag mig i viss utsträckning kunna biträda förslaget att uppräknas delposten till övriga expenser. Jag förordar sålunda, att nämnda delpost höjes med 18 500 kronor i anledning av höjda städerskelöner, med 6 700 kronor för ökade nattvaktskostnader samt med 2 300 kronor på grund av stegrade kostnader i övrigt.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat behöver anslaget för nästa budgetår ökas med (18 500 + 6 700 + 2 300 =) 27 500 kronor till 1 051 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Veterinärhögskolan: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 051 000 kronor.

[93] 12. *Veterinärhögskolan: Materiel*

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	234 500	246 219	33 435
1959/60	250 000	223 298	60 137
1960/61 (statsliggaren s. 928) ...	265 000		
1961/62 (förslag)	292 000		

Y r k a n d e. *Styrelsen för veterinärhögskolan* (skr. 30/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 100 000 kr. Tillika anhåller högskolestyrelsen, efter lärarkollegiets ytterligare hörande, att få fördela anslaget mellan olika institutioner och ändamål.

M o t i v. För att erhålla någon kompensation för de under senare år inträffade prishöjningarna men också för att till återstående delar realisera 1946 års högskoleutrednings förslag beträffande materielanslag har högskolestyrelsen under flera år hemställt om en betydande höjning av anslaget. Innevarande år har lärarkollegiet — sedan åtskilliga yrkanden om höjningar framställts från avdelningsföreståndare och bibliotekarien — förordat anslagets uppräknings med 100 000 kr. Styrelsen, som i likhet med föregående år finner det utförbart att i nu förevarande ovissa läge verkställa vederbörlig avvägning mellan de olika anspråkens angelägenhetsgrad, anser sig nödsakad och jämväl fullt befogad att framställa yrkande om uppräknings av anslaget med 100 000 kr. Styrelsen understryker därvid särskilt, att det sedan länge är uppenbart och av erfarenheten bekräftat, att nuvarande anslagsposter på grund av inträffade prishöjningar och starkt ökade materialbehov, särskilt i fråga om kliniskt material, i flera fall är alldeles otillräckliga för att kunna tillgodose synnerligen måttliga anspråk i fråga om såväl forskning som undervisning samt att högskolans nuvarande materielanslag å 265 000 kr. avsevärt understiger motsvarande anslag vid karolinska institutet och de medicinska fakulteterna.

Departementschefen

Vid behandlingen av veterinärhögskolans avlöningsanslag har jag trots pågående utredning rörande forskningen och undervisningen vid veterinärhögskolan funnit mig böra förorda en viss personalförstärkning vid högskolan. För att främja forskningen på det veterinärmedicinska området vill jag även föreslå en viss medelsförstärkning under såväl detta som de båda närmast följande anslagen. Samtliga ifrågavarande anslagsökningar bör därvid hänföras till sådana utgiftsändamål att ställningstagandet till de förslag, som veterinärhögskoleutredningen kan komma att framlägga, inte på ett ej önskvärt sätt föregripes.

Beträffande medelsanvisningen under förevarande anslag förordar jag i anslutning till det nyss anförda, att densamma för nästa budgetår ökas med 27 000 kronor till 292 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Veterinärhögskolan: Materiel* för budgetåret 1961/
62 anvisa ett reservationsanslag av 292 000 kronor.

[94] 13. Veterinärhögskolan: Nyanskaffning och underhåll av utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	160 000	131 326	272 886
1959/60	175 000	342 375	105 511
1960/61 (statsliggaren s. 928) ...	190 000		
1961/62 (förslag)	210 000		

Y r k a n d e. *Styrelsen för veterinärhögskolan* (skr. 30/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 119 400 kr. till 309 400 kr. Fördelningen av det begärda anslaget framgår av följande sammanställning.

1. Röntgenavdelningen	80 100
2. Avdelningen för anatomi och histologi	11 000
3. » » avelsbiologi och husdjurshygien	1 500
4. » » bakteriologi och epizootologi	62 650
5. » » farmakologi	21 650
6. » » kemi	42 550
7. Medicinska avdelningen för idisslare	4 500
8. » » » icke-idisslare	17 800
9. Patologisk-anatomiska avdelningen	6 000
10. Kliniska centrallaboratoriet	30 000
11. Biblioteket	31 650
	309 400

Motiv. 1. För anskaffande till röntgenavdelningen av ny röntgenapparat i utbyte mot den nuvarande, som varit i dagligt bruk å medicinska avdelningen för icke-idisslare under 20 år och således är både omodern och höggradigt försliten, erfordras numera 145 600 kr. Som för ändamålet för budgetåret 1960/61 anvisats 65 500 kr., begäres nu återstående belopp om 80 100 kr.

2. Beloppet avser anskaffande av mikromanipulator med mikrosmedja för hematologisk och annan cellforskning.

3. Beloppet avser anskaffande av tillbehör till ett faskontrastmikroskop för mikrofotografering, vartill tidigare anvisats sammanlagt 11 500 kr. av erforderliga 13 000 kr.

4. Nödvändiga förbättringar av avdelningens tekniska resurser för mikrobiologisk forskning, särskilt beträffande bakteriella toxiner och immunitet, påkallar anskaffande av viss modern apparatur.

Högskolestyrelsen understödjer därvid avdelningsföreståndarens, av lärarkollegiet tillstyrkta förslag om ett anslag för ändamålet å 62 650 kr., avseende en bakteriologcentrifug 21 600 kr., apparatur för toxinanalys 8 150 kr., kylbad 2 100 kr., vattendestillator 2 100 kr., termostatskåp och frysex 4 900 kr., homogenisator 2 100 kr., Zeiss Revolver-Mikroprojektionsapparat 7 300 kr. samt Pherograph Original Frankfurt för analytisk och mikropreparativ separation genom högspänningselektrofores 14 400 kr.

5. Med hänsyn till den vid avdelningen bedrivna, synnerligen betydelsefulla forskningen rörande distributionen av läkemedel, märkta med radioaktiva isotoper av typen gammastrålar, förordar högskolestyrelsen anskaffande av viss för sådan forskning erforderlig apparatur, kostnadsberäknad till 21 650 kr., omfattande en gammaspectrometer 7 290 kr., en Rate-meter 5 020 kr., en scintillationsdetektor 3 230 kr., en kollimator 3 000 kr. samt en skrivare Varian 3 090 kr.

6. Beloppet avser anskaffande till avdelningen av dels aggregat jämte stabilisator för vätgaslampan för nätanslutning till avdelningens ackumulator och batteridrivna spectrofotometer 4 300 kr., dels apparatur för registrering av radioaktiv strålning vid å avdelningen utförda försök med radioaktiva isotoper, bl. a. rörande ämnesomsättningen 11 530 kr., dels en modern snabbcentrifug med kylaggregat 25 000 kr., alla priser exklusive omsättningskatt.

7. Beloppet avser anskaffande av skåp för förbättrade förvaringsmöjligheter inom avdelningens lokaler.

8. Beloppet avser förnyelse av viss försliten utrustning, nämligen ett forskningsmikroskop 6 500 kr., fyra medicinskåp och fyra instrumentskåp 3 968 kr., sex avlastningsbord 1 116 kr., 25 m rostfri hyllängd 2 000 kr. samt två grisningsburar och tio kattburar 3 509 kr., alla priser exklusive omsättningskatt.

9. Beloppet avser anskaffande av en s. k. histokinette för att inom ramen för avdelningens nuvarande personalresurser åstadkomma avsevärt förbättrade möjligheter att utföra preparatbäddning i paraffin.

10. Anskaffande av en direktskrivande Beckman-spectrofotometer till kliniska centrallaboratoriet synes enligt högskolestyrelsen kunna kompensera behovet av ytterligare laboratoriebiträdespersonal, åtminstone vid en inte alltför avsevärd ökning av antalet rutinanalyser. Styrelsen föreslår i rådande läge uppdelning av kostnaden (55 000 kr.) på två budgetår och förordar därför ett anslag å 30 000 kr.

11. Biblioteket, vars trängande behov av ytterligare utrymmen till en del kunnat tillgodoses genom tilldelandet fr. o. m. innevarande budgetår av vissa lokaler inom huvudbyggnaden, kan genom fortsatt friställande av utrymmen inom samma byggnad beräknas erhålla ytterligare utvidgade lokaler. För dessas utrustning erfordras minst 31 650 kr., varav för hyllinredning 11 000 kr., hyllreovering 8 000 kr., tre arkivvagnar 750 kr., en bokvagn med boktråg 500 kr., en arkivfotograferingskamera för mikrofilm 5 000 kr., en skrivmaskin 800 kr., tre katalogskåp 2 100 kr. samt för möbler, gardiner m. m. 3 500 kr.

Departementschefen

I enlighet med vad jag anfört vid behandlingen av nästföregående anslag är jag beredd tillstyrka en viss anslagsökning även under detta anslag. Enligt min mening bör detsamma för nästa budgetår upptagas med 210 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 20 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Veterinärhögskolan: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 210 000 kronor.

[95] 14. *Veterinärhögskolan: Bokinköp och bokbindning*

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1958/59	24 000	23 086	1 139
1959/60	30 000	27 667	3 472
1960/61 (statsliggaren s. 928) ...	40 000		
1961/62 (förslag)	43 000		

Y r k a n d e. *Styrelsen för veterinärhögskolan* (skr. 30/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 10 000 kr. till 50 000 kr. Av sistnämnda belopp avses 35 000 kr. för bokinköp och tidskriftsanskaffning och 15 000 kr. för bindning av böcker, tidskrifter m. m. Vidare anför högskolestyrelsen bl. a., att alltjämt väsentliga luckor finnes i bibliotekets vetenskapliga litteraturbestånd och att styrelsen icke vill taga på sitt ansvar, att underhållet av landets enda offentliga veterinärbibliotek försummas.

Departementschefen

Jag har i det föregående föreslagit en viss uppräknig av såväl veterinärhögskolans materielanslag som högskolans anslag till nyanskaffning och underhåll av utrustning. Såsom jag framhållit vid behandlingen av nyssnämnda materielanslag bör för nästa budgetår ske en viss uppräknig även av nu ifrågavarande anslag. För min del vill jag förorda, att anslaget höjes med 3 000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Veterinärhögskolan: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 43 000 kronor.

[96] 15. **Veterinärinrättningen i Skara: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	223 300	234 081
1959/60	234 800	232 621
1960/61 (statsliggaren s. 928)	241 600	
1961/62 (förslag)	285 000	

Y r k a n d e. *Styrelsen för veterinärhögskolan* (skr. 20/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 59 500 kr. på sätt framgår av följande uppställning.

	Ökning eller minskning
1. Personalförstärkningar	
a) 1 kanslibiträde Ae 7	+ 11 076
b) 1 gårdskarl Ae 7	+ 11 076
2. Personalminskning	
Belopp till gårdskarlshjälp	— 6 600
3. Lönereglering	
1 institutionstekniker Ae 9 i st. f. djursjukvårdare, tillika vaktmästare Ae 7	+ 660
4. Omräkning m. m.	
a) uppflyttning av tjänsterna som försöksledare och som klinikchef från Ao 26 till Bo 1	+ 13 130
b) uppflyttning av fyra extra ordinarie befattningar	+ 2 610
c) löneklassuppflyttningar	+ 2 200
d) vikariatsersättningar m. m.	+ 1 148
e) rörligt tillägg	+ 23 600
f) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 600
	<hr/>
	+ 59 500

Motiv. I en allmän motivering framför högskolestyrelsen i huvudsak samma synpunkter som de närmast föregående budgetåren. Beträffande denna allmänna motivering torde få hänvisas till IX ht 1960, s. 234—235.

1 a). Detta förslag har framförts även i de fyra närmast föregående årens anslagsäskanden. Beträffande motiven torde få hänvisas till IX ht 1957, s. 197—198 under 4.

1 b) och 2. Beträffande motiveringen för detta förslag, som även framförts ett flertal år, torde få hänvisas till IX ht 1960, s. 235 under 1 b) samt

2. Med hänsyn till beslutade ökningar av statstjänstemännens löner hemställer högskolestyrelsen i årets anslagsskrivelse under alla förhållanden om arvodesökning med tio procent eller 660 kr.

3. Innehavaren av den vid försöksavdelningen inrättade befattningen som djursjukvårdare, tillika vaktmästare, sysselsättes allt sedan år 1953 uteslutande i laboratoriearbetet och fullgör däri sådana arbetsuppgifter, såsom blod- och fodermedelsanalyser, provtagning m. m., vilka enligt högskolestyrelsen regelmässigt åvilar en institutionstekniker.

4. a)—f). Förändringarna är av automatisk natur.

Departementschefen

Högskolestyrelsens begäran om personalförstärkningar, som överensstämmer med de förslag, som flera gånger framförts under de senaste åren, anser jag mig inte kunna tillstyrka. Härav följer, att jag ej heller biträder det förslag till personalminskning, som sammanhänger med yrkandet om inrättande av en särskild gårdskarlsbefattning. Däremot vill jag föreslå, att det till gårdskarls hjälp avsedda arvodesbeloppet uppräknas med 900 kronor. Av styrelsens förslag i övrigt är jag endast beredd att biträda dem, som är av automatisk karaktär. Anslaget bör sålunda på grund av 1960 års lönereglering höjas med sammanlagt 42 200 kronor och anslagsposten till kompensation för höjda folkpensionsavgifter ökas med 300 kronor. Anslaget, som sålunda bör höjas med sammanlagt (900 + 42 200 + 300 =) 43 400 kronor till 285 000 kronor, bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för veterinärinrättningen i Skara, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	66 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 700
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	150 400

4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	62 600
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	4 300
	Summa kronor 285 000

b) till *Veterinärinrättningen i Skara: Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 285 000 kronor.*

[97] 16. Veterinärinrättningen i Skara: Omkostnader

	Anslag	Nettoinkomst
1958/59	100	19 218
1959/60	100	6 433
1960/61 (statsliggaren s. 929)	100	
1961/62 (förslag)	1 000	

Y r k a n d e. *Styrelsen för veterinärhögskolan (skr. 20/8 1960)* hemställer, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

	Utgifter		Anslag 1960/61	Ökning
	1958/59	1959/60		
1. Övriga expenser	17 312	17 796	18 400	+ 3 000
2. Underhåll av park- och gårdsområden, vägar m. m.	1 700	1 500	1 000	+ 2 000
				+ 5 000

M o t i v. 1. Ökningen sammanhänger med de allmänna höjningarna av städerskelönerna fr. o. m. den 1 januari 1960 och den 1 januari 1961 (800 kr.), städning, renhållning och fönsterputsning i utökade kliniklokaler (1 200 kr.) ävensom med de under senare åren ökade kostnaderna för litteraturanskaffning, bokbindning och underhållet av inrättningens boksamling (1 000 kr.).

2. Nuvarande anslagspost å 1 000 kr. har sedan flera år visat sig otillräcklig för alla de olika ändamål, såsom renhållning, snöplogning, sandning, väggrus, skötsel av inrättningens park med gräsmattor och rabatter samt underhåll och komplettering av maskiner och redskap, vilka därmed skall tillgodoses och för vilka utgifterna under det senast förflutna budgetåret måst begränsas till 1 500 kr.

Departementschefen

Högskolestyrelsens förslag till höjning av vissa poster i omkostnadsstaten anser jag mig endast delvis kunna biträda. Jag föreslår sålunda, att delposten till övriga expenser till följd av höjda städerskelöner och utökade städningssområden uppräknas med 2 000 kronor samt att anslagsposten till underhåll av park och gårdsområden, vägar m. m. på grund av kostnadssteg-

ringar höjes med 500 kronor. Ett ökat medelsbehov av 2 500 kronor föreligger därför. Någon medelsanvisning torde emellertid med gällande anslagskonstruktion inte vara erforderlig. Anslaget bör dock kvarstå och uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Veterinärinrättningen i Skara: Omkostnader för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

I. Skogsväsendet

[98] 1. Skogsstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	775 400	736 949
1959/60	819 300	800 757
1960/61 (statsliggaren s. 930)	845 800	
1961/62 (förslag)	940 000	

Y r k a n d e. *Skogsstyrelsen* (skr. 26/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 98 400 kr. enligt följande beräkning.

	Ökning
1. <i>Löneregleringar m. m.</i>	
a) 1 byrådirektör Ao 24 i st. f. förste byråsekreterare Ao 23	1 762
b) 1 konsulent Ae 23 i st. f. Ag 23	—
c) 1 förste byråsekreterare Ae 21 i st. f. amanuens Ae 17—Ae 19	2 512
d) 1 förste expeditionsvakt Ao 8 i st. f. Ae 8	—
e) arvode till organisationsföredragande	1 200
2. <i>Omräkning</i>	
a) löneklassförändringar m. m.	8 725
b) rörligt tillägg	84 001
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	200
	<hr/> 98 400

M o t i v. Skogsstyrelsen har beträffande de särskilda förslagspunkterna anfört följande.

1 a). På en var av de båda skogsbyråerna har byråchefens närmaste man och ställföreträdare ställningen såsom byrådirektör i lönegrad A 24. Mot-svarande funktion på administrativa byrån utövas av chefen för den juri-diskt-administrativa sektionen, vilken endast placerats såsom förste byrå-sekreterare i Ao 23. Såväl arbetsuppgifternas art som den förutnämnda ställ-ningen såsom byråchefens ställföreträdare gör det enligt skogsstyrelsens uppfattning påkallat, att tjänsten förändras till byrådirektörstjänst i Ao 24, varigenom vederbörande även kommer i paritet med befattningshavare av likartad karaktär på andra håll inom statsförvaltningen.

1 b) och c). I föregående års anslagsäskanden hemställde ämbetsverket dels att den på andra skogsbyrån placerade tjänsten såsom konsulent i Ag 23 skulle ombildas till extra ordinarie i Ae 23, dels att personalen på byrån

skulle förstärkas med en konsulent i Ae 21. Förslagen bifölls ej. De arbetsuppgifter, som motiverade den sålunda föreslagna personalförstärkningen, gör sig i nuläget än mer påmintä än tidigare. Tillgodoseendet av det ökade personalbehovet med anledning härav torde emellertid åtminstone under ett visst övergångsskede kunna nödortfött lösas dels genom viss omfördelning av de nuvarande arbetsbiträdenas arbetsuppgifter med anledning av delegeringen av bidragsärendenas handläggning till skogsvårdsstyrelserna, dels genom temporärt inkallande av någon tjänsteman från skogsvårdsstyrelsehåll. Däremot synes det med hänsyn till angelägenheten av en god rekrytering av ämbetsverkets fasta personalkader oavvisligt, att vissa lönerogleringar vidtas. Sålunda bör till en början den förutnämnda konsulenttjänsten i Ag 23 överföras till extra ordinarie stat. Därutöver är det emellertid viktigt, för att verket skall kunna försäkra sig om dugande arbetskraft, att den under byråchefen tjänstgörande befattningshavare, som närmast har att handlägga de angelägna frö- och plantförsörjningsfrågorna och vad därmed hänger samman, kan beredas en förbättrad löneställning. Vederbörande är f. n. placerad såsom amanuens (byråsekreterare) i befordringsgången, eller samma löneställning som tidigare tillkom assistent vid en mindre skogsvårdsstyrelse. Sistnämnda tjänster har emellertid fr. o. m. innevarande budgetår ombildats till tjänster för biträdande jägmästare i lönegrad A 21. Med hänsyn till arten och kvaliteten av de göromål, som ankommer på ifrågavarande med plant- och fröförsörjningsärenden sysselsatte befattningshavare i skogsstyrelsen, finner styrelsen det befogat att befattningshavaren tillförsäkras lön enligt lönegrad A 21.

1 d). Hos skogsstyrelsen har alltsedan slutet av år 1952 funnits anställda tre expeditionsvakter, varav en sedan början av år 1953 varit placerad såsom förste expeditionsvakt, till en början på förordnande mot vikariatserättning och sedan år 1955 såsom extra ordinarie i Ae 8. De båda övriga expeditionsvakterna är placerade i Ao 7 resp. Ae 7. Styrelsen anser det skäligt, att ifrågavarande förste expeditionsvakt nu erhåller ordinarie anställning.

1 e). I enlighet med vad som förordats i prop. 1960: 126 har skogsstyrelsen, efter samråd med statens organisationsnämnd, under denna punkt upptagit ett arvode om 1 200 kr. till organisationsföredragande inom styrelsen, avseende verkets ämbetsområde (styrelsen och skogsvårdsstyrelserna). Den alldeles övervägande delen av vederbörandes arbetsuppgifter härutinnan kommer enligt sakens natur att beröra skogsvårdsstyrelseorganisationen med dess över ett par tusen befattningshavare av olika kategorier.

2 a)–c). Kostnadsförändringarna är av automatisk karaktär.

Departementschefen

I enlighet med föregående års riksdagsbeslut är skogsstyrelsens inre organisation för närvarande föremål för undersökningar, vid vilka expertis från statens organisationsnämnd anlitas. Resultaten av dessa undersökningar beräknas föreligga först senare under innevarande år. Med hänvisning härtill finner jag mig inte böra förorda någon ändring under budgetåret

1961/62 beträffande de lönegradsplaceringar som berörts i styrelsens anslagsskrivelse och ej heller biträda förslaget om ordinariesättning av tjänsten som förste expeditionsvakt i Ae 8. Däremot tillstyrker jag styrelsens förslag om årligt arvode å 1 200 kronor åt särskild föredragande i ärenden angående ämbetsverkets och skogsvårdsstyrelsernas organisation ävensom om extraordinariesättning av tjänsten som konsulent för återväxtfrågor i Ag 23. Ett bifall till sistnämnda förslag torde böra föranleda ändring i personalförteckningen.

På grund av beräknade automatiska kostnadsstegringar hänförliga till löneklassförändringar m. m., höjning av rörligt tillägg samt kompensation för folkpensionsavgifter bör anslaget vidare uppräknas med i runt tal 93 000 kronor. Sammanlagt behöver således förevarande anslag upptagas till 940 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för skogsstyrelsen, som angivits i det föregående

b) fastställa följande avlöningsstat för skogsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	301 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	10 200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	402 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	211 600
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	14 100
<u>Summa kronor</u>	<u>940 000</u>

c) till *Skogsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 940 000 kronor.

[99] 2. Skogsstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	157 700	155 471
1959/60	161 800	162 892
1960/61 (statsliggaren s. 930)	166 500	
1961/62 (förslag)	177 000	

Y r k a n d e. *Skogsstyrelsen* (skr. 26/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 10 800 kr. enligt följande beräkning.

	Utgifter		Anslag 1960/61	Ökning
	1958/59	1959/60		
1. Reseersättningar	40 141	44 397	46 400	+ 2 000
2. Bränsle, lyse och vatten	5 855	8 036	6 300	+ 1 700
3. Övriga expenser	45 399	48 993	47 000	+ 5 200
4. Blankettryck	36 249	36 803	38 600	+ 1 900
				<hr/> + 10 800

M o t i v. 1. Den föreslagna anslagsökningen föranledes av de merkostnader som kan beräknas uppstå vid förordnande för tjänstemän hos skogsårdsstyrelserna att tillfälligt tjänstgöra hos skogsstyrelsen.

2. Utgifterna uppvisar en ökning för budgetåret 1959/60 i förhållande till budgetåret 1958/59 med ca 2 200 kr., huvudsakligen beroende på, förutom något högre avgifter för elektrisk ström, en viss förskjutning budgetåren emellan av räkningar från elverket samt med ca 900 kr. ökade bränslekostnader. Med hänsyn till sistnämnda ökade bränslekostnader samt till förväntade ytterligare stegrade dylika kostnader till följd av utökade tjänstelokaler torde i nuvarande läge kunna kalkyleras med en ökning för ifrågakvarande ändamål med 1 700 kr.

3. För innevarande budgetår har anvisats 47 000 kr., varav 2 000 kr. utgör engångsbelopp för inköp av möbler m. m. För nästkommande budgetår bör för vissa möbelanskaffningar, bl. a. ett större, ändamålsenligt skåp för förvaring av skogsstyrelsens kartor, samt för upprustning av arkivutrymme upptas samma belopp som anvisats för sistnämnda budgetår eller 2 000 kr.

Den senaste löneregleringen för skogsstyrelsens städningspersonal i förening med det ökade rumsantalet medför en automatisk utgiftsökning med ca 2 900 kr. för år. Det ökade rumsantalet kräver jämväl abonnemang av ytterligare fem telefonapparater innebärande en merkostnad av ca 900 kr.

Utvidgningen av skogsstyrelsens arbetsuppgifter på skilda områden har föranlett att förbrukningen av stenciler samt duplicerings-, kopie- och övrigt papper med nödvändighet ökat. En anslagsuppräknning med åtminstone 500 kr. anses behövlig för täckande av de stegrade kostnaderna för här avsedd materiel.

För att rationalisera arbetet med adressering bör anskaffas en adresseringsmaskin, betingande ett pris av i runt tal 900 kr.

I anslutning till det anförda skulle delposten behöva ökas med tillhoppa (2 900 + 900 + 500 + 900 =) 5 200 kr.

4. Posten torde med hänsyn till anslagsbelastningen budgetåret 1959/60 samt väntade kostnadsfördyringar till följd av bl. a. höjningen av den allmänna lönenivån böra ökas med ca fem procent eller med 1 900 kr.

Departementschefen

Med hänsyn till väntad belastning bör i enlighet med skogsstyrelsens beräkningar anslagsposterna till reseersättningar och blankettryck höjas med 2 000 kronor respektive 1 900 kronor samt delposten till bränsle, lyse och

vatten uppräknas med 1 700 kronor. I fråga om delposten till övriga expenser kan jag tillstyrka en anslagsuppräkning med 4 900 kronor. Av beloppet under sistnämnda post skall i likhet med vad fallet varit de senaste budgetåren 2 000 kronor utgöra engångsbelopp för inköp av möbler m. m.

Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med totalt 177 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Skogsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 177 000 kronor.

[100] 3. Bidrag till skogsvårdsstyrelserna: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	12 158 000	12 336 067
1959/60	12 920 400	13 146 289
1960/61 (statsliggaren s. 931)	14 391 000	
1961/62 (förslag)	15 980 000	

Y r k a n d e. *Skogsstyrelsen* (skr. 26/8 1960) hemställer om en höjning av anslaget med 1 776 700 kr. enligt följande beräkning.

	Ökning eller minskning
1. Personalförstärkning	
a) 4 föreståndare Ae 17	+ 80 600
b) 8 förste länsskogvaktare Ae 15	+ 143 000
2. Löneregleringar m. m.	
a) 13 länsjägmästare Bo 1 i st. f. Ao 26	+ 68 000
b) 3 biträdande länsjägmästare Ao 25 i st. f. Ao 24	+ 5 200
c) 1 kamrerare Ao 19 i st. f. Ao 17	+ 2 600
d) 1 kontorist Ao 9 i st. f. kanslibitråde Ao 7	+ 1 300
3. Omräkning	
a) anslagsposten till arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	— 60 000
b) rörligt tillägg	+1 384 000
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 4 000
d) ATP-avgifter	+ 131 000
e) arbetsgivaravgifter till sjuk- och moderskapsförsäkringen	+ 17 000
	<hr/>
	+1 776 700

M o t i v. Enligt statsmakternas beslut har, erinrar skogsstyrelsen inledningsvis, fr. o. m. innevarande budgetår i enlighet med förslag i prop. 1960: 106 skett en betydande omläggning av skogsvårdsstyrelsernas organisation och principerna för finansieringen av styrelsernas verksamhet. Skogsstyrelsens medelsäskanden för budgetåret 1961/62 avseende skogsvårdsstyrelserna

baserar sig helt på de förutsättningar för skogsvårdsstyrelseverksamhetens bedrivande, som med hänsyn härtill är för handen. Några förändringar i fråga om verksamhetens organisation och uppbyggnad förutsättes sålunda ej komma till stånd. Ämbetsverket har emellertid räknat med att en fortsatt planmässig utbyggnad skall ske av den skogliga yrkesutbildningen och att fördenskull skogsvårdsstyrelsernas resurser på detta område skall förstärkas. I övrigt föreslås allenast mindre jämkningar och förbättringar av personaluppsättningar och övriga resurser. Styrelsen framhåller emellertid att väsentliga kostnadsfördyringar av automatisk natur inträder som följd av 1960 års beslut om löneförhöjningar m. m. Förrättningsdagskostnaden kommer härigenom att stiga.

De särskilda förslagspunkterna har av skogsstyrelsen motiverats sålunda.

1 a) och b). Innevarande budgetår är vid skogsvårdsstyrelserna för undervisningsuppgifter inrättade tolv extra ordinarie och fem extra föreståndartjänster samt sex ordinarie, 32 extra ordinarie och 30 extra tjänster såsom förste länsskogvaktare. Det förslag till fortsatt utbyggnad av den skogliga yrkesutbildningen, som framlägges under anslaget till skogsbrukskurser, föranleder att för budgetåret 1961/62 föreligger ett totalt behov av 21 föreståndartjänster och 86 tjänster såsom förste länsskogvaktare, eller en utökning med fyra resp. 18 tjänster. Härtill kommer ett utökat behov av arvodesanställda instruktörer. Med hänsyn bl. a. till att de extra tjänsterna vid skogsvårdsstyrelserna inte är förenade med pensionsrätt enligt SPR anser skogsstyrelsen det vara befogat, att ett antal tjänster för föreståndare och förste länsskogvaktare överföres på extra ordinarie stat. Ämbetsverket föreslår, att fyra extra föreståndartjänster och åtta tjänster såsom extra förste länsskogvaktare ombildas till extra ordinarie.

2 a). Av de efter sammanslagningen av skogsvårdsstyrelserna i Kalmar län på personalförteckning uppförda länsjägmästartjänsterna är elva placerade i Bo 1 och 13 i Ao 26. Med hänsyn till den ställning länsjägmästarna intar såsom chefstjänstemän inom resp. län anser skogsstyrelsen det vara befogat att samtliga länsjägmästare i likhet med vad fallet är med flertalet övriga chefstjänstemannakategorier inom länsorganisationerna hänföres till löneplan B. Enligt skogsstyrelsens mening måste det otvivelaktigt anses riktigt, att länsjägmästarna innehar en högre löneställning än exempelvis revirförvaltarna hos domänstyrelsen, vilka vid den senaste löneregleringen uppflyttades från Ao 25 till Ao 26. Jämväl detta förhållande talar alltså för en förbättring av de nu i Ao 26 placerade länsjägmästarnas löneläge. Styrelsen föreslår därför, att de ifrågakvarande länsjägmästartjänsterna överföres till Bo 1.

2 b). Av tjänsterna för biträdande länsjägmästare är två placerade i Ao 25 och övriga 15 i Ao 24. I enlighet med de uttalanden som gjorts i prop. 1960: 106 har skogsstyrelsen i förslag till organisationsplaner funnit sig böra fördela tjänsterna på sådant sätt att vardera av skogsvårdsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län erhållit en tjänst i Ao 25 och en tjänst i Ao 24, en var av skogsvårdsstyrelserna i Kopparbergs, Västernorrlands och

Jämtlands län två tjänster i Ao 24 samt en var av skogsvårdsstyrelserna i Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Älvsborgs, Värmlands och Gävleborgs län en tjänst i Ao 24. Skogsstyrelsen anser att vid de styrelser, där två tjänster för biträdande länsjägmästare finns inrättade, den befattningshavare som intar ställning som länsjägmästarens ställföreträdare och närmaste man bör, såsom förutsatts för Västerbottens och Norrbottens läns vidkommande, ges visst försteg i lönegradsplaceringshänseende. Styrelsen hemställer därför, att tre tjänster i Ao 24, avsedda för Kopparbergs, Väster-norrlands och Jämtlands län, uppflyttas till Ao 25.

2 c) och d). Efter sammanslagningen av de båda skogsvårdsstyrelserna i Kalmar län blir den nya skogsvårdsstyrelsen i kameralt hänseende likvärdig med styrelserna i Jönköpings och Älvsborgs län. Skogsstyrelsen anser därför, att för beredande av paritet styrelserna emellan kamrerartjänsten vid den nybildade skogsvårdsstyrelsen i Kalmar län bör uppflyttas från Ao 17 till Ao 19 och en tjänst såsom kanslibiträde i Ao 7 ombildas till kontorist-tjänst i Ao 9.

3 a). För att ernå anpassning till de verkliga kostnaderna har posten minskats med det angivna beloppet.

3 b)—e). Ökningarna är av automatisk karaktär.

Departementschefen

Den av föregående års riksdag beslutade ändringen i skogsvårdsstyrelsernas organisation har genomförts den 1 juli 1960 och månaderna därefter utom vad gäller Kalmar län, där ändringen skett vid senaste kalenderårs-skifte. Organisationsplaner för de olika skogsvårdsstyrelserna har fastställts av Kungl. Maj:t med giltighet från och med den 1 oktober 1960. Genom det förut berörda riksdagsbeslutet fastställdes också nya principer och regler för finansieringen av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet. Det nya systemet, som tillämpas från och med innevarande budgetår, innebär bland annat, att ersättningarna för styrelsernas tjänsteåtgärder skall bestämmas med hänsyn till de reella kostnaderna samt att staten bör ekonomiskt svara för den del av styrelsernas verksamhet, som avser lagövervakning och andra upp-gifter av uppenbart offentlig natur eller yrkesutbildning och allmän rådgivning på det skogliga området, dock ej den rådgivning som sker på begäran av enskild eller organisation. I uppdragsverksamheten skall skogsvårdsstyrelserna uttaga ersättning jämlikt taxa, utformad med utgångspunkt från självkostnadsprincipen ävensom från det förhållandet att belopp motsvarande skogsvårdsavgifterna tillföres styrelserna över skilda driftbudgetanslag. Frö- och plantproduktionen skall helt drivas enligt affärsmässiga principer.

Skogsstyrelsen har i sina medelsäskanden för nästkommande budgetår till avlöningar och omkostnader vid skogsvårdsstyrelserna utgått från att styrelsernas förrättningsverksamhet måste beräknas omfatta 286 000 dagar, av vilka 96 000 förutsatts ej vara taxebelagda och 190 000 hänförliga till uppdragsverksamheten. För innevarande budgetår är motsvarande tal 280 000 respektive 83 000 och 197 000. Förrättningsdagskostnaden har av styrelsen

på grundval av inträffade allmänna kostnadsstegringar uppräknats till 120 kronor, vilket innebär en ökning med fyra kronor i förhållande till det belopp som beräknats för innevarande budgetår.

I syfte att åstadkomma en ytterligare, ej oväsentlig utbyggnad av den skogliga yrkesutbildningen föreslår jag, att antalet förrättningsdagar härför och för kursverksamhet ökas från 30 000 till 33 000. Någon utökning av andra verksamhetsgrenar, som hänförts till den statliga sektorn, är jag inte beredd förorda. Antalet ej taxebelagda förrättningsdagar bör sålunda för nästa budgetår beräknas till 86 000. Då jag liksom skogsstyrelsen utgår från att skogsvårdsstyrelsernas förrättningsverksamhet nästa budgetår kommer att omfatta sammanlagt inemot 286 000 dagar och när jag biträder styrelsens beräkning av förrättningskostnaden per dag kan ramen för kostnaderna för skogsvårdsstyrelsernas inte taxebelagda verksamhet bestämmas till 10 320 000 kronor. Detta medför en anslagsförstärkning i förhållande till innevarande budgetår med 692 000 kronor. I enlighet med de nya finansieringsprinciperna bör vidare statsmedel tillskjutas för finansiering av kostnaderna för styrelsearvoden, investeringar i skogsbruksskolor, amorteringar å byggnadslån till sådana skolor och täckande av driftunderskott vid dem. Slutligen har jag beräknat, att statsbidrag skall utgå även nästa budgetår till rabatter i skogsvårdsstyrelsernas serviceverksamhet. Kostnaderna avseende budgetåret 1961/62 för ifrågavarande, till den direkta förrättningsverksamheten ej hänförliga utgifter vill jag, för fördelning på sätt framgår av det följande, föreslå skola bestämmas till 2 735 000 kronor. Sistnämnda förslag innebär en ökning av medelstildelningen för här åsyftade ändamål med sammanlagt 400 000 kronor.

Såsom chefen för finansdepartementet tidigare denna dag framhållit kan statsverkets inkomst av skogsvårdsavgifter för nästa budgetår beräknas till 10 200 000 kronor.

I överensstämmelse med det anförda vill jag förorda, att den totala kostnadsramen för den med statliga medel finansierade delen av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet för budgetåret 1961/62 bestämmas till $(10\,320\,000 + 2\,735\,000 + 10\,200\,000 =) 23\,255\,000$ kronor eller till ett 1 192 000 kronor högre belopp än för innevarande budgetår.

Medelsanvisningen till skogsvårdsstyrelserna bör nästa budgetår ske i samma ordning som nu gäller. De löpande pensioneringskostnaderna bör sålunda bestridas från anslaget Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt samt tjänstebrevskostnaderna från anslaget Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser. Vidare bör kostnaderna för reseersättningar åt undervisningspersonalen belasta anslaget Bidrag till vissa skogsbrukskurser, m. m., vissa lönekostnader bestridas från anslaget Vägbyggnader å skogar i enskild ägo samt vissa förrättningskostnader bestridas från anslaget Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. Ifrågavarande kostnader torde nästa budgetår böra beräknas till respektive 2 000 000, 200 000, 550 000, 230 000 och 150 000 kronor eller sammanlagt 3 130 000 kronor. Den återstående delen av den statliga medelsanvisningen,

(23 255 000 — 3 130 000 =) 20 125 000 kronor, bör utgå över skogsvårdsstyrelsernas avlönings- och omkostnadsanslag.

Av skogsstyrelsens under förevarande anslagspunkt framförda förslag till personalförstärkningar kan jag förorda inrättande samt uppförande på personalförteckning av två tjänster som föreståndare för skogsbruksskola i Ae 17 och fem tjänster som förste länsskogvaktare i Ae 15. Kostnaderna här för kan beräknas till 130 000 kronor. De av skogsstyrelsen framförda förslagen till lönegradsförändringar kan jag ej biträda. Som följd av utgiftstegringar hänförliga till rörligt tillägg och kompensation för folkpensionsavgifter samt ATP-avgifter och arbetsgivaravgifter till sjuk- och moderskapsförsäkringen behöver anslaget uppräknas med 1 533 000 kronor. Å andra sidan är det, såsom skogsstyrelsen framhållit, möjligt att nedräkna posten till arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, med 60 000 kronor. Vidare medför den gjorda sammanslagningen den 1 januari 1961 av de båda skogsvårdsstyrelserna i Kalmar län en kostnadsbesparing under avlöningsanslaget för budgetåret 1961/62 med 14 000 kronor. Sammanlagt bör anslaget sålunda höjas till 15 980 000 kronor.

Kungl. Maj:t torde äga bemyndiga skogsstyrelsen att — med beaktande bland annat av gällande personalförteckning och organisationsplaner — fördela såväl förevarande anslag som skogsvårdsstyrelsernas omkostnadsanslag ävensom fastställa inkomst- och utgiftsstat för skogsvårdsstyrelserna. I samband härmed bör skogsstyrelsen även äga meddela erforderliga föreskrifter rörande staternas tillämpning.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för skogsvårdsstyrelserna, som angivits i det föregående

b) fastställa följande avlöningsstat för skogsvårdsstyrelserna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	9 085 000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	75 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 540 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 486 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	233 000
6. ATP-avgifter, <i>förslagsvis</i>	390 000
7. Arbetsgivaravgifter till sjuk- och moderskapsförsäkringen, <i>förslagsvis</i>	171 000
	Summa kronor 15 980 000

c) till *Bidrag till skogsvårdsstyrelserna: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 15 980 000 kronor.

[101] 4. *Bidrag till skogsvårdsstyrelserna: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	7 710 000	7 164 205	665 335
1959/60	7 960 000	7 528 527	1 096 808
1960/61 (statsliggaren s. 932)	4 983 000		
1961/62 (förslag)	4 145 000		

Y r k a n d e. *Skogsstyrelsen* (skr. 26/8 1960) hemställer, att anslaget ökas med 995 000 kr.

M o t i v. För innevarande budgetår har i prop. 1960:106 den totala volymen av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet beräknats till 280 000 förrättningsdagar, varav 83 000 dagar inom den offentliga sektorn och 197 000 dagar på servicesidan. Kostnaden per förrättningsdag har uppskattats till 116 kr.

Vid bedömandet av omfattningen av skogsvårdsstyrelsernas förrättningsverksamhet budgetåret 1961/62 har en viss utökning förutsatts i förhållande till innevarande budgetår, vilken helt skulle förorsakas av beräknad fortsatt utvidgning av styrelsernas verksamhet med skoglig yrkesundervisning. De ökade uppgifterna på detta område väntas sålunda få till följd, att ytterligare 8 000 dagar måste disponeras för nämnda verksamhet under nästkommande budgetår. Under det nyss tilländalupna budgetåret har enligt från skogsvårdsstyrelserna inhämtade uppgifter använts drygt 31 000 dagar för dylik undervisning, varför det synes skäl att räkna med åtminstone 39 000 dagar nästkommande budgetår, innebärande en ökning med 9 000 dagar i jämförelse med propositionens beräkningar för innevarande budgetår. Genom att en viss nedgång i serviceverksamheten samtidigt kan förväntas, har den totala förrättningsverksamheten budgetåret 1961/62 beräknats komma att omfatta 286 000 dagar. Då det av dagarnas fördelning budgetåret 1960/61 synes kunna utläsas, att den avgiftsfria stämplingsverksamhet, som av skogsvårdsstyrelserna bedrivs inom svårföringrade områden och skyddskog, kommit att hänföras till serviceverksamhet i stället för offentlig verksamhet, har till rättelse härav den ej taxebelagda verksamheten vidare ansetts böra påföras ytterligare minst 4 000 dagar. Det förtjänar framhållas, att omfattningen av dylika arbetsuppgifter tidvis varit betydligt större och att vissa år det totala dagantalet överstigit 7 000. Sammanlagt skulle alltså på statens del falla (83 000 + 9 000 + 4 000 =) 96 000 förrättningsdagar och på servicesidan 190 000 förrättningsdagar.

Den kostnad för förrättningsdag, som bör ligga till grund för bedömandet

av skogsvårdsstyrelseorganisationens finansiering nästkommande budgetår, har skogsstyrelsen beräknat till 120 kr. och anför härom följande.

Vid framräknandet av förrättningsdagskostnaden har ämbetsverket utgått från den kostnadskalkyl, på vilken uppskattningen av motsvarande kostnad (116 kr.) innevarande budgetår baserats. Vissa i kalkylen ingående poster har härvid måst justeras uppåt till huvudsaklig del beroende på automatiskt verkande faktorer. Den utan jämförelse största kostnadsstegringen — ca 1 000 000 kr. — har sålunda förorsakats av de kraftigt ökade lönekostnader m. m., vilka redovisats vid behandlingen av skogsvårdsstyrelsernas avlöningsanslag. Vidare har räknats med höjda lönekostnader för tillfällig personal med hänsyn till att den för statstjänstemän m. fl. träffade löneuppgörelsen för lönegradsplacerad personal och andra slår igenom fullt ut under 1961/62. Denna kostnadsstegring har beräknats till 75 000 kr. Under den sistnämnda utgiftsposten har dessutom räknats med en kostnadsökning av 200 000 kr. för avtalad höjning av förmånerna för tillfälliga skogsvårdsförmän. De ändrade ersättningsnormer för tjänsteresa med egen bil, som skall tillämpas fr. o. m. 1 juli 1960, väntas för skogsvårdsstyrelsernas vidkommande medföra en kostnadshöjning av 125 000 kr. För posten tjänstelokaler och expenser har räknats med en kostnadshöjning av 200 000 kr. beroende bl. a. på nödvändigheten för vissa skogsvårdsstyrelser att flytta till större och ändamålsenligare kanslilokaler. Uppräkningen av posten föranleds jämväl av höjda kostnader för ATP-avgifter ävensom av beräknad kostnadsökning för anskaffning av flygbilder m. m. Slutligen har kalkylen påverkats i stigande riktning av att pensioneringskostnaderna beräknats öka med 380 000 kr. till 2 milj. kr., tjänstebrevskostnaderna med 20 000 kr. samt vissa förrättningskostnader under skogsväganslaget med 40 000 kr. Emellertid har kostnadskalkylen reducerats med ett belopp av 450 000 kr., motsvarande beräknade lönekostnader under 1960/61 till vaktmästare och husmödrar vid skogsvårdsstyrelsernas skogsbruksskolor. Ifrågavarande personal är helt knuten till styrelsernas undervisningsanläggningar, och utgifterna för denna personals avlöning måste anses vara av natur att böra ingå i skogsbruksskolornas driftkostnader. Lönekostnaderna för angivna befattningshavare kan för 1961/62 beräknas till 478 000 kr. En mindre del — uppskattningsvis 78 000 kr. — av lönekostnaderna för husmödrar har förutsatts kunna kompenseras genom inkomster från skolornas elevhushåll, varför ett belopp av 400 000 kr. överförts till titeln Täckande av driftunderskott å skogsbruksskolor.

Den sammanlagda uppräknningen av kostnadskalkylen uppgår följaktligen till $(1\,000\,000 + 75\,000 + 200\,000 + 125\,000 + 200\,000 + 380\,000 + 20\,000 + 40\,000 - 450\,000 =) 1\,590\,000$ kr., vilket motsvarar drygt 5 kr. per förrättningsdag. Emellertid utgår ämbetsverket från att det skall bli möjligt att inom andra utgiftsområden genomföra vissa besparingar, varför verket ansett kostnadsökningen kunna stanna vid 4 kr. per dag och förrättningsdagskostnaden vid 120 kr.

Den ej taxebelagda verksamhetens omfattning har av skogsstyrelsen angetts till 96 000 förrättningsdagar. Med utgångspunkt från den framräknade förrättningsdagskostnaden 120 kr. skulle statens kostnader för ifrågavarande verksamhet uppgå till 11 520 000 kr. Dessutom skall skogsvårdsstyrelseverksamheten enligt de fastställda nya finansieringsprinciperna tillföras ett belopp av 10 100 000 kr., motsvarande beräknade inkomster för statsverket av inflytande skogsvårdsavgifter.

Härutöver beräknas staten liksom under innevarande budgetår svara för vissa till den offentliga sektorn hänförliga utgifter, som ej bör belasta förrättningsverksamheten. Kostnadsramen för dylika utgifter har ämbetsverket beräknat till 3 655 000 kr. enligt följande.

	Anslag 1960/61	Förslag 1961/62	Ökning eller minskning
1. Arvoden till styrelseledamöter . .	135 000	75 000	— 60 000
2. Investeringar i skogsbruksskolor	1 100 000	1 500 000	+ 400 000
3. Amorteringar å byggnadslån . .	190 000	210 000	+ 20 000
4. Driftunderskott å skogsbruksskolor	550 000	1 270 000	+ 720 000
5. Investeringar i skogsfröplantager	260 000	500 000	+ 240 000
6. Rabattering av vissa förrättningskostnader	100 000	100 000	—
	<u>2 335 000</u>	<u>3 655 000</u>	+ 1 320 000

I fråga om posten till investeringar i skogsbruksskolor har skogsstyrelsen med hänsyn till behovet av att öka utbyggnadstakten för dylika anläggningar ansett det vara nödvändigt med en anslagsförstärkning. Skogsvårdsstyrelserna har i sina medelsäskanden för nästa budgetår redovisat ett flertal byggnadsprojekt till vilka statsmedel begärts med sammanlagt 3 912 000 kr. Styrelsen har emellertid funnit sig böra stanna vid en relativt blygsam anslagsuppräknning för ändamålet i fråga. Den största ökningen i den angivna kostnadsramen faller på posten till driftunderskott å skogsbruksskolor. Den främsta anledningen härtill är den överflyttning av lönekostnaderna till vaktmästare och husmödrar, som enligt vad som tidigare berörts befunnits påkallad. En annan bidragande orsak är att fler skolor kommer att kunna tas i bruk nästa budgetår. Vidare påverkas medelsbehovet för skolornas drift i betydande grad av det förhållandet, att nettointäkterna genom försäljning av skogsprodukter beräknas kraftigt minska. Ökningen av anslagsdelen till amorteringar å byggnadslån sammanhänger med att fler lån för investeringar i undervisningsbyggnader och personalbostäder tillkommit. Det för investeringar i skogsfröplantager erforderliga medelsbeloppet överensstämmer i stort sett med vad skogsstyrelsen härutinnan uppgivit i de beräkningar som lämnats vid tidigare tillfällen. Bruttobehovet utgör 650 000 kr. Från det beräknade bruttomedelsbehovet skulle avräknas ett belopp motsvarande vad som via avlöningsanslaget kommer plantförsörjningen tillgodo. Nämnda belopp har styrelsen beräknat till 150 000 kr., varför nettomedelsbehovet för fröplantageinvesteringar nästa budgetår skulle utgöra 500 000 kr.

Den totala kostnadsramen för den del av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet budgetåret 1961/62, som bör finansieras med statliga medel, skulle i enlighet med det anförda utgöra (11 520 000 + 10 100 000 + 3 655 000 =) 25 275 000 kr. Av detta belopp förutsättes av avlöningsmedel 16 168 000 kr. bestridas från anslaget Bidrag till skogsvårdsstyrelserna: Avlöningar. De löpande pensioneringskostnaderna, vilka beräknats till 2 000 000 kr., bör

liksom för innevarande budgetår bestridas från anslaget Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt och de till 200 000 kr. beräknade tjänstebrevskostnaderna från anslaget Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser. Vidare bör 550 000 kr., motsvarande beräknade kostnader för reseersättningar åt undervisningspersonalen, belasta anslaget Bidrag till vissa skogsbrukskurser, m. m., 230 000 kr., som beräknats för vissa avlöningskostnader, bestridas från anslaget Vägbyggnader å skogar i enskild ägo samt 149 000 kr., utgörande vissa beräknade förrättningskostnader, utgå från anslaget Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. Den återstående delen av den statliga medelsanvisningen (25 275 000 — 16 168 000 — 2 000 000 — 200 000 — 550 000 — 230 000 — 149 000 =) 5 978 000 kr. bör utgå över nu ifrågavarande anslag. Anslaget bör enligt styrelsen disponeras efter följande stat.

1. Skogsvårdsstyrelsernas allmänna verksamhet		2 048 000
2. Utgifter för skogsbruksskolor:		
a) Investeringar	1 500 000	
b) Amorteringar å byggnadslån	210 000	
c) Täckande av driftunderskott	1 270 000	2 980 000
3. Investeringar i skogsfröplantager		500 000
4. Rabattering av vissa förrättningskostnader		100 000
5. Oförutsedda utgifter		350 000
		<hr/> 5 978 000

De beräkningar av antalet förrättningsdagar och dessas fördelning på skogsvårdsstyrelseverksamhetens huvudgrenar, för vilka tidigare redogjorts, innebär med tillämpning av den för budgetåret 1961/62 uppskattade förrättningsdagskostnaden, att utgifterna för skogsvårdsstyrelsernas serviceverksamhet sagda budgetår kan beräknas uppgå till (190 000 × 120 =) 22 800 000 kr. För täckande av dessa kostnader står i första hand till förfogande ett belopp av 10 100 000 kr., motsvarande vad som beräknats inflyta till statsverket i form av skogsvårdsavgifter. Resterande del — 12 700 000 kr. — måste följaktligen bestridas av taxeinkomster och andra inkomster i förrättningsverksamheten. Enligt redovisningar från skogsvårdsstyrelserna har under budgetåret 1959/60 de sammanlagda intäkterna av styrelsernas förrättningsverksamhet uppgått till omkring 10 200 000 kr. För innevarande budgetår har skogsstyrelsen vidtagit avsevärda taxehöjningar, vars verkningar i ekonomiskt hänseende ännu ej kan överblickas. Den tidigare berörda höjningen av förrättningsdagskostnaden föranleder att biträdestaxorna måste omprövas. Vilka taxejusteringar, som bör vidtas för budgetåret 1961/62, kan emellertid enligt skogsstyrelsen avgöras först längre fram.

Departementschefen

I enlighet med vad jag förordat redan under föregående anslagspunkt bör skogsvårdsstyrelsernas omkostnadsanslag uppföras med ett belopp av

4 145 000 kronor. I likhet med vad fallet varit de senaste budgetåren torde det böra ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa dispositionsstat för den statliga anslagsgivningen till de skilda omkostnadsändamålen vid skogsvårdsstyrelserna.

I förhållande till dispositionsstaten för innevarande budgetår föreslår jag en uppräkningspost till täckande av driftunderskott vid skogsbruksskolor med 720 000 kronor, medan posterna till investeringar i skogsbruksskolor, amorteringar å byggnadslån, rabatter av vissa förrätningskostnader samt oförutsedda utgifter bör vara oförändrade.

Jag vill vidare föreslå, att riksdagens medgivande inhämtas till att även för budgetåret 1961/62 statlig kreditgaranti i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 3 juni 1960 (nr 373) om statlig garanti för lån till viss skoglig plantskoleverksamhet får beviljas intill ett belopp av 1 000 000 kronor.

På Kungl. Maj:ts uppdrag har skogsstyrelsen utarbetat en redogörelse för skogsvårdsstyrelsernas fröplantageverksamhet samt beräknat kostnaderna för investeringar i skogsvårdsstyrelsernas fröplantager från och med budgetåret 1961/62 till och med budgetåret 1967/68, då samtliga erforderliga plantager beräknas vara slutligt iordningställda. Skogsstyrelsen har för sin del utgått från att ifrågavarande anläggningskostnader, som uppskattats till sammanlagt 2 300 000 kronor, skall bestridas med medel från skogsvårdsstyrelsernas omkostnadsanslag, dock med iakttagande av att det för vederbörande budgetår beräknade bruttomedelsbehovet skall minskas med ett belopp — av skogsstyrelsen för nästa budgetår beräknat till 150 000 kronor — motsvarande vad som via styrelsernas avlöningsanslag kommer plantförsörjningen till godo.

Den av skogsvårdsstyrelserna bedrivna skogsfröplantageverksamheten är enligt min mening av stor betydelse. Sedan staten under viss del av uppbyggnadsperioden medverkat med stöd i form av bidrag, anser jag att den fortsatta finansieringen av fröplantageverksamheten bör ske på liknande sätt som beträffande andra räntabla åtgärder inom skogsvårdsstyrelsernas arbetsområde. Någon anvisning av medel över skogsvårdsstyrelsernas omkostnadsanslag bör sålunda inte ske i fortsättningen till sagda ändamål. Däremot torde Kungl. Maj:t genom beviljande av lånetillstånd böra medverka till att skogsvårdsstyrelserna i erforderlig utsträckning erhåller lån på allmänna kreditmarknaden för finansiering av berörda verksamhet. För att underlätta övergången till det nu föreslagna finansieringssättet har Kungl. Maj:t genom beslut den 30 december 1960 av prisutjämningsmedel ställt ett belopp av 200 000 kronor till skogsstyrelsens förfogande till bestridande av kostnader för skogsvårdsstyrelsernas fröplantageverksamhet.

Återstående del av det tidigare nämnda totalbeloppet å 4 145 000 kronor, nämligen 1 135 000 kronor, torde upptagas under posten till skogsvårdsstyrelsernas allmänna verksamhet.

I detta sammanhang torde för riksdagens kännedom böra meddelas, att

Kungl. Maj:t i anledning av 1959 års riksdagsbeslut rörande användningen av flis såsom bränsle (JoU 28; rskr. 263) dels anmodat byggnadsstyrelsen och domänstyrelsen att låta verkställa fortsatta undersökningar beträffande möjligheterna att, där tekniska och ekonomiska förutsättningar föreligger, införa fliseldning i av ämbetsverken förvaltade byggnader, dels anmodat lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen att vidtaga enahanda åtgärder beträffande byggnader tillhöriga under sistnämnda båda ämbetsverk hörande statsunderstödda organ, dels ock anmodat domänstyrelsen, riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap och statens skogsforskningsinstitut att utifrån redan vunna erfarenheter gemensamt uppdraga riktlinjerna för statens medverkan vid den fortsatta forskningsverksamheten rörande de tekniska, ekonomiska och organisatoriska problemen i samband med ett ökat utnyttjande av flis som bränsle. Av det av myndigheterna nu redovisade materialet framgår, bland annat, att domänstyrelsen infört eller beslutat införa fliseldning vid två skogsskolor, en kursgård samt ett antal enfamiljshus, medan skogsvårdsstyrelserna hittills installerat eller beslutat installera fliseldningsaggregat i sammanlagt åtta skogsbruksskolor. Byggnadsstyrelsen och lantbruksstyrelsen har däremot inte redovisat några anläggningar, där övergång till fliseldning kunde anses aktuell. I anslutning härtill må nämnas att det för vissa storkonsumenter av flis uppstått svårigheter att erhålla råvaruleveranser i avsedd utsträckning. Den av domänstyrelsen, riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap och statens skogsforskningsinstitut gemensamt utförda utredningen rörande statens medverkan vid den fortsatta forskningsverksamheten i fråga om fliseldning har utmynnat i ett förslag att Kungl. Maj:t måtte åt skogsstyrelsen, statens skogsforskningsinstitut och arméintendenturförvaltningen uppdraga att verkställa vissa ytterligare i ämbetsverkens skrivelse angivna undersökningar. Genom beslut den 30 december 1960 har Kungl. Maj:t förordnat, att sammanlagt 175 000 kronor av prisutjämningsmedel skall disponeras för dessa och andra fortsatta undersökningar beträffande fliseldning. Senare denna dag avser jag föreslå att samtidigt som gasgeneratorlånefonden avvecklas 1 000 000 kronor överföres från denna fond till jordbrukets maskinlånefond för att användas för långivning till inköp av flishuggningsmaskiner, som skall användas gemensamt av flera jordbruks- och skogsfastigheter.

I enlighet med det föregående hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) medgiva, att under budgetåret 1961/62 må beviljas statlig kreditgaranti för lån till i det föregående angiven skoglig plantskoleverksamhet intill ett belopp av 1 000 000 kronor
- b) till *Bidrag till skogsvårdsstyrelserna: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 4 145 000 kronor.

[102] 5. Statens skogsförbättringsanslag

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	2 600 000	2 662 348
1959/60	3 600 000	2 722 008
1960/61 (statsliggaren s. 933)	3 600 000	
1961/62 (förslag)	4 300 000	

Y r k a n d e. *Skogsstyrelsen* (skr. 26/8 1960) hemställer,

1. att anslaget höjes med 1 350 000 kr.,
2. att av den föreslagna anslagsposten om 1 950 000 kr. avseende andra ändamål än skogsodling på sämre jordbruksmark ett belopp av förslagsvis 50 000 kr. får disponeras för utlämnande av bidrag till åtgärder mot skadegörelse av skogsinsekter,
3. att av nyssnämnda anslagspost ett belopp av högst 5 000 kr. får tagas i anspråk för anordnande av fortbildningskurser i de verksamhetsgrenar, som stöddes med medel från anslaget,
4. att viss ändring vidtages i bidragsbestämmelserna.

M o t i v. För att möjliggöra ett snabbare överförande av sämre jordbruksmark till skogsmark anvisade riksdagen för budgetåret 1959/60 ett med 1 000 000 kr. förhöjt belopp under statens skogsförbättringsanslag. Fr. o. m. nämnda budgetår reserverades vidare huvudparten av anslaget eller 2 200 000 kr. för skogsodling på sämre jordbruksmark. Med stöd av nämnda medel skogsodlades under budgetåret 1959/60 en areal av omkring 6 900 hektar förutvarande jordbruksmark. Härtill kommer vissa arealer, som överförts till skogsmark utan särskilda åtgärder eller utan att statsbidrag utgått. Totalt beräknas 7 800 hektar sämre jordbruksmark ha överförts under budgetåret 1959/60. Till jämförelse kan nämnas, att lantbruksnämnderna och skogsvårdsstyrelserna vid en utredning, som framlades i mars 1960, kommit till en överförd areal under vardera kalenderåret 1957 och 1958 av totalt 6 500 hektar och i medeltal under perioden 1951—1958 av 4 500 hektar per år.

Nämnda verksamhet har sålunda ökat betydligt under senare år, men fortfarande finns mycket stora arealer jordbruksjord som bör skogsodlas. Nämnda utredning redovisar en areal jordbruksjord av 575 000 hektar, som kan avföras från jordbruksproduktionen. Av denna areal anses 92 procent eller 530 000 hektar vara lämpliga att skogsplanteras. Med hänsyn till det föreliggande behovet av överföring måste enligt skogsstyrelsen takten i skogsodlingsarbetet på ifrågavarande marker fortfarande bedömas vara alltför långsam. Skogsstyrelsen har efter samråd med lantbruksstyrelsen funnit sig böra föreslå, att anslagsdelen för budgetåret 1961/62 uppräknas till 3 000 000 kr.

För verksamheten med återväxtåtgärder på annan mark än jordbruksmark och för skogsdikning har styrelsen ej ansett sig böra äska högre belopp än 1 650 000 kr. Denna summa skulle medge en måttlig utökning av verksamheten med återväxtåtgärder men fortfarande kräva stor återhållsamhet med bidragsgivning till skogsdikning.

Upprättande av skogsbruksplaner stödjdes med bidrag från, förutom skogsförbättringsanslaget, anslaget till vägbyggnader å skogar i enskild ägo och anslaget till åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. samt med lån från statens skogslånefond och skogsväglånefonden. Stödet till upprättande av skogsbruksplan kan emellertid endast utgå i samband med att stöd beviljas till utförande av annan bidrags- eller lånequalificerande åtgärd på fastigheten i fråga, varvid kostnaden för skogsbruksplanen inräknas i den kostnad för åtgärden, varå bidraget resp. lånet beräknas. Denna hopkoppling av stödet till upprättande av skogsbruksplan med bidrag eller lån till utförande av annan åtgärd medför stora olägenheter av teknisk-praktisk art.

Styrelsen anser sig därför böra föreslå ändring av bidragsbestämmelserna. För att verksamheten med uppgörande av skogsbruksplaner skall få önskvärd omfattning, torde det vara nödvändigt att verksamheten separat kan stödjas med statsbidrag. Däremot torde långivning ej behövas för detta ändamål. Styrelsen föreslår därför, att upprättande av skogsbruksplan upptas såsom bidragsqualificerande åtgärd i författningarna rörande statens skogsförbättringsanslag och anslaget till åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. Vad angår stödets storlek föreslår styrelsen, att bidrag får utgå med högst 125 kr. per plan, motsvarande ungefär 50 procent av kostnaderna för en plan avseende en medelstor bondeskog.

För bidragsgivning från skogsförbättringsanslaget till upprättande av skogsbruksplaner har styrelsen beräknat att ett belopp av 300 000 kr. är erforderligt.

Departementschefen

Enligt skogsstyrelsens beräkningar kommer innevarande budgetår cirka 8 000 hektar jordbruksmark att på grund av bristande förutsättningar för en ekonomisk jordbruksdrift bli planterade med skog. Till stor del sker detta med bidrag från förevarande anslag. Den totalareal jordbruksmark som för närvarande anses böra skogsodlas uppgår enligt skogsstyrelsens och lantbruksstyrelsens gemensamt utförda beräkningar till cirka 530 000 hektar eller cirka tolv procent av landets hela areal av åker och betesmark. Vid gjorda undersökningar har särskilt uppmärksammats intresset bland småbrukarna för överföring av jordbruksmark till skogsmark. Jordbrukets utredningsinstitut har genom förfrågningar hos småbrukare kunnat konstatera, att i Mellansverige 11—19 procent och i Norrland 12—14 procent av arealen jordbruksmark hänförlig till fastigheter med mindre än tio hektar åker anses böra planteras med skog. Såsom en åtgärd på sikt till gagn för det mindre jordbruket vill jag under hänvisning till det förut sagda och till de principiella synpunkter som anfördes vid 1959 års riksdagsbehandling av ämnet (prop. 148; JoU 30; rskr. 284) förorda en förstärkning av den under anslaget upptagna posten till skogsodling på sämre jordbruksmark med 700 000 kronor. Anslagsförstärkningen bör huvudsakligen användas för skogsplantering på jordbruksfastighet med tio hektar åker eller mindre.

Till övriga med anslaget avsedda ändamål synes för nästkommande budgetår bidragsmedel böra stå till förfogande i oförändrad omfattning.

Skogsstyrelsens förslag om ändring i de av 1960 års riksdag fastställda grunderna för bidrag till upprättande av skogsbruksplaner — vilket förslag berör bidragsgivningen från såväl detta anslag som anslagen till vägbyggnader å skogar i enskild ägo och till åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. — samt styrelsens yrkande om ianspråktagande av anslagsmedel för bestridande av de med de föreslagna ändringarna förenade merkostnaderna, enbart i fråga om skogsförbättringsanslaget beräknade till 300 000 kronor, finner jag böra lämnas utan åtgärd.

I överensstämmelse med det anförda bör anslaget för budgetåret 1961/62 uppföras med 4 300 000 kronor. Vid anslagets användning bör skogsstyrelsen alltjämt i erforderlig utsträckning samråda med arbetsmarknadsstyrelsen. I likhet med vad för närvarande är fallet torde av anslaget cirka 50 000 kronor få disponeras för utlämnande av bidrag till åtgärder mot skadegörelse av skogsinsekter och högst 5 000 kronor till bestridande av kostnaderna för lokalt anordnade kurser inom de verksamhetsgrenar, som stödjes med anslagsmedlen.

För budgetåret 1961/62 torde bidragsramen avseende skogsodlingsåtgärder på sämre jordbruksmark böra fastställas till 2 900 000 kronor och ramen för övriga med anslaget avsedda ändamål till 1 400 000 kronor. Sistnämnda bidragsram bör dock minskas i samma utsträckning som anslagsmedlen anlitas intill förut angivna belopp för åtgärder mot skadegörelse av skogsinsekter eller för kursverksamhet. Kungl. Maj:t bör liksom nu äga rätt att jämka fördelningen mellan sagda bidragsramar om förhållandena ger anledning därtill.

Under återopande av vad jag anför i det föregående hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att under budgetåret 1961/62 må beviljas statsbidrag å tillhoppa högst 2 900 000 kronor till skogsodlingsåtgärder på sämre jordbruksmark samt å tillhoppa högst 1 400 000 kronor till med statens skogsförbättringsanslag i övrigt avsedda ändamål, dock med den inskränkning, som angivits i det föregående, med rätt för Kungl. Maj:t att göra jämkning i ifrågavarande fördelning

b) till *Statens skogsförbättringsanslag* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 4 300 000 kronor.

[103] 6. Vägbyggnader å skogar i enskild ägo

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång	Därav odisp. be- bällning
1958/59	7 700 000	6 749 105	8 323 527	6 929
1959/60	7 700 000	5 528 048	10 495 479	1 348
1960/61 (statsliggaren s. 934) ...	7 700 000			
1961/62 (förslag)	7 700 000			

Y r k a n d e. Skogsstyrelsen (skr. 26/8 1960) hemställer,

1. att anslaget höjes med 3 800 000 kr.,
2. att av anslaget ett belopp av högst 10 000 kr. får disponeras för kursverksamhet rörande skogsvägbyggnad,
3. att anslagsposten till anlitande av skoglig eller teknisk expertis och tillfällig arbetskraft för vägbyggnadsändamål uppräknas till 275 000 kr.

M o t i v. Under budgetåret 1959/60 har av medel, som arbetsmarknadsstyrelsen ställt till skogsstyrelsens förfogande för utförande av beredskapsarbeten, ett belopp av omkring 2 790 000 kr. kunnat användas för skogsvägbyggnad. Dessa medel har utgjort ett värdefullt tillskott, men ett starkt behov av ytterligare bidragsmedel föreligger fortfarande, varför skogsstyrelsen ansett sig böra äska samma totalbelopp under anslaget som styrelsen upptog i fjolårets anslagsäskanden eller 11 500 000 kr.

Av skogsväganslaget har under senare år ett särskilt belopp — för innevarande budgetår 230 000 kr. — kunnat användas för anlitande vid skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna av skoglig eller teknisk expertis och tillfällig arbetskraft för vägbyggnadsändamål. Dessa medel har nästan helt måst anlitas för avlöning m. m. av sådan vägpersonal varav ett stadigvarade behov föreligger. I huvudsaklig överensstämmelse med 1955 års skogsvårdsutrednings förslag hemställde därför styrelsen i fjolårets petitaskrivelse, att två tjänster för skogsmästare skulle kostnadsmissigt överflyttas till styrelsens avlöningsanslag, att tolv nya tjänster för vägmästare skulle upptas på personalförteckning under skogsvårdsstyrelsernas avlöningsanslag och att ett belopp om 75 000 kr. skulle beräknas under skogsvårdsstyrelsernas omkostnadsanslag för vägteknisk sakkunskap. Styrelsens förslag avvisades emellertid av statsmakterna, varvid ifrågavarande post under skogsväganslaget uppräknades med 5 000 kr. till det förenämnda beloppet, 230 000 kr. Ehuru styrelsen håller före, att den föreslagna omläggningen är att föredra ur principiella synpunkter, har styrelsen ansett sig böra räkna med att kostnaderna för vägpersonalen även under budgetåret 1961/62 skall till väsentlig del bestridas från nämnda post under skogsväganslaget. Det synes styrelsen emellertid ofrånkomligt att beloppet uppräknas till 275 000 kr.

Planeringen av regionala skogsvägnät har särskilt under de senaste åren tilldragit sig stor uppmärksamhet. Ämnet har gjorts till föremål för konferenser och kurser, och en utökad undervisningsverksamhet är att emotse. Den översiktliga skogsvägplaneringen fordrar av sin utövare, förutom vägteknisk insikt, skogliga kunskaper och förtrogenhet med tolkning av fotogrammetriskt kartmaterial. Uppgiften är mycket krävande. Det är enligt styrelsens mening knappast möjligt för de olika skogsvårdsstyrelserna att anställa specialister för denna uppgift, som för övrigt tar avsevärd tid i anspråk. Verksamheten torde därför få bedrivas så, att någon tjänsteman hos varje skogsvårdsstyrelse genom eventuell vidareutbildning göres skickad att utföra arbetet efter anvisningar av specialist, som skogsstyrelsen tillhandahåller.

Det ökande arbetet med översiktlig vägplanering kommer att medföra en förskjutning av arbetsuppgifterna för skogsvårdsstyrelsernas vägpersonal,

vilket måste medföra behov av ytterligare, tillfällig arbetskraft för vägverksamheten. Delegeringen till skogsvårdsstyrelserna av beslutanderätten rörande bidragstilldelning från skogsväganslaget kräver intensifierad inspektions- och rådgivningsverksamhet från skogsstyrelsens sida. På grund härav torde även skogsstyrelsens behov av medel från den ifrågavarande anslagsposten komma att stiga.

Vad angår stöd från förevarande anslag till upprättande av skogsbruksplaner hänvisar skogsstyrelsen till vad styrelsen framhållit vid behandlingen av statens skogsförbättringsanslag.

Departementschefen

Skogsstyrelsen har i sin anslagsskrivelse för nästa budgetår återupptagit sitt tidigare yrkande om att anslaget måtte höjas med 3 800 000 kronor. Ehuru jag anser det vara synnerligen angeläget att skogsvägnätet snabbt utbygges, finner jag mig inte kunna tillstyrka någon ökad statlig medelsanvisning för ändamålet över detta anslag för budgetåret 1961/62 utan föreslår, att anvisningen skall uppgå till oförändrat 7 700 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Även nästkommande budgetår bör medel under anslaget få tagas i anspråk för bestridande av kostnader för anlåtande av sådan skoglig och teknisk expertis samt tillfällig arbetskraft, som på grund av pågående utbyggnad av skogsvägnätet erfordras vid skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna. För ändamålet bör beräknas ett belopp av högst 250 000 kronor. Vidare bör högst 10 000 kronor få utnyttjas för att täcka utgifterna för lokalt anordnade vidareutbildningskurser i skogsvägbyggnad. Vid dispositionen av de medel, som avses till bidrag till skogsvägbyggnader, bör skogsstyrelsen liksom hittills i erforderlig utsträckning samråda med arbetsmarknadsstyrelsen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vägbyggnader å skogar i enskild ägo* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 7 700 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[104] 7. Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget-årets utgång	Därav odisp. behållning
1958/59	1 700 000	2 409 481	2 843 034	7 418
1959/60	1 700 000	1 594 997	2 948 037	238 706
1960/61 (statsliggaren s. 934) ..	2 600 000			
1961/62 (förslag)	3 600 000			

Y r k a n d e. *Skogsstyrelsen* (skr. 26/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 700 000 kr.

M o t i v. Vad först angår de tidigare bildade skogsvårdsområdena inom lappmarkerna m. m. står för innevarande budgetår ett belopp av 1 600 000

kr. av anslaget till förfogande för fullföljande av skogsvårdsåtgärder. Härutöver kan, om arbetsmarknadsläget så motiverar, ett belopp av minst 2 000 000 kr. av beredskapsmedel disponeras under budgetåret för arbeten inom skogsvårdsområdena i fråga. Under budgetåret 1959/60 har av beredskapsmedel ett belopp av 830 000 kr. använts för skogliga åtgärder inom dessa områden.

De tillskott av beredskapsmedel, som kan erhållas för fullföljande av skogsvårdsåtgärder inom de tidigare bildade skogsvårdsområdena i lappmarkerna m. m., är i vissa fall av stort värde. Ett villkor för sådan medelsanvisning är emellertid att arbetena utföres med hänvisad arbetskraft. Detta innebär för markägarnas del, att de måste göra en kontant insats i stället för den arbetsinsats de ofta föredrar att göra, själva eller med eget folk. Förhållandet har enligt skogsstyrelsen medfört vissa svårigheter att utnyttja beredskapsmedlen inom skogsvårdsområdena i lappmarkerna.

Såsom framgår av det anförda är man för fullföljande av arbetena inom skogsvårdsområdena i lappmarkerna främst hänvisad till medlen under skogsproduktionsanslaget. För att de planerade arbetena skall kunna slutföras inom rimlig tid har styrelsen ansett sig böra äska ett belopp av 2 300 000 kr.

I fråga om området för de nya bidragsbestämmelsernas tillämpning torde verksamheten under innevarande budgetår i huvudsak komma att bestå i planering av områden för skoglig samverkan. Även om nämnda planering ej göres mera omfattande än förhållandena kräver, torde nämligen viss tid åtgå för propaganda m. m. för själva områdesbildningen. Styrelsen anför i detta sammanhang, att bidragsbestämmelserna i samband med anslaget erbjuder mycket blygsamma förmåner utöver dem, som markägarna kan erhålla vid bidragstilldelning från skogsförbättringsanslaget och skogsvägsanslaget för motsvarande åtgärder utan krav på områdesbildning. Emellertid bör organiserad skoglig samverkan vara till största fördel för skogsägarna själva, och styrelsen hyser förhoppningar om att de förmåner bidragsbestämmelserna medger skall visa sig tillräckliga som stimulans till önskvärd områdesbildning.

Innan erfarenhet vunnits av verksamheten i fråga, är det enligt styrelsen ytterst svårt att beräkna bidragsbehovet. Styrelsen har emellertid stannat för att äska samma belopp, som beviljats för innevarande budgetår, eller 1 000 000 kr.

De angivna beloppen av sammanlagt 3 300 000 kr. inrymmer förvaltningsbidrag till skogsvårdsstyrelserna. Beloppen torde enligt styrelsen medge även bidragsgivning till upprättande av skogsbruksplaner inom områdena i fråga på sätt styrelsen föreslagit vid behandlingen av statens skogsförbättringsanslag.

Departementschefen

I anledning av min förfrågan har skogsstyrelsen den 30 november 1960 avgivit en redogörelse för den med stöd av bidrag från detta anslag bedrivna verksamheten med skogsvårdsföretag inom kustområden och jämförbara

bygder i de fyra nordligaste länen. Styrelsen franhåller i denna redogörelse, att det med hänsyn till det stora intresse skogsägarna hittills visat för bildande av samverkanområden skulle vara synnerligen olyckligt om den nystartade verksamheten skulle stäckas genom alltför knapp medeltilldelning.

För min del vill jag förorda, att anslaget för budgetåret 1961/62 ökas med ett belopp av 1 000 000 kronor, vilket helt bör disponeras för bidragsgivning till samverkanområden i de delar av Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, som ligger inom de av skogsstyrelsen åsyftade, nyss nämnda områdena. För sagda verksamhet bör sålunda för nästa budgetår anvisas sammanlagt 2 000 000 kronor. Skogsvårdsstyrelserna bör genom regionalt samråd söka medverkan av lantmäteri, lantbruksnämnder och länsarbetsnämnder vid planläggning och genomförande av den verksamhet, som skall bedrivas med stöd av detta belopp.

Ehuru jag antager att verksamheten inom skogsvårdsområdena i lappmarken kommer att nästa budgetår vara av ungefärligen samma omfattning som under senare år har jag inte ansett mig böra föreslå någon uppräknig av det belopp som över detta anslag skall utgå som bidrag till dylika områden. Anslaget torde sålunda böra uppföras med totalt 3 600 000 kronor. Skogsstyrelsen bör vid anslagets användning samråda med arbetsmarknadsstyrelsen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland*
m. m. för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag
av 3 600 000 kronor.

[105] 8. **Kostnader för virkesmätning**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	220 000	204 159
1959/60	222 500	214 642
1960/61 (statsliggaren s. 934)	226 000	
1961/62 (förslag)	244 000	

Y r k a n d e. *Skogsstyrelsen* (skr. 26/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 19 900 kr. på sätt framgår av denna uppställning.

	Ökning
1. Avlöningar till extra ordinarie personal	+ 19 300
2. Reseersättningar	+ 600
	+ 19 900

M o t i v. 1. Vid åtskilliga tillfällen har skogsstyrelsen föreslagit, att virkesmätningssavdelningens chef och föredragande, vilken alltsedan den 1 juli 1947 varit placerad i lönegrad motsvarande den nuvarande, måtte erhålla förbättrad löneställning. Den nuvarande extra ordinarie anställningsformen har tillämpats alltsedan den 1 juli 1957. Löneplaceringen har hela tiden ända till den 1 juli 1960 legat över den som gällt för revirförvaltare inom domän-

styrelsen, fr. o. m. vilken tidpunkt emellertid revirförvaltartjänsterna blivit uppflyttade i samma lönegrad (A 26) som den förevarande föredragande-tjänsten.

Föredraganden och chefen för virkesmätningsavdelningen har att direkt inför styrelsen och överdirektören svara för fullgörandet av de på ämbetsverket ankommande göromålen avseende virkesmätning och skoglig statistik. De förstnämnda arbetsuppgifterna, som ofta nog är mycket svårbemästrade, ömtåliga och grannliga och avser frågor av stor ekonomisk räckvidd för skogsnäringen, omfattar i huvudsak tre områden, nämligen dels utfärdande av mätningföreskrifter, vilket sker på grundval av företagna utredningar, överläggningar och undersökningar, dels beviljande av dispenser från tillämpningen av de generella föreskrifterna och godkännande av de avvikelser från nämnda föreskrifter, som kan visa sig erforderliga för skilda mätning-föreningar, dels ock upplysnings- och tillsynsverksamhet avseende mätningföreskrifternas tillämpning och efterlevnad. Enligt styrelsens mening måste det anses uppenbart att de arbetsuppgifter, som åvilar ifrågavarande befattningshavare, allmänt sett är mer kvalificerade än de som ankommer på revirförvaltare. Styrelsen hemställer därför, att tjänsten uppflyttas till lönegrad Be 1. Kostnadsökningen med anledning härav uppskattar ämbetsverket till 2 052 kr. Utgiftsstegringen i övrigt sammanhänger med 1960 års allmänna löneruleringsbeslut samt löneklassuppflyttningar.

2. Uppräkningen är föranledd av de höjda ersättningarna för tjänsteresa med egen bil.

Departementschefen

Genom beslut den 21 oktober 1960 har Kungl. Maj:t uppdragit åt skogsstyrelsen att verkställa översyn av gällande bestämmelser och organisation inom virkesmätningens område. Med anledning härav anser jag, att frågan rörande lönegradsplaceringen av tjänsten såsom föredragande i virkesmätningenssären den inte bör göras till föremål för omprövning i förevarande sammanhang.

I enlighet med skogsstyrelsens beräkning bör anslaget på grund av automatiska kostnadsstegringar för nästa budgetår höjas med 18 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för virkesmätning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 244 000 kronor.

[106] 9. Skogshögskolan: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 136 300	1 033 217
1959/60	1 159 300	1 126 495
1960/61 (statsliggaren s. 934)	1 203 900	
1961/62 (förslag)	1 429 000	

Y r k a n d e. *Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut* (skr. 31/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 322 700 kr. i enlighet med följande beräkning.

	Ökning eller minskning
1. Personalförstärkningar	
a) 1 forskarassistent Ae 21	+ 19 728
b) 1 forskarassistent Ae 21	+ 19 728
c) 1 skogstekniker Ae 13	+ 13 044
d) 1 forskarassistent Ae 21	+ 19 728
e) 1 assistent Ae 17	+ 16 044
f) 1 forskarassistent Ae 21	+ 19 728
g) 1 skogstekniker Ae 13	+ 13 044
2. Lönergleringar	
a) 1 föreståndare Ae 26 i st. f. Ae 25	+ 1 344
b) 1 förste bibliotekarie Ao 26 i st. f. bibliotekarie Ao 21	+ 5 808
c) ökad undervisningsskyldighet för speciallärare i klimatologi	+ 140
d) 1 kanslibitråde Ae 7 i st. f. kontorsbiträde Ae 5	+ 1 176
e) arvode till organisationsföredraganden	+ 600
3. Omräkning	
a) arvodesreglering 1960	+ 5 022
b) lönegradsförändringar, löneklassförändringar och reglerad befordringsgång	+ 28 154
c) rörligt tillägg	+ 156 218
d) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 3 238
e) korrigeringspost	— 44
	+ 322 700

4. Högskolestyrelsen hemställer därjämte liksom föregående år, att maximering till högst 5 000 kr. för biträdeshjälp vid skogsbiblioteket bortfaller.

Motiv. I en allmän motivering anför högskolestyrelsen inledningsvis, att styrelsen, sedan 1956 års skogshögskole- och skogsforskningskommitté framlagt sitt betänkande Forskning och högre utbildning på skogsbrukets område (SOU 1960: 17), icke anser sig kunna framföra andra äskanden beträffande den administrativa personalen än vad berör löneuppflyttning för en telefonist och arvode till högskolans organisationsföredragande. Vidare har styrelsen emellertid föreslagit att viss forskarpersonal, som nu avlönas med forskningsbidrag från fonder m. m., överföres till skogshögskolans avlöningsstat. Därjämte har styrelsen äskat en ny tjänst för rotrotéforskningen. I övrigt återfinnes den föreslagna forskarpersonalen inom ramen för kommitténs förslag, med undantag av en forskarassistent vid institutionen för skoglig marklära, där motsvarande forskare avlönas med medel från fonden för skoglig forskning m. m. efter den 1 juli 1959. Vissa lönergleringar har även föreslagits. I detta sammanhang framhåller styrelsen, att skogshögskolans sekreterare liksom statens skogsforskningsinstituts förste byråsekreterare nu har lägre löneplacering än motsvarande tjänster vid de flesta fack-

högskolor och forskningsinstitut. Vid dessa har inrättats minst byrådirektörstjänster i lönegrad A 24 som cheftjänster inom kansli och kameralkontor. Styrelsen, som vid flera tidigare tillfällen framfört önskemål om motsvarande löneregleringar inom skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut, upptar icke dessa löneregleringar i årets förslag med hänsyn till den förändring av organisationen, som kommittén föreslagit. Styrelsen framför dock såsom angeläget önskemålet om lönereglering för förenämnda tjänster, därest kommitténs förslag härutinnan icke skulle vinna statsmakternas gehör.

1 a). Under föregående budgetår har tre forskningsassistenter varit knutna vid institutionen för skoglig marklära sammanlagt 15 månader med medel, som erhållits från fonden för skoglig forskning samt skogs- och lantbruksakademien. Den begärda forskarassistenten avses ersätta dessa tre.

1 b)—c). Högskolestyrelsen finner det angeläget, att förhållandena ordnas för den viktiga rotröteforskningen, vilken till väsentliga delar i enlighet med kommitténs förslag redan överflyttats till skogsbotaniska institutionen från skogsforskningsinstitutet. Den forskningsassistent, som utsetts att tills vidare omhänderha denna forskning, avlönas för budgetåret 1960/61 med medel, som ställts till förfogande av skogsforskningsinstitutet och utgör tidigare vid institutet disponerade särskilda medel för rotröteforskning. Ett överförande av denna tjänst på extra ordinarie stat anser styrelsen nödvändigt. Huvudbefattningen för rotröteforskningen har ursprungligen föreslagits såsom en överassistenttjänst, men sedermera som en försöksledartjänst. Då det emellertid visat sig, att befattningar av denna typ av formella skäl ej kan inrättas men tjänsten ändå ansetts böra uppföras högre än forskarassistenttjänst för att locka verkligt kvalificerade sökande, har kommittén föreslagit en övningsledartjänst. Detta kan emellertid enligt styrelsens mening anses otillfredsställande ur flera synpunkter. För att erhålla en verkligt kvalificerad forskare borde denna befattning uppföras som en laboratorstjänst. Tillräckligt kompetenta forskare att söka en laboratorstjänst i rotröteforskning finnes redan nu, men i avvaktan på genomförande av kommitténs förslag föreslår styrelsen tills vidare, att den nuvarande forskarassistenten för rotröteforskning uppföres på extra ordinarie stat.

För att ge forskarassistenten möjlighet att fullfölja redan igångsatta fältundersökningar och effektivisera forskningen på detta viktiga område, föreslår styrelsen dessutom, att en i kommittébetänkandet uppförd befattning som skogstekniker samtidigt tillsättes. Dessa förslag innebär inga nya tjänster, enär ifrågavarande befattningar tidigare finnes vid skogsforskningsinstitutet och huvudsakligen varit avsedda för rotröteforskning.

1 d)—e). De tre övriga assistentbefattningar, som inrymmes i kommitténs förslag för skogsbotaniska institutionen, avlönas f. n. med tillfälliga anslag från fonden för skoglig forskning eller från skogs- och lantbruksakademien. Högskolestyrelsen föreslår, att av dessa forskare två överföres på extra ordinarie stat, nämligen såsom en forskarassistent för huvudsakligen mykorrhizaforskning och en assistent för markmikrobiologisk forskning.

1 f)—g). På olika forskningsanslag har institutionen för virkeslära under de senaste sju åren haft en forskarassistent och ett varierande antal biträden anställda. Denna forskningspersonal har sysslat med flytbarhets- och sågtimmersundersökningar av olika slag samt virkesmättningsproblem. Då ett fortlöpande behov av sådan forskningspersonal anses föreligga, hemställer styrelsen, att i första hand en forskarassistent och en skogstekniker överföres till extra ordinarie befattningar.

2 a). Domänverkets jägmästartjänster har uppflyttats från lönegrad A 25 till A 26. Föreståndartjänsten vid förläggningen i Garpenberg har hittills haft samma lönenivå som dessa. Enär sistnämnda tjänst vid genomförandet av en omorganisation kan väntas bli uppflyttad i högre lönegrad än den, som domänverkets jägmästare erhållit, finner högskolestyrelsen med hänsyn till blivande rekrytering av ny innehavare nödvändigt, att tjänsten redan nu uppflyttas en lönegrad.

2 b). Bibliotekarietjänsten skall inom kort nytillsättas. Då kommittén föreslagit densamma omändrad till en förste bibliotekarietjänst, föreslår högskolestyrelsen, att denna ändring kommer till stånd fr. o. m. nästa budgetår, och att tjänsten placeras i lönegrad A 26.

2 c). För nuvarande specialläraren i en speciell del av klimatologien är i avlöningsanslaget upptaget ett arvode å 280 kr. för fyra timmars undervisning. Då hans undervisning sedan många år nödgats utsträckas till sex timmar, har extra ersättning för två timmar måst utbetalas från annat anslag. Detta tilläggsarvode bör belasta avlöningsanslaget.

2 d). I enlighet med resultatet av förda förhandlingar har telefonisttjänster blivit uppflyttade från lönegrad A 5 till lönegraderna A 7 eller A 9. Skogshögskolans växel har visserligen ej mer än fem ingående och fem utgående linjer med ett femtiotal telefonapparater, men tjänsten får dock enligt högskolestyrelsen anses krävande. Då det är av vikt att inte täta ombyten sker på skogshögskolans telefonisttjänst, föreslår styrelsen att densamma uppflyttas från lönegrad A 5 till lönegrad A 7.

2 e). Arvode till organisationsföredraganden har beräknats enligt prop. 1960: 126.

3 a)—e). Förändringarna är av automatisk karaktär.

Departementschefen

Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen har 1956 års skogshögskole- och skogsforskningskommitté framlagt ett betänkande rörande forskningen och den högre utbildningen på skogsbrukets område. Det är min avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att på grundval av sagda betänkande och däröver avgivna yttranden förelägga årets riksdag särskild proposition i ämnet. I berörda proposition torde böra framläggas principförslag till viss omorganisation av verksamheten vid skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut i syfte att främja och effektivera såväl skogsforskningen som den högre skogliga undervisningen.

Ehuru omorganisationen ej avses ske under nästa budgetår finner jag erforderligt att i detta sammanhang förorda att ett belopp av 50 000 kronor anvisas för bestridande av sådana avlöningskostnader som nämnda budgetår uppkommer i samband med förberedelsearbetet för organisationsändringarna. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om den närmare användningen av ifrågavarande medel.

Utöver det nyss angivna beloppet å 50 000 kronor synes under denna punkt för budgetåret 1961/62 böra äskas ökade medel huvudsakligen motsvarande vad som betingas av automatiska kostnadsstegringar. Jag finner mig dock kunna förorda, att föreståndartjänsten vid högskolans förläggning i Garpenberg uppflyttas från lönegrad Ae 25 till lönegrad Ae 26. Kostnaden för denna lönegradsändring kan beräknas uppgå till 1 700 kronor. Vidare torde anslaget böra uppräknas med i runt tal 200 kronor för att möjliggöra en höjning av arvodet till en speciallärare i klimatologi och med 600 kronor för bestridande av arvode till särskild organisationsföredragande. De kostnader som sammanhänger med undervisningen i arbetslära bör även under det kommande budgetåret delvis bestridas av prisutjämningsmedel.

Anslagsuppräkningsarna till följd av löneklass- och lönegradsförändringar samt reglerad befordringsgång ävensom på grund av arvodesreglering och omräkning av anslagsposterna till rörligt tillägg och till kompensation för höjda folkpensionsavgifter medför en höjning av anslaget med sammanlagt 172 600 kronor.

Vad högskolestyrelsen föreslagit i fråga om disposition av medel under anslaget för biträdes hjälp vid högskolans bibliotek kan jag inte heller i år biträda.

Vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit bör anslaget för nästa budgetår höjas med 225 100 kronor till 1 429 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Å personalförteckningen för skogshögskolan bör en tjänst som föreståndare i lönegrad Ae 25 utbytas mot en dylik tjänst i lönegrad Ae 26.

Under återopande av det sagda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för skogshögskolan, som angivits i det föregående

b) fastställa följande avlöningsstat för skogshögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	390 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	38 900

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	674 700
4. Särskilda löneförmåner till viss tjänsteman ..	1 200
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	302 400
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	21 300
	Summa kronor 1 429 000

c) till *Skogshögskolan: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 429 000 kronor.

[107] 10. Skogshögskolan: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	345 000	314 851
1959/60	356 700	367 333
1960/61 (statsliggaren s. 936)	376 100	
1961/62 (förslag)	388 000	

Y r k a n d e. *Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut* (skr. 31/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 49 100 kr. i enlighet med följande beräkning.

	Utgifter		Anslag	Ökning
	1958/59	1959/60	1960/61	
1. Reseersättningar till lärare och assistenter	61 149	64 207	72 600	+ 6 900
2. Övriga expenser	187 598	188 200	88 600	+ 5 300
3. Publikationstryck	5 300	5 300	5 500	+ 200
4. Praktiska övningar för ordinarie studerande	70 800	71 800	75 000	+ 35 200
5. Underhåll av skogshögskolans parker samt av byggnader i Malingsbo och Bogesund	9 100	7 500	4 500	+ 1 500
				+ 49 100

M o t i v. 1. Sedan föregående års äskande av 7 400 kr. för höjda järnvägs- och biltaxor samt traktamenten tillgodosetts med 4 800 kr., återstår 2 600 kr. Därjämte kvarstår äskandet av 3 500 kr. för institutionen för skogssuppskattning med skogsindelning, som icke fått resemiddeln ökade sedan personalen där ökat med en förste assistent och en docenttjänst. På grund av omläggning av de praktiska övningarna i skogsväghållning föreslås en ökning med 400 kr. och för höjda biltaxor beräknas en ökning med ytterligare 400 kr.

2. Stådningskostnaderna vid högskolan i Stockholm och förläggningen i

¹ Inklusivt belastningen å delposten Underhåll av möbler, som hopförts med övriga expenser fr. o. m. 1960/61.

Garpenberg beräknas genom kollektivavtal ha ökats med 4 300 kr. Den allmänna prishöjningen beräknas vidare medföra en kostnadsstegring för varuinköp med 1 000 kr.

3. Denna anslagspost har för vart och ett av budgetåren 1958/59 och 1960/61 uppräknats med fyra procent. En uppräkning med samma procental föreslås även för nästkommande budgetår.

4. Tidigare års förslag om ökade medel på grund av prishöjningar, främst höjda järnvägs- och biltaxor, har sammanlagt nedskurits med 21 200 kr. De studerandes förflyttningar med egna bilar har under senare år kunnat ersättas med ca 10 000 kr. per år. Detta belopp har i regel endast täckt ungefär hälften av de studerandes verkliga kostnader. Resekostnaden per kilometer har stigit med 40 procent. En kompensation härför bör beräknas till 4 000 kr. I fjolårets förslag anmäldes ökade inkvarteringskostnader i Lycksele och höjda hantlangningskostnader å tillhoppa 4 350 kr., av vilka 3 200 kr. beviljades. Enligt högskolestyrelsen återstår därför en önskvärd kompensation med 1 150 kr. Det ökade antalet studerande medför att vid längre förflyttningar med buss två bussar i stället för en måste användas. Liksom föregående år föreslås en anslagsökning härför, nu beräknad till 6 400 kr. På grund av viss omläggning av övningarna i skogsväghållning har medelsbehovet ökat med 1 700 kr. För höjda hantlangningskostnader och för diverse övriga prisstegringar beräknas tillhoppa 720 kr.

5. Det årliga anslaget av 1 500 kr., som hittills utgått för underhåll av skogshögskolans parker i Stockholm, Garpenberg och Malingsbo samt av Bogesunds inägor, har visat sig alldeles otillräckligt och icke tillåtit en välbehövlig upprustning av gräsmattorna i skogshögskolans park i Stockholm liksom ej heller önskvärd vård i övrigt av dessa s. k. undervisningsparker.

Departementschefen

Förslaget att uppräknas delposten för reseersättningar till lärare och assistenter kan jag inte biträda. Däremot förordar jag att posten till praktiska övningar för ordinarie studerande på grund av viss omläggning av övningarna i skogsväghållning samt till följd av inträdda kostnadsstegringar höjes med 3 000 kronor. Delposten till övriga expenser och posten till publikationstryck bör vidare av sistnämnda skäl uppräknas med 4 900 respektive 500 kronor. Det belopp som avses för underhåll av skogshögskolans parker samt av byggnader i Malingsbo och Bogesund bör ökas med 1 500 kronor. Ökningsbeloppet torde i sin helhet böra utnyttjas för byggnadsunderhållet.

Härjämte vill jag föreslå att 2 000 kronor anvisas för att täcka sådana omkostnader som kan förväntas vid förberedandet under nästa budgetår av den under föregående anslagspunkt berörda omorganisationen av verksamheten vid skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör anslaget ökas med 11 900 kronor till 388 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skogshögskolan: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 388 000 kronor.

[108] 11. *Skogshögskolan: Materiel*

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	53 000	45 030	24 933
1959/60	63 000	71 387	16 546
1960/61 (statsliggaren s. 937)	73 000		
1961/62 (förslag)	120 000		

Y r k a n d e. *Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut* (skr. 31/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 78 800 kr. enligt följande beräkning.

	Anslag 1960/61	Ökning
1. Skogshögskolans institutioner	70 000	+ 78 100
2. Fotografiska laboratoriet	1 800	+ 700
		+ 78 800

Motiv. 1. Högskolestyrelsen finner synnerligen angeläget att institutionernas resurser för forskning ökas. Styrelsen anser, att den ökning å 78 100 kr., varom institutionsföreståndarna hemställt, bör betraktas som skäligen för deras forskningsverksamhet.

2. Den ökning av anslagsposten med 300 kr., som tillkommit för innevarande budgetår, är enligt högskolestyrelsen otillräcklig. Hela högskolans fototjänst vilar på det fotografiska laboratoriet. En ytterligare ökning av anslagsposten med 700 kr. anser styrelsen nödvändig.

Departementschefen

I avsikt att även i år förstärka resurserna för skogsforskningen och skogshögskoleundervisningen vill jag föreslå avsevärda medelsökningar under såväl förevarande materielanslag som högskolans nyanskaffnings- och bokinköpsanslag ävensom under skogsforskningsinstitutets avlönings-, omkostnads- och utrustningsanslag. I enlighet med vad som anfördes vid 1959 års riksdagsbehandling av då föreliggande äskanden under de nämnda anslagsrubrikerna, bör ökningarna avse sådana utgiftsändamål, att ställningstagandet till de förslag 1956 års skogshögskole- och skogsforskningskommitté framlagt inte försvåras eller föregripes på ett ej önskvärt sätt.

I anslutning till vad nu sagts föreslår jag, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 47 000 kronor till 120 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, på högskolestyrelsen att fördela anslaget på olika ändamål. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skogshögskolan: Materiel* för budgetåret 1961/62
anvisa ett reservationsanslag av 120 000 kronor.

[109] 12. Skogshögskolan: Nyanskaffning och underhåll av utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	35 000	44 470	27 807
1959/60	40 000	27 191	40 616
1960/61 (statsliggaren s. 937)	50 000		
1961/62 (förslag)	65 000		

Y r k a n d e. *Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut* (skr. 31/8 1960) föreslår, att anslaget sänkes till 45 700 kr. Detta belopp avses skola disponeras enligt i huvudsak följande fördelning.

	Förslag
1. Utrustning och lös inredning i ett skogsbotaniskt kurslaboratorium och ett institutionsrum i Garpenberg	2 700
2. Universalprovningssmaskin för institutionen för virkeslära	5 100
3. Mikrotom för institutionen för virkeslära	1 400
4. Räknemaskiner för institutionerna för skogsuppskattning med skogsindelning och virkeslära	5 700
5. Våg (2 700 kr.) och bord för mikroskop och borrhålmätningssmaskin samt stolar till laboratoriet (1 200 kr.) inom institutionen för virkeslära	3 900
6. Fotogrammetrisk utrustning i Stockholm och Garpenberg	4 900
7. Kartskåp och skåp för arkivering av jordprov för institutionen för skoglig marklära	3 300
8. Spektrofotometer för institutionen för skoglig marklära	6 300
9. Skioptikonanläggning inom institutionen för skogsuppskattning med skogsindelning	3 200
10. Skyddsanordningar över fotogrammetriskt åskådningssmaterial vid institutionen för skogsuppskattning med skogsindelning	1 500
11. Motorröjningssåg (1 250 kr.), skrivmaskin (700 kr.) och teodolit (1 000 kr.) i Garpenberg	2 950
12. Frontlastare och kranarm för traktor	3 050
13. Multi-divi-maskin för de studerande i Garpenberg	1 700
	45 700

M o t i v. 1. För budgetåret 1958/59 äskade högskolestyrelsen 9 000 kr. för utrustning och lös inredning i ett skogsbotaniskt laboratorium i Garpenberg (IX ht 1958, s. 435 p. 1). Sedan 2 100 kr. därvid erhållits, återkom högskolestyrelsen budgetåret 1960/61 och erhöll för samma ändamål 4 300 kr. Ytterligare 2 700 kr. begäres för att anskaffningen av apparatur för enkla analysarbeten skall kunna fullföljas.

2. I förslaget till utgiftsstat för 1959/60 begärdes 22 800 kr. för inköp av en universalprovningssmaskin för institutionen för virkeslära (IX ht 1959, s. 332 p. 3), varav 9 700 kr. beviljades. För innevarande budgetår beviljades 8 000 kr. Högskolestyrelsen återkommer nu med hemställan om 5 100 kr. för att möjliggöra anskaffandet av ifrågakvarande maskin.

3. För institutionen för virkeslära begärdes redan 1957 (IX ht 1958, s. 436 p. 5) medel för inköp av en mikrotom för åstadkommande av preparat för studier av vedens mikroskopiska byggnad. För anskaffning av detta instrument begärde högskolestyrelsen ånyo för innevarande budgetår 3 600 kr. Sedan 2 200 kr. beviljats härför, hemställes nu om resterande 1 400 kr.

4. Behovet av räknemaskiner vid institutionerna för skogsuppskattning med skogsindelning och virkeslära kan ej tillgodoses med det belopp å 8 300 kr., som disponeras innevarande budgetår för inköp av räkne- och skrivmaskiner för institutionerna och kansliet. För inköp av ytterligare räknemaskiner föreslås 5 700 kr.

5. Institutionen för virkeslära behöver en våg, som främst skall användas av de studerande vid utförandet av deras examensarbeten. Likaledes behövs å institutionen smärre specialgjorda bord för mikroskop och borrspånmätningssmaskin samt stolar i laboratoriet. För dessa ändamål begäres 2 700 kr. resp. 1 200 kr.

6. Högskolestyrelsen hemställde 1957 om 28 000 kr. för inköp av huvudsakligen två svepstereoskop och tio spegelstereoskop med mätmikrometrar att användas vid undervisningen i fotogrammetri i Stockholm och Garpenberg (IX ht 1958, s. 435 p. 2). Högskolan erhöll för budgetåret 1958/59 6 600 kr. Till förenämnda inköp har sedermera 9 200 och 7 300 kr. beviljats. Högskolestyrelsen hemställer nu om resterande 4 900 kr.

7. Föregående år begärdes för institutionen för skoglig marklära 8 500 kr. för anskaffning av kartskåp och skåp för arkivering av jordprov (IX ht 1960, s. 255 p. 5). Härför erhöles 5 200 kr. Till följd av brist på sådana skåp måste jordprov för kommande analyser bevaras i institutionsföreståndarens bostad. För undvikande härav begäres ytterligare 3 300 kr.

8. Institutionen för skoglig marklära har behov av spektrofotometer jämte spänningsstabilisator. Kostnaderna för en sådan apparat torde komma att inbesparas på något mer än ett år genom mindre dyrbara analyskostnader. För inköp av förenämnda instrument begäres 6 300 kr.

9. Anskaffning av en skioptikonanläggning i föreläsningssalen å institutionen för skogsuppskattning med skogsindelning har länge varit ett önskemål och bör enligt institutionsföreståndaren icke längre uppskjutas. För anskaffning av en komplett anläggning begäres 3 200 kr.

10. Vissa skyddsanordningar erfordras över det fotogrammetriska åskådningssmaterial, som arrangerats i form av en provisorisk utställning inom lokalerna för institutionen för skogsuppskattning med skogsindelning. För ändamålet hemställes om 1 500 kr.

11. För innevarande budgetår anvisades 2 600 kr. för viss utrustning i Garpenberg samt 11 000 kr. för anskaffning av en jeep. Sistnämnda belopp

var inte tillräckligt för inköp av en jeep av minsta modell, utrustad med kraftuttag och vinsch, då en sådan betingar ett pris av ca 20 000 kr. Genom att använda förenämnda för Garpenberg anvisade belopp kunde en dieseltaktor anskaffas och därmed fylldes det oundgängliga behovet av ett arbetsfordon för undervisningen och de löpande arbetena vid förläggningen. Högskolestyrelsen återkommer därför med föregående års äskanden om motorröjningssåg, skrivmaskin och teodolit (IX ht 1960, s. 257 p. 9, 11 och 12).

12. Vid under föregående punkt omnämnda inköp av en traktor tillät det härför tillgängliga beloppet ej anskaffning av en så omfattande utrustning av traktorn, att dess allsidiga användbarhet kan demonstreras och utnyttjas. För inköp av en frontlastare och en kranarm begäres därför 1 900 resp. 1 150 kr.

13. För undervisningen i maskinräkning i Garpenberg disponeras endast några små handdrivna räknemaskiner. De studerande bör även få kontakt med moderna maskiner, varför inköp av en elektrisk multi-divi-maskin föreslås.

Departementschefen

Såsom framgår av vad jag uttalat under skogshögskolans materielanslag är jag beredd föreslå en betydande medelförstärkning även under nu förevarande anslag. För min del vill jag förorda, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 65 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 15 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av högskolestyrelsen sedermera bestämma den närmare fördelningen av anslaget.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skogshögskolan: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kronor.

[110] 13. Skogshögskolan: Bokinköp och bokbindning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	30 000	27 893	3 474
1959/60	30 000	31 695	1 779
1960/61 (statsliggaren s. 937)	30 000		
1961/62 (förslag)	40 000		

Y r k a n d e. *Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut* (skr. 31/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 10 000 kr.

M o t i v. Högskolestyrelsen, som under de tre senaste åren begärt en höjning av anslaget till 35 000 kr. (IX ht 1960, s. 257), hemställer nu om en höjning till 40 000 kr. i avvaktan på statsmakternas beslut rörande kom-

mitténs förslag om ett anslag för bokinköp och bokbindning å 50 000 kr. Den begärda ökningen motiveras med den fortgående prisstegringen. Biblioteksnämnden kan inte med det nuvarande anslaget inköpa all den litteratur, varmed ett vetenskapligt specialbibliotek på det skogliga området bör vara försett. En mångfald publikationer, som biblioteket under tidigare förhållanden kunnat förvärva genom byte eller såsom gåvor, måste numera köpas. Den stora utökningen av forskarpersonal vid skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut samt det ökade antalet studerande vid högskolan har skärpt kravet på nyutkommen skoglig och skogligt naturvetenskaplig litteratur.

Departementschefen

Under hänvisning till vad jag i det föregående sagt angående förstärkning av medelsanvisningen under bland annat förevarande anslag föreslår jag att detsamma för nästa budgetår höjes med 10 000 kronor till 40 000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skogshögskolan: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

[111] 14. Statens skogsforskningsinstitut: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 974 100	1 987 215
1959/60	2 073 500	2 169 819
1960/61 (statsliggaren s. 937)	2 167 600	
1961/62 (förslag)	2 581 000	

Y r k a n d e. *Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut* (skr. 12/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 980 000 kr. på sätt framgår av följande uppställning.

	Ökning eller minskning
1. <i>Personalförstärkningar</i>	
a) 4 forskarasistenter Ae 21	+ 102 586
b) 1 assistent Af 15—Ae 19	+ 20 857
c) särskilda undersökningar	+ 80 900
2. <i>Personalminskningar</i>	
Särskilda undersökningar	— 155 200
3. <i>Löneregleringar m. m.</i>	
a) 5 laboratorer Bo 1, varav 4 i st. f. 3 försöksledare Ao 25 och 1 förste assistent Ae 21	+ 75 379

	Ökning eller minskning
b) 4 försöksledare Ae 25, varav en i st. f. 1 förste assistent Ae 21 ..	+ 99 107
c) 7 forskarassistenter Ae 21, varav 3 i st. f. 2 förste assistenter Ae resp. Ag 21 och 1 assistent Ae 19	+ 114 972
d) 1 assistent, fältentomolog, Ae 17 i st. f. förste laboratoriebiträde Ae 13	+ 2 995
e) 6 assistenter Af 15—Ae 19	+ 125 143
f) 9 skogstekniker Ae 13, varav en i st. f. biträdande skogstekniker Ae 10	+ 141 671
g) 4 biträdande skogstekniker Ae 10	+ 58 921
h) 1 telefonist Ao 7 i st. f. kontorsbiträde Ao 5	+ 1 435
i) särskilda undersökningar	+ 39 900

4. Omräkning

a) 1960 års lönerreglering	+ 28 392
b) löneklassförändringar och av vissa förordnanden föranledda korrigeringar	+ 41 742
c)—d) tjänstetidsbefordran m. m.	+ 770
e) arvode till organisationsföredraganden	+ 1 200
f) rörligt tillägg	+ 186 619
g) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 12 600
h) utjämningspost	+ 11
	+ 980 000

Motiv. 1 a)—b) och 3 a)—h). Institutsstyrelsen erinrar om att 1956 års skogshögskole- och skogsforskningskommitté bl. a. anfört att, i den mån tillgång på kompetenta sökande kan förväntas uppkomma, befintliga försöksledarbefattningar bör utbytas mot laboratorsbefattningar och förste assistentbefattningar mot forskarassistentbefattningar. Med anledning härav föreslår styrelsen, att vid avdelningens för botanik och marklära mykologiska sektion en laboratorstjänst inrättas i utbyte mot en ordinarie försöksledarbefattning, att vid zoologiska avdelningen två laboratorstjänster inrättas i utbyte mot en ordinarie försöksledarbefattning och en extra ordinarie förste assistenttjänst och att vid genetiska avdelningen en laboratorstjänst inrättas i utbyte mot en ordinarie försöksledarbefattning (3 a)). Styrelsen framhåller, att kommittén, som föreslagit att zoologiska avdelningen ombildas till institutionen för skogsentomologi, uttalat att där bör finnas två laboratorer, varav en bör handha vissa avsnitt av försöksverksamheten inom de centrala delarna av skogsentomologien och en bör syssla med forskning rörande markfaunan. Kommitténs uttalande och förslag ligger till grund för styrelsens framställning, i vad den avser ombildande av en extra ordinarie förste assistenttjänst till en laboratur.

Beträffande inrättandet av ett antal forskarassistent- och 1 000-timmars-

assistenttjänster anmärker styrelsen, att medel för två forskarassistenttjänster (1 a) och 3 c)) bör äskas i utbyte mot den vid avdelningen för botanik och marklära placerade förste assistenttjänst, som varit vakant sedan hösten 1959. En av berörda forskarassistenttjänster avses att förläggas till nämnda avdelnings mykologiska sektion. Den befattningshavare, som torde komma att besätta denna tjänst, har docentkompetens och bör äga uppbära särskilt arvode av sådan storlek, att de sammanlagda löneförmanerna uppgår till belopp, motsvarande lönen i löneklass A 24.

Även den på kontoret för matematisk statistik placerade assistenttjänsten i reglerad befordringgång föreslås ersatt av två befattningar, nämligen en forskarassistent- och en 1 000-timmarsassistenttjänst (1 b) och 3 c)).

Därutöver bör vid avdelningen för skogsproduktion en extra förste assistentanställning, för vilken kostnaderna utgår av statsmedel, ersättas av två forskarassistenttjänster (1 a) och 3 c)). För avdelningens för arbetslära vidkommande föreslås fyra forskarassistenttjänster i utbyte mot en övningsledar- och en förste assistenttjänst i lönegrad Ag 23 resp. lönegrad Ag 21 (1 a) och 3 c)). Beträffande sistnämnda tjänster hänvisas till vad närmare sägs i det följande. Samtliga förordade tjänsteförändringar ligger inom ramen för kommitténs förslag.

Vidare erinrar styrelsen om att kommittén föreslagit att den personal, som f. n. finnes anställd med stöd av prisutjämnings- och konjunkturutjämningsavgiftsmedel, omedelbart ges en fastare löneställning och anställningsform, lämpligen därigenom, att ifrågavarande personal fortsättningsvis avlönas från riksstatsanslag i enlighet med bestämmelserna i statens allmänna avlöningsreglemente.

Vad först angår personal som avlönas av prisutjämningsavgiftsmedel erinrar styrelsen om att Kungl. Maj:t medgivit styrelsen att av vissa prisutjämningsavgiftsmedel under budgetåret 1960/61 disponera 85 000 kr., bl. a. för avlönande av två övningsledare i lönegrad Ag 23 och för tillfällig arbetskraft, allt för undervisningen i ämnet skoglig arbetslära vid skogshögskolan.

Beträffande personalorganisationen vid den framtida motsvarigheten till avdelningen för arbetslära, institutionen för skogsteknik, förordar kommittén på i betänkandet närmare anförda skäl inrättande av en laboratur. Med stöd härav framlägger styrelsen nu förslag om inrättande av en laboratorstjänst i utbyte mot en övningsledartjänst (3 a)). Den andra övningsledartjänsten bör ersättas av två forskarassistentbefattningar (3 c)).

Vad därefter angår den personal, som helt eller delvis avlönas av konjunkturutjämningsavgiftsmedel, bör under den första utbyggnadsetappen följande befattningshavare överföras till extra ordinarie stat och därvid erhålla tjänster, motsvarande eller högre än de anställningar vid institutet, de f. n. innehar. De tjänster som sålunda föreslås inrättade är vid avdelningen för skogsproduktion två försöksledare i lönegrad Ae 25, en 1 000-timmarsassistent och en skogstekniker i lönegrad Ae 13 (3 b), e) och f)), vid avdelningen för skogsförnygring två skogstekniker i lönegrad Ae 13 (3 f)), vid avdelningen för botanik och marklära en 1 000-timmarsassistent (3 e)) och vid

nämnda avdelnings mykologiska sektion en 1 000-timmarsassistent och en biträdande skogstekniker i lönegrad Ae 10 (3 e) och g)) samt vid zoologiska avdelningen två forskarassistenter i lönegrad Ae 21 (3 c)). Vid bifall till framställningen om inrättande av en skogsteknikertjänst vid avdelningen för skogsproduktion kan en befattning såsom biträdande skogstekniker i lönegrad Ae 10 vid samma avdelning utgå.

Jämväl från den i institutets avlöningsstat upptagna anslagsposten Avlöningar till personal för särskilda undersökningar samt från reservationsanslagen Riksskogstaxering och avverkningsstatistik och Skogsproduktforskning bestrides kostnaderna för avlönande av en inte oväsentlig del av institutets personal. Styrelsen hemställer att av här avsedda tjänster följande överföres på extra ordinarie stat, nämligen vid avdelningen för skogsproduktion två forskarassistenter i lönegrad Ae 21 i utbyte mot en extra förste assistent såsom tidigare nämnts (1 a) och 3 b)), vid avdelningen för botanik och marklära en skogstekniker i lönegrad Ae 13 (3 f)), vid zoologiska avdelningen en biträdande skogstekniker i lönegrad Ae 10 (3 g)), vid avdelningen för skogstaxering en försöksledare i lönegrad Ae 25, en 1 000-timmarsassistent och tre skogstekniker i lönegrad Ae 13 (3 b), e) och f)) samt vid genetiska avdelningen två 1 000-timmarsassistenter, två skogstekniker i lönegrad Ae 13 och två biträdande skogstekniker i lönegrad Ae 10 (3 e), f) och g)).

Kostnaderna för forskarassistent- och 1 000-timmarsassistenttjänsterna föreslås bli kompenserade endast till hälften.

Förutom i det föregående omnämnda tjänster bör vid avdelningen för skogsföryngring en extra ordinarie försöksledartjänst inrättas i utbyte mot en förste assistentbefattning (3 b)). Merkostnaden härför bör kompenseras medelst disponibla konjunkturutmättningsavgiftsmedel.

Med stöd av kommitténs förslag hemställer styrelsen vidare att vid zoologiska avdelningen inrättas en extra ordinarie assistenttjänst i reglerad befordringsgång i utbyte mot en befintlig befattning som förste laboratoriebiträde i lönegrad Ae 13 (3 d)). Innehavaren av den nya tjänsten bör benämnas fältentomolog.

Slutligen finner styrelsen, under hänvisning till redan skedd lönereglering för ett stort antal verkstelefonister, att för institutets ordinarie telefonist bör inrättas en tjänst i lönegrad Ao 7 (3 h)). Nämnda befattningshavare har f. n. förordnande som kontorsbiträde i lönegrad Ao 5.

1 c). Åskandena under förevarande punkt fördelar sig enligt följande uppställning.

	Ökning
A) kostnadsökningar som följd av under året träffade löneavtal	+ 27 300
B) föryngringsundersökningar	+ 21 000
C) genetiska undersökningar	+ 11 600
D) entomologiska prognosundersökningar	+ 21 000
	+ 80 900

2. Vid bifall till förslaget att överföra kostnader för personal från förevarande anslagspost till ordinarie- och icke-ordinarieposterna samt posten för rörligt tillägg, kan den enligt p. 1 c) A uppräknade anslagsposten minskas med i avrundat belopp 141 000 kr. Vidare bör, i enlighet med den av styrelsen fastställda arbetsplanen för institutet för budgetåret 1960/61, den för mykologiska undersökningar till 14 200 kr. uppräknade delposten i sin helhet överflyttas till skogshögskolans stat.

Åskandena under denna punkt samt punkten 1 c) A framgår närmare av följande sammanställning.

	Anvisat 1960/61	Ökning 10 %	Frånförda belopp	Förslag
Produktionsundersökningar				
Fältarbete	56 600	4 000	—	60 600
Bearbetning m. m.	46 200	4 600	25 600	25 200
Föryngringsundersökningar	46 000	4 200	—	50 200
Genetiska undersökningar	61 300	6 100	69 100	— 1 700
Skogsekologiska undersökningar				
m. m.	30 500	3 000	17 000	16 500
Entomologiska prognosundersök-				
ningar	17 600	1 800	14 500	4 900
Arbetsstudier m. m.	9 600	1 000	—	10 600
Proveniensundersökningar	13 500	1 300	14 800	—
Mykologiska undersökningar	12 900	1 300	14 200	—
	294 200	27 300	155 200	166 300

3 i). Under hänvisning till i det föregående framförda förslag angående tjänster vid avdelningen för arbetslära och kostnaderna för desamma bör enligt styrelsen ett belopp, motsvarande återstoden av särskilt anvisade prisutjämningsavgiftsmedel eller 33 500 kr., upptas såsom en ökning under för arbetsstudier m. m. anvisade medel. Detta belopp bör fördelas med 70 procent eller 23 500 kr. på avlöningar, 25 procent eller 8 400 kr. på omkostnader och fem procent eller 1 600 kr. på utrustning. Med hänsyn till beslutade lönehöjningar bör det för avlöningar beräknade beloppet höjas med tio procent eller med i avrundat tal 2 400 kr.

Från skogsbrukets sida har begärts att avdelningen för arbetslära skall utföra undersökningar, som syftar till förbättrad beklädnad för skogsarbetare. Kostnaderna för berörda undersökningar uppskattas till 20 000 kr. per år, varav 70 procent eller 14 000 kr. avser löner.

4. Samtliga förändringar är av automatisk natur.

Departementschefen

Något inrättande av nya befattningar vid skogsforskningsinstitutet är jag inte beredd förorda i avvaktan på den åsyftade omorganisationen av verksamheten vid institutet och skogshögskolan. Inte heller anser jag mig kunna biträda institutsstyrelsens förslag till lönegradsförändringar m. m. Där-

emot vill jag föreslå en ökning av medelsanvisningen under anslagsposten till personal för särskilda undersökningar med ej mindre än 125 000 kronor för att möjliggöra en utvidgning och intensifiering av ifrågavarande undersökningsverksamhet. Utöver nyssnämnda belopp bör anslagsposten tillföras 27 300 kronor till att täcka vissa automatiska lönekostnadsstegringar. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av styrelsen besluta om den närmare fördelningen av medlen under anslagsposten i fråga.

Härjämte tillstyrker jag att anslaget uppräknas med 1 200 kronor för bestridande av arvode till särskild organisationsföredragande. För att täcka medelsbehovet till följd av automatiska löneklassförändringar och reglerad befordringsgång, tjänstetidsbefordran samt omräkningar av anslagsposterna till rörligt tillägg och till kompensation för höjda folkpensionsavgifter, bör anslaget höjas med sammanlagt 259 900 kronor.

I detta sammanhang torde för riksdagen böra anmälas att Kungl. Maj:t genom beslut den 26 augusti 1960 funnit hinder ej möta för styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut att mottaga vissa av Rockefeller Foundation, Knut och Alice Wallenbergs stiftelse, fonden för skoglig forskning, 1959 års fond för teknisk och skoglig forskning samt utbildning ävensom cellulosaindustriens forskningsstiftelse anvisade medel å sammanlagt 1 125 000 kronor till finansiering av vissa byggnadsarbeten för anläggande av en fytotron vid institutet.

Vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit bör anslaget ökas med 413 400 kronor till 2 581 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för statens skogsforskningsinstitut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	653 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 200
3. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i> ..	100
4. Avlöningar till personal för särskilda undersökningar, <i>förslagsvis</i>	446 500
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	963 200
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	484 600
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i> ..	32 300

Summa kronor 2 581 000

b) till *Statens skogsforskningsinstitut*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 581 000 kronor.

[112] 15. *Statens skogsforskningsinstitut*: **Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	466 800	415 237
1959/60	441 800	395 578
1960/61 (statsliggaren s. 939)	510 000	
1961/62 (förslag)	578 000	

Y r k a n d e. *Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut* (skr. 12/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 40 400 kr.

	Utgifter		Anslag 1960/61	Ökning
	1958/59	1959/60		
1. Reseersättningar	102 576	112 323	111 000	+ 500
2. Särskilda undersökningar	119 700	86 700	94 800	+ 30 300
3. Underhåll av byggnader	1 812	1 667	2 000	+ 1 000
4. Renhållning, städning och tvätt	43 372	54 288	43 900	+ 6 300
5. Hantlangning	22 698	18 352	23 000	+ 1 600
6. Skatter och onera	2 399	1 343	2 400	+ 700
				+ 40 400

M o t i v. 1. Resekostnadsersättningen vid tjänsteresa med egen bil har höjts fr. o. m. den 1 juli 1960.

2. Vid bifall till styrelsens förslag under anslagsposten *Avlöningar* till personal för särskilda undersökningar, p. 1 c) B—D och 3 i) bör här ifrågasvarande anslagspost höjas med 33 400 kr. att fördelas med 7 500 kr. på föryngringsundersökningar, 5 000 kr. på genetiska undersökningar, 7 500 kr. på entomologiska prognosundersökningar och 13 400 kr. på arbetsstudier m. m.

Styrelsen har tidigare uttalat, att den för mykologiska undersökningar avsedda avlöningsposten i sin helhet bör överflyttas till skogshögskolans stat. Av samma anledning bör nu ifrågasvarande delpost reduceras med 3 100 kr. och nämnda belopp i stället upptas i skogshögskolans stat.

3. Styrelsen förvaltar ett ej obetydligt antal byggnader å försöksparkerna. Med hänsyn till stegrade material- och arbetskostnader bör anvisas ett 1 000 kr. högre belopp för det mera regelmässiga underhållet av ifrågasvarande byggnader.

4. Det senast träffade kollektivavtalet angående arbets- och löneförhållanden för städningpersonal i statens tjänst medför en ökning av kostnaderna med i runt tal 6 100 kr. Vidare har kostnaderna för tvätt som följd av under året inträffade prisstegringar och införandet av den allmänna varuskatten ökat med ca tio procent eller med i runt tal 200 kr.

5. Med hänsyn till träffade avtal på arbetsmarknaden bör delposten uppräknas med sju procent eller med i runt tal 1 600 kr.

6. Institutet har blivit skattskyldigt för sin fastighet Degerfors 97² i Vindeln, å vilken tjänstebostaden för skogsmästaren på Svartbergets och Kulbäckslidens försöksparkar är belägen. Taxeringsnämnden har därvid taxerat institutet till kommunal inkomstskatt för en taxerad inkomst av 700 kr., vilket avser garantibelopp för fastigheten.

Departementschefen

Under skogsforskningsinstitutets avlöningsanslag har jag föreslagit en så stor medelförstärkning till avlönande av personal för särskilda undersökningar att en väsentlig utvidgning och intensifiering av dylik undersökningsverksamhet kan ske. I samma syfte bör den i omkostnadsstaten uppförda anslagsposten till särskilda undersökningar höjas med 48 000 kronor. På grund av kostnadsstegringar av automatisk natur bör posten därjämte uppräknas med 2 200 kronor. Ifrågavarande anslagspost bör sålunda uppföras med 145 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av institutsstyrelsen besluta om den närmare användningen av medlen under posten.

I övrigt bör enligt min mening uppräknning av detta anslag göras endast i den utsträckning detta fordras för att täcka inträffade automatiska kostnadsstegringar. Till följd av höjda bilersättningar bör sålunda anslagsposten till reseersättningar höjas med 1 000 kronor. Vidare torde delposten till renhållning, städning och tvätt för täckande av vissa avtalsmässiga lönehöjningar böra ökas med 6 300 kronor. Med hänsyn till väntad belastning bör delposten till bränsle, lyse och vatten uppräknas med 5 000 kronor. Slutligen bör anslagsposten till publikationstryck och delposterna till skatter och onera samt till hyra av statistikmaskiner höjas med respektive 1 800 kronor, 700 kronor och 3 000 kronor.

Under anslagsrubriken Statens skogsforskningsinstitut: Byggnadsarbeten å vissa försöksparkar har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 20 000 kronor. Anslaget, som är ett reservationsanslag, är avsett att jämte tidigare anvisade medel å 40 000 kronor disponeras för uppförande av tjänstebostad inom Bogesunds försöksfält. Byggnaderna å de av staten ägda försöksparkerna och å Bogesunds försöksfält torde — vilket föreslås i annan ordning — jämte tillhörande tomtmark i fortsättningen böra redovisas å byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond. Kostnaderna för ifrågakommande byggnadsarbeten inom de nämnda områdena skall då fortsättningsvis finansieras över sagda fond. Skälet för att bibehålla en särskild anslagsrubrik för ändamålet under nionde huvudtiteln bortfaller härmed.

Vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit bör skogsforskningsinstitutets omkostnadsanslag för nästa budgetår ökas med 68 000 kronor till 578 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Statens skogsforskningsinstitut: Omkostnader* för
budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 578 000
kronor.

[113] 16. *Statens skogsforskningsinstitut: Utrustning*

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	54 500	51 757	77 585
1959/60	42 300	89 466	30 419
1960/61 (statsliggaren s. 940)	28 000		
1961/62 (förslag)	50 000		

Y r k a n d e. *Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut* (skr. 12/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 700 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

	Ökning eller minskning
1. Inköp av vedkap och vedklyvningsmaskin m. m. för Siljansfors försöks- park	+ 1 800
2. Särskilda undersökningar	+ 6 600
3. Traktor samt diverse inventarier för skogsmästarbostäderna m. m. ..	— 7 700
	+ 700

M o t i v. 1. Kapning av ved för försöksparkens behov har hittills skett genom lån av vedkap. Den enda tillgängliga vedkapen är emellertid synnerligen bristfällig, varför medel äskas för inköp av vedkap och vedklyvningsmaskin för direkt drift med elektrisk motor.

2. Vid bifall till styrelsens förslag under anslagsposten Avlöningar till personal för särskilda undersökningar, p. 1 c) B—D och 3 i), bör anslaget för här ifrågavarande ändamål uppräknas med 6 600 kr.

3. För ändamålet har för innevarande budgetår anvisats sammanlagt 7 700 kr. Ytterligare medel är inte erforderliga, varför anslaget kan nedräknas med nämnda belopp.

Departementschefen

På de skäl jag anfört under skogshögskolans materielanslag vill jag förorda att detta utrustningsanslag förstärkes med 22 000 kronor, varigenom medelsanvisningen för budgetåret 1961/62 kommer att uppgå till 50 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, på institutsstyrelsen att sedermera bestämma den närmare dispositionen av anslaget.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Statens skogsforskningsinstitut: Utrustning* för
budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 50 000
kronor.

[114] 17. *Statens skogsforskningsinstitut: Riksskogstaxering och avverk-
ningsstatistik*

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	458 300	463 613	—
1959/60	546 300	526 101	20 199
1960/61 (statsliggaren s. 940)	536 300		
1961/62 (förslag)	597 000		

Y r k a n d e. *Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforsknings-
institut* (skr. 12/8 1960) hemställer, att anslaget nedräknas med 23 000 kr.
på sätt framgår av följande uppställning.

	Ökning eller minskning
1. Kostnadsökningar under anslaget som följd av lönehöjningar	+ 38 800
Personal, för vilken kostnaderna föreslås överförda till institutets av- löningsstat	— 92 800
2. Inköp av tre tjänstebussar	+ 31 000
	— 23 000

M o t i v. 1. Kostnaderna för löner till tjänstemän under förevarande an-
slag har efter 1959 års lönenivå uppgått till ca 200 000 kr. Med hänsyn till
den träffade överenskommelsen om statstjänstemännens löner under år 1961
bör nämnda belopp uppräknas med tio procent till 220 000 kr. Vid bifall till
styrelsens hemställan att överföra kostnaderna för vissa tjänster vid avdel-
ningen för skogstaxering till avlöningsanslaget kan å andra sidan föreva-
rande anslag minskas med i avrundat tal 92 800 kr. Lönekostnaderna för
fältarbetspersonalen utgör ungefär 50 procent av belastningen under ansla-
get. Med hänsyn till träffade avtal på arbetsmarknaden bör ifrågavarande
del av anslaget uppräknas med sju procent eller med i avrundat belopp
18 800 kr.

2. För riksskogstaxeringens fältarbeten disponerar avdelningen för skogs-
taxering 14 tjänstebilar, en för varje fältarbetslag. De äldsta av dessa fordon
är nu starkt förslitna och fordrar reparationer, vilka beräknas komma att
draga icke obetydliga kostnader. Därutöver har en buss totalförstörts vid en
olyckshändelse. Styrelsen föreslår, att medel äskas för anskaffning av tills-
vidare tre bussar för en kostnad av ca 12 000 kr. per styck. Institutet beräk-
nar vid detta inköp kunna lämna två äldre bussar i utbyte för ett pris av
5 000 kr.

Departementschefen

Jag har vid behandlingen av skogsforskningsinstitutets avlöningsanslag inte ansett mig nu böra tillstyrka institutsstyrelsens förslag att till nämnda avlöningsanslag överföra kostnaderna för vissa, med medel från förevärande anslag finansierade tjänster vid avdelningen för skogstaxering. Härav följer att jag ej kan överväga den föreslagna sänkningen av detta anslag med 92 800 kronor.

I likhet med styrelsen anser jag, att utbyte bör ske av vissa äldre tjänstebilar för avdelningens fältarbeten. Emellertid finner jag det tillräckligt om för nästa budgetår medel anvisas för inköp av två nya fordon. Med hänsyn till möjligheterna att lämna äldre fordon i utbyte synes den för ändamålet erforderliga anslagshöjningen kunna begränsas till 21 500 kronor. I anledning av 1960 års lönereglering m. m. bör anslaget vidare uppräknas med 39 200 kronor.

Ett bifall till vad jag i det föregående föreslagit medför, att anslaget behöves höjas med 60 700 kronor till 597 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skogsforskningsinstitut: Riksskogstaxering och avverkningsstatistik* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 597 000 kronor.

[115] 18. *Statens skogsforskningsinstitut: Skogsproduktforskning*

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	84 800	91 064	8 748
1959/60	84 800	93 548	—
1960/61 (statsliggaren s. 940)	85 000		
1961/62 (förslag)	87 000		

Y r k a n d e. *Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut* (skr. 12/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 7 700 kr.

M o t i v. Det för innevarande budgetår anvisade anslaget är avsett att användas för undersökningar rörande utbytet och kvaliteten vid framställning av sulfit- och sulfatmassa, varav för insamling av vedprov och bearbetning av materialet 26 100 kr. och för analysarbete, vilket utföres av cellulosaindustriens centrallaboratorium, 58 900 kr. Av förstnämnda belopp disponeras ca 70 procent för löner. Det för analysarbete avsatta beloppet användes i sin helhet till bestridande av kostnader för avlöning av lägre, arvodesanställd laboratoriepersonal vid cellulosaindustriens centrallaboratorium. Med hänsyn till beslutade lönehöjningar bör ifrågavarande delar av anslaget uppräknas med tio procent eller med, i avrundade belopp, 1 800 resp. 5 900 kr.

Departementschefen

Anslaget bör på grund av vissa automatiska lönekostnadsstegringar för nästa budgetår höjas med 2 000 kronor till 87 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skogsforskningsinstitut: Skogsproduktforskning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 87 000 kronor.

[116] 19. Statens skogsmästarskola: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	119 100	119 133
1959/60	125 400	131 075
1960/61 (statsliggaren s. 941)	134 300	
1961/62 (förslag)	175 000	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens skogsmästarskola* (skr. 2/8 1960) hemställer,

Alternativ I

att anslaget höjes med sammanlagt 72 500 kr. enligt följande uppställning.

	Ökning eller minskning
1. <i>Personalförstärkningar</i>	
a) 1 lärare Ae 23	+ 12 061
b) 1 lärare Ae 19	+ 15 114
c) 1 husmor Ae 10	+ 4 974
d) vaktmästarbiträde m. m.	+ 4 400
e) skriv- och biträdeshjälp	+ 7 063
2. <i>Löneregleringar m. m.</i>	
a) 1 rektor Be 1 i st. f. Ag 26	+ 1 986
b) 1 vaktmästare Ae 9 i st. f. Ae 7	+ 570
c) arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t ..	+ 5 600
3. <i>Omräkning</i>	
a) löneklassförändringar	+ 3 432
b) rörligt tillägg	+ 22 800
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 900
	<hr/>
	+ 78 900
Avgår:	
Uppbördsmedel från elevkåren för husmor	— 6 400
	<hr/>
	+ 72 500

Alternativ II

att anslaget höjes med sammanlagt 22 000 kr. enligt följande uppställning.

	Ökning
1. <i>Personalförstärkningar</i>	
a) vaktmästarbiträde m. m.	+ 2 400
b) skriv- och biträdeshjälp	+ 3 600
2. <i>Löneregleringar m. m.</i>	
Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	+ 2 600
3. <i>Omräkning</i>	
a) löneklassförändringar	+ 3 400
b) rörligt tillägg	+ 9 900
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 100
	+ 22 000

Motiv. Styrelsen framställer två alternativa yrkanden. Av dessa gäller alternativ I under förutsättning, att vissa påbörjade byggnadsarbeten vid skolan färdigställs i huvudsak under kalenderåret 1961, att elevantalet vid skogsmästarskolans huvudkurs ökar från 20 till 30 fr. o. m. januari 1962 och att en preparandkurs för sökande utan skogsskola förlägges vid skogsmästarskolan under hösten 1961. Alternativ II gäller under förutsättning att byggnadsarbetena vid skolan inte slutföres under kalenderåret 1961, att antalet ordinarie elever vid skolan ej ökar under budgetåret samt att preparandkurs inte förlägges till skolan under hösten 1961.

Alternativ I. Styrelsen anför inledningsvis, att den begärda anslagshöjningen bör sättas i relation till den kapacitetsökning som sker efter full utbyggnad av skolan. Beträffande de olika delpunkterna under alternativ I anför styrelsen följande.

1 a) och b). Två nya lärartjänster erfordras efter den föreslagna utökningen av antalet elever. Av dessa bör den ena avses för huvudlärare och den andra för assistentlärare. Huvudlärartjänsten föreslås placerad i Ae 23, medan assistentläraren föreslås placerad i Ae 19. Den nuvarande läraren med motsvarande uppgift är placerad i Ae 17, men av de två lärarna bör den ene få en något självständigare uppgift, bl. a. såsom huvudlärare i något mindre ämne. Av de ifrågakvarande tjänsterna bör tjänsten i Ae 23 inrättas fr. o. m. den 1 december 1961 och tjänsten i Ae 19 fr. o. m. den 1 augusti 1961.

1 c). På grund av de ökade arbetsuppgifter och det vidgade ansvar som kommer att åvila innehavaren av husmorsbefattningen föreslås att en tjänst såsom husmor i Ae 10 inrättas fr. o. m. den 1 januari 1962. Det förutsättes härvidlag, att elevkåren inlevererar ersättning motsvarande vad som utgår till tjänstinnehavarens avlöning, varför statsverkets utgifter skulle inskränka sig till kostnaderna för vederbörandes pensionering samt eventuella kostnader för vikarie vid sjukdom.

1 d). Kostnaderna för vikarie för vaktmästaren vid semester och söndagsledighet beräknas stiga med 400 kr. på grund av arbetstidsförkortningen.

Den ökade byggnadsvolymen och markarealen nödvändiggör, att vaktmästaren får en medhjälpare med ungefär halv genomsnittlig daglig sysselsättning. Kostnaderna härför beräknas till 4 000 kr.

1 e). För skriv- och biträdes hjälp finns f. n. tillgängligt ett belopp av i runt tal 13 700 kr. Den förutsatta ökningen av verksamheten vid skolan nödvändiggör att anslagsbeloppet för nämnda ändamål uppräknas med i runt tal 50 procent eller till 20 700 kr.

2 a). Såvitt styrelsen kan finna blir rektorsbefattningen efter utvidgningen så krävande, att en lönegradsuppflyttning är starkt påkallad. F. n. är föreståndartjänsterna vid statens skogsskolor placerade i lönegrad A 26. Även rektorstjänsterna vid lantmannaskolorna är f. n. hänfödda till lönegrad A 26. Styrelsen finner det skäligt, att den mera kvalificerade utbildning som meddelas vid statens skogsmästarskola liksom det relativt stora antalet elever där skall medföra att rektorstjänsten uppflyttas till lönegrad Be 1.

2 b). Efter utvidgningen av skolans verksamhet kommer vaktmästaren att få arbetsuppgifter för en byggnadsvolym, som är omkring 65 procent större än tidigare, och en markareal, som är ca 100 procent större än förut. Han kommer dessutom att få vara förman för en biträdande vaktmästare med deltidstjänst. Styrelsen anser det av anförda skäl rimligt, att tjänsten placeras i Ae 9.

2 c). Posten föreslås uppräknad med 4 100 kr. för inträdda löneökningar samt med 1 500 kr. till arvoden åt speciallärare vid preparandkursen.

3. Ökningarna är av automatisk natur.

Alternativ II. 1 a). Nu pågående arbeten med utbyggnader vid skolan omfattar en byggnadsvolym av ca 8 000 m³, som tillkommer under budgetåret 1960/61. Därtill ökar markarealen med ca 100 procent. Det synes inte möjligt för skolans vaktmästare att ensam sköta vaktmästargöromålen i fortsättningen. På grund härav äskas 2 000 kr. till medhjälpare. Vidare bör medelsanvisningen till vikarier uppräknas med 400 kr. med hänsyn till ökat behov av ersättare på grund av arbetstidsförkortningen m. m.

1 b). Uppräkningen är i huvudsak föranledd av inträdda löneökningar, men dessutom ingår en mindre justering på grund av den ökade belastning i expeditjonsarbetet, som orsakats av pågående byggnads- och omorganisationsarbeten.

2. Uppräkningen är att betrakta som automatisk på grund av inträdda löneökningar.

3. Omräkningen är av automatisk natur.

Departementschefen

Den i föregående års statsverksproposition under skogsmästarskolans omkostnadsanslag omnämnda utbyggnaden av skolan beräknas vara avslutad inom den närmaste tiden. Därefter torde det bli möjligt att från och med vintern 1962 öka antalet elever vid skolans huvudkurs från 20 till 30, var-

om 1959 års riksdag fattat principbeslut (IX ht, s. 350; JoU 1, p. 112; rskr. 9). Det ökade behovet av lärarpersonal vid skolan finner jag böra tillgodoses dels genom inrättande från och med den 1 december 1961 av ytterligare en lärartjänst i Ae 23, dels genom att speciallärare anlitas i vidgad utsträckning. Kostnaderna härför har jag för budgetåret 1961/62 beräknat till sammanlagt 20 000 kronor.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 3 juni 1960 åtnjuter innehavaren av tjänsten såsom rektor i Ae 25 från och med innevarande budgetår avlöningsförmåner som extra tjänsteman i Ag 26. Jag vill förorda, att rektorstjänsten från och med nästa budgetår ändras till en sådan tjänst i lönegrad Ae 26 samt att erforderliga ändringar i personalförteckningen vidtages i anledning av detta och nyssnämnda förslag om inrättande av ytterligare en lärartjänst vid skolan.

Skolstyrelsens förslag i fråga om vissa ytterligare personalförstärkningar och löneregleringar m. m. kan jag inte tillstyrka. Ej heller kan jag förorda förslaget om förläggning till skogsmästarskolan av en särskild preparandkurs för de inträdessökande, som ej genomgått skogsskola. Däremot anser jag, att medel bör anvisas även för nästa budgetår till anordnande av sådan dikningskurs, som särskilt omnämnts i 1959 års statsverksproposition i samband med behandlingen av skogsmästarskolans avlöningsanslag.

På grund av beräknade löneklassförändringar m. m., höjning av rörligt tillägg samt ökade utgifter för kompensation för folkpensionsavgifter torde anslaget böra höjas med 14 900 kronor. Slutligen har jag beräknat ett belopp av 5 800 kronor för täckande av automatiska ökningar av kostnaderna för speciallärare, skrivhjälp och vikariatsersättningar. Sammanlagt behöver förevarande anslag upptagas till 175 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens skogsmästarskola, som angivits i det föregående

b) fastställa följande avlöningsstat för statens skogsmästarskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	37 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	104 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	30 600
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 100
	Summa kronor 175 000

c) till *Statens skogsmästarskola*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 175 000 kronor.

[117] 20. Statens skogsmästarskola: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	67 400	74 308
1959/60	64 800	73 662
1960/61 (statsliggaren s. 941)	135 400	
1961/62 (förslag)	98 000	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens skogsmästarskola* (skr. 2/8 1960) hemställer,

Alternativ I

att anslaget ökas med 86 800 kr. enligt följande uppställning.

	Utgifter		Anslag 1960/61	Ökning
	1958/59	1959/60		
1. Sjukvård	45	187	200	+ 100
2. Reseersättningar	8 794	9 300	12 600	+ 3 300
3. Övriga expenser	15 698	15 000	17 300	+ 16 500
4. Underhåll av byggnader	8 599	4 000	4 000	+ 2 000
5. Underhåll av park och väg	1 788	1 800	1 800	+ 2 700
6. Praktiska övningar för ordinarie studerande	900	898	900	+ 14 100
7. Undervisningsmateriel	2 300	2 299	2 300	+ 1 100
8. Utrustning m. m.	15 997	13 000	70 000	+ 47 000
				+ 86 800

Alternativ II

att anslaget minskas med 2 300 kr. enligt följande uppställning.

	Utgifter		Anslag 1960/61	Ökning eller minskning
	1958/59	1959/60		
1. Reseersättningar	8 794	9 300	12 600	—
2. Övriga expenser	15 698	15 000	17 300	+ 6 700
3. Underhåll av byggnader	8 599	4 000	4 000	+ 2 000
4. Underhåll av park och väg	1 789	1 800	1 800	+ 2 700
5. Praktiska övningar för ordinarie studerande	900	898	900	+ 9 100
6. Undervisningsmateriel	2 300	2 299	2 300	+ 200
7. Utrustning m. m.	13 000	13 000	70 000	— 23 000
				— 2 300

Motiv. Två alternativa yrkanden framställs på samma grunder som under nästföregående anslagspunkt.

Alternativ I. 1. Ökningen motiveras med att antalet befattningshavare ökas.

2. Anslaget föreslås uppräknat dels med 3 000 kr. med hänvisning till att en preparandkurs föreslås förlagd till skolan, dels med 300 kr. för inträdda ökning i resekostnaderna. Det för innevarande budgetår anvisade engångsbeloppet av 3 000 kr. i samband med vissa organisationsutredningar räknas bli taget i anspråk för täckande av de kostnader som följer med att antalet ordinarie elever utökas.

3. Av ökningen beräknas 4 500 kr. åtgå för preparandkursen och 12 000 kr. till ökade kostnader för städning på grund av såväl ökade utrymmen som ändrade avtal samt till ökade kostnader för förbrukningsmateriel och kompendier m. m., som måste anskaffas inför ökningen av huvudkurserna.

4. Under anslagspunkten har de senaste åren beviljats 4 000 kr. Underhållsbeloppet har dock aldrig räckt till för utförande av egentliga reparations- och underhållsarbeten, varför byggnaderna utsatts för fortgående förfall. Då de mest eftersatta byggnaderna beräknas komma att grundligt repareras under året och den relativt stora, nytillkomna byggnadsvolymer är ny eller nyss renoverad, beräknas underhållskostnaderna för nästkommande år bli relativt låga. Av detta skäl föreslås ett i förhållande till byggnadsvolymer något sänkt anslag per enhet.

5. En upprustning av skolområdet för ca 38 000 kr. har skett med beredskapsmedel hösten 1959. Det restaurerade området måste dock underhållas, och kostnaderna härför har uppskattats till 2 700 kr. per år.

6. I skolans omkostnadsstat är för närvarande upptagna två delposter, nämligen dels Studiefärder med 400 kr. och dels Hantlangning vid elevernas övningar med 500 kr. Dessa belopp har bibehållits oförändrade under lång tid och har i själva verket utgjort rent symboliska bidrag till studiefärder och praktiska övningar. Enligt en undersökning år 1957 uppgick de sammanlagda kostnaderna för enbart elevernas resor i samband med övningar, undervisning och exkursioner till 25 000 kr. per år.

Styrelsen anser det oundgängligen nödvändigt att i fortsättningen ett reellt belopp upptas för detta ändamål. Då det emellertid är styrelsens förhoppning att även i fortsättningen vissa utförda arbetsuppgifter delvis kan bekostas av arbetsgivare, föreslår styrelsen, att under en ny delpost, benämnd Praktiska övningar för ordinarie studerande upptages ett belopp av 15 000 kr.

7. Beloppet bör tills vidare uppräknas med 1 100 kr. med hänsyn till det ökade antalet elever vid skolan.

8. Den nuvarande delposten Diverse utrustning till lektionssalar, arbetsrum m. m. föreslås utbytt mot en post benämnd Utrustning m. m. Under posten äskas dels 70 000 kr. för inredning av det gamla elevhemmet samt utrustning och inredning av herrgårdsbyggnaden, dels 12 000 kr. för utbyte av en mindre buss, dels ock 35 000 kr. för vissa ytterligare utrustnings- och inredningsarbeten.

Alternativ II. 1. Anslagsbeloppet föreslås oförändrat på grund av att utredningsarbetet måste fortsätta även nästkommande budgetår, därest bygg-

nadsprogrammet icke blir genomfört enligt huvudförslaget, och dessutom på grund av att bilersättningarna har ökat.

2. Av beloppet avser 1 700 kr. stegrade kostnader på grund av höjda städerskelöner o. d. Återstoden åtgår till ökade städnings- och liknande omkostnader.

3. Byggnadsvolymen kommer under budgetåret 1960/61 att öka betydligt, men då ökningen i huvudsak avser nyrenoverade tillskott i byggnadsbeståndet föreslås endast en uppräknings till 6 000 kr. för underhållet av byggnaderna. Detta innebär en relativ minskning genom såväl ökade avtalslöner som ökad byggnadsvolym.

4. För denna delpost gäller i huvudsak de motiv som anförts under punkt 5 i alternativ I.

5. I fråga om denna delpost hänvisas till punkt 6 i alternativ I.

6. Beloppet föreslås uppräknat med hänsyn till inträdda prisökningar.

7. Beträffande denna post liksom förändringen av postens benämning hänvisas till punkt 8 i alternativ I. Styrelsen föreslår att sammanlagt 47 000 kr. anslås.

Under två särskilda, nya anslagpunkter till bokinköp och bokbindning samt till byggnadsarbeten har skolstyrelsen hemställt om anslag av 30 000 kr. resp. 1 135 000 kr.

Departementschefen

För bestridande av vissa kostnader av engångsnatur vid utrustning av de genom skogsmästarskolans utbyggnad nytillkommande lokalerna m. m. höjdes för innevarande budgetår utrustningsposten från 13 000 kronor till 70 000 kronor. Då viss ytterligare komplettering av skolans utrustning torde böra ske under nästa budgetår vill jag förorda, att ifrågavarande delpost upptages till 25 000 kronor.

I ett annat sammanhang föreslås senare, att statens skogsmästarskolas byggnader jämte tillhörande tomtmark överföres för redovisning under fastighetsfonden. Under dessa förhållanden kan den under förevarande anslagspunkt upptagna delposten till underhåll av byggnader utgå, medförande en minskning av medelsbehovet under anslaget med 4 000 kronor, och erforderliga reparationer och underhållsarbeten å skolans byggnader fortsättningsvis bestridas med medel från fastighetsfonden.

För att täcka automatiska kostnadsökningar bör anslagsposten till sjukvård höjas med 100 kronor, delposten till övriga expenser med 9 700 kronor, delposten till studiefärder med 1 100 kronor och delposten till undervisningsmateriel med 700 kronor. Vad skolstyrelsen i övrigt föreslagit under denna anslagspunkt kan jag inte biträda. Jag kan ej heller tillstyrka de av styrelsen i anslagsskrivelsen framförda förslagen om uppförande å riksstaten av särskilda anslag till bokinköp och bokbindning samt till ny- och ombyggnadsarbeten vid skogsmästarskolan.

Förevarande anslag bör i överensstämmelse med det sagda för nästa budgetår uppföras med 98 000 kronor.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skogsmästarskola*: Omkostnader för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 98 000 kronor.

[118] 21. *Statens skogsmästarskola: Stipendier*

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	30 000	47 219
1959/60	45 000	48 121
1960/61 (statsliggaren s. 942)	45 000	
1961/62 (förslag)	60 000	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens skogsmästarskola* (skr. 2/8 1960) hemställer,

Alternativ I

att anslaget ökas med 30 000 kr.

Alternativ II

att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

M o t i v. Två alternativa yrkanden framställes på samma grunder som under skogsmästarskolans avlöningsanslag. Den enligt alternativ I föreslagna anslagshöjningen motiveras med utökningen av antalet elever.

Departementschefen

Med anledning av den under skogsmästarskolans avlöningsanslag förordade utökningen av elevantalet vid skolan vill jag föreslå, att anslaget uppräknas med 15 000 kronor till 60 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skogsmästarskola: Stipendier* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

[119] 22. *Ersättning till domänverkets fond för utgifter vid statens skogsskolor m. m.: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	463 700	472 468
1959/60	538 400	542 689
1960/61 (statsliggaren s. 942)	565 400	
1961/62 (förslag)	612 000	

Y r k a n d e. *Domänstyrelsen* (skr. 18/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 76 800 kr. enligt följande beräkning.

	Anslag 1960/61	Ökning eller minskning
1. Statens skogsskolor		
a) avlöningar till tjänstemän	265 400	+ 35 100
b) avlöningar till gårdskarlar	31 500	+ 6 300
c) ersättning till speciallärare	20 000	+ 3 000
2. Tillfälliga skogsskolekurser		
a) avlöningar till tjänstemän	110 800	+ 19 800
b) avlöningar till gårdskarlar	13 000	— 1 000
c) ersättning till speciallärare	8 000	+ 1 200
d) ersättning till skrivhjälp	7 000	— 500
3. Statens kompletteringskurser		
a) avlöningar till tjänstemän	105 400	+ 9 100
b) avlöningar till gårdskarlar	2 000	—
c) ersättning till speciallärare	2 300	+ 3 800
		<hr/> + 76 800

Motiv. 1. Vid beräkning av kostnaderna har förutsatts utbildning av 104 elever vid de fem ordinarie skogsskolorna eller samma antal som under läsåret 1960/61. Vid kostnadsberäkningen har styrelsen vidare förutsatt, att en plan, som styrelsen framlagt i skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 juni 1960, skall ligga till grund för skogsskoleutbildningen, i och med att kompletteringskursen i Storsund upphör.

1 a). Ökningen är till ett belopp av 24 200 kr. av automatisk natur.

Till ett belopp av 10 900 kr. beror ökningen på att yrkeslärarnas löner beräknats efter Ao 17 i stället för nuvarande Ao 15.

Styrelsen hemställer, att yrkeslärartjänsterna vid skogsskolorna uppflyttas från Ao 15 till Ao 17. Fr. o. m. innevarande budgetår har inom skogs-vårdsstyrelseorganisationen inrättats ett antal tjänster i lönegrad A 17 som föreståndare för skogsbruksskola. Detta har redan medfört, att skogsskolorna och kompletteringskurserna förlorat värdefull lärarkraft, och om förhållandet fortsätter, kommer det att få som följd, att de relativt lågavlönade yrkeslärartjänsterna vid skogsskolorna ej kommer att kunna besättas med kompetenta sökande. Arbetsuppgifterna för skogsskolornas och kompletteringskursernas yrkeslärare är fullt jämförbara med dem, som åvilar föreståndarna för skogsbruksskolorna.

1 b). Styrelsen hemställer, att anslaget ökas med 20 procent eller med 6 300 kr. till följd av genom skogsarbetaravtalet ökade lönekostnader.

1 c). Kostnaderna har måst uppräknas med 15 procent eller med 3 000 kr. som följd av inträdda löne- och arvodesökningar.

2. Under denna rubrik upptages avlöningar m. m. för de tillfälliga skogsskolekurserna vid Bjärka-Säby egendom och Östads säteri.

Vid beräkning av kostnaderna har förutsatts utbildning av 18 elever vid Bjärka-Säby och 20 vid Östad, eller samma antal som läsåret 1960/61. Det kontrakt, som upprättats mellan domänstyrelsen och ägarna av Bjärka-Säby egendom i samband med inrättandet av den tillfälliga skogsskolekursen, utlöper med utgången av läsåret 1960/61. Styrelsen bedömer det erforderligt att förlänga kontraktets giltighetstid ytterligare minst ett år.

2 a). Ökningen är till ett belopp av 12 200 kr. av automatisk natur.

Med hänvisning till sin motivering under punkten rörande de ordinarie skogsskolorna hemställer styrelsen, att yrkeslärarna vid de tillfälliga skogsskolorna uppflyttas från nuvarande Ae 15 vid Bjärka-Säby och Ag 15 vid Östads skogsskola till Ag 17. Detta medför en kostnadsökning av 4 100 kr.

Till ett belopp av 3 500 kr. beror ökningen på att de biträdande yrkeslärarnas löner beräknats efter Ag 15 i stället för nuvarande Ag 13. Nuvarande lönesättning har medfört, att onödiga och för undervisningen menliga vakanser uppstått. Vid skogsvårdsstyrelserna har inrättats ett stort antal yrkeslärartjänster i lönegrad A 15, vilket kommer att förstärka svårigheterna att erhålla kompetenta sökande till skogsskolornas tjänster för biträdande yrkeslärare.

2 b). Enligt avtal mellan domänstyrelsen och Västra Sveriges skogsvårdsförbund resp. ägarna av Bjärka-Säby egendom skall domänstyrelsen svara för skolornas behov av gårdskarlar, vilket beräknas draga en kostnad av 12 000 kr., innebärande en minskning med 1 000 kr.

2 c). Kostnaderna har måst uppräknas med 15 procent eller med 1 200 kr. som följd av inträdda löne- och arvodesökningar.

2 d). Kostnaden för skrivhjälp beräknas kunna minskas med 500 kr.

3 a). I och med att inträdesfordringarna till kompletteringskurserna skärpts, kommer undervisningen vid dessa kurser att till sin helhet få karaktären av inledande arbetsledarutbildning, vilket i sin tur medför, att lärarnas undervisningsuppgifter måste läggas på ett högre plan. För att kunna driva dessa kurser fordras att lärarna, i likhet med vad styrelsen föreslår för yrkeslärartjänsterna vid skogsskolorna, placeras i lönegraderna A 17 och A 15. Styrelsen hemställer, att yrkeslärartjänsten vid kompletteringskursen i Bispgården uppflyttas till Ae 17 och — under hänvisning till styrelsens förslag att kompletteringskursen i Skinnskatteberg skall nedläggas fr. o. m. den 1 juli 1962 — att tjänsterna såsom yrkeslärare och biträdande yrkeslärare vid nämnda kurs placeras i Ag 17 resp. Ag 15. Styrelsen förutsätter vidare, att kompletteringskursen i Storsund skall vara i drift endast t. o. m. första halvåret 1961. Styrelsen föreslår därför, att yrkeslärartjänsten och tjänsten såsom biträdande yrkeslärare vid denna skola skall placeras i Ag 17 resp. Ag 15 samt vara inrättade endast t. o. m. utgången av första halvåret 1961. Detta innebär en kostnadsökning av 8 200 kr. Vidare beräknas föreståndar- och yrkeslärartjänsterna vid kompletteringskursen i Storsund vara inrättade endast sex månader under år 1961, vilket medför en kostnadsminskning av 30 200 kr.

Som en följd av nedläggandet av kompletteringskursen i Storsund måste

vid Älvsby skogsskola inrättas en kompletteringskurs, som sörjer för behovet av elever till skogsskolekursen. Härför erfordras fr. o. m. den 1 juli 1961 ytterligare en yrkeslärare med placering i Ae 17, medförande en kostnadsökning av 10 200 kr.

För år 1960 har till den yrkeslärartjänst, som tillkommit i samband med inrättande av kompletteringskurs vid Bispgårdens skogsskola, erhållits anslag för sex månaders verksamhet. Ökningen, 6 900 kr., beror på att kostnadsberäkningen omfattar helt år.

Återstående ökning, 14 000 kr., är av automatisk natur.

3 b). Hittillsvarande anslag under denna rubrik har varit otillräckligt, vilket haft till följd, att eleverna måst utnyttjas för handräckningsarbete. Styrelsen hemställer om oförändrat anslag, oaktat kompletteringskursen i Storsund beräknas nedläggas fr. o. m. den 1 juli 1961.

3 c). Styrelsen förutsätter, att samtliga elever, som år 1961 antages till kompletteringskurserna, före kursernas början innehar skogliga grundkunskaper motsvarande dem, som meddelas vid den grundläggande skogsarbetarutbildningen. Härigenom kan den nya undervisningsplan, som är under utarbetande, tagas i bruk fr. o. m. höstkursen 1961. Den nya undervisningsplanen kommer att förutsätta, att den militära motorutbildningen flyttas från skogsskolekurserna till kompletteringskurserna. Kostnaden för denna utbildning uppgår till ett belopp motsvarande 75 kr. per elev. Antalet elever vid 1961 års höstkurser beräknas till 50 och kostnaden för motorkurserna således till i runt tal 3 800 kr.

Y t t r a n d e. *Statskontoret*, som haft att avgiva utlåtande över domänstyrelsens statförslag såvitt avser investeringar m. m. vid statens kompletteringskurser för inträde till skogsskolorna kan icke tillstyrka den av domänstyrelsen begärda medelsanvisningen. Ämbetsverket anför i huvudsak följande.

Domänstyrelsen har föreslagit, att berörda kompletteringskurser fr. o. m. budgetåret 1961/62 resp. 1962/63 icke längre skall hållas vid styrelsens i dåligt skick befintliga anläggningar i Storsund och Skinnskatteberg. Enligt förslaget skall kurserna flytta, den i Storsund till skogsskolan i Älvsbyn och den i Skinnskatteberg till Bjurfors och Kolleberga skogsskolor.

Redan nu finnes kompletteringskurs vid en av skogsskolorna, nämligen Bispgårdens skogsskola. Därest nu ifrågavarande förslag om överflyttning av dylika kurser till skogsskolorna i Älvsbyn, Bjurfors och Kolleberga skulle genomföras, kommer av de ordinarie skogsskolorna endast den, som är belägen i Hällnäs, att sakna kompletteringskurs. Vidare skulle endast en sådan kurs komma att lyda under annan huvudman än domänstyrelsen, nämligen kursen vid skogsbruksskolan i Araby, vilken liksom nu skulle drivas i skogsstyrelsens regi. Ändamålet med kompletteringskursen i Araby är enligt vad statskontoret under hand inhämtat att säkerställa rekryteringen till de tillfälliga skogsskolorna i Bjärka-Säby och Östad av elever, som genomgått sådan kurs. Kompletteringskursens i Araby fortbestånd synes därför vara ovisst.

Av det föregående vill det förefalla, som om domänstyrelsen eftersträvade en allmän överföring av kompletteringskurserna till de i styrelsens regi drivna skogsskolorna. Emellertid lärer kunna ifrågasättas, om en dylik åt-

gärd står i överensstämmelse med statsmakternas intentioner i fråga om huvudmannaskapet för kurserna och desammas förläggning. Enligt 1960 års statsverksproposition föreslog föredragande departementschefen att de förberedande skogskurserna i fortsättningen skulle benämnas kompletteringskurser, och berörde i sammanhanget dels den grundutbildning, som de blivande skogsskoleeleverna erhåller vid kurser i skogsstyrelsens regi, dels den förmansutbildning, som styrelsen håller på att införa vid skogsbruksskolorna, samt uttalade därvid, att kompletteringskurserna vore att betrakta som en påbyggnad till grundutbildningen och att det senare borde kunna övervägas, om de kunde tjäna som någon del i en förmansutbildning. Vidare framhölls i departementschefens uttalande, att utvecklingen torde leda dithän att i en framtid en direkt övergång av studerande från sistnämnda utbildningsform till skogsskola kunde äga rum. Härjämte anfördes bl. a., att kompletteringskurserna tills vidare borde bibehållas på samma platser och ha samma huvudmän som de dåvarande förberedande skogskurserna.

Vad departementschefen sålunda anført och hemställt vann instämmande av jordbruksutskottet, som i utlåtandet 1960: 1 särskilt framhöll vissa huvuddrag i förslaget och därvid bl. a. relaterade departementschefens ovan återgivna uttalande angående huvudmannaskapet för och förläggningen av kurserna.

Vad sålunda förekommit, innebär, såvitt statskontoret kan finna, att statsmakterna avsett en överflyttning på skogsstyrelsen, efter hand som försättningar härför uppkommer, av huvudmannaskapet för de delar av ifrågasvarande kursverksamhet, beträffande vilka detta icke redan nu innehåses av styrelsen. Vidare torde få anses klarlagt, att en samordning av verksamheten med förmansutbildningen vid skogsbruksskolorna bör eftersträvas.

Då förslagen om ändrad förläggning av några av styrelsens kompletteringskurser sålunda varken på längre eller kortare sikt synes vara förenliga med statsmakternas mening i vissa frågor rörande dessa kurser, kan statskontoret svårligen ens som ett provisorium biträda desamma och följaktligen icke heller tillstyrka den av styrelsen begärda medelsanvisningen. Ett ytterligare skäl för ett sådant ställningstagande utgör enligt ämbetsverkets mening, såvitt avser förslaget rörande anläggningen i Storsund, den omständigheten, att den föreslagna ersättningskursen vid skogsskolan i Älvsbyn skulle komma att omfatta endast nio elever mot normalt 32 elever vid sådan kurs. En förläggning av en kompletteringskurs till Älvsbyn skulle jämväl få till följd en motsvarande, icke befogad minskning av antalet deltagare vid skogsskolekursen därstädes. Vidare erinras om att Kungl. Maj:t så sent som den 7 juli 1960 ej funnit skäl bifalla domänstyrelsens hemställan om nedläggande av kompletteringskursen i Storsund fr. o. m. årsskiftet 1960/61.

I detta läge måste enligt statskontoret i vart fall under budgetåret 1961/62 vissa provisoriska åtgärder vidtagas för ett upprätthållande av kursverksamheten i nuvarande omfattning. Härutinnan framhåller ämbetsverket följande.

1956 års skogshögskole- och skogsforskningskommitté har i sitt nyligen avgivna betänkande (SOU 1960: 17) föreslagit, att inträdessökande vid skogshögskolan i fortsättningen skall i annan ordning erhålla utbildning motsvarande den, som nu meddelas dem vid kompletteringskurser. Vid beräkningen av elevantalet vid kompletteringskursen i Älvsbyn har domänstyrelsen, såvitt statskontoret kunnat finna, utgått från att blivande skogshög-

skolestuderande fr. o. m. budgetåret 1961/62 icke skall genomgå kompletteringskurs. Det nuvarande antalet deltagare i storsundskursen uppgår nämligen till 32, varav flertalet utgör högskoleaspiranter. Därest beslut i överensstämmelse med kommitténs förslag fattas redan vid 1961 års riksdag och genomföres från ingången av budgetåret 1961/62 kommer vidare antalet elever vid kompletteringskursen i Skinnskatteberg att fr. o. m. hösten 1961 ha nedbringats till högst 24 mot f. n. högst 32. Förutsättningar skulle under angivna förhållanden föreligga för en sammanslagning av kurserna i Storsund och Skinnskatteberg och en förläggning av kursutbildningen enbart till sistnämnda ort skulle bli möjligt att genomföra. En dylik sammanslagning synes medföra ett deltagarantal vid kurserna i Skinnskatteberg under budgetåret 1961/62 — såväl beträffande höstkursen 1961 som vårkursen 1962 — av lägst 29 och högst 33 studerande.

Under hänvisning till vad sålunda anförts föreslår statskontoret att, därest under budgetåret 1961/62 kompletteringskurser kommer att anordnas endast för dem, som skall studera vid skogsskola eller skogsmästarskolan, anläggningen i Storsund nedlägges samt att de blivande skogsskolestuderande, som vid bibehållande av denna anläggning skulle genomgått kompletteringskurs därstädes, under nästa budgetår i stället hänvisas till kurserna i Skinnskatteberg. Även om lokalerna där icke skulle i allo uppfylla de krav, som bör ställas på en anläggning, varom här är fråga, torde de likväl böra godtagas som ett provisorium i avvaktan på ett överförande av verksamheten till skogsbruksskolorna.

Därest emellertid något beslut, innebärande att blivande skogshögskolestuderande icke vidare skall genomgå kompletteringskurser, icke skulle komma att fattas vid 1961 års riksdag, torde icke blott anläggningen i Skinnskatteberg utan även den i Storsund få användas för sådana kurser jämväl under budgetåret 1961/62. Om i sådant fall en upprustning av sistnämnda anläggning — utöver den som företagits för det av Kungl. Maj:t nyligen anvisade beloppet å 20 000 kr. — skulle visa sig oundgängligen erforderlig, lärer Kungl. Maj:t kunna medgiva, att härigenom uppkommande kostnader får bestridas med anlåtande av domänverkets driftmedel.

Statskontoret finner det slutligen med hänsyn till det tillstånd, vari en del av de nuvarande anläggningarna för kompletteringskurser befinner sig, påkallat, att förutsättningarna för dels en förläggning av samtliga kurser till skogsbruksskolorna och dels en samordning av kurserna med den förmansutbildning, som vid dessa skolor bedrivs i skogsstyrelsens regi, skyndsamt utredes.

Departementschefen

Domänstyrelsen har i sin anslagsskrivelse föreslagit, att av de nuvarande kompletteringskurserna i Storsund, Skinnskatteberg och Bispgården den i Storsund skulle upphöra den 1 juli 1961 och den i Skinnskatteberg den 1 juli 1962. I stället borde enligt styrelsens mening kompletteringskurser fortsättningsvis anordnas — förutom i Bispgården — vid skogsskolorna i Bjurfors, Kolleberga och Älvsbyn.

I likhet med statskontoret anser jag, att en utredning bör ske rörande förutsättningarna för att anknyta kompletteringskurserna till den undervisning som bedrivs vid skogsvårdsstyrelsernas skogsbruksskolor. Under-

sökas bör även huruvida möjligheter föreligger att med den skogliga grundutbildningen samordna en förmansutbildning och med denna i sin tur den utbildning, som bör erfordras för inträde till skogsskola och skogsmästarskolan. Jag har därför för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att uppdraga åt skogsstyrelsen att utföra berörda utredningsarbete och därvid i erforderliga delar samråda med domänstyrelsen och styrelsen för skogsmästarskolan.

För nästkommande budgetår finner jag, att kompletteringskurser bör anordnas under domänstyrelsens huvudmannaskap vid Bispgårdens skogsskola och i Skinnskatteberg. Efter viss upprustning av anläggningarna i Skinnskatteberg, till vilken fråga jag återkommer under anslaget till byggnads- och underhållsarbeten vid statens skogsskolor m. m., räknar jag med att utbildningskapaciteten under budgetåret vid nämnda skolor skall vara cirka 32 elever vid skolan i Bispgården och minst 60 elever vid skolan i Skinnskatteberg. Behovet av elevplatser för sådana, som har för avsikt att söka inträde till skogsskola eller skogsmästarskolan, blir därigenom helt tillgodosett. Vid förenämnda beräkningar har jag utgått från att sökande till skogshögskolan från och med nästa budgetår skall erhålla sin förberedande skogliga utbildning i annan ordning än genom deltagande i kompletteringskurs, varigenom behovet av elevplatser minskar. Till spørsmålet om skoglig förutbildning för blivande skogshögskoleelever avser jag återkomma i ett senare sammanhang. Beträffande de i skogsstyrelsens regi anordnade kompletteringskurserna i Araby räknar jag med att ifrågasvarande kursverksamhet nästa budgetår skall vara av sådan omfattning att minst 40 elever skall utbildas vid densamma.

Vad härefter angår domänstyrelsens olika anslagsäskanden under förevarande rubrik tillstyrker jag att medelsanvisningen till statens skogsskolor till följd av automatiska lönekostnadsförändringar uppräknas med 30 700 kronor, varav 24 200 kronor under posten till avlöningar till tjänstemän, 3 500 kronor under posten till avlöningar till gårdskarlar och 3 000 kronor under posten till ersättning till speciallärare. I fråga om de tillfälliga skogsskolekurserna biträder jag förslagen om höjning av posten till ersättning till speciallärare med 1 200 kronor samt sänkning av posterna till avlöningar till gårdskarlar och till ersättning till skrivhjälp med 1 000 kronor respektive 500 kronor. Posten för avlöningar till tjänstemän bör ökas med 12 200 kronor för att täcka automatiska lönekostnadsförändringar. Beträffande statens kompletteringskurser för inträde till skogsskola förordar jag, att posten till avlöningar till tjänstemän höjes med 200 kronor och posten till ersättning till speciallärare med 3 800 kronor, båda höjningarna av automatisk natur.

Domänstyrelsens förslag i övrigt anser jag mig inte kunna biträda.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat bör anslaget uppföras med tillhoppa 612 000 kronor, vilket innebär en ökning av medelsanvisningen i förhållande till innevarande budgetår med 46 600 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Ersättning till domänverkets fond för utgifter vid
statens skogsskolor m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1961/
62 anvisa ett förslagsanslag av 612 000 kronor.

[120] 23. *Ersättning till domänverkets fond för utgifter vid statens skogsskolor m. m.: Omkostnader m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	553 700	520 916
1959/60	663 800	645 705
1960/61 (statsliggaren s. 943)	658 400	
1961/62 (förslag)	669 000	

Y r k a n d e. *Domänstyrelsen* (skr. 18/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 137 600 kr. enligt följande beräkning.

	Anslag 1960/61	Ökning
A. Statens skogsskolor		
1. reseersättningar	15 000	—
2. expenser och underhåll	181 300	+ 106 100
3. studiehjälp	164 500	—
4. kostnader för lokalstyrelser	4 000	—
B. Tillfälliga skogsskolekurser		
1. reseersättningar	15 900	—
2. expenser och underhåll	94 200	+ 14 100
3. studiehjälp	59 700	—
4. kostnader för lokalstyrelser	1 600	—
C. Värmlands och Örebro läns skogsskola i Gammelkroppa		
Studiehjälp.....	40 000	—
D. Statens kompletteringskurser		
1. reseersättningar	14 200	+ 1 600
2. expenser och underhåll	37 100	+ 13 800
3. premier till elever	900	—
4. kostnad för kunskapsprov och test	30 000	+ 2 000
		<hr/>
		+ 137 600

M o t i v. A. Omkostnader m. m. har beräknats till 470 900 kr. innebärande en ökning med 106 100 kr. i jämförelse med föregående år. Beträffande anslagen under punkterna 1, 3 och 4 upptar styrelsen oförändrade belopp. Kostnaderna för reseersättningar och lokalstyrelser är restriktivt be-

räknade, och kostnaderna för studiehjälp baserar sig på gällande kungörelse (SFS 1953: 515).

A 2. Mot bakgrund av föregående års grundbelopp på 145 300 kr. beräknas kostnadsökningen för värme till 4 000 kr., för belysning till 5 700 kr. och för städning till 6 000 kr. Ökningen beror på merkostnader till följd av prisstegringar och tillkomsten av nytt elevhem vid Bispgårdens skogsskola, som förutom skogsskolekursen även kommer att inrymma kompletteringskursens elever.

För speciella ändamål upptages

a) sex personaltransportbussar för Älvsby, Hällnäs, Bispgårdens och Kolleberga skogsskolor	72 000
b) modern undervisningsmateriel vid samtliga skolor	11 900
c) frysbox till Bjurfors skogsskola	2 500
d) köksmaskiner m. m. till Hällnäs och Bjurfors skogsskolor	8 600
e) komplettering av inventarier och utrustning till det nyuppförda elevhemmet i Bispgården	15 000
f) ersättning av förslitna möbler vid Hällnäs skogsskola samt viss inredning av husmors och köksbitrådets rum	10 400
g) driftkostnader för personaltransportbussar	6 000
	126 400

a). Styrelsen upprepar sin hemställan om anslag för inköp av ytterligare bussar för elevtransporter och hänvisar till staförslagen för budgetåren 1957/58—1960/61 (IX ht 1957 s. 447 och 448, IX ht 1958 A s. 481 och 482, IX ht 1959 s. 357 samt IX ht 1960 s. 289).

b)—f). I föregående års staförslag (IX ht 1960 s. 289 och 290) upptog styrelsen under dessa punkter ett sammanlagt belopp på 81 900 kr. För ifrågavarande ändamål anvisades emellertid endast 30 000 kr. F. n. föreligger en eftersläpning i utrustning och inventarier motsvarande en kostnad av 22 900 kr. Återstående ökning, 25 500 kr., är att hänföra dels till kostnadsfördyring på grund av allmän varuskatt m. m., dels till att det sedan föregående år tillkommit ytterligare ersättnings- och upprustningsbehov.

b). Styrelsen upptog föregående år under denna punkt 19 000 kr. Genom ovan berörda otillräckliga medelstildelning har styrelsen inte kunnat genomföra behövlig upprustning med räknemaskiner, skrivmaskiner, dupliceringsapparater, fotografiska hjälpmedel, bandspelare, vissa för skogsundervisningen nödvändiga instrument m. m.

c). Bjurfors skogsskola är f. n. den enda skogsskola, som saknar frysbox.

d). Genom bristfällig maskinell köksutrustning är elevhushållen vid Hällnäs och Bjurfors skogsskolor mycket tungarbetade. Exempelvis saknas vid Hällnäs skogsskola ordentlig kokhäll och större hushållsassistent samt vid Bjurfors skola skär- och potatisskalningsmaskin. Kostnadsberäkningen under denna punkt innefattar även elektrisk bastuberedare och tvättmaskin vid Hällnäs skogsskola.

e). Vissa lokaler såsom bibliotek och läsrum har ej kunnat inredas. Även viss inredning i undervisningslokalerna och utrustning för kompletteringskursen har måst anstå.

f). Elevernas gemensamhetsutrymmen och kökspersonalens rum är synnerligen spartanskt möblerade. Möblerna, som är kraftigt nedslitna, bör ersättas.

g). För de under a) föreslagna bussarna beräknas driftkostnaderna belöpa sig till 6 000 kr.

Därest styrelsen icke beredes möjlighet att anskaffa erforderligt antal bussar, hemställer styrelsen ånyo, att de elever, som på grund av platsbrist hänvisas till egna transportmedel, skall erhålla viss ersättning för färd med egen bil.

Styrelsen beräknar, att 10 000 kr. erfordras för att till viss del kunna ersätta eleverna för havda kostnader för transporter i samband med övningar. Styrelsen påpekar i detta sammanhang, att skogshögskolan har erhållit anslag för täckande av dylika kostnader.

B. Omkostnader m. m. har beräknats till 185 500 kr., innebärande en ökning med 14 100 kr. i jämförelse med föregående år. Beträffande anslagsposterna 1, 3 och 4 upptar styrelsen oförändrade belopp. Kostnaderna för reseersättningar och lokalstyrelser är restriktivt beräknade, och kostnaderna för studiehjälp baserar sig på gällande kungörelse (SFS 1953: 515).

B 2. För inköp av buss vid Bjärka-Säby skogsskola erfordras 11 000 kr. och för inköp av vissa köksmaskiner vid samma skola 6 700 kr. I övrigt väntas besparingar omfattande ett belopp av 3 600 kr. möjliga att genomföra.

Därest Bjärka-Säby skogsskola ej skulle erhålla föreslagen buss för elevtransporter, hemställer styrelsen, att skolan erhåller 1 500 kr. för att till viss del kunna ersätta eleverna för havda kostnader för transporter i samband med övningar.

C. Eleverna skall enligt beslut vid 1958 års riksdag erhålla studiehjälp jämlikt kungörelsen 1953: 515 angående statlig studiehjälp åt elever vid vissa lantbruksundervisningsastalter m. m. För 25 elever beräknas kostnaden uppgå till 40 000 kr.

D. Omkostnader m. m. har beräknats till 99 600 kr. innebärande en ökning med 17 400 kr. Beträffande de särskilda anslagskraven anför styrelsen följande.

D 1. Enligt hittillsvarande erfarenhet uppgår kostnaderna för resor och traktamenten i genomsnitt till minst 2 500 kr. per lärare. Denna kostnad motsvarar även skogsstyrelsens beräkning av ifrågavarande post för budgetåret 1960/61. Med utgångspunkt härifrån och under förutsättning att kompletteringskursen i Storsund upphör fr. o. m. den 1 juli 1961 samt att kompletteringskurs inrättas vid Älvsby skogsskola, beräknas kostnaden för resor och traktamenten till 15 800 kr., innebärande en ökning med 1 600 kr.

D 2. Vid beräkning av kostnaderna har förutsatts, att kompletteringskursen i Storsund skall läggas ned fr. o. m. den 1 juli 1961 samt att från

samma datum ny kompletteringskurs skall inrättas vid Älvsby skogsskola. Nedläggandet av kompletteringskursen i Storsund innebär en kostnadsminskning med 8 600 kr.

Kompletteringskursen i Skinnskatteberg bör, av skäl styrelsen under nästa anslagspunkt utvecklar, bestå endast ytterligare två år. Styrelsen uppstår därför för denna skola endast oundgängligen nödvändiga kostnader. Dessa beräknas till 32 100 kr., innebärande en ökning med 13 400 kr. Ökningen förändras dels av att undervisningsmateriel för de praktiska övningarna måste kompletteras, dels av att trasiga sängar m. m. måste ersättas. Denna nya materiel kan senare överföras till de skogsskolor, som föreslås få kompletteringskurs.

För nästkommande år beräknar styrelsen, att vissa enbart till kompletteringskursen vid Bispgårdens skogsskola hänförliga kostnader kommer att uppgå till 4 800 kr. Beloppet är i huvudsak att hänföra till kostnader i samband med elevernas praktiska övningar. Motsvarande kostnader för den kompletteringskurs, som föreslås bli inrättad fr. o. m. den 1 juli 1961 vid Älvsby skogsskola, beräknas uppgå till 2 400 kr. Då denna kurs under två månader kommer att pågå samtidigt med 1960/61 års skogsskolekurs, måste huvuddelen av eleverna under denna tid inackorderas i samhället, vilket beräknas dra en kostnad av 1 800 kr.

D 4. I 1960 års inträdesprov till statens skogsskolor och kompletteringskurser deltog 560 sökande. För 1961 beräknar styrelsen, att antalet prövande skall minska till ca 450 personer. För innevarande år har för kostnader i samband med inträdesprov anvisats 40 000 kr., av vilket belopp 30 000 kr. fallit på domänstyrelsens anslag och 10 000 kr. på skogsstyrelsens motsvarande anslag. För 1961 års inträdesprov beräknar styrelsen den sammanlagda kostnaden för kunskapsprov och test till 32 000 kr., vilket belopp i sin helhet upptages under denna punkt.

Departementschefen

Vad först angår de fem ordinarie skogsskolorna bör anslagsposten till expenser och underhåll till en början höjas med 12 000 kronor på grund av ökade kostnader för värme, belysning och städning. Å andra sidan bör en minskning av anslagstilldelningen ske med 6 000 kronor, motsvarande ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp. Anslagsposten bör således uppräknas med 6 000 kronor till 187 300 kronor. Av sistnämnda belopp torde sammanlagt 30 000 kronor böra få användas för att täcka vissa anskaffningskostnader av engångskaraktär. I likhet med vad fallet är innevarande budgetår torde det få ankomma på domänstyrelsen att närmare bestämma fördelningen av sagda belopp på de olika ändamål, som angivits under punkterna A 2 b)—f) i styrelsens äskanden under detta anslag.

I fråga om de tillfälliga skogsskolekurserna kan jag inte tillstyrka någon anslagshöjning under förevarande anslag.

I överensstämmelse med domänstyrelsens beräkningar bör till studie-

hjälp åt elever vid Värmlands och Örebro läns skogsskola i Gammelkroppa för nästa budgetår anvisas ett oförändrat belopp av 40 000 kronor.

Vad beträffar kompletteringskurserna för inträde till skogsskola vill jag förorda en uppräknig av anslagsposterna till reseersättningar samt till expenser och underhåll med 800 kronor respektive 3 800 kronor för täckande av vissa automatiska utgiftsökningar. För att bestrida kostnader för kunskapsprov och test bör för nästa budgetår under detta anslag anvisas ett belopp av 30 000 kronor.

Övriga av domänstyrelsen under förevarande anslagspunkt framförda yrkanden kan jag inte biträda.

Anslaget bör sålunda för budgetåret 1961/62 uppföras med 669 000 kronor, vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en ökning med 10 600 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till domänverkets fond för utgifter vid statens skogsskolor m. m.: Omkostnader m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 669 000 kronor.

[121] 24. Byggnads- och underhållsarbeten vid statens skogsskolor m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1958/59	1 660 000	186 586	482 747
1959/60	60 400	171 362	371 785
1960/61 (statsliggaren s. 943)	60 400		
1961/62 (förslag)	105 000		

Y r k a n d e. *Domänstyrelsen* (skr. 18/8 1960) hemställer, att för ändamålet anvisas 521 600 kr. enligt följande fördelning.

1. Samtliga fem ordinarie skogsskolors löpande underhålls- och smärre förbättringsarbeten på byggnadsbeståndet	30 000
2. Oförutsedda byggnadsarbeten under budgetåret 1959/60	21 400
3. Älvsby skogsskola Gapskjul för elevernas bilar	10 000
4. Hällnäs skogsskola Reparation och ombyggnad av panncentral	23 300
Gapskjul för elevernas bilar	7 000
5. Bispgårdens skogsskola Elevhemmet	98 400
Skolbyggnaden	13 500
Flisanläggning	26 800

¹ Därav å tilläggsstat II 535 000 kr.

6. Kolleberga skogsskola	
Renovering av yrkeslärarbostaden	33 500
7. Tillfälliga skogsskolekursen vid Bjärka-Säby	3 700
8. Statens kompletteringskurser	
Löpande underhållsarbeten	4 000
Utvidgning av anläggningarna vid Bjurfors och Kolleberga skogsskolor för inrättande av kompletteringskurser	150 000
Lektionsbyggnad m. m. för kompletteringskurs vid Älvsby skogsskola	100 000
	521 600

Motiv. 1. Under denna rubrik har endast upptagits sådana byggnads- och underhållsarbeten, som anses vara oundgängligen nödvändiga för byggnadsbeståndets bevarande.

2. I slutet av förra sommaren blev Hällnäs skogsskola utan vatten beroende på torka och på att ledningarna under årens lopp slammat igen, varför en reparation var nödvändig. Vid samma skola upptäcktes i samband med isolering av värme- och vattenledningsrör i föreståndarbostaden att två syllar och överliggande golv i två rum hade förstörts av röta, varför omedelbar reparation var nödvändig. Under den gångna vintern frös varmvattenledningen sönder mellan panncentralen och föreståndarbostaden, varför även i detta fall omedelbar reparation var nödvändig.

Vid Bjurfors skogsskola uppstod soteld under föregående höst. Skorstenen utdömdes, och skolan ålades att reparera skadan senast under sommaren 1960. Kostnaderna för förenämnda arbeten har måst förskottas av domänverkets driftmedel.

3. Även när skolorna försetts med erforderligt antal bussar, kommer viss del av eleverna att ha egna bilar vid skogsskolan på grund av dåliga förbindelser mellan skolan och hemorten m. m. Det måste därför anses rimligt, att åtminstone de skolor, som är belägna i Norrland, erbjuder snö- och regnskydd för elevernas bilar.

4. I samband med reparation och genomgång av pannor och varmvattenberedare har dessa befunnits så dåliga, att de måste utdömas. Styrelsen föreslår därför, att befintliga pannor ersätts med en värmepanna, samt att anordningar för oljeeldning installeras. På en av pannorna är nuvarande tvättmaskin och bastuberedare inkopplade. Ett utbyte av pannan innebär även, att ny tvättmaskin och bastuberedare måste installeras. Anslag för detta ändamål har upptagits under expenser och underhåll. Beträffande behovet av medel för gapskjul hänvisas till motiven under punkt 3.

5. På 1958/59 års tilläggsstat II anslogs 535 000 kr. för uppförande av nytt elevhem vid Bispgårdens skogsskola. Styrelsen har emellertid funnit sig nödsakad att antaga ett anbud å tillhoppa 568 400 kr.

Konstruktionsarvode och kostnader för rivning av gamla elevhemmets

grund och panncentral m. m., vilka inte ingår i entreprenaden, belöper sig till 65 000 kr., varför totalkostnaden blir 633 400 kr. Sålunda överstiger kostnaden det erhållna anslaget med 98 400 kr., som förskotterats av domänverkets driftmedel.

För innevarande år erhöll styrelsen 13 500 kr. för arbeten bl. a. i anslutning till nytt elevhem. Av sagda belopp måste 7 000 kr. disponeras för vatten och avlopp. Resten, 6 500 kr., har använts för lärosalar m. m. till kompletteringskursen. Styrelsen beräknar, att totala kostnaden för iordningställande av lärosalar m. m. uppgår till minst 20 000 kr.

I syfte att utröna fliseldningens ekonomi har styrelsen låtit vidtaga åtgärder för installation av fliseldning vid ett antal större anläggningar på olika platser i landet. Härvid fann styrelsen, som framhållits i skrivelse till Kungl. Maj:t den 8 februari 1960, det lämpligt, att dylik eldning anordnades vid Bispgårdens skogsskola i samband med att skolans elevhem nyuppfördes. För ändamålet har styrelsen förskotterat 26 800 kr. ur domänverkets driftmedel.

6. Styrelsen upprepar sin hemställan från föregående år om medel för grundlig inre reparation av yrkeslärarbostaden vid Kolleberga skogsskola. Kostnaden beräknas nu till 33 500 kr.

7. Under denna rubrik har endast upptagits kontraktensliga underhållskostnader.

8. Anläggningarna vid kompletteringskursen i Skinnskatteberg är hårt ner slitna. Styrelsens byggnadskontor anser sig emellertid endast med mycket stor tveksamhet kunna tillstyrka en upprustning. Byggnadsbeståndet består nämligen uteslutande av baracker av sådan konstruktion, att de även efter en upprustning kommer att dra onormalt höga underhållskostnader. Kostnaden för en upprustning har beräknats till 150 000 kr.

Mot denna bakgrund hemställer styrelsen i stället, att åtgärder får vidtas för anordnande av kompletteringskurser vid Bjurfors och Kolleberga skogsskolor. Enligt preliminära beräkningar kommer detta att medföra byggnadskostnader på ca 300 000 kr. Styrelsen förordar, att kompletteringskurserna flyttas till nämnda skogsskolor, enär en investering vid de ordinarie skogsskolorna innebär, att frågan blir tillfredsställande löst på lång sikt. För att förhindra uppkomsten av nu oförutsedda, onormala underhållskostnader vid kompletteringskursen i Skinnskatteberg hemställer styrelsen att för ändamålet anvisas 150 000 kr., så att arbetena kan påbörjas redan under år 1961 och vara avslutade senast sommaren 1962. Härigenom kan kompletteringskursen i Skinnskatteberg läggas ned fr. o. m. den 1 juli 1962, från vilken tidpunkt skogsmästarskolan själv bör sörja för erforderlig förutbildning av den kategori sökande, som saknar skogsskoleutbildning.

För anläggningarna vid kompletteringskursen i Skinnskatteberg har upptagits endast absolut nödvändiga underhållskostnader.

I och med nedläggandet av kompletteringskursen i Storsund måste ny kompletteringskurs anordnas på annan plats i Norrland. Styrelsen före-

slår, att dylik kurs inrättas vid Älvsby skogsskola med plats för nio elever. De anordningar, som behöver vidtas i samband härmed, begränsar sig till uppförande av lektionssal och vissa förrådsutrymmen. Kostnaden härför har av styrelsens byggnadskontor överslagsvis beräknats till 100 000 kr. Ifrågavarande arbeten måste igångsättas redan våren 1961, om skolan skall kunna ta emot elever till 1961 års höstkurs.

Departementschefen

Domänstyrelsens äskande av medel till löpande underhåll och smärre förbättringsarbeten vid samtliga fem skogsskolor samt vid den tillfälliga skogsskolekursen i Bjärka-Säby ävensom till täckande av kostnaderna för vissa oförutsedda byggnadsarbeten under budgetåret 1959/60 kan jag tillstyrka. För nämnda ändamål bör sålunda anvisas sammanlagt avrundat 55 000 kronor.

Vad angår yrkandet om medel för att bestrida vissa byggnadskostnader vid Bispgårdens skogsskola kan jag endast tillstyrka att 21 000 kronor anvisas härför.

I anslutning till vad jag anfört i samband med behandlingen av äskandena under punkten I 22 vill jag föreslå, att till förbättringsarbeten vid anläggningarna för de till Skinnskatteberg förlagda kompletteringskurserna upptages ett belopp av 25 000 kronor. För löpande underhållsarbeten i Skinnskatteberg och vid anläggningarna för kompletteringskursen i Bispgården bör vidare i enlighet med domänstyrelsens förslag beräknas ett belopp av 4 000 kronor.

Vid bifall till vad jag här förordat, bör under denna anslagspunkt för budgetåret 1961/62 anvisas ett belopp av 105 000 kronor. I förhållande till medelsanvisningen under motsvarande anslag för innevarande budgetår innebär detta en ökning med 44 600 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnads- och underhållsarbeten vid statens skogsskolor m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 105 000 kronor.

[122] 25. Bidrag till vissa skogsbrukskurser, m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	2 168 000	1 927 812
1959/60	2 718 000	2 520 911
1960/61 (statsliggaren s. 944)	3 269 000	
1961/62 (förslag)	3 769 000	

Y r k a n d e. *Skogsstyrelsen* (skr. 26/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 1 264 000 kr. enligt nedanstående sammanställning.

	Anslag 1960/61	Förslag 1961/62	Ökning eller minskning
1. Kurser anordnade av skogsvårdsstyrelse	2 551 000		
A. Grundutbildning			
a) första årskurser		2 080 000	
b) andra årskurser		520 000	
B. Vidareutbildning			
a) muntlig undervisning:			
kurslängd < 6 dagar		210 000	
kurslängd \geq 6 dagar		650 000	
b) kombinerad skriftlig och muntlig undervisning		210 000	
C. Förmansutbildning		100 000	+ 1 219 000
2. Kurser anordnade av annan än skogsvårdsstyrelse	300 000		
A. Elevunderstöd		100 000	
B. Driftbidrag		100 000	— 100 000
3. Skogsstyrelsens lärarutbildning	127 000	230 000	+ 103 000
4. Undervisningsmateriel	200 000	250 000	+ 50 000
5. Bidrag till vissa föreningar	5 000	5 000	—
6. Kurser för virkesmätare	10 000	—	— 10 000
7. Kompletteringskurser	76 000	78 000	+ 2 000
	3 269 000	4 533 000	+ 1 264 000

Efter att inledningsvis ha redogjort för verksamhetens omfattning under budgetåret 1959/60 anför skogsstyrelsen beträffande den planerade verksamheten under budgetåret 1961/62 bl. a. följande.

1 A. Grundutbildningen förutsättes i fortsättningen ordnad enligt följande riktlinjer. Utbildningen uppdelas på första och andra årskurs. Första årskurs omfattar ca 20 veckor skolskeden indelade i tre perioder och ca 20 veckor praktiskskeden, allt räknat i effektiv tid. Utbildningen avser att ge färdigheter i vanligen förekommande arbeten, allmänna kunskaper om skogsbruket samt vissa ökade kunskaper i allmänna läroämnen. Andra årskurs, som har en genomsnittlig längd av tolv veckor skolskeden och ca 20 veckor praktiskskeden måste tills vidare ges ett visst

¹ Varav 90 000 kr. för ersättning till deltagare i yrkeslärarkurs och instruktörskurs.

mått av försökskaraktär. Denna utbildning specialinriktas på olika linjer såsom skogshushållning, hästkörning, maskinteknik (traktorkörning) etc. Omfattningen av skogsvårdsstyrelsernas grundutbildning fördelad på olika kursstyper under de senaste åren framgår av denna tablå.

Kurstyp	1957/58	1958/59	1959/60	Preliminärt 1960/61
	A n t a l e l e v e r			
Ungdomskurs	588	563	421	75
1:a årskurs.....	110	391	774	1900
2:a årskurs.....	—	—	96	240

Såsom framgår av tablåen har grundutbildningen redan innevarande budgetår i stort sett förts över till de kursformer som f. n. anses böra tillämpas. Den övergång till likartade och likvärdiga undervisningsformer inom de olika länen som föreslagits i prop. 1960: 106 har alltså i huvudsak genomförts. Skogsstyrelsen anser det angeläget att en fortsatt utvidgning av grundutbildningen enligt de uppdragna riktlinjerna kommer till stånd. I skogsvårdsstyrelsernas regi bör därför under budgetåret 1961/62 grundutbildas ca 1 100 elever i första årskurs och ca 350 elever i andra årskurs. Andra årskursen föreslås komma att omfatta ca 15 kurser i skogshushållning, sju kurser i hästkörning och sex kurser i maskinteknik. Sistnämnda kursstyp anordnas första gången innevarande budgetår vid tre skolor sedan överläggningar mellan skogsstyrelsen och olika representanter för skogsbruket givit besked om att stort intresse för sådan kursverksamhet föreligger. Genomförandet av dessa kurser sker i nära samarbete med skogsbrukets arbetsstudieorgan. Den mekanisering som förutses bli genomförd under 1960-talet kommer troligen att kräva en omfattande utbildning inom nämnda område. En successivt vidgad försöksverksamhet erfordras för denskull, för att erfarenheter i tid skall vinnas om denna speciella utbildning.

1 B. Behovet av vidareutbildning måste anses mycket stort. Utvecklingen i fråga om redskap, maskiner och arbetsmetoder kräver, att yrkesverksamma personer successivt fortbildar sig för att bättre kunna följa yrkesarbetets rationalisering. Utbildningen torde också vara ett viktigt led i strävandena att nedbringa olycksfallen i arbetet. Arbetarskyddsstyrelsen har i skrivelse till arbetsgivarna påpekat detta och framställt önskemål om en vidgad utbildning. Det övervägande antalet skogsarbetare och skogsbrukare har emellertid över huvud taget inte kommit i kontakt med någon skoglig utbildning. Vidareutbildningskurserna får därför, utöver sitt egentliga syfte, också i viss mån ersätta den uteblivna grundutbildningen.

Vid sidan av kurser med rent muntlig undervisning utgör kurserna med kombinerad skriftlig och muntlig undervisning en viktig del av vidareutbildningen. Genom att dessa kurser till stor del förlägges till ledig tid under kvällarna och i deltagarnas hemorter, har de blivit mycket om-

¹ Kan eventuellt ökas med utnyttjande av lokala bidrag.

lyckta och förtjänar en ytterligare spridning. Arbetsstudieorganen inom skogsbruket har under hand framfört förslag till skogsstyrelsen om att denna kursform borde tillämpas i större omfattning.

Skogsvårdsstyrelserna har i sina strävanden att inom ramen för tillgängliga medel tillgodose yrkesutbildningen för ungdomen sett sig nödsakade att inskränka på vidareutbildningsverksamheten. Därigenom har behovet av vidareutbildningskurser ökat år från år. En väsentlig utvidgning av resurserna erfordras, för att ytterligare eftersläpning inte skall uppstå. För att utan alltför stora kostnadsökningar och personalförstärkningar kunna bereda så många yrkesverksamma människor som möjligt en viss kontakt med utbildningen förordar skogsstyrelsen, att undervisningen till stor del lämnas vid tredagarskurser och kombinerade kurser.

1 C. Förmansutbildningen kan i princip sägas vara uppdelad på dels allmän utbildning för blivande förmän, dels kortare specialkurser för redan verksamma förmän. Den förstnämnda utbildningen har tills vidare karaktär av försöksverksamhet. Vid överläggningar med representanter för skogsbruket har viss försiktighet tillrätts beträffande anordnandet av allmänna förmanskurser under hänvisning till att förmansfrågan inom skogsbruket ännu inte kan anses löst. En undersökning av utbildningsbehovet visar dock på ett årligt utbildningsbehov av inemot 150 förmän vid längre allmänna kurser anordnade av skogsvårdsstyrelser. Styrelsen har funnit sig böra räkna med att fyra allmänna förmanskurser anordnas budgetåret 1961/62 som en fortsättning på försöksverksamheten. Kortare specialkurser avseende fortbildning inom begränsade ämnesavsnitt bör anordnas i viss ökad omfattning, förslagsvis vid ett 30-tal kurser om ca en veckas längd.

2. Kurser anordnade av annan än skogsvårdsstyrelse. Ifrågavarande undervisning fördelar sig på grundutbildning, vidareutbildning och förmansutbildning. Ansökningar om statsbidrag har inkommit från tio företag.

3. I avvaktan på de förslag om lärarutbildning för jord- och skogsbruksundervisning, som 1955 års sakkunniga för yrkesutbildningens centrala ledning och viss lärarutbildning kan komma att framlägga, föreslår styrelsen att lärarutbildningen under budgetåret 1961/62, med vissa smärre ändringar, ges samma omfattning och utformning som innevarande år. Styrelsen anför i detta sammanhang bl. a. följande.

Deltagare till de allmänna lärarkurserna erhålles genom fri rekrytering bland personal hos olika arbetsgivare. I och med övergången budgetåret 1958/59 till denna friare rekrytering, anknöts ersättningen till elever i allmänna lärarkurser till vad som gällde för elever i motsvarande utbildning anordnad av överstyrelsen för yrkesutbildning, nämligen 14 kronor per dag. Innevarande års riksdag har med anledning av prop. 1960:90 beslutat, att ersättning till deltagare i sistnämnda utbildning skall utgå med 1 020 kr. per månad. Skogsstyrelsen anser, att samma ersättning bör utgå till deltagare i styrelsens allmänna kurser för yrkeslärare. Till deltagare i allmän kurs för instruktörer synes ersättningen böra sättas lägre, förslags-

vis 800 kr. per månad. Befattningshavare hos skogsvårdsstyrelserna som tillförsäkras här avsedd ersättning bör under deltagande i utbildningen vidkännas C-avdrag å lönen.

4. *Undervisningsmateriel.* Ett allmänt behov av upprustning av materieluppsättningarna framför allt i fråga om läroböcker samt tekniska och andra hjälpmedel på det pedagogiska området har länge gjort sig starkt påmint. Domänstyrelsen och skogsstyrelsen kommer, med anledning av anbefallt uppdrag att utreda denna fråga, att inom kort avlämna förslag i ämnet. Skogsstyrelsen framhåller dock redan nu nödvändigheten av att en särskild person knytes till verksamheten för handläggning av läroboks- och materielärenden m. m. och föreslår att en konsulent härför anställs. Denne torde tills vidare få avlönas från posten till undervisningsmateriel under förevarande anslag.

6. *Kurser för virkesmätare.* Den verksamhet, som eventuellt kan komma i fråga på detta område, bör kunna inrymmas under skogsvårdsstyrelsernas förmansutbildning och anknytas till de bidragsbestämmelser, som gäller härför. Styrelsen föreslår därför, att anslagsposten till kurser för virkesmätare utgår.

7. *Kompletteringskurser.* Efter överläggningar med domänstyrelsen har överenskommit att skogsstyrelsen även under budgetåret 1961/62 skall genomföra två kompletteringskurser. Dessa kurser avses att, i likhet med vad fallet är innevarande år, förläggas till Araby skogsbruksskola. Skogsvårdsstyrelsen i Kronobergs län kommer att fungera som kursanordnare. I avsikt att ytterligare samordna undervisningen mellan kompletteringskurs och skogsskola beräknas vissa ändringar i kursplanerna komma att vidtas. Bl. a. kommer den maskinutbildning, som tidigare varit förlagd till skogsskola, att överflyttas till kompletteringskursen.

I fråga om beräkningen av förut angivna särskilda utgiftsposter anför styrelsen bl. a. följande.

Skogsstyrelsen har genom uppgifter från skogsvårdsstyrelserna och med ledning av erhållna erfarenheter sökt beräkna behovet av statsbidrag för varje enskild kurstyp. Beräkningarna har gjorts för varje i författningen (kung. 1958: 247) upptagen bidragspunkt. I anslutning härtill må omnämnas, att kostnaderna för särskilda ersättningar till vissa lärares resor från och till bostaden (skogsstyrelsens skrivelse till Kungl. Maj:t den 15 juli 1960) har inräknats i kostnaderna för reseersättningar till skogsvårdsstyrelsernas lärare under förevarande anslag. Statsbidrag till s. k. övriga kostnader, till vilka hänförts reparation och ersättning av försliten undervisningsmateriel, drivmedel, transport av elever till och från övningsplatser, frakter, jourtjänst vid elevinternat m. m., har för samtliga kurstyper beräknats till 2: 25 kr. per elevdag.

1 A. Första årskurs

Antal kurser	Statsbidrag kr.	
	per kurs	totalt ca
75	27 600	2 080 000

Andra årskurs

Kurstyp	Antal kurser	Statsbidrag kr. per kurs	totalt ca
Skogshushållning	15	16 000	240 000
Hästkörning	7	22 000	150 000
Maskinteknik	6	22 000	130 000
	28		520 000

1 B. Vidareutbildning. I samråd med lantbruks- och arbetsmarknadsstyrelserna har skogsstyrelsen funnit sig böra föreslå, att stipendierna för förlopad arbetstid höjes med tre kr. per dag för såväl deltagare med som utan försörjningsplikt. Högsta dagsbelopp för resp. kategori blir då 20 kr. och 13 kr. Höjningarna motiveras med att ungefär samma ersättningsbelopp bör gälla för deltagare i vidareutbildningskurser inom jord- och skogsbruk som för deltagare i omskolningskurser anordnade av arbetsmarknadsstyrelsen. En restriktiv tillämpning i fråga om stipendietilldelningen bör dock kunna begränsa kostnadsökningen till följd av höjningen. Kostnaderna härför är medtagna i nedanstående beräkningar.

Kurstyp	Antal kurser	Statsbidrag kr. per kurs	totalt ca
Kurslängd > 6 dagar	40	3 200	130 000
» 6 »	300	1 730	520 000
» 2—5 »	500	340	170 000
Instruktionsverksamhet, 1 dag..	600	70	40 000
Kombinerade kurser.....	250	860	210 000
	1 690		1 070 000

1 C. Förmansutbildning.

Kurstyp	Antal kurser	Statsbidrag kr. per kurs	totalt ca
Specialkurs, 1 vecka	30	930	30 000
Allmän kurs, ca 12 veckor	4	17 000	70 000
	34		100 000

Här under punkterna 1 A—1 C beräknat statsbidrag för skogsvårdsstyrelsernas sammanlagda utbildningsverksamhet budgetåret 1961/62 fördelar sig på tidigare nämnda kostnadsgrupper på nedanstående sätt.

A. Elevförmåner	1 590 000
B. Reseersättningar m. m. till skogsvårdsstyrelsernas lärare	1610 000
C. Arvoden och reseersättningar till andra lärare	330 000
D. Övriga kostnader	630 000
E. Undervisning i yrkesarbete vid grundkursernas praktikskeden..	610 000
	<u>3 770 000</u>

2. Enligt de preliminära ansökningar som inkommit har statsbidrag be-
gärts för driftkostnader med sammanlagt 101 215 kr. och för elevunderstöd
med 84 606 kr. Dessa belopp ligger avsevärt under vad som tidigare år an-
mälts. Med anledning härav anser skogsstyrelsen, att ifrågavarande anslags-
post bör kunna nedräknas med 50 000 kr. beträffande vardera av posterna
driftkostnader och elevunderstöd.

3. På grund av vissa smärre ändringar i fråga om antal kurser och kurs-

¹Varav 60 000 kr. till arvoden för kvällsundervisning vid kurser med kombinerad skriftlig och muntlig undervisning.

längder bör kostnaderna kunna nedräknas med 5 000 kr. För anställning av befattningshavare, med uppgift att vara kontaktman med arbetsstudieforskningen, vilken person till viss del bör kunna medverka i undervisningen, kan beräknas en nettokostnad av 16 000 kr. Automatiska kostnadsstegringar för konsulenten i pedagogik uppskattas till 2 000 kr. Ersättningsar till deltagare, 1 020 kr. per elev och månad vid yrkeslärarkurs och 800 kr. vid instruktörkurs, beräknas till sammanlagt 90 000 kr. Det bortfall i lönen, som i gengäld sker, har beaktats vid beräkningen av skogsvårdsstyrelsernas avlönings- och omkostnadsanslag. Tillhoppa bör anslagsposten sålunda uppräknas med $(90\ 000 + 2\ 000 + 16\ 000 - 5\ 000 =)$ 103 000 kr. till 230 000 kr.

4. Anskaffning av materiel förutsättes ske i samma omfattning som innevarande budgetår. Kostnaden för en konsulent för materielfrågor kan beräknas till sammanlagt 36 000 kr. fördelade på lön (Igr A 21), reseersättningar och vissa expeditionella merkostnader. Till arvoden m. m. för framställning av ny materiel bör beräknas 14 000 kr. Sammanlagt bör anslagsposten således uppräknas med $(36\ 000 + 14\ 000 =)$ 50 000 kr. till 250 000 kr.

5. Oförändrat belopp.

6. Anslagsposten föreslås utgå.

7. Vissa automatiska kostnadsstegringar beräknas för lärarpersonalen och driften av skolan. En mindre uppräknings av driftkostnaderna för underhåll av redskap m. m. bör även ske. På grund av utökad maskinutbildning bör delposten till speciallärare ökas. Hela kostnaden för testning av sökande till kompletteringskurser och skogsskolor har upptagits av domänstyrelsen i dess petita, varför skogsstyrelsen inte beräknar medel härför.

	Anslag	Förslag	Ökning eller minskning
	1960/61	1961/62	
1. Arvoden till huvudlärare	33 000	40 000	+ 7 000
2. Reseersättningar till lärare	5 500	5 500	—
3. Speciallärare	3 000	6 000	+ 3 000
4. Skolans driftkostnader	20 000	22 000	+ 2 000
5. Elevernas resor till avlägsna arbetsplatser samt studieresor	2 100	2 100	—
6. Annonser och diverse	2 000	2 000	—
7. Premier till elever	400	400	—
8. Testning av inträdessökande	10 000	—	— 10 000
	<hr/> 76 000	<hr/> 78 000	<hr/> + 2 000

Departementschefen

För att fortsätta den viktiga, sedan flera år pågående utbyggnaden av den skogliga yrkesutbildningen föreslår jag, att detta kursanslag för budgetåret 1961/62 ökas med 500 000 kronor. Härvid har jag bland annat utgått från att en sådan förstärkning av anslaget även skall kunna vara till gagn för de innehavare av mindre jordbruk som erhåller en del av sin inkomst genom skogsarbete i egen eller annans skog.

Vad beträffar skogsstyrelsens medelsberäkningar under de olika anslagsposterna utgår jag liksom styrelsen från att posten till kurser anordnade av annan än skogsvårdsstyrelse bör tills vidare nedräknas med 100 000 kronor i anledning av minskat bidragsbehov samt att posten till kurser för virkesmä-

tare å 10 000 kronor bör slopas. Ej heller har jag något att invända mot styrelsens beräkning av de automatiska kostnadsförändringarna under anslaget, innebärande minskning av posten till skogsstyrelsens lärarutbildning med 3 000 kronor och höjning av posten till kompletteringskurser med 12 000 kronor. Till bestridande av kostnader för testning av inträdessökande till kompletteringskurserna bör även för nästa budgetår under sistnämnda anslagspost beräknas ett belopp av 10 000 kronor.

Posten till kurser anordnade av skogsvårdsstyrelse bör enligt mina beräkningar ökas med 575 000 kronor. Jag vill härjämte föreslå, att under en särskild post medel avdelas att av skogsstyrelsen disponeras för anordnande — på sätt redan sker inom lantbruks- och lantmäteriororganisationerna — av kurser och konferenser av informatorisk karaktär för vidareutbildning av styrelsens och skogsvårdsstyrelsernas tjänstemän i de ämnen rörande skogsbrukets rationalisering och vidareutveckling som behandlats av 1959 och 1960 års riksdagar. Den nya anslagsposten bör tills vidare upptagas med ett belopp av 26 000 kronor.

Skogsstyrelsens här ej särskilt berörda yrkanden under detta anslag kan jag inte tillstyrka. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med 3 769 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, på skogsstyrelsen att meddela närmare bestämmelser angående dispositionen av anslaget. Med medel ur anslaget torde liksom hittills jämväl få bestridas bidrag till Svenska skogsvårdsföreningen och Norrlands skogsvårdsförbund.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa skogsbrukskurser, m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 3 769 000 kronor.

[123] 26. Ersättning till domänverkets fond för utgifter för övertalig personal

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	360 700	361 609
1959/60	360 000	356 784
1960/61 (statsliggaren s. 944)	352 800	
1961/62 (förslag)	366 000	

Y r k a n d e. *Domänstyrelsen* (skr. 18/8 1960) hemställer, att anslaget uppföres med 366 400 kr. Detta innebär i jämförelse med innevarande budgetår en ökning med 13 600 kr. Av det äskade beloppet avser 8 500 kr. ersättningar, föranledda av 1934 års riksdags beslut (rskr. 265) att till indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet fr. o. m. den 1 januari 1935 överflytta en skogsskoleföreståndare och en skogsrättare, 18 800 kr. ersättningar, föranledda av 1937 års riksdags beslut (rskr. 257) att till indrag-

ningsstat utan tjänstgöringsskyldighet fr. o. m. den 1 januari 1938 överflytta viss personal vid domänverket och 339 100 kr. ersättningar till övertalig personal bestående av särskilt redovisade f. d. befattningshavare vid domänverket.

Departementschefen

Då jag inte har något att erinra mot domänstyrelsens beräkning av medelsbehovet hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till domänverkets fond för utgifter för övertalig personal* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 366 000 kronor.

J. Lantmäteri- och kartväsendet

[124] 1. Lantmäteristyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 348 200	1 270 441
1959/60	1 372 900	1 285 536
1960/61 (statsliggaren s. 945)	1 936 800	
1961/62 (förslag)	2 158 000	

Y r k a n d e. *Lantmäteristyrelsen* (skr. 24/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 222 000 kr. på sätt framgår av följande uppställning.

	Ökning eller minskning
1. <i>Löneregleringar m. m.</i>	
a) 1 konservator Ae 13 (personlig tjänst) vid kartlagningsavdelningen i st. f. Ao 12	+ 996
b) 1 byrådirektör Ao 24 på landsbygdsbyrån i st. f. byrådirektör Ae 24	—
c) 1 förste byråsekreterare Ao 23 i st. f. Ae 23	—
d) 1 jägmästare Ae 24 (landsbygdsbyrån) i st. f. medel för anlåtande av skoglig expertis	—
2. <i>Omräkningar</i>	
a) merkostnad med anledning av särskilda löneregleringar 1960 och 1961	+ 208 225
b) arvode till rationaliseringsföredraganden	+ 1 200
c) reglerad befordringsgång och löneklassuppflyttningar	+ 11 583
	+ 222 004

M o t i v. I sin allmänna motivering till anslagsäskandena erinrar styrelsen inledningsvis om de av 1960 års vårriksdag (prop. 74; JoU 19; rskr. 212) fattade besluten om ändrad organisation av lantmäteriet. Efter att ha redovisat utvecklingen under de senaste åren av lantmäteriets arbetsbalans, som vid årsskiftet 1959/60 uppgick till ca 15 arbetsmånader för all personal, anför styrelsen, att balansökningen — trots brist på utbildad personal — varit relativt måttlig. Stora möjligheter att reducera arbetsbalansen finns för den skull enligt styrelsen, därest den i nyssnämnda riksdagsbeslut berörda kapacitetsökningen kommer till stånd. I samband härmed

framhåller emellertid styrelsen, att en betydande brist alltjämt föreligger beträffande lantmätare och mätningstekniker i förhållande till nu gällande personalramar samt redovisar följande prognos rörande utvecklingen under de närmaste åren.

	Underskott i förhållande till personalram			
tidpunkt	1.8.1960	1.7.1961	1.7.1962	1.7.1963
lantmätare	— 14	— 15	— 9	— 3
mätningstekniker	— 40	— 24	— 26	— 7

Styrelsen anser därför, att f. n. erforderligt rekryteringsunderlag saknas för att öka lantmåteriets kapacitet genom en ökning av totala antalet lantmätar- och mätningsteknikertjänster. Bristen har dock i begränsad utsträckning kunnat motverkas genom anställning av extra tjänstemän med annan utbildning. Det är enligt styrelsens mening nödvändigt för verksamhetens bedrivande att så kan ske även i fortsättningen. Vissa förutsättningar finnes, anför styrelsen, att genom utbildning och anställning av ett ökat antal karttekniker i ytterligare någon mån öka lantmåteriets personella resurser redan under budgetåret 1961/62. En utökning av berörda personalkategori överensstämmer enligt styrelsen också med strävandena att delegera arbetsuppgifter från tjänstemän i högre lönegrader till tjänstemän i lägre lönegrad och utgör en naturlig fullföljd av de redan pågående delegerings- och förenklingssträvandena. Förutsättningen för berörda kapacitetsökning anser styrelsen vara dels en intensifierad utbildning, dels ett ökat antal tjänster för karttekniker.

Den nya organisationen torde, anför styrelsen, sett på längre sikt medföra ökad arbetseffektivitet. Även arbetet med utarbetande av modern fastighetsbildningslagstiftning torde framdeles komma att verka i samma riktning. Styrelsen understryker dock att de personalomflyttningar och den överföring av tjänster på övergångsstat som omorganisationen medför sannolikt kommer att föranleda en temporär begränsning av effektiviteten. Med hänsyn därtill är det enligt styrelsen angeläget att de övriga vägar för rationalisering och intensifiering av lantmåteriets verksamhet, som kan stå till buds, tillvaratages. Samtidigt torde lantmåteriet alltjämt liksom nu få iakttaga viss återhållsamhet beträffande åtaganden inom sådana sektorer av verksamhetsområdet, där efterfrågan på lantmåteriets tjänster kan tillgodoses genom kommunala mätningorganisationer eller enskilda företag. Rörande rationaliseringsverksamheten erinrar styrelsen om att dessa frågor har behandlats i samband med riksdagsbeslutet om lantmåteriets omorganisation. Med hänsyn därtill anser sig styrelsen nu kunna begränsa redovisningen av gjorda eller planerade besparingar och rationaliseringsåtgärder till en anmälan, att styrelsen avser att fortsätta rationaliseringsarbetet i överensstämmelse med de uppdragna riktlinjerna. Bl. a. torde inom kort komma att utfärdas anvisningar till legaliseringsförrättningar, anvisningar om utnyttjandet av äldre kartor och fotogrammetriskt material vid lantmä-

teriförrättningar samt nya blanketter för avstyckning. Styrelsen har vidare under innevarande år prövat elektrooptisk distansmätning vid ett antal stommätningar för lantmäteriets behov. Verksamheten har hittills givit goda resultat ur teknisk synpunkt.

Styrelsen anmäler härjämte att den i överensstämmelse med uttalandena vid innevarande års riksdagsbehandling av omorganisationen inrättat ett större antal specialorganisationer med huvudsaklig uppgift att handlägga sådana förrättningar och uppdrag i anslutning till yttre rationalisering av jord- och skogsbruksfastigheter, som icke medhinnes inom skäligen tid av vederbörande distriktslantmätare eller som eljest av överlantmätaren befinnes böra verkställas av specialenheten. Ytterligare åtgärder i nämnda hänseende kommer enligt styrelsen att vidtagas så snart de av omorganisationen beroende personaldispositionerna kan överblickas.

Slutligen erinrar styrelsen i de allmänna motiven om att den nya lantmäteritaxa, som utfärdats innevarande år, är baserad på löneläget efter den 1 januari 1961. Någon anledning att nu ifrågasätta någon höjning för nästkommande budgetår anser styrelsen därför icke föreligga.

Härefter övergår styrelsen till att behandla yrkandena under förevarande anslag och erinrar därvid inledningsvis om att omorganisationen beträffande lantmäteristyrelsen i stort sett begränsats till att de arbetsuppgifter, som tidigare åvilat distriktsorganisationens centralkontor överförts till styrelsen som därvid förstärkts med för dessa uppgifter erforderlig personal. Den anbefallda intensifieringen av på lantmäteriet ankommande verksamhet i samband med jordbrukets och skogsbrukets yttre rationalisering förutsätter dock icke enbart att nya arbetsenheter inom lantmäteriets förrättningsorganisation inrättas utan även att de på styrelsen ankommande åtgärderna i sammanhanget måste intensifieras. Det ankommer således på styrelsen att tillhandahålla erfarenhetsmaterial och tekniska data av olika slag som krävs vid planerings- och förrättningsverksamheten liksom också råd och anvisningar i olika metodikfrågor. Berörda synpunkter anser styrelsen i och för sig tala för en utökning av antalet tjänster. Styrelsen har dock ansett sig böra avvakta det närmaste årets erfarenheter innan förnyade krav på personalförstärkningar framföres.

Styrelsen anför vidare att den beslutade men ännu icke helt genomförda omorganisationen av lantmäteristaten kommer att medföra en mycket stark arbetsbelastning å styrelsen samt erinrar om att styrelsen bemyndigats att vid anlitande av tjänstemän i lantmäteristaten för fullgörande av på styrelsen ankommande arbeten med genomförandet av organisationsförändringarna och rationaliseringar av lantmäteriverksamheten tills vidare bestrida härvid uppkommande kostnader ur lantmäteristatens avlönings- och omkostnadsanslag. Då den ändrade distriktsindelningen skall träda i kraft den 1 januari 1961 torde enligt styrelsen det därmed sammanhängande om-disponeringsarbetet liksom övriga av omorganisationen föranledda åtgärder icke ha hunnit slutföras före utgången av innevarande budgetår. Ej heller rationaliseringsarbetet kan beräknas hinna bli slutfört under budgetåret.

Behov av det förut nämnda bemyndigandet föreligger enligt styrelsen för den skull även för budgetåret 1961/62. Styrelsen räknar även med en starkt ökad arbetsbelastning under de närmaste åren som följd av de förslag fastighetsbildningskommittén väntas framlägga. Då det icke är möjligt att nu bedöma behovet av extra arbetskraft för berörda ändamål, avstår styrelsen från att nu yrka att särskilda medel anvisas härför, men föreslår i stället att nyss berörda bemyndigande i mån av behov utvidgas att gälla även med avseende på arbeten med anledning av fastighetsbildningskommitténs väntade förslag.

1 a). Tjänsten har genom beslut av 1960 års riksdag nedflyttats från Ao 12 till Ao 11 i samband med översyn av löneställningen för tekniska biträden. Styrelsen anför, att kartlagningen inom lantmäteriet sker dels centralt vid styrelsens kartlagingsavdelning, dels lokalt vid länslantmäterikontoren. Den centrala kartlagningen avser företrädesvis skador av kvalificerad art. Arbetet får i betydande utsträckning mera karaktär av restaurering och konservering än av lagning. Med den centrala kartlagningen är också förknippad uppgiften att lämna instruktioner och anvisningar till ledning för den lokala verksamheten. Föreståndaren besöker länslantmäterikontoren i nyssnämnda syfte.

Föreståndaren torde enligt styrelsen vara en av landets främsta experter på kartkonservering och har varit anställd sedan år 1925.

Oavsett hur frågan om lönegradsplacering av tjänsten bedömes på lång sikt synes det styrelsen att den nuvarande tjänsteinnehavaren med hänsyn till personlig skicklighet och till funktionen som lärare och inspektör för den lokala kartlagingsverksamheten är väl förtjänt av en högre lönegrad. Styrelsen anser för den skull att han bör erhålla en personlig tjänst som kartkonserverator i Ae 13 samt hänvisar till att en liknande anordning synes ha företagits beträffande bokbinderiförmannen vid Kungl. Biblioteket.

1 b). På styrelsens landsbyrå fanns före den 1 juli 1960 två byrådirektörstjänster, en i Ao 26 och en i Ae 24. I samband med inrättandet från nämnda tidpunkt av en mätningsteknisk avdelning med en avdelningsdirektör i Bo 1 såsom chef indrogs byrådirektörstjänsten i Ao 26 (prop. 1960: 74 s. 115—116). Tjänsten i Ae 24 är avsedd för byråns allmänna verksamhet och innehavaren får därigenom karaktär av byråchefens närmaste man. Det är enligt styrelsens mening angeläget att innehavare av tjänsten icke växlar alltför ofta. De lantmätartjänster i samma lönegrad, som finnes inom lantmäteristaten, är alla ordinarie. Följden därav är att innehavare av sådan tjänst icke kan söka berörd byrådirektörstjänst. Då detta med hänsyn till tjänstens karaktär är önskvärt, är det enligt styrelsens uppfattning angeläget att tjänsten överföres på ordinarie stat.

1 c). Tjänsten såsom förste byråsekreterare å administrativa byrån inrättades fr. o. m. den 1 juli 1949 i Ce 27 och höjdes sedermera till nuvarande lönegrad Ae 23. Styrelsen anser för sin del att det varaktiga behovet av tjänsten är väl dokumenterat och finner det angeläget, att innehavaren beredes ordinarie anställning.

1 d). Styrelsen erinrar om att sedan styrelsen 1958 bemyndigats att anlita skoglig expertis har en jägmästare varit knuten till den i landsbygdsbyrån numera inordnade fastighetstekniska avdelningen. Erforderliga medel för anlåtande av skoglig expertis har för innevarande budgetår beräknats under styrelsens avlöningsanslag.

De värderingsproblemen, som uppstår i samband med fastighetsregleringar, är enligt styrelsen av speciell och komplicerad natur. Omfattningen av lantmäteriets värderingar av skogsmark och växande skog är redan nu betydande och ökar i den mån den yttre rationaliseringen inom skogsbruket kommer i gång. Det är, anför styrelsen, i högsta grad angeläget att den tillämpade värderingsmetodikerna alltmer förenklas och förbättras, att ständigt aktuella uppgifter lätt kan erhållas beträffande priser, kostnader och sortimentsfördelning m. m., liksom också att förrättningsmännen kan erhålla råd och anvisningar såväl beträffande principiella frågor som i fråga om arbetsmetodikerna. I många avseenden är frågorna så intimt förknippade med förrättningsmetodikerna, att det krävs speciell sakkunskap på området. I sammanhanget nämner styrelsen att ett omfattande utvecklingsarbete på den skogliga värderingsmetodikens område skett under senare år av skogsforskningsinstitutet i samarbete med bl. a. styrelsen. Expertis beträffande denna nya metodik finnes endast undantagsvis och i begränsad omfattning att tillgå lokalt. Styrelsen anser det därför vara av största betydelse att lantmäteriet äger tillgång till skoglig expertis och att denna kunnat tillägna sig erforderliga insikter i fastighetsregleringarnas värderingsproblematik. Endast på grundval av sådana insikter kan den sakkunnige enligt styrelsen bli i stånd både att verksamt bistå i de praktiska fallen och att bidra till utvecklingen av värderingsmetoderna.

Det är enligt styrelsens mening icke möjligt att påräkna att en jägmästare med de kvalifikationer, som måste krävas för uppgifterna, kan förväntas varaktigt stå till förfogande, därest han icke kan erbjudas en tryggad anställning. Med hänsyn därtill hemställer styrelsen att en tjänst som jägmästare i lägst lönegrad Ae 24 inrättas. Motsvarande begränsning förutsättes ske av de medel, som anvisats för anlåtande av skoglig expertis.

2 a). Ändringarna är av automatisk natur.

2 b). Enligt prop. 1960: 126 skall fr. o. m. budgetåret 1961/62 arvode utgå till organisationsföredragande hos myndighet utan egen rationaliseringsavdelning. Styrelsen utgår från att styrelsen hänföres till dessa myndigheter och att arvodesbeloppet skall beräknas efter sammanlagda antalet tjänstemän inom styrelsen och lantmäteristaten.

2 c). Ökningen är av automatisk natur.

Departementschefen

Enär lantmäteristyrelsens organisation var föremål för prövning av 1960 års riksdag (prop. 74; JoU 19; rskr. 212) finner jag mig inte böra biträda förslaget om inrättande av en jägmästartjänst i Ae 24 hos styrelsen. Ej hel-

ler anser jag mig böra tillstyrka de förslag till löne reglering eller ordinarie sättn ing av vissa tjänster, som framlagts i anslagsäskandena. Däremot förordar jag att styrelsen även fortsättningsvis skall få anlita personal tillhörig lantmäteristaten för på styrelsen ankommande arbeten med rationaliseringar av skilda slag inom lantmäteriväsendet samt bestrida därmed sammanhörande avlöningsförmåner ävensom resekostnads sättningar och trak tamenten med utnyttjande av lantmäteristatens avlönings- och omkostnads anslag. De av styrelsen beräknade merkostnaderna för 1960 och 1961 års allmänna löne regleringar, för arvode till särskild organisationsföredragan de samt till följd av bestämmelserna om reglerad befordringsgång m. m. föranleder ingen erinran från min sida.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör anslaget för nästa budgetår höjas med 221 200 kronor till 2 158 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för lantmäteristyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	720 000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	936 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	466 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	33 000
	Summa kronor 2 158 000

- b) till *Lantmäteristyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 158 000 kronor.

[125] 2. Lantmäteristyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	162 800	140 237
1959/60	152 300	140 145
1960/61 (statsliggaren s. 946)	240 700	
1961/62 (förslag)	245 000	

Y r k a n d e. *Lantmäteristyrelsen* (skr. 24/8 1960) föreslår, att anslaget ökas med 10 700 kr. på sätt framgår av följande uppställning.

	Utgifter		Anslag	Ökning eller minskning
	1958/59	1959/60	1960/61	
1. Bränsle, lyse och vatten	16 200	15 005	23 000	— 7 000
2. Övriga expenser	86 445	91 461	131 000	+ 14 700
3. Publikationstryck	2 767	4 885	7 000	+ 3 000
				+ 10 700

M o t i v. Styrelsen erinrar inledningsvis om att fr. o. m. den 1 juli 1960 distriktsorganisationens centralkontor har inordnats i styrelsen, vilket medfört dels en utökning av landsbygdsbyrån med en fastighetsteknisk sektion, dels inrättande av en fristående mätningsteknisk avdelning. Belastnings-siffror hänförliga till styrelsens organisation före den 1 juli 1960 är därför i viss utsträckning ej relevanta vid bedömningen av medelsbehovet för nästkommande budgetår. Med hänsyn härtill och till arbetet med genomförandet av lantmäteriets omorganisation är enligt styrelsen beräkningarna av medelsbehovet under anslaget behäftade med viss osäkerhet.

Härefter övergår styrelsen till att behandla de särskilda yrkandena.

1. Med hänsyn till nedgång i belastningen på grund av övergång till oljeeldning beräknar styrelsen delposten kunna minskas med 7 000 kr.

2. Avtalade ändringar av städningspersonalens arbets- och löneförhållanden beräknar styrelsen medföra en ökning av städningskostnaderna med ca 4 700 kr.

Styrelsen anför, att arbetsbelastningen i anledning av organisationsändringarna samt det fortgående arbetet med rationalisering av lantmäteriverksamheten oundvikligen medför en betydande ökning av telefonanvändningen. En uppräknig av delposten med 4 000 kr. erfordras enligt styrelsen för att täcka de ökade kostnaderna.

Under budgetåret 1961/62 är styrelsen nödsakad att för en kostnad av ca 6 000 kr. utbyta en adresseringsmaskin, vilken användes, förutom för försändelser till lantmäteristatens organisationsenheter och tjänstemän, vid löneutbetalningar m. m. Kostnaden kan enligt styrelsen icke inrymmas inom ramen för nuvarande medelsanvisning.

3. Under budgetåret 1959/60 har styrelsen inför den förestående omorganisationen icke annat än i begränsad utsträckning låtit trycka anvisningar. För budgetåret 1961/62 förutser styrelsen ett betydande behov av anvisningar sammanhängande med omorganisationen. Vidare pågår som ett led i rationaliseringssträvandena översyn av anvisningar för lantmäteriverksamhetens bedrivande. Tryckningskostnaderna kommer till stor del att belasta delposten under nästkommande budgetår.

Departementschefen

Delposten till bränsle, lyse och vatten bör med hänsyn till den väntade belastningen kunna minskas med 7 000 kronor. Vidare vill jag förorda att på grund av vissa automatiska kostnadsstegringar delposten till övriga expen-

ser höjes med 8 300 kronor. För att giva utrymme för tryckning av anvisningar m. m. i anslutning till det på styrelsen ankommande arbetet med rationalisering av lantmäteriverksamheten ävensom för täckande av inträffade utgiftsökningar av automatisk natur bör delposten till publikationstryck uppräknas med 3 000 kronor. Det totala anslagsbeloppet till omkostnader vid lantmäteristyrelsen budgetåret 1961/62 bör enligt dessa beräkningar uppgå till 245 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantmäteristyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 245 000 kronor.

[126] 3. Lantmäteristaten: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	24 496 000	23 517 404
1959/60	24 908 100	24 496 504
1960/61 (statsliggaren s. 946)	25 790 700	
1961/62 (förslag)	28 844 000	

Y r k a n d e. *Lantmäteristyrelsen* (skr. 24/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 3 172 800 kr. på sätt som framgår av följande uppställning.

	Ökning eller minskning
1. <i>Personalförstärkningar</i>	
a) 4 kansliskrivare Ae 10	+ 59 342
b) 20 biträden Af 3	+ 186 960
2. <i>Omräkningar</i>	
a) merkostnad med anledning av särskilda lönereregleringar 1960 och 1961	+ 2 568 700
b) reglerad befordringgång, löneklassförändringar och tjänstetidsbefordran	+ 252 400
c) ortsgroupsreformen	+ 92 900
d) ökad kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 12 480
	<hr/>
	+ 3 172 782

Motiv. 1 a). Styrelsen erinrar om att i samband med lantmäteriets omorganisation en fortsatt utbyggnad av den redan tidigare påbörjade serviceverksamheten från lantmäterikontorens sida till förmån för förrättningsorganisationerna framhållits såsom en väsentlig effektivitetsfrämjande åtgärd och att för detta ändamål hittills 16 kansliskrivartjänster i Ae 10 har inrättats, varav åtta fr. o. m. innevarande budgetår (prop. 1960: 74 s. 117). Vidare framhåller styrelsen att 1956 års lantmäterikommitté i likhet

med styrelsen bedömt behovet av kansliskrivartjänster för nu berörd verksamhet vara 20, av vilka således fyra skulle återstå.

Erfarenheten av arkivservice är enligt styrelsen god och det är angeläget att verksamheten utbygges till avsedd omfattning så snart ske kan. Styrelsen erinrar om att genom tillkomsten av tjänster av nu berört slag förrättningslantmätare och annan utanför residensstaden stationerad personal i stor utsträckning befrias från att företaga tjänstesor endast i syfte att verkställa arkivutredningar. Berörd personals arbetskapacitet kan i stället nyttiggöras för förrättningsverksamhet. Styrelsen hemställer för den skull att ytterligare fyra kansliskrivartjänster i Ae 10 med uteslutande arkivserviceuppgifter inrättas fr. o. m. nästa budgetår.

1 b). Styrelsen erinrar om att en av de vägar, som av 1960 års riksdag anvisats för att öka lantmäteriets effektivitet, är att vissa arbetsuppgifter som nu åvilar lantmätare överföres på mätningstekniker och kontorsbiträden samt att vissa teknikeruppgifter delegeras till kontorsbiträden (JoU 19, s. 37). Givet är, fortsätter styrelsen, att delegeringsåtgärderna måste återverka på behovet av kontorspersonal. Lantmäterikommittén har också i samråd med statens organisationsnämnd genomfört beräkningar angående behovet av dylik personal. Dessa beräkningar, som redovisas på s. 38—40 i förenämnda proposition, ger enligt styrelsen vid handen att med hänsyn till verkningarna av delegeringen, behovet av balansavveckling samt nödvändigheten av att kontorspersonal i erforderlig utsträckning finnes att tillgå för fastighetsregleringsverksamheten m. m. kontorspersonalen i distriktsorganisationen bör ökas med 164 befattningshavare och på länskontoren med 32 befattningshavare i förhållande till den under budgetåret 1959/60 medgivna ramen.

Rörande möjligheterna att rekrytera ytterligare kontorspersonal anför styrelsen bl. a. följande.

Hitintills har rekryteringsläget och utbildningskapaciteten icke medgivit annat än förhållandevis obetydliga förstärkningar med sådan personal och ansträngningarna har i huvudsak fått inriktas på att kunna bibehålla kadern av den extraanställda, ej särskilt utbildade personal som anställts för att motverka effekten av uppkomna vakanser och möta de påträngande förstärkningsbehoven. Sedan utbildningskapaciteten vid styrelsens utbildningskurser fr. o. m. budgetåret 1959/60 ökats till 60 elever per budgetår har dock rekryteringsläget förbättrats. Med hänsyn härtill och då ett visst tillskott kunnat erhållas från andra utbildningskurser motsvarar vid ingången av innevarande budgetår den specialutbildade kontorspersonalen ungefärligen medgivet antal tjänster. Enligt gjorda prognoser ger nyssnämnda utbildningsvolym under normala förhållanden lantmäteriet ett tillskott av nyutbildad kontorspersonal som något överstiger avgången. Under innevarande budgetår torde emellertid avgången av specialutbildad biträdespersonal komma att bli betydligt större än normalt. Detta förhållande beror på att verkställda undersökningar visar att kontorspersonal, som är stationerad på orter som efter genomförandet av organisationsändringarna icke kommer att vara stationeringsort för någon organisationsenhet, av familjeskäl m. m. i stor utsträckning icke torde kunna överflytta till annan stationeringsort. Någon nettoökning av antalet specialutbildade biträden torde

därför med nuvarande utbildningsvolym icke ernås. Såsom närmare kommer att utvecklas under anslaget till utbildningskurser för viss lantmäteri-personal m. fl. kan dock under nästkommande budgetår utbildningsvolymen med förhållandevis små utgiftsökningar utökas så att ett nettotillskott på omkring 25 specialutbildade biträden kan erhållas.

Enligt styrelsens mening är det mot bakgrunden av den bristande tillgången på lantmätare och mätningstekniker av utomordentlig betydelse att delegering i optimal omfattning till kontorspersonal snarast kan genomföras. En ovillkorlig förutsättning för att härigenom kapacitetsökning skall kunna vinnas är emellertid att kontorspersonal med erforderlig kompetens finns till sådant antal att denna personalkategori kan raedhinna utökade arbetsuppgifter. Likaså är det, anför styrelsen, för intensifieringen av lantmäteriets verksamhet med yttre rationalisering av jord- och skogsbruksfastigheter erforderligt att det betydande antal specialorganisationer för sådan verksamhet, som enligt riksdagens beslut skall inrättas, kan förses med erforderligt antal specialutbildade biträden. Ramen för kontorspersonal, vilken i huvudsak är grundad på omkring 1948 tillämpade arbetsfördelningsprinciper och som ej är anpassad för den intensifierade fastighetsregleringsverksamheten, är enligt styrelsen för snäv mot bakgrunden av vad i det föregående anförts.

Enligt styrelsens uppfattning är det utomordentligt angeläget, att möjligheterna att under budgetåret 1961/62 tillföra lantmäteriet ytterligare specialutbildad kontorspersonal tillvaratages. En sådan förstärkning synes styrelsen vara den effektivaste åtgärd, som vid rådande brist på lantmätare och mätningstekniker kan åstadkommas för att den besvärande arbetsbalansen skall kunna nedbringas och den påbörjade, ur allmän synpunkt angelägna fastighetsregleringsverksamheten skall kunna ytterligare intensifieras. Genom inrättandet av förevarande tjänster och genom det ökade ramutrymme, som erhålles genom inrättandet av de under 1 a) föreslagna fyra kansliskrivartjänsterna, skapas utrymme för att lantmäteriet skall kunna tillgodogöra sig tillskottet av nyutbildade biträden från den utökade utbildningsverksamheten. Styrelsen framhåller dock att ökningen av antalet tjänster icke kommer att eliminera behovet av att under nästkommande budgetår anslagsmässigt utrymme finns för ett relativt stort antal extraanställda biträden. Det är därför enligt styrelsens uppfattning icke möjligt att för de nya tjänsterna ianspråktaga tillgängliga medel för extra personal.

2. Ändringarna är av automatisk natur.

Departementschefen

Innan jag övergår till att redogöra för mina ställningstaganden till äskandena under ifrågavarande anslagsrubrik vill jag erinra om att det av 1960 års riksdag fattade beslutet (prop. 74; JoU 19; rskr. 212) angående viss omorganisation av lantmäteriväsendet bland annat innebar att antalet lantmäteridistrikt per den 1 januari 1961 skulle minskas till 110. I anledning härav har Kungl. Maj:t med giltighet från nyssnämnda tidpunkt den 23 september

1960 fastställt ny distriktsindelning. Genom sistberörda beslut har från Kungl. Maj:ts sida även förordnats att tills vidare särskilda arbetsenheter skall finnas för fullgörande av lantmäteriuppgifter inom vissa områden, som till följd av omorganisationen befinnes vara i speciellt behov därav. I samma syfte har Kungl. Maj:t samtidigt beslutat att mottagning för allmänheten skall under i förväg bestämda tider ordnas jämväl å annan plats inom vissa angivna distrikt än stationeringsorten. 1960 års riksdagsbeslut innebar också att vid sidan av distrikten skulle finnas ett ökat antal specialorganisationer främst för lantmäteriets verksamhet med yttre rationalisering av jord- och skogsbruksfastigheter. 34 sådana specialorganisationer har hittills tillkommit genom beslut av lantmäteristyrelsen. Ytterligare fem avses att inrättas så snart personalförhållandena det medger. I anslutning till det sagda torde böra nämnas att i vissa skogrika län planläggning och genomförande av arronderingsbyten av skogsmark är en inte oväsentlig arbetsuppgift för specialorganisationerna. Enligt min mening är det ur såväl allmän som enskild synpunkt angeläget att berörda verksamhet fortskrider i om möjligt ökad takt.

De vägar som av 1960 års riksdag anvisades för att motverka en fortsatt stegring av lantmäteriväsendets arbetsbalans och för att därefter fortskridande nedbringa denna balans var, förutom i det föregående nämnda organisationsändringar, i huvudsak att arbetsuppgifter som åvilar lantmätare i viss utsträckning borde överföras på mätningstekniker och kontorsbiträden samt att teknikeruppgifter borde delegeras till sådana biträden som nyss sagts. Enär bristen på mätningstekniker och särskilt utbildad kontorspersonal är besvärande och beräknas förbli så även under de närmaste åren kommer jag i det följande vid behandlingen av anslaget till utbildningskurser för viss lantmäteripersonal m. fl. att föreslå åtgärder för att ytterligare höja kapaciteten vid den av lantmäteristyrelsen bedrivna utbildningen av mätningstekniker och kontorsbiträden. Då redan nu vissa möjligheter föreligger att rekrytera specialutbildade kontorsbiträden förordar jag, att sju för sådan personal avsedda tjänster inrättas den 1 juli 1961. Av dessa tjänster bör två utgöra kansliskrivartjänster i lönegrad Ae 10, avsedda för länslantmäterikontorens arkivservice, vilken såsom riksdagen vid ett flertal tillfällen framhållit bör utvidgas till förmån för förrättningsorganisationen. Övriga fem tjänster bör inrättas såsom extra ordinarie i den för vissa kartritningsbiträden avsedda reglerade befordringsgången. De sju nya tjänsterna föranleder ett ökat medelsbehov av sammanlagt 76 500 kronor. Med hänsyn till det minskande antalet vakanser å vissa tjänster bör vidare ett belopp av 50 000 kronor tillföras anslaget i syfte att lantmäteristyrelsen skall ha erforderligt medelsutrymme för att kunna behålla den betydande kadern av extra biträdespersonal som nu finns anställd i organisationen.

De av lantmäteristyrelsen beräknade merkostnaderna av automatisk karaktär under anslaget föranleder ingen erinran från min sida. Till följd härav bör anslaget uppräknas med 2 926 800 kronor.

De av mig i det föregående förordade utgiftsförändringarna leder till att anslaget för nästkommande budgetår bör uppföras med ett sammanlagt be-

lopp av 28 844 000 kronor. Fördelningen av detta belopp å olika anslagsposter bör ske i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

I detta sammanhang bör erinras, att Kungl. Maj:ts beslut den 30 december 1960 rörande tillsättning av de från den 1 januari 1961 till lönegrad Ao 26 uppflyttade 110 tjänsterna som distriktslantmätare och tio tjänsterna som biträdande överlantmätare föranlett att vid nyssnämnda tidpunkt 40 distriktslantmätartjänster i lönegrad Ao 25 och en tjänst som biträdande överlantmätare i samma lönegrad förts på övergångsstat. Riksdagens bemyndigande torde inhämtas för Kungl. Maj:t att, eftersom vissa av nämnda tjänster å övergångsstat beräknas kvarstå efter den 1 juli 1961, vidtaga härav föranledda ändringar i personalförteckningen för lantmäteristaten. Till riksdagens kännedom torde vidare böra bringas, att Kungl. Maj:t den 30 september 1960 förklarat att förordnandena för de fem innehavarna av distriktslantmätartjänster i lönegrad Ae 25 vid den särskilda skiftesorganisationen i Kopparbergs län, vilka tjänster indragits per den 1 januari 1961, skall avse fem av de från nyssnämnda tidpunkt inrättade lantmätartjänsterna i lönegrad Ae 25. Härigenom har det antal av dessa tjänster som må till sättas tillfälligt överskridits.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för lantmäteristaten som angivits i det föregående

b) fastställa följande avlöningsstat för lantmäteristaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	9 388 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	12 599 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	6 416 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	441 000
Summa kronor	28 844 000

c) till *Lantmäteristaten*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 28 844 000 kronor.

[127] 4. *Lantmäteristaten: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	5 026 000	5 056 802
1959/60	5 186 000	5 288 574
1960/61 (statsliggaren s. 948)	5 297 800	
1961/62 (förslag)	5 707 000	

Y r k a n d e. *Lantmäteristyrelsen* (skr. 24/8 1960) hemställer, att anslaget uppräknas med 443 700 kr. varjämte styrelsen hemställer att 100 000 kr. anvisas för arkivfotografering vid länslantmäterikontoren. Styrelsens yrkanden framgår av följande uppställning.

	Utgifter		Anslag	Ökning eller minskning
	1958/59	1959/60	1960/61	
1. Sjukvård m. m.	52 452	53 460	48 300	+ 2 700
2. Reseersättningar	2 994 203	3 108 699	3 162 000	+ 146 000
3. Bränsle, lyse och vatten	140 800	154 448	144 000	+ 6 000
4. Förnyelse och underhåll av utrustning	326 999	238 205	295 000	+ 50 000
5. Övriga expenser	888 731	919 939	898 500	+ 129 000
6. Kostnader i samband med lantmåteriförrättningar	670 007	808 772	750 000	+ 110 000
7. Kostnader för arkivfotografering vid länslantmäterikontoren	—	—	—	+ 100 000
				<hr/> + 543 700

M o t i v. 1. Med hänsyn till belastningen under de senaste budgetåren anser styrelsen delposten böra ökas med 2 700 kr.

2. Styrelsen erinrar om att riksdagens beslut angående lantmåteriets organisation bl. a. innebär att antalet lantmåteridistrikt minskats från 148 till 110 och att därför antalet stationeringsorter blir lägre och reseavstånden längre. Enligt statens organisationsnämnds beräkningar (JoU 1960: 19, s. 39—40) uppkommer härigenom ökade resekostnader på omkring 75 000 kr. Organisationsändringarna medför vidare enligt styrelsen oundvikligen att ett betydligt större antal tjänstemän än normalt kommer att omstationeras under 1961. De ökade kostnaderna uppskattas av styrelsen icke komma att understiga 50 000 kr. under budgetåret 1961/62. De fr. o. m. den 1 juli 1960 ändrade resekostnadsersättningarna vid tjänsteresor med egen bil beräknas föranleda merkostnader med 17 000 kr. för nästkommande budgetår. Genom uppflyttning från den 1 juli 1960 av 20 mätningsteknikertjänster uppkommer ökade traktamentskostnader med ca 4 000 kr., eftersom rese- och traktamentsklassen ändras från C till B. Härtill kommer enligt styrelsen att medelförbrukningen under innevarande och nästkommande budgetår påverkas av att antalet lantmätare och mätningstekniker successivt kommer att öka. Styrelsen begränsar sig dock till att hemställa att anslagsposten uppräknas med 146 000 kr.

3. Med hänsyn till belastningen under de tre senaste budgetåren anser styrelsen delposten böra uppräknas med 6 000 kr.

4. Styrelsen anför, att utrustningskapitalet inom lantmåteristaten f. n. motsvarar ett uppskattat återanskaffningsvärde av omkring 6 000 000 kr. Med hänsyn till att avskrivningstiden i genomsnitt bör beräknas till 15 år

är en årlig förnyelse av utrustning för omkring 400 000 kr. erforderlig för att vidmakthålla hittillsvarande utrustningskapital. Enär av det anvisade beloppet omkring 100 000 kr. erfordras för reparationer och annat löpande underhåll, är enligt styrelsen nuvarande medelsanvisning icke tillfyllest. Olägenheterna härav är särskilt framträdande på grund av att ersättningsanskaffning är oundgängligen erforderlig beträffande utrustningsföremål som vid lantmäteriets förstatligande 1948 inlöstes av statsverket. Fortsatt användning av dessa otidsenliga och förslitna utrustningsföremål nedsätter enligt styrelsens mening lantmäteriets kapacitet, icke minst därigenom att de förekommande driftsavbrotten för reparationer försvårar effektiv sysselsättning av personalen. För erforderlig ersättningsanskaffning anser styrelsen erfordras ytterligare medelsanvisning med närmare 200 000 kr. Styrelsen begränsar sig dock till att för nästkommande budgetår hemställa om en uppräknig med blott 50 000 kr.

5. Avtalade ändringar i städningspersonalens arbets- och löneförhållanden beräknar styrelsen medföra ökning av lönekostnaderna med sammanlagt 73 000 kr. Genom att ett tjugotal organisationsenheter erhållit nya lokaler samt ytterligare ett tiotal enheter utökade lokaler har städningskostnaderna ökat med 16 000 kr. för budgetåret 1959/60. Dessa kostnader kvarstår enligt styrelsen även under nästkommande budgetår, men å andra sidan torde genom indragningen av lantmåteridistrikt utgiftsminskningar, som styrelsen beräknar till 10 000 kr., ske. Sammanlagt erfordras alltså 79 000 kr. för täckande av ökade städningskostnader.

Styrelsen framhåller att enligt vad statens organisationsnämnd funnit telefonutrustningen icke är tillfyllest för en ändamålsenlig arbetsorganisation. Den otillräckliga telefonutrustningen har också föranlett klagomål från såväl allmänheten som berörd lantmåteripersonal. Styrelsen erinrar om att i anslagsäskandena för innevarande budgetår anfördes att anskaffandet av en någorlunda tillfredsställande telefonutrustning skulle innebära en engångskostnad för inträdesavgifter med ca 37 000 kr. samt årliga kostnader för abonnemangavgifter med ca 23 000 kr. men att styrelsen begränsade sig till att hemställa om uppräknig med endast 10 000 kr. Denna hemställan torde enligt styrelsen ha bifallits (prop. 1960: 74 s. 133). Styrelsen, som understryker att en förbättrad telefonutrustning är av väsentlig betydelse för att lantmåteriets kapacitet skall kunna höjas, finner det angeläget att en fortsatt successiv förbättring av utrustningen kommer till stånd. I sammanhanget framhåller styrelsen att den minskning som sker av antalet lantmåteridistrikt endast i obetydlig utsträckning frigör telefonutrustning. Styrelsen inskränker sig emellertid till att hemställa att ytterligare 15 000 kr. anvisas för ändamålet.

Överflyttningen av de indragna lantmåteridistriktens inventarier till andra enheter kommer enligt styrelsen att föranleda betydande transportkostnader. Vidare bör, anför styrelsen, enligt riksdagens beslut (prop. 1960: 74 s. 124—125) gemensamma lokaler successivt anskaffas för organisationsenheter å samma stationeringsort. Kostnaderna för berörda flytt-

ningar under budgetåret 1961/62 beräknar styrelsen till 50 000 kr., vilket medför merkostnader jämfört med beräkningarna för budgetåret 1960/61 med 35 000 kr.

6. Medelsförbrukningen påverkas enligt styrelsen, förutom av prisutvecklingen i fråga om varor och tjänster, av lantmäteriverksamhetens omfattning. Ju större antal förrättningar och uppdrag som utföres desto större medelsförbrukning kan väntas. Medlen återföres emellertid till statsverket genom de enligt lantmäteritaxan utgående ersättningarna. Under budgetåret 1961/62 är en ökning av medelsförbrukningen med ca 50 000 kr. att vänta med hänsyn till att enligt den nya lantmäteritaxan kostnaderna för markeringsmaterial kan förskjutas i betydligt större utsträckning än vad tidigare gällande bestämmelser medgivit. Till följd härav och med hänsyn till anslagsbelastningen samt då det är att vänta att lantmäteriverksamhetens omfattning blir högre än under budgetåret 1959/60 är en uppräknig av anslagsposten med 110 000 kr. erforderlig.

7. Styrelsen anför, att de i länslantmäterikontoren bevarade koncepthandlingarna rörande verkställda jorddelningsförrättningar uppgår f. n. till ca 1 400 000 akter. Akterna redovisar grunderna för fastighetsindelningen. De utgör också grundvalen för de fastighetsregister, som i sin tur ligger till grund för fastighetsböckerna. Skyddet och bevarandet för framtiden av lantmäteriakternas innehåll får enligt styrelsen baseras på de i länslantmäterikontoren förvarade konceptakterna.

Spörsmålet om skyddet vid exceptionella förhållanden av de primäruppgifter, som länslantmäterikontorens arkivakter innehåller har enligt styrelsen i hittillsvarande planer byggt på undanförande av arkivalierna till skyddade platser. I dagens situation ter sig dock, anför styrelsen, de praktiska och ekonomiska möjligheterna att kunna under rimligt trygga former undanföra arkivmaterial av den omfattning det här gäller dock såsom mera begränsade. En genomförd arkivfotografering med betryggande förvaring av originalfilmen erbjuder en avgjort större trygghet och är ur organisatoriska synpunkter fördelaktigt. Styrelsen har därför ansett sig böra ånyo upptaga den i tidigare anslagsäskanden framförda frågan om sådan fotografering. Enligt styrelsen är fotograferingen en rimlig beredskapsåtgärd, som främst tar sikte på att minska de svårigheter och den rättsosäkerhet som kan göra sig gällande därest arkivmaterialet skulle förstöras. Vad som sagts beträffande förrättningsakterna gäller enligt styrelsens mening i lika mån beträffande jordregistren; dock med den skillnaden att enär jordregistret föres fortlöpande omdrevsfotografering torde få tillgripas. Jordregistren fotograferades omkring 1939 men dessa filmer är på grund av inträffade förändringar numera inaktuella.

Styrelsens beräkningar av totalkostnaderna för arkivfotograferingen slutar vid ca 3 000 000 kr., vartill kommer avlöningskostnader för hjälppersonal m. m. till ett belopp av ca 4 å 500 000 kr. Hela arbetet skulle enligt styrelsen taga omkring tolv år i anspråk och årskostnaden sålunda kunna skattas till omkring 300 000 kr. Innan fotograferingen startas i full omfatt-

ning torde, anför styrelsen, verksamheten under något år böra bedrivas i reducerad skala. Under detta år bör bl. a. studeras i vad mån arbetet bör helt eller delvis bedrivas i styrelsens egen regi eller utlämnas på entreprenad samt eventuell begränsning till det mera betydelsefulla aktinnehållet. Härutöver bör också studeras i vad mån arkivfilmen kan nyttiggöras vid forskning, arkivservice eller annan verksamhet. Styrelsen anser, att verksamheten under det första året bör bedrivas i en omfattning, som allenast motsvarar en tredjedel av den beräknade normala omfattningen. Härför erfordras ett belopp av 100 000 kr. För de närmast följande budgetåren har styrelsen räknat med ett medelsbehov av 300 000 kr. per år. Styrelsen bör tills vidare bemyndigas att utnyttja anvisade medel för såväl legoarbeten som arbeten i egen regi.

Departementschefen

Med hänsyn till vikten av att kunna ersätta föråldrad utrustning med moderna och arbetsbesparande instrument och apparater föreslår jag, att posten till förnyelse och underhåll av utrustning ökas med 50 000 kronor. Till följd av kostnadsstegringar av automatisk karaktär bör posterna till sjukvård m. m., till reseersättningar samt till bränsle, lyse och vatten uppräknas med respektive 2 700, 146 000 och 6 000 kronor. För täckande av höjda städningskostnader ävensom för bestridande av ökade telefonkostnader m. m. anser jag vidare böra förorda en höjning av posten till övriga expenser med 104 500 kronor. Slutligen bör medelsanvisningen under posten till kostnader i samband med lantmåteriförrättningar höjas med 100 000 kronor. Däremot finner jag mig inte kunna biträda lantmäteristyrelsens förslag att särskilda medel skall anvisas för arkivfotografering av länslantmäterikontorens arkiv. Styrelsen bör kunna påbörja sådan fotografering i begränsad utsträckning inom ramen för tillgängliga medel.

I enlighet med det sagda beräknar jag det sammanlagda medelsbehovet till omkostnader vid lantmäteristaten under nästa budgetår till 5 707 000 kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantmäteristaten: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 5 707 000 kronor.

[128] 5. Lantmäteristaten: Utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	300 000	325 615	118 372
1959/60	375 000	393 023	100 349
1960/61 (statsliggaren s. 949)	400 000		
1961/62 (förslag)	400 000		

Y r k a n d e. *Lantmäteristyrelsen* (skr. 24/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 25 000 kr. till 425 000 kr.

Motiv. Styrelsen erinrar till en början om att i samband med riksdagsbehandlingen av frågan om lantmäteriets omorganisation betonades att det framstod som ofrånkomligt att statsmakterna medverkade till att förutsättningar skapades för att lantmäteriet skulle kunna successivt utbygga såväl den personella som den materiella kapaciteten (JoU 1960: 19 s. 35). Det är därför enligt styrelsen bl. a. angeläget att lantmäteriets utrustning av arbetsbesparande instrument utökas så långt det är möjligt.

Genomförda beräkningar och jämförelser ger enligt styrelsen vid handen att anvisade medel för förnyelse och underhåll av utrustning (efter avdrag för reparationskostnader) icke under något år efter 1948 års omorganisation varit tillräckliga för att uppväga den beräknade materialförslitningen. Följden därav är att det utrustningskapital, som förelåg vid 1948 års ingång, icke kunnat helt vidmakthållas med anlitande av under lantmäteristatens omkostnadsanslag anvisade medel. Den kvantitativa och kvalitativa utökningen av utrustningen motsvarar därför icke det hopsummerade beloppet av de under de gångna åren anvisade utrustningsanslagen. I detta sammanhang anmärker styrelsen, att en betydande del av de anvisade utrustningsanslagen tagits i anspråk för förvärv av fotogrammetriska instrument och viss annan relativt dyrbar men arbetsbesparande utrustning. Detta har medfört att övrig mera standardbetonad utrustning kvalitativt sett icke har kunnat bibehållas vid 1948 års nivå.

Mot bakgrunden av vad som anförts om angelägenheten av att lantmäteriets materiella resurser förstärks och om den begränsade omfattningen av utrustningskapitalets totala ökning från år 1948 understryker styrelsen enträget behovet av största möjliga ökning av anslaget. Styrelsen anser ett belopp av 25 000 kr. utgöra ett minimum.

Beträffande dispositionen av anslaget framhåller styrelsen bl. a. att sedan flera år tillbaka har upprättats utrustningsplaner för en femårsperiod framåt. Dessa planer har successivt förnyats med hänsyn till skedda nyan-skaffningar, ändrade organisatoriska betingelser och den tekniska utvecklingen. De har upprättats med tanke på den anslagsram, som syntts styrelsen realistisk. Rörande anskaffningsplanen för nästkommande budgetår anför styrelsen bl. a. att anskaffandet av ytterligare dyrbarare fotogrammetrisk utrustning för den mätningstekniska avdelningen torde få uppskjutas till senare budgetår. Styrelsen har i stället huvudsakligen beaktat sådan fotogrammetrisk utrustning, som erfordras för de regionala och lokala enheterna. Det har nämligen visat sig att fotogrammetrien även är ett utomordentligt hjälpmedel i arbetet inom de lokala enheterna, särskilt i samband med planeringar av skilda slag ävensom i fastighetsregleringsverksamheten. För de närmaste fem åren räknar styrelsen därför med att ett relativt stort antal spegelstereoskop bör anskaffas liksom också ett begränsat antal s. k. optiska pantografer eller jämförbara instrument för de större länslantmäterikontoren till en beräknad sammanlagd kostnad av 180 000 kr., varav ca 80 000 kr. beräknats för nästa budgetår. Styrelsen uttalar vidare att det är önskvärt att varje stationeringsort förses med polärkoordinatograf såsom fallet är inom det kommunala mätningsväsendet.

Under en följd av år har styrelsen också redovisat önskemål att kunna komplettera den befintliga utrustningen med ett antal ortogonalkoordinatografer. Med en ökad koncentration av personalen till större enheter och genom sammanförande av flera enheter till gemensamma lokaler ökar möjligheterna att fullt effektivt utnyttja sådana instrument. En del av anslaget för innevarande och nästkommande budgetår bör därför disponeras för inköp av dylika koordinatografer.

Ett led i rationaliseringen av kontorsarbetet är, anför styrelsen, att kallelser till sakägare och andra meddelanden, som skall gå ut i relativt stort antal exemplar, mångfaldigas genom stencilering, spritduplicering eller liknande. Samtidigt med att en koncentration av organisationsenheterna till gemensamma lokaler genomföres synes en upprustning i fråga om dupliceringsapparater böra ske. Med hänsyn bl. a. till behovet av kopior av det ajourförda svartrycket till ekonomiska kartan är det vidare enligt styrelsen angeläget att förse länslantmäterikontoren med enkla ljuskopieringsanläggningar. Ett fåtal sådana anläggningar torde komma att anskaffas under innevarande år och anskaffningsprogrammet bör fullföljas nästkommande år. En utökning av antalet s. k. snabbkopieringsanläggningar är också motiverad.

Styrelsen framhåller, att en stor del av lantmåteriets fältmätningssinstrument utgöres av äldre instrument, vilka inlösts vid lantmåteriets förstatligande 1948. Ett 100-tal teodoliter och omkring 150 avvägningsinstrument är sålunda av äldre och otidsenliga modeller. Varje med fältarbete sysselsatt tjänsteman har ett så gott som dagligt behov av teodolit medan behovet av avvägningsinstrument kan begränsas till ett för flertalet enheter. Med hänsyn härtill kvarstår ett mycket stort anskaffningsbehov i fråga om instrument av berört slag. Det totala anskaffningsbehovet under den närmaste femårsperioden beräknar styrelsen, efter innevarande års uppköp, uppgå till ca 300 000 kr.

Styrelsen har under 1960 förvärvat ett elektrooptiskt avståndsmätningssinstrument. Hittills verkställda praktiska mätningar har gett goda resultat. För undvikande av långa, dyrbara och med hänsyn till utrustningens känslighet olämpliga transporter borde helst mer än ett sådant instrument finnas att tillgå inom lantmåteriet. Slutligen anför styrelsen att i fråga om diverse kontorsutrustning och fältmätutrustning såsom planimetrar, ljusbord, kontrollskalor, avvägningsstänger, trigonometriska tabeller, skrivmaskiner och additionsmaskiner, räknemaskiner, takymetrar samt diverse småinstrument föreligger oaktat de anskaffningar som planeras för innevarande budgetår alltså ett stort behov. Vid upprättande av utrustningsplanen har utrustning av här avsett slag, som utnyttjas i den dagliga verksamheten, fått en framträdande plats.

Departementschefen

Under lantmåteristatens omkostnadsanslag har jag förordat en höjning av medelsanvisningen till förnyelse och underhåll av utrustning med 50 000 kronor i syfte att äldre utrustning i ökad utsträckning skall kunna ersät-

tas med modern sådan. Med hänsyn till betydelsen för lantmåteriets kapacitet av tillgång å tidsenlig och arbetsbesparande utrustning vill jag likväl föreslå att här förevarande anslag för nyanskaffning av utrustning jämväl under nästa budgetår uppföres med ett belopp av 400 000 kronor. Jag utgår därvid från att lantmäteristyrelsen disponerar anslaget nära nog i sin helhet till arbetsbesparande instrument och apparatur.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantmäteristaten: Utrustning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

[129] 6. Utbildningskurser för viss lantmäteripersonal m. fl.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1958/59	341 300	292 895	82 563
1959/60	461 600	398 105	146 058
1960/61 (statsliggaren s. 949) ...	421 100		
1961/62 (förslag)	442 000		

Y r k a n d e. *Lantmäteristyrelsen* (skr. 24/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 46 900 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

	Anslag 1960/61	Ökning eller minskning
1. Utbildning av mätningstekniker	358 600	+ 26 100
2. Fortbildning av mätningstekniker	5 800	+ 400
3. Utbildning av kontorspersonal	46 400	+ 38 300
4. Fortbildning av kontorspersonal	5 800	+ 6 600
5. Centrala fortbildningskurser m. m.	15 000	—
6. a) Under budgetåret 1960/61 av reservationsmedel täckta kostnader	— 10 500	+ 10 500
b) Ianspråktagande av reservation under budgetåret 1961/62		— 35 000
		+ 46 900

M o t i v. Styrelsen erinrar inledningvis om att de förslag om ordnandet av utbildningen för mätningsteknisk och kartteknisk personal, som styrelsen framlade hösten 1959 i särskilt betänkande (SOU 1959: 36), syftar till utbildningsanordningar som avser att såväl kvantitativt som kvalitativt tillgodose behovet av sådan personal. Rörande innebörden av förslagen torde få hänvisas till den redogörelse härför som återfinnes i prop. 1960: 74 s. 133—134. Styrelsen erinrar vidare om att riksdagsbeslutet angående lantmåteriets omorganisation inrymmer ett uttalande (JoU 1960: 19 s. 44) angående erforderligheten att snarast överväga ytterligare förstärkningar av ut-

bildningskapaciteten för i det föregående berörda personalgrupper. Enligt styrelsens uppfattning är det för uppfyllande av målsättningen härvidlag nödvändigt att förslagen i nyss nämnda betänkande snarast genomföres. Styrelsen uttalar dock att den är medveten om att genomförandet torde få ske successivt, men utgår från att i vart fall beträffande den mätningstekniska personalen de nya utbildningsanordningarna i viss omfattning kommer att igångsättas under nästkommande budgetår. Arbetsläget och arbetskraftssituationen inom lantmäteriet gör det emellertid, anför styrelsen, ytterligt angeläget att utbildningskapaciteten beträffande mätningstekniker och kartteknisk personal — oavsett i vilken omfattning en övergång till de nya utbildningsanordningarna kommer till stånd — ökas under nästkommande budgetår. Styrelsen framhåller också, att det förhållandet att i lantmäteriets nya organisation mer kvalificerade uppgifter än hittills åvilar mätningstekniker- och kontorsbiträdespersonalen starkt understryker behovet av fortbildning för dessa personalgrupper.

1. Bristen på mätningstekniker — f. n. 40 i förhållande till medgivet antal tjänster — inom lantmäteriet, vikten av att förutsättningar skapas för att icke blott häva denna brist utan jämväl för förstärkningar därutöver samt den växande efterfrågan utanför lantmäteriet på berörd personal understryker enligt styrelsen angelägenheten av att kapaciteten hos utbildningsanordningarna för mätningstekniker är hög under nästkommande budgetår. Vid den av styrelsen bedrivna utbildningen medger tillgängliga lokaler samtidigt utbildning av tre kurser med högst 30 elever i varje kurs. Styrelsen bedömer utbildningsbehovet vara så stort att kapaciteten hos utbildningsanordningarna i styrelsens regi bör utnyttjas fullt ut under nästkommande budgetår även om utbildning av mätningstekniker vid något tekniskt läroverk påbörjas. Däremot anser styrelsen att en utbyggnad härutöver av utbildningskapaciteten i styrelsens regi, vilken förutom anskaffande av ökade lokalutrymmen skulle föranleda betydande investeringskostnader, icke bör ske. Styrelsen hemställer därför om medel för nästkommande budgetår för fullföljande av den kurs för 30 elever som påbörjas hösten 1960 och för påbörjande hösten 1961 av två tvååriga kurser med vardera 30 elever.

Vid behandlingen av kostnaderna för utbildningen anför styrelsen, att med hänsyn till 1960 års lönerörelse erfordras för avlöning av föreståndaren, den heltidsanställda läraren och den heltidsanställda assistenten 9 000 kr. mer än för innevarande budgetår. Mot bakgrunden av de betydande lönegradsuppflyttningar av mätningsteknikertjänster i lantmäteristaten som skett med verkan från den 1 juli 1960 anser styrelsen, att assistenttjänsten, som är placerad i lönegrad Ag 13, bör uppflyttas till lönegrad Ag 15. Merkostnaden härför uppgår till 1 000 kr. Ersättningarna till timlärarna har beräknats till 28 kr. för timme i anslutning till timlärarkungörelsen, tariff AT 21. Med hänsyn till att ersättningen enligt denna tariff för år 1961 torde kunna beräknas komma att utgå med ca 30:50 kr. bör enligt styrelsen ersättningarna för timlärarna beräknas efter motsvarande belopp, vilket föranleder en utgiftsökning med i runt tal 4 000 kr. I anslagsäskandena för de

senaste budgetåren har styrelsen framhållit, att ersättningarna till icke heltdansställda assistenter — 10 kr. per timme och 50 kr. per fältövningsdag — icke är tillfyllest samt föreslagit, att timarvodet höjes till 15 kr. och att arvodesbeloppet per fältövningsdag bestämmes till 15 kr. utöver ersättning för avstådda löneförmåner. Styrelsen inskränker sig nu till att hemställa att ersättningarna höjes i anslutning till löneökningarna för 1961 eller till 11 kr. per timme och 55 kr. för fältövningsdag. Höjningen medför en kostnadsökning av 1 700 kr. Det för innevarande budgetår beräknade beloppet för ersättningar till lärare och assistenter bör sålunda enligt styrelsen uppräknas med sammanlagt 15 700 kr. till 157 000 kr.

För resekostnadsersättning och traktamente till lärare och assistenter beräknar styrelsen för nästa budgetår oförändrat 15 000 kr. Till bidrag till elever erfordras under budgetåret 1961/62, då fem elever mer än innevarande budgetår skall utbildas, en uppräkning med 10 400 kr. till 187 100 kr. Till lokaler och expenser beräknar styrelsen att för innevarande budgetår anvisat belopp eller 25 600 kr. är tillfyllest. Viss utrustning såsom räknemaskiner, räknestickor, lektionsmöbler m. m. erfordras för varje elev. För ytterligare fem elever beräknar styrelsen att sådan utrustning erfordras för 4 000 kr. Detta belopp torde dock enligt styrelsen kunna täckas av besparingar, varför särskild medelsanvisning till utrustning icke erfordras för nästkommande budgetår.

Det sammanlagda medelsbehovet för utbildning av mätningstekniker beräknas sålunda till 384 700 kr., vilket innebär en ökning med 26 100 kr. i förhållande till innevarande budgetår.

2. Fortbildning av mätningstekniker i förrättningsförberedelser m. m. utgör enligt styrelsen ett betydelsefullt led i styrelsens strävanden att, såsom riksdagens beslut angående lantmäteriets organisation förutsätter (JoU 1960: 19 s. 37), ytterligare arbetsmoment i förrättningsarbetet skall kunna överlåtas från lantmätare till mätningstekniker. Det är därför, anför styrelsen, av stor vikt att sådan fortbildning anordnas jämväl under nästa budgetår. Kursen bör ha samma omfattning, tre veckor, och i huvudsak samma inriktning som kursen under innevarande budgetår. Elevantalet bör fortfarande vara 30. Ersättning till lärare och assistenter utgår nu efter samma regler som gäller för mätningsteknikerutbildningen. Då så enligt styrelsen alljämt bör vara fallet erfordras på grund av den föreslagna höjningen av timarvodena en uppräkning av till dessa ersättningar avsedda medel med 400 kr. Medelsbehovet för kursen uppgår därför till sammanlagt 6 200 kr.

3. Styrelsen anför, att såsom utvecklats under lantmäteristatens avlösningsanslag är det med hänsyn till viss onormalt stor personalavgång i samband med omorganisationen ävensom till det framträdande behovet av personalförstärkning i fråga om specialutbildad biträdespersonal oundgängligen erforderligt att utbildningsvolymen beträffande sådan personal ökas under budgetåret 1961/62 i minst sådan utsträckning att 75 nyutbildade kontorsbiträden kan beräknas taga anställning i lantmäteriet. Under beaktande av avgång på grund av studieavbrott samt avgång till anställning utanför lant-

mäteriet direkt från utbildningskurserna erfordras för den skull att sammanlagt 90 elever kan intagas i utbildningskurser. Enligt styrelsens mening tillgodoses behovet av utbildningsanordningar för ifrågavarande kontorspersonal bäst genom att de i betänkandet angående mätningsteknisk och kartteknisk utbildning framlagda förslagen i detta syfte realiserar. Blir så icke eller allenast i begränsad utsträckning fallet under nästkommande budgetår är det enligt styrelsen nödvändigt att utbildningen i styrelsens regi fortsättes i samma former som nu. För uppnående av en utbildningsvolym om 90 elever krävs vid utbildning i styrelsens regi tre kurser med 30 elever i vardera.

För innevarande budgetår har kostnaden per utbildningskurs beräknats till 23 200 kr. Arvodena till lärare och assistenter har, anför styrelsen, varit oförändrade sedan budgetåret 1958/59 och bör därför till följd av lönerörelserna för 1960 och 1961 höjas med omkring elva procent. Kostnadsökningen härför beräknar styrelsen till 1 700 kr. för varje kurs. Med hänsyn härtill erfordras för varje kurs en medelsanvisning av 24 900 kr. Härutöver krävs för den tredje kursen, som måste pågå samtidigt som någon av de andra, viss komplettering av utrustningen med lektionsmöbler, räknemaskiner o. dyl. för en kostnad av 10 000 kr. Sammanlagda kostnaderna för tre utbildningskurser beräknar styrelsen alltså till 84 700 kr. eller 38 300 kr. utöver de för innevarande budgetår anvisade medlen.

4. En av de vägar, som i 1960 års riksdags beslut angående lantmäteriets organisation anvisats för att stärka lantmäteriets arbetskapacitet, är ökad delegering av arbetsuppgifter till bl. a. kontorspersonalen. Styrelsen uttalar, att den sedan länge strävat efter att sådan ökad delegering skall kunna genomföras i största möjliga utsträckning. Erfarenheterna härav ger enligt styrelsen vid handen att förutsättningarna för ytterligare delegering starkt ökar, därest personalen under ledning av erfarna lärare erhåller trimning i berörda arbetsuppgifter vid särskilda fortbildningskurser. På grund av det sagda anser styrelsen det vara utomordentligt angeläget att den påbörjade kursverksamheten fortsättes och intensifieras. Mot bakgrunden av att kontorspersonalens numerär i lantmäteristaten f. n. uppgår till inemot 600 personer och att vid ingången av nästa budgetår blott 55 kommer att ha genomgått fortbildning av ifrågavarande slag är det enligt styrelsens mening erforderligt att kursverksamheten under budgetåret 1961/62 utökas till två kurser om tre veckor med 30 elever i vardera.

Uppläggningen av den kurs, som skall anordnas under innevarande budgetår, tar främst sikte på arbetsuppgifter som företrädesvis förekommer inom förrättningsorganisationerna. Den ena av de två kurserna under nästa budgetår bör enligt styrelsen ha i huvudsak samma inriktning. Den andra kursen bör enligt styrelsens mening främst ta sikte på de för länslantmäteriekontoren speciella arbetsuppgifterna. Särskild uppmärksamhet bör därvid ägnas åt de arbetsuppgifter som sammanhänger med förande av jordregister och fastighetsregister. Dessa arbetsuppgifter bör nämligen enligt styrelsens mening så gott som helt kunna anförtros specialutbildad kontorsperso-

nal. Även beträffande vissa andra arbetsuppgifter på länskontoren, bl. a. arkivserviceuppgifterna, krävs för fortsatt delegering fortbildning.

Medelsbehovet för de båda kurserna beräknar styrelsen till 6 200 kr. för kurs eller sammanlagt 12 400 kr. Ökningen per kurs i förhållande till medelsanvisningen för den kurs som skall anordnas innevarande budgetår — 400 kr. — hänför sig till den omräkning av ersättningarna till lärare och assistenter, som föranledes av förslaget om höjning av timarvodena vid mätningsteknikerutbildningen.

5. Styrelsen anför, att såsom förutsatts i 1960 års riksdags beslut angående lantmäteriets organisation pågår inom styrelsen arbeten med att utveckla arbetsbesparande metoder och med andra förenklingsåtgärder i fråga om lantmäteriverksamheten. Styrelsen anser det vara av stor vikt att kännedom om dessa nya metoder och förfaranden snabbt och effektivt sprides. Härför är enligt styrelsen centrala fortbildningskurser ett lämpligt medel. Behovet härav och av lantmätarkonferenser är jämväl framträdande i anledning av övergången till den nya organisationen. Av utomordentlig betydelse är vidare, uttalar styrelsen, att den personal, som ssyslättes med arbetsuppgifter i anslutning till yttre rationalisering av jord- och skogsbruksfastigheter, genom fortbildningskurser göres förtrogna med den metodik för denna verksamhet som fortlöpande utvecklas och de erfarenheter som vinnes vid pågående fastighetsregleringar. Styrelsen finner på grund av det anförda att ett relativt stort antal fortbildningskurser om högst en veckas längd bör anordnas under budgetåret 1961/62. Det är därför endast med hänsyn till den anbefallda återhållsamheten i medelskraven som styrelsen anser sig kunna begränsa sig till att hemställa att oförändrat 15 000 kr. anvisas för ändamålet. Styrelsen beräknar att denna medelsanvisning skall kunna täcka kostnaderna för sex å sju fortbildningskurser om högst en veckas längd med omkring 30 deltagare i varje.

6. Huvuddelen av den vid utgången av budgetåret 1959/60 föreliggande reservationen har enligt styrelsen till orsak att kostnaderna för de omfattande fältövningarna sommaren 1960 för de två hösten 1959 påbörjade kurserna med tillhoppa 55 elever bokföringsmässigt redovisas först under innevarande budgetår samt att jämväl i övrigt en viss skillnad föreligger mellan vissa utgiftsposter under första och andra läsåret. Gjorda beräkningar har, anför styrelsen, emellertid utvisat att omkring 45 500 kr. av reservationen hänför sig till besparingar som uppkommit vid tidigare kurser. Av detta belopp får 10 500 kr. tagas i anspråk under innevarande budgetår. Återstoden eller 35 000 kr. kommer däremot att kvarstå vid utgången av innevarande budgetår.

Departementschefen

Såsom jag antytt vid behandlingen av anslaget till avlöningar vid lantmäristaten är det angeläget att utbildningskapaciteten beträffande mätningstekniker och specialutbildad kontorsbiträdespersonal ytterligare ökas under budgetåret 1961/62. Utbildningen av mätningstekniker i lantmäteristyrel-

sens regi bör därför i enlighet med styrelsens förslag under nästa budgetår avse fullföljande av nu pågående kurs med 30 elever samt påbörjande av två nya tvååriga kurser med sammanlagt 60 elever. I förhållande till hittillsvarande utbildningsvolym innebär detta en ökning av antalet elever med fem. Dessa kurser bör såsom hittills vara förlagda till Stockholm. I anledning av det utökade elevantalet bör det till bidrag till elever beräknade beloppet höjas med 10 400 kronor. Vidare bör det till avlöningar av den heltidsanställda lärarpersonalen avsedda beloppet på grund av automatiska utgiftsstegringar uppräknas med 9 000 kronor. Av styrelsen i övrigt föreslagna utgiftsökningar anser jag mig inte kunna biträda. Medelsbehovet för förevarande utbildningskurser för mätningstekniker kan sammanfattningsvis angivas sålunda: för ersättningar till lärare och assistenter 150 300 kronor, för resekostnadsersättning och traktamente till dessa 15 000 kronor, för bidrag till elever 187 100 kronor samt för lokaler och expenser 25 600 kronor. Till ifrågavarande ändamål torde följaktligen för budgetåret 1961/62 böra beräknas sammanlagt 378 000 kronor.

Med hänsyn till att vakansläget beträffande mätningsteknikerpersonalen försämrats under innevarande år överväges att, utöver nyss angivna åtgärder, i samarbete mellan arbetsmarknadsstyrelsen och lantmäteristyrelsen snarast anordna vissa kurser av omskolningskaraktär och med sådan inriktning att personer som genomgått kurserna, även om de ej därigenom skulle bli färdigutbildade mätningstekniker, skall kunna anställas för fullgörande av mätningstekniska uppgifter.

Lantmäteristyrelsens förslag att antalet utbildningskurser under nästa budgetår för kontorsbiträdespersonal bör utökas till tre med 30 elever i vardera tillstyrker jag. Dessa kurser bör bedrivas efter i huvudsak samma grunder som nu. Vad gäller kursernas lokalisering talar enligt min mening bland annat rekryteringsskäl för att förläggning av en eller två av desamma till ort utanför Stockholm bör prövas. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma förläggningsorter för utbildningskurserna. För anordnande av nu ifrågavarande kurser föreslår jag att till lantmäteristyrelsens förfogande ställes ett belopp av 72 400 kronor, varav 2 800 kronor bör avses för anskaffande av utrustning till den nya utbildningskursen.

Med hänsyn till att den förutsatta delegeringen av arbetsuppgifter från lantmätare till mätningstekniker och kontorsbiträdespersonal bör underlättas biträder jag styrelsens förslag att jämväl under nästkommande budgetår fortbildningskurser i förrättningsförberedelse m. m. anordnas för de sistnämnda båda personalkategorierna. Jag anser mig dock endast kunna föreslå anordnandet av en sådan kurs omfattande en tid av tre veckor och med 30 elever för vardera personalkategorien. Styrelsen bör äga vidtaga de jämkningar rörande kursprogrammen som kan finnas befogade. För nu ifrågavarande båda kurser anser jag böra beräknas oförändrat 5 800 kronor per kurs eller sammanlagt 11 600 kronor.

Till kostnader i samband med anordnandet av centrala fortbildningskur-

ser och av lantmäterikonferenser av informatorisk natur bör anvisas oförändrat 15 000 kronor.

Vid bifall till vad jag här förordat uppgår det sammanlagda medelsbehovet till 477 000 kronor. Då härav 35 000 kronor torde kunna täckas genom ianspråktagande av reservation, behöver förevarande anslag uppföras med 442 000 kronor, vilket i jämförelse med anvisningen för innevarande budgetår innebär en ökning med 20 900 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildningskurser för viss lantmäteripersonal m. fl.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 442 000 kronor.

[130] 7. Bidrag till kostnader i samband med lantmäteri- och vägförrättningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	585 000	751 980
1959/60	345 000	492 711
1960/61 (statsliggaren s. 950)	345 000	
1961/62 (förslag)	445 000	

Y r k a n d e. *Lantmäteristyrelsen* (skr. 24/8 1960) hemställer, att anslaget upptages med ett med 100 000 kr. förhöjt belopp. Anslagsberäkningen framgår av följande uppställning.

	Utgifter		Anslag	Ökning eller minskning
	1958/59	1959/60		
1. Bidrag till vissa förrättningskostnader m. m.	207 361	360 808	220 000	+ 100 000
2. Bidrag till kostnaderna för provskiften i Kopparbergs län	—	7 288	5 000	—
3. Bidrag till kostnader vid ensittarförrättningar, bidrag till ersättningar åt vissa förrättningsmän enligt lagen om enskilda vägar och bestridande av kostnaderna för vissa avstycknings- och mantals-sättningsförrättningar	122 064	128 180	110 000	—
4. Bidrag till städer och vissa andra samhällen för upprätande av fastighetsregister m. m.	30 555	3 723	10 000	—
				<hr/> + 100 000

Motiv. 1. Från anslagsposten har bestridits huvudsakligen å ena sidan bidrag enligt kungörelsen 1950: 381 angående statsbidrag till kostnaderna för vissa lantmåteriförrättningar och enligt kungörelsen 1954: 291 om statsbidrag i vissa fall till förrättningar enligt lagen 1917: 269 om fastighetsbildning i stad samt å andra sidan bidrag enligt kungörelsen 1935: 84 om statsbidrag till bestridande av förrättningskostnaderna vid vissa lantmåteriförrättningar inom Kopparbergs län.

Bidragen enligt de förstnämnda kungörelserna är behovsprövade. De av styrelsen tillämpade inkomstgränserna vid bidragsgivningen är anknutna till det s. k. existensminimum. Konjunkturdämpningen under 1959 samt höjningarna av lantmåteritaxan har enligt styrelsen medfört relativt stor medelsförbrukning under budgetåret 1959/60. Med hänsyn till de ytterligare höjningar av lantmåteritaxan, som trätt i kraft den 1 juli 1960, anser styrelsen att jämväl för innevarande och nästkommande budgetår medelsåtgången för ändamålet kommer att bli hög. Kungörelsen 1935: 84 har med verkan från den 1 juli 1960 upphävts genom kungörelsen 1960: 336. Enligt övergångsbestämmelserna till sistnämnda kungörelse gäller dock att i fråga om förrättning, som påbörjats före den 1 juli 1960, äldre bestämmelser alltjämt skall tillämpas. Med hänsyn härtill och då ett flertal laga skiften omfattande tillhoppa en areal av inemot 200 000 ha är under handläggning inom de delar av Kopparbergs län, där kungörelsen 1935: 84 var tillämplig, kommer enligt styrelsen medelsbehovet för ifrågavarande ändamål att vara betydande även under nästkommande budgetår. Särskilt beror detta på att medelsbehovet, som huvudsakligen hänför sig till bestridande av kostnader för viss material och till ersättningar åt gode män och sakkunniga biträden, ökar under ifrågavarande laga skiftens slutskeden. På grund av det anförda och med hänsyn till medelsförbrukningen under budgetåret 1959/60 bör enligt styrelsens mening anslagsposten uppräknas med 100 000 kr.

2. Fr. o. m. innevarande budgetår skall återstående anslagsbehov för de ändamål, vartill medel tidigare anvisats under anslaget Kostnader för provskiften i Kopparbergs län, bestridas från förevarande anslag. Enligt styrelsen är ännu icke alla vid provskiftena beslutade utflyttningar och väg- anläggningar utförda. Medelsförbrukningen för ändamålet låter sig enligt styrelsen icke exakt beräknas, men medelsåtgången under budgetåret 1959/60 har enligt styrelsens mening varit osedvanligt hög. Med hänsyn härtill anser styrelsen för ändamålet böra beräknas oförändrat 5 000 kr.

3. Under denna punkt har sammanförts de ändamål, för vilka anslaget disponeras av länsstyrelserna. Någon särredovisning av utgifterna för de skilda ändamålen står sedan budgetåret 1958/59 icke till buds. Antalet ensittarförrättningar kan dock enligt styrelsen väntas sjunka, men härav följande minskning i medelsförbrukningen torde motverkas av den från den 1 juli 1960 vidtagna höjningen av lantmåteritaxan. Ersättningarna åt vissa förrättningsmän enligt lagen om enskilda vägar utgöres av tilläggs-

sättningar beträffande vissa förrättningar, som påbörjats men icke avslutats före den 1 juli 1950. Styrelsen har inhämtat att endast några få dylika förrättningar ännu icke är avslutade. Medelsförbrukningen för ändamålet under nästkommande budgetår kan därför enligt styrelsen förväntas bli obetydlig. Medelsåtgången för bestridande av kostnaderna för vissa avstycknings- och mantalsättningsförrättningar beror, förutom av beslutade indelningsändringar, av förrättningarnas omfattning och tidpunkten för deras slutförande. På grund av det anförda och med hänsyn till medelsförbrukningen under de tre senaste budgetåren anser styrelsen medelsbehovet böra beräknas till oförändrat 110 000 kr.

4. Belastningen låter sig enligt styrelsen icke i förväg beräknas. Med hänsyn till medelsförbrukningen under de tre senaste budgetåren föreslår styrelsen att för ändamålet beräknas oförändrat 10 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med lantmäteristyrelsens förslag förordar jag att för bidrag till vissa förrättningskostnader m. m. för nästkommande budgetår beräknas ett till 320 000 kronor förhöjt belopp och att belopp av oförändrad storlek anvisas för övriga ändamål. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kostnader i samband med lantmäteri- och vägförrättningar m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 445 000 kronor.

[131] 8. Rikets allmänna kartverk: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	5 839 300	5 700 480
1959/60	5 944 900	6 035 501
1960/61 (statsliggaren s. 953)	6 161 800	
1961/62 (förslag; beräknat belopp)	5 906 000	

Y r k a n d e. *Rikets allmänna kartverk* (skr. 29/8 1960) hemställer, att anslaget på anförda skäl sänkes med 209 600 kr.

Departementschefen

Jag har för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen framlägga särskild proposition angående plan för den officiella kartläggningen samt anslag för budgetåret 1961/62 till rikets allmänna kartverk, m. m.

Enligt mina beräkningar bör rikets allmänna kartverks avlöningsanslag, omkostnadsanslag och anslag till kartarbeten m. m. för nästa budgetår preliminärt uppföras med 5 906 000, 724 000 respektive 2 146 000 kronor. Vidare torde under den nya rubriken Rikets allmänna kartverk: Fotogrammetrisk

uppdragsverksamhet böra för budgetåret 1961/62 preliminärt uppföras ett anslag av 2 506 000 kronor. Samtidigt bör för sagda budgetår rikets allmänna kartverks utrustningsanslag och anslag till utbildningskurser för viss personal preliminärt beräknas till 270 000 respektive 4 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Rikets allmänna kartverk: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 beräkna ett förslagsanslag av 5 906 000 kronor.

[132] 9. Rikets allmänna kartverk: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	655 500	738 107
1959/60	698 800	706 538
1960/61 (statsliggaren s. 954)	713 200	
1961/62 (förslag; beräknat belopp) . . .	724 000	

Y r k a n d e. *Rikets allmänna kartverk* (skr. 29/8 1960) hemställer, att anslaget på anförda skäl höjes med 12 000 kr.

Departementschefen

Under hänvisning till vad jag anfört under punkten J 8 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Rikets allmänna kartverk: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 beräkna ett förslagsanslag av 724 000 kronor.

[133] 10. Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59.....	1 780 000	1 790 098	106
1959/60.....	1 780 000	1 778 567	1 539
1960/61 (statsliggaren s. 954) ..	1 830 000		
1961/62 (förslag; beräknat belopp)	2 146 000		

Y r k a n d e. *Rikets allmänna kartverk* (skr. 29/8 1960) hemställer, att anslaget på anförda skäl höjes med 16 000 kr.

Departementschefen

Aberopande vad jag uttalat under punkten J 8 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m.* för budgetåret 1961/62 beräkna ett reservationsanslag av 2 146 000 kronor.

[134] 11. Rikets allmänna kartverk: Fotogrammetrisk uppdragsverksamhet

	Anslag
1961/62 (förslag; beräknat belopp)	2 506 000

Y r k a n d e. *Rikets allmänna kartverk* (skr. 29/8 1960) hemställer, att anslaget på anförda skäl upptages med 2 505 800 kr.

Departementschefen

Jag hemställer, under hänvisning till vad under punkten J 8 angivits, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Rikets allmänna kartverk: Fotogrammetrisk uppdragsverksamhet* för budgetåret 1961/62 beräkna ett förslagsanslag av 2 506 000 kronor.

[135] 12. Rikets allmänna kartverk: Utrustning m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59.....	300 000	296 786	3 937
1959/60.....	300 000	247 066	56 870
1960/61 (statsliggaren s. 955)	300 000		
1961/62 (förslag; beräknat belopp)	270 000		

Y r k a n d e. *Rikets allmänna kartverk* (skr. 29/8 1960) hemställer, att anslaget på anförda skäl sänkes med 30 000 kr.

Departementschefen

Hänvisande till vad jag anført under punkten J 8 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Rikets allmänna kartverk: Utrustning m. m.* för budgetåret 1961/62 beräkna ett reservationsanslag av 270 000 kronor.

[136] 13. Rikets allmänna kartverk: Utbildningskurser för viss personal

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59.....	7 000	6 036	3 341
1959/60.....	4 000	5 178	2 162
1960/61 (statsliggaren s. 955)	4 000		
1961/62 (förslag; beräknat belopp)	4 000		

Y r k a n d e. *Rikets allmänna kartverk* (skr. 29/8 1960) hemställer, att anslaget på anförda skäl upptages med oförändrat belopp.

Departementschefen

Jag hemställer, under återopande av det under punkten J 8 sagda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Rikets allmänna kartverk: Utbildningskurser för viss personal för budgetåret 1961/62* beräkna ett reservationsanslag av 4 000 kronor.

K. Fiskeriväsendet m. m.

[137] 1. Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Fiskeristyrelsen:
Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 091 200	996 601
1959/60	1 132 700	1 023 251
1960/61 (statsliggaren s. 955)	1 278 900	
1961/62 (förslag)	1 470 000	

Y r k a n d e. *Fiskeristyrelsen* (skr. 23/8 1960) hemställer, att anslaget ökas med 251 945 kr. till 1 530 845 kr. i enlighet med följande beräkning.

	Ökning
<i>Fiskeristyrelsen</i>	
1. <i>Personalförstärkningar</i>	
a) 1 kansliskrivare Ae 10	+ 13 740
b) 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång	+ 10 596
2. <i>Löneregleringar m. m.</i>	
a) ordinariesättning av 1 förste byråsekreterare Ae 23	—
b) 1 förste byråsekreterare Ae 21 i st. f. Ae 19	+ 2 568
c) 1 kassör Ae 13 i st. f. Ae 12	+ 840
d) 1 materialförvaltare Ao 9 i st. f. expeditionsvakt Ao 7	+ 1 260
3. <i>Omräkning</i>	
a) lönereglering för viss personal	+ 7 752
b) rörligt tillägg	+ 43 306
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 609
<i>Sötvattenslaboratoriet</i>	
4. <i>Lönereglering</i>	
a) 1 kontorist Ae 9 i st. f. kanslibitråde Ae 7	+ 1 344
b) 1 institutionsvaktmästare Ao 9 i st. f. expeditionsvakt Ao 7 ..	+ 1 260
5. <i>Omräkning</i>	
a) lönereglering för viss personal	+ 6 072
b) löneklassförändringar	+ 1 740
c) rörligt tillägg	+ 15 587
d) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 160

*Havsfiskelaboratoriet*6. *Lönereglering m. m.*

a) extra-ordinariesättning av 1 extra tjänsteman (assistent) Ag 15	—
b) 1 laboratoriebiträde i reglerad befordringsgång Af 3—Ae 7 i st. f. institutionsbiträde Ae 5	+ 1 080

7. *Omräkning*

a) arvodesreglering för hushållerskan å Bornö	+ 800
b) lönereglering för viss personal	+ 9 312
c) rörligt tillägg	+ 46 445
d) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 222

*Undersöknings- och bevakningsfartygen**S k a g e r a k*8. *Personalförstärkning*

1 tredje styrman Ae 13	+ 16 116
------------------------------	----------

9. *Lönereglering*

sjötillägg till fartygets befälhavare	+ 1 000
---	---------

10. *Omräkning*

a) kollektivavtalsposten	+ 14 000
b) rörligt tillägg	+ 15 280
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 280

*E y s t r a s a l t*11. *Lönereglering*

1 befälhavare Ae 15 i st. f. Ae 10	+ 4 200
--	---------

12. *Omräkning*

a) kollektivavtalsposten	+ 6 000
b) rörligt tillägg	+ 1 276
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 100

*T h e t i s*13. *Omräkning*

kollektivavtalsposten beräknad för helt budgetår i st. f. 3/4 bud- getår	+ 29 000
	<hr/>
	+ 251 945

M o t i v. 1 a). Styrelsen begär, med upprepande av 1957—1959 års äskanden, att med bibehållande av befintlig kanslibiträdestjänst en ny kansliskrivartjänst i lönegrad Ae 10 inrättas, samt anför härom.

Såsom framgår av IX ht 1954 s. 286 och 1955 s. 251 har styrelsen tidigare begärt, att den för registratorsgöromålen hos styrelsen avsedda kanslibiträ-

destjänsten i lönegrad Ae 7 omändras till en kansliskrivartjänst i lönegrad Ae 10. I 1956 års anslagsskrivelse anförde styrelsen, att behovet härav kvarstod med oförminskad styrka men härtill kom, såsom styrelsen anmälde i sin anslagsskrivelse år 1955 (IX ht 1956 s. 324—325), att enligt vad föreliggande erfarenheter visat, styrelsen icke kunde undvara en befattning som kanslibitråde för självständigt registrerings- och bokföringsarbete beträffande de fiskeavgiftsmedel, vilkas förvaltning styrelsen omhänderhar. Framställningen upprepades åren 1957, 1958 och 1959 (IX ht 1958 s. 565—566, 1959 s. 429 och 1960 s. 304—305).

1 b). Styrelsen har ett oavvisligt behov av ytterligare personal för skriv- och kontorsgöromål. Eftersom av styrelsens tre kontorsbiträden — vilket antal fastställdes av riksdagen vid styrelsens tillkomst (prop. 1948: 49) — ett måste avdelas såsom biträde åt kassören och ett ständigt tagas i anspråk för skötseln av styrelsens telefonväxel, disponerar styrelsen endast ett biträde för utskrift av koncept, expeditioner och protokoll, vilket är otillräckligt för ett trebyråverk som fiskeristyrelsen.

2 a). Sedan styrelsens extra ordinarie förste byråsekreterare uppflyttats till lönegrad Ae 23 fr. o. m. den 1 september 1958 återstår av styrelsens i IX ht 1958 (s. 566) och 1959 (s. 430) återgivna yrkanden beträffande denna tjänst ordinariesättning i lönegrad Ao 23. Nödvändigheten av att denna tjänst ordinariesättes har utförligt motiverats i IX ht 1958 (s. 566), till vilken motivering styrelsen hänvisar.

2 b). Med de serviceuppgifter i förhållande till styrelsens biologiska byråer, som måst tilldelas den i punkten 2 a) avsedde förste byråsekreteraren, har följt nödvändigheten att tilldela styrelsens byråsekreterare i lönegrad Ae 19 ett mycket betydande antal kvalificerade, självständiga arbetsuppgifter av ombudsmanna- och kamrerarnatur.

Befattningshavaren handhar sålunda bl. a. på eget ansvar uppföljningen av fiskeavgifter enligt vattenlagen, indrivningen av dylika avgifter samt den kamerala förgranskningen inom styrelsens hela verksamhetsområde, alltså även beträffande vatteninspektionen. Såvitt gäller sistnämnda myndighet fungerar befattningshavaren såsom sekreterare och sakkunnig i anställnings- och avlöningsfrågor, för vilkas handläggning inspektionen enligt den år 1958 beslutade organisationen icke har tillgång till juridiskt-administrativ arbetskraft på inspektionens stat.

På dessa skäl och med hänsyn till att 1960 års överenskommelse om de s. k. B-listefrågorna bl. a. innebär, att ett flertal byråsekreterare i lönegrad A 19 bl. a. inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde, t. ex. veterinärstyrelsen, uppflyttats till lönegrad A 21, vidhåller fiskeristyrelsen sitt här framlagda yrkande.

2 c). Kassörstjänsten är som styrelsen under en följd av år anmält för Kungl. Maj:t uppenbart för lågt lönegradsplacerad.

Bokslutsskyldiga kassörer inom allmänna civilförvaltningen placeras icke lägre än i lönegrad A 13, vilken placering även är motiverad med hänsyn till att tjänstinnehavaren enligt gällande bestämmelser om kassarörelsen vid fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion är kassachef för såväl fiskeristyrelsen med underlydande institutioner och fartyg som statens vat-

teninspektion, vilken sistnämnda organisationsenhets kassaärenden är av betydande och alltjämt växande omfattning med hänsyn till intensifieringen av vattenvårdsarbetet ute i länen.

2 d). Styrelsen handhar centralt tryckning, förrådshållning och distribution av papper, blanketter och formulär för styrelsen själv, två vetenskapliga laboratorier, två (tre) undersökningsfartyg, sju fiskeriintendenter samt tre fiskodlingsanstalter och en fiskeriförsöksstation. Styrelsens expensförråd och därmed förenade arbetsuppgifter är därför av betydligt större omfattning än som torde vara regel inom centrala verk av motsvarande storleksordning.

Den för uppgifterna ansvarige befattningshavaren — expeditionsvakt i Ao 7 — bör därför, anser styrelsen, uppföras som materialförvaltare i lönegrad Ao 9.

3 a)—c), 5 a)—d), 7 a)—d), 10 a)—c), 12 a)—c), 13. Förändringarna under dessa punkter är av automatisk karaktär.

4 a). Såsom framhållits i tidigare anslagsskrivelser är en uppflyttning av denna befattning till kontorist motiverad med hänsyn till arbetsuppgifterna samt till svårigheten att hålla den besatt vid nuvarande lön jämförd med löneläget för kvalificerad kontorspersonal inom stockholmsområdet, särskilt som befattningen sedan en längre tid måste uppehållas på vikariatslöneförordnande med täta skiften.

4 b). Som ävenledes framhållits i tidigare anslagsskrivelser utgöres de med tjänsten förenade arbetsuppgifterna endast till mindre del av expeditionsvaktsysslor, varför tjänstens benämning bör utbytas mot institutionsvaktmästare eller uppsyningsman.

Det åligger befattningshavaren, som är skyldig bebo tjänstebostad, att övervaka institutionen och institutionsområdet med akvarier, dammar, pumpmaskineri, båtar etc. även under sön- och helgdagar samt efter mörkrets inbrott och att tillse att den mångfald sysslor vederbörligen utföres, vilka erfordras för institutionens drift såsom väghållning, städning, eldning, postgång, frakter, underhåll och reparationer å maskiner och inredning samt materialanskaffning för sådana arbeten. Härtill kommer särskilt ansvar för anförtrödda medel i samband med in- och utbetalningar samt ansvar för frakter av levande fisk.

6 a). Styrelsen anmäler, att den fattat beslut den 10 juni 1960 om fortsatt anställning av en vid havsfiskelaboratoriets hydrografiska avdelning i Göteborg placerad extra tjänsteman (assistent) i lönegrad Ag 15. Grundlönekostnaderna för nämnda befattningshavare bestrides fr. o. m. den 1 augusti 1960 tills vidare intill utgången av budgetåret 1960/61 dels med medel från fiskeristyrelsens, havsfiskelaboratoriets och statens vatteninspektions icke-ordinarieanslag, dels från under fjärde huvudtiteln till fiskeristyrelsens disposition ställda medel för visst hydrografiskt undersökningsarbete för marinens behov. Styrelsen hemställer efter samråd med överinspektören vid statens vatteninspektion, att den avsedda befattningshavarens tjänst extraordinariesättes i lönegrad Ae 15.

6 b). Sedan vid 1960 års riksdag medel ställts till förfogande för den första etappen av det upprustningsprogram för havsfiskelaboratoriet, varom styrel-

sen i tidigare anslagsskrivelser framlagt förslag, avser styrelsen att först framdeles, till ett kommande budgetår återkomma till realiserandet av fortsättningen av detta program, som således fortfarande äger full aktualitet. Vad i det följande anföres innefattar således icke äskanden av fortsättningsanslag för nämnda upprustnings genomförande.

Vid havsfiskelaboratoriets hydrografiska avdelning, som är stationerad i Göteborg, finns f. n. två institutionsbiträdestjänster i lönegrad högst Ae 5. Beträffande åtminstone den ena av dessa tjänster är det ett ofrånkomligt villkor, att innehavaren besitter sådan utbildning att han självständigt kan utföra relativt krävande kemiska och fysikaliska laboratoriearbeten. Vederbörandes kompetens bör med andra ord minst motsvara vad som i punkt 3 av Kungl. Maj:ts bestämmelser den 30 juni 1959 »angående reglerad befordringsgång för viss teknisk biträdespersonal» kräves för innehav av tjänst såsom laboratoriebiträde. Tack vare att det ena av de anställda biträdena reellt och formellt besuttit de nödiga kvalifikationerna — utan att åtnjuta den däremot svarande löneförmånen — har arbetet på avdelningen kunnat fortgå normalt. På senare tid har emellertid sjukvårdsinrättningarna och de naturvetenskapliga institutionerna i Göteborg ökat i antal och efterfrågan på teknisk personal har därför stigit. Detta i förening med den skärpning av kompetensbestämmelserna, som trädde i kraft den 1 juli 1959, gör att det i framtiden blir allt svårare eller rent av omöjligt för avdelningen att hävda sig i konkurrensen om den kvalificerade tekniska arbetskraften.

Det mycket trängande önskemålet är alltså inrättandet av en laboratoriebiträdestjänst i reglerad befordringsgång i lönegrad Af 3—Ae 7 i stället för institutionsbiträdestjänst i lönegrad Ae 5.

8. På undersökningsfartyget Skagerak är f. n. endast två styrmän anställda. Enligt det trevaktssystem, som numera lagenligt skall tillämpas när fartyget är till sjöss, måste befälhavaren följaktligen ålägga sig obligatorisk vakttjänstgöring, som innebär en kraftig belastning på hans övriga arbetsbörda, och som till yttermera visso är till stort förfång för undersökningsverksamheten. För dennas effektiva bedrivande är det nämligen oundgängligen nödvändigt att befälhavaren kan disponera sin tid när helst på dygnet hans medverkan påkräves. Det kan inte tillräckligt betonas i huru hög grad en expeditions vetenskapliga utbyte är beroende av att fartygsbesättningen och i främsta rummet befälhavaren med entusiasm och intresse går in för den med de vetenskapliga expeditionsdeltagarna gemensamma arbetsuppgiften. Med åtta timmars vakttjänstgöring på bryggan som påbröd till övriga plikter är det dock orimligt, att av befälhavaren begära ett särskilt intensivt intresse för undersökningsarbetena. Att ett mycket stort sådant intresse likväl lagts i dagen, må här framhållas till den nuvarande innehavarens förtjänst.

Synnerligen starka skäl föreligger alltså för att Skageraks besättning utökas med en man, som innehar behörighet att vara vakthavande på bryggan. Därtill bör som ytterligare kompetensvillkor sättas praktisk erfarenhet såsom yrkesfiskare. Lönen bör sättas så högt att den kan locka kvalificerad sökande, förslagsvis motsvarande lägst lönegrad A 13.

Styrelsen erinrar i detta sammanhang om att Kungl. Maj:t den 30 juni 1960 medgivit, att tjänsten som trälmästare i lönegrad Ae 10 å undersöknings- och bevakningsfartyget Skagerak må tills vidare hållas vakant samt

att därigenom lediga lönedel må tagas i anspråk för anställande tills vidare under budgetåret 1960/61 av en fiskmästare i lönegrad Ag 13 för tjänstgöring å nämnda fartyg och vid havsfiskelaboratoriet, i samband varmed Kungl. Maj:t föreskrivit, att skillnaden i lönekostnaderna mellan lönegraderna Ag 13 och Ae 10 skall utgå ur havsfiskelaboratoriets icke-ordinariepost. Styrelsen anser, att detta arrangemang, som har karaktären av ett försök, bör förlängas att gälla under nästa budgetår med skyldighet för styrelsen att i 1961 års anslagsskrivelse redovisa erfarenheterna av arrangemanget och göra därav föranledd framställning om en mera permanent tjänsteförändring.

9. Styrelsen upprepar sin i IX ht 1957 (s. 364—365) återgivna motive-ring för återinförande av sjö tillägg till befälhavaren på Skagerak.

11. Lönegradsplaceringen för befälhavaren på undersökningsfartyget Eyst-rasalt anser styrelsen vara alldeles för låg för att det skall kunna påräknas, att befattningshavaren kvarstannar i tjänst under någon längre tid.

Den omständigheten att sedan senhösten 1949 inte mindre än sex olika befälhavare avlöst varandra ombord talar sitt tydliga språk, och det faller av sig självt, att så täta byten måste vara till avsevärd nackdel för fartygets verksamhet. Beträffande Eyst-rasalt gäller samma sak som för Skagerak, nämligen att fartygets effektivitet i högsta grad är avhängig av besättning-ens och främst befälhavarens kompetens, erfarenhet och intresse. Mycket höga krav måste kunna ställas på befattningshavaren och lönesättningen måste självfallet fogas därefter.

Styrelsen anser, att lönegrad A 15 utan tvekan är att förorda. Styrelsen erinrar vidare, att eftersom Eyst-rasalts framtida användning enligt Kungl. Maj:ts uppdrag kommer att bli föremål för styrelsens utredning under det närmaste året, även frågan om befälhavarens avlöningsförhållande torde böra omprövas.

I detta sammanhang torde jämväl få anmälas att *Föreningen för främ-jandet av fritidsfiske (fiskefrämjandet)* i skrift den 19 maj 1960 anhållit, att åtgärder vidtages för ändring av Kungl. Maj:ts instruktion för fiskeri-styrelsen med statens vatteninspektion. Till stöd härför anför föreningen bl. a. följande.

Fritidsfisket har under de senaste decennierna utvecklats oerhört och är ännu i stark frammarsch. Fritidsfisket utgör numera en folkrörelse, som — med hänsyn till de rekreationsmöjligheter det ger de vuxna, jämsides med den lockelse till ett härdande friluftsliv som det utgör för den svenska ung- domen — borde vara värt allt stöd från statsmakternas sida. Fiskefrämjan- det finner med hänsyn till strukturförändringarna av det svenska fisket det mindre tillfredsställande, att fiskeristyrelsen icke instruktionsmässigt är skyldig att tillvarataga även fritidsfiskets intressen. Föreningen vill dock härmed ingalunda påstå att fiskeristyrelsen trots frånvaron av direktiv i instruktionen icke hittills skulle ha ägnat fritidsfisket och dess problem uppmärksamhet.

Fiskefrämjandet föreslår följande ändringar i Kungl. Maj:ts instruktion för fiskeristyrelsen av den 16 maj 1958

a) i § 3 bör föreskrivas åliggande för styrelsen att befrämja utvecklingen av fritidsfisket som folkrörelse,

b) i § 4 andra stycket bör ordet fisket utbytas mot »såväl det yrkesmässiga fisket, som fritidsfisket»,

c) i § 5 bör ordet fiskerinäringen utbytas mot »fiskerinäringen och fritidsfisket».

Fiskefrämjandet föreslår även en sådan ändring av § 6 i instruktionen, att fiskeristyrelsen förstärkes med två ledamöter som representanter för fritidsfisket.

Yttranden. Över framställningen under punkt 8 om utökning av undersökningsfartyget Skageraks besättning med en tredje styrman i lönegrad Ae 13 har yttranden avgivits av sjöfartsstyrelsen och statens lönenämnd. I fråga om behovet av en tredje styrman på Skagerak anför *sjöfartsstyrelsen* följande.

Vid bedömandet av behovet av ifrågavarande styrman torde först böra göras en jämförelse med de föreskrifter, som, under i övrigt motsvarande förutsättningar, enligt sjöbefälskungörelsen den 3 juni 1960 (nr 487) och sjöarbetstidslagen den 30 juni 1959 (nr 404) gäller beträffande befälsbemanningen i ett handelsfartyg. Vid denna jämförelse får konstateras att Skagerak enligt för henne den 25 januari 1958 utfärdat internationellt måtbrev har en bruttodräktighet av 469,03 registerton. Av fiskeristyrelsen har under hand inhämtats, att Skagerak i allmänhet är sysselsatt såväl i Östersjön som i Kattegatt, Skagerak och i Nordsjön. Detta innebär, att fartyget får anses vara sysselsatt i nordsjöfart enligt sjöbefälskungörelsens och i närtrafik enligt sjöarbetstidslagens terminologi.

Enligt 10 § sjöbefälskungörelsen skall å annat maskindrivet handelsfartyg än passagerarfartyg i nordsjöfart, om fartyget har en bruttodräktighet överstigande 450 men understigande 500 registerton finnas anställd såsom befälhavare en styrman och såsom fartygsbefäl i övrigt två skeppare av 1:a klass. Enligt 4 § 2 mom. sjöarbetstidslagen må den ordinarie arbetstiden till sjöss för bl. a. vaktindelad fartygsbefäl å fartyg i närtrafik, som har en bruttodräktighet understigande 500 registerton, utgöra högst 24 timmar för två dygn i följd och 112 timmar under loppet av två veckor i följd. Av angivna bestämmelser följer, att i ett handelsfartyg skulle under i övrigt motsvarande förutsättningar tillämpas s. k. tvåvaktsystem. Fartygsbefälet skulle utgöras av en vaktfri befälhavare samt två styrmän.

Fiskeristyrelsen har som skäl för anställandet av en tredje styrman åberopat, att befälhavaren eljest, jämte övriga arbetsuppgifter, själv måste gå vakt. Såsom av den förutnämnda redogörelsen framgår, är detta icke i och för sig nödvändigt; utan kan liksom på ett handelsfartyg med befälhavaren vaktfri tillämpas tvåvaktsystem och de båda styrmännen sålunda gå vakt om vakt. Frågan om behovet av en tredje styrman bör sålunda enligt sjöfartsstyrelsens mening bedömas icke med hänsyn till befälhavarens utan till styrmännens arbetsbörda. Därvid är att märka, att styrmännen, av fiskeristyrelsens framställning att döma, icke torde hava andra arbetsuppgifter än de, som normalt tillkommer en styrman å ett handelsfartyg.

Vid bedömande av behovet av styrmän i Skagerak bör vidare beaktas, att sjöman enligt 12 § sjöarbetstidslagen skall, om den ordinarie arbetstiden överstiger 90 timmar under loppet av två veckor i följd, för överskjutande ordinarie arbetstid åtnjuta vederlag i form av fritid i hamn eller ock på annat sätt enligt vad därom må fastställas genom kollektivavtal. Huruvida

sådana svårigheter föreligger att bereda styrmännen vederlag, att detta motiverar anställande av ytterligare en styrman, undandraget sig sjöfartsstyrelsens bedömande.

Sjöfartsstyrelsen framhåller, att de angivna befälsbemanningsreglerna och föreskrifterna om den ordinarie arbetstiden för styrmännen emellertid endast är minimiregler. Intet hindrar att fartyg har större befälsbemanning. Så torde även kunna vara fallet å handelsfartyg, även om det torde få anses sällsynt beträffande fartyg av ifrågasatt storleksordning. Att märka är emellertid, att om fartyget varit endast 31 ton större, skulle för ett handelsfartyg i motsvarande fall ha krävts tre styrmän. Med hänsyn härtill synes fiskeristyrelsens förslag enligt sjöfartsstyrelsens mening inte obefogat. Sjöfartsstyrelsen vill därför tillstyrka detta förslag. Den av fiskeristyrelsen föreslagna lönegradsplaceringen synes sjöfartsstyrelsen likaledes vara väl avvägd.

Statens lönenämnd anför, att nämnden, därest behov föreligger av ytterligare en styrman på fartyget Skagerak, ifrågasätter, huruvida denne inte bör placeras i lönegrad A 11.

I yttrande över *fiskefrämjandets ansökning* framhåller *fiskeristyrelsen*, att dennas sammansättning och instruktion bygger — frånsatt organisationen för vattenvården, som nyordnades genom beslut vid 1958 års riksdag — på de överväganden och kompromisser som skedde vid 1948 års riksdag (prop. 1948: 49; JoU 15; rskr. 264). Härom anför styrelsen vidare bl. a. följande.

Styrelsen erinrar om, dels att den år 1948 nyskapade fiskeristyrelsen främst till följd av de invändningar som under remiss- och riksdagsbehandlingen framfördes från vetenskapligt håll, organiserades som två, ganska lösligt hopfogade organisationsenheter — styrelse och fiskeriförsök — dels att styrelsen inrättades som ett styrelseverk med en överdirektör och fem lekmanaledamöter, representerande det yrkesmässiga fisket vid de tre kustavsnitten i väster, söder och öster och i insjöarna ävensom fiskhandeln, samt, vid behandlingen av frågor rörande fiskeriförsöken, med ytterligare ett vetenskapligt kollegium, företrädande zoologi, marin biologi, limnologi och hydrografi, dels att verkschefen (överdirektören) skulle vara den sammanhållande kraften mellan lekmanastyrelsen och det vetenskapliga kollegiet, dels att fritidsfiskets intressen ansågs behörigen tillgodosedda bl. a. därigenom, att insjöfisket bereddes representation på styrelseplanet. Sistnämnda övervägande torde ha haft sin grund däri att insjöfiskets riksorganisation, Svenska insjöfiskarens centralförbund, i sig innefattade (och alltjämt innefattar) representation för såväl yrkesfisket som fritidsfisket, ehuru med restriktiva rösträttsbestämmelser för det sistnämnda fisket.

Om utvecklingen sedan år 1948 anför styrelsen bl. a. följande.

Den nuvarande fiskeristyrelsen bygger i konstitutionellt och organisatoriskt hänseende på överväganden, som ligger mer än tio år tillbaka i tiden. Styrelsen anser, att man nog måste ge fiskefrämjandet rätt såtillvida, att sedan 1948 betydelsefulla förändringar skett i det svenska fiskets struktur. Dessa förändringar yttrar sig i en tillbakagång av det yrkesmässiga fiskets numerär samtidigt med en ökning av fångstmängderna inom detta fiske och i en betydande ökning av fritidsfiskets utövare. Orsakerna till dessa för-

ändringar är med ganska stor säkerhet försämrade lönsamhet inom vissa delar av yrkesfisket med därav följande avgång till andra näringar, i förening med hårt driven rationalisering inom de delar av yrkesfisket, som allttjämt är bärkraftiga, samt såvitt gäller fritidsfisket arbetstidsförkortning, längre semestertider och standardhöjning i allmänhet. Åtgärder inom lagstiftningen, särskilt de genom 1950 års fiskerättslagstiftning tillkomna frifiskena utmed havskusterna och i de stora insjöarna, har i betydande mån bidragit till att påskynda den skisserade utvecklingen hän mot ökat fritidsfiske och minskat yrkesfiske.

Styrelsen konstaterar, att statsmakterna hittills icke ansett sig behöva taga särskild hänsyn till i det föregående redovisade förändringar inom fiskets allmänna struktur i vad gäller styrelsens sammansättning och instruktion. De jämkningar inom fiskeriedministrationsen, som skett sedan styrelsens tillkomst år 1948, avser alldeles speciella problem, såsom sjöregleringsundersökningar (1950 och 1957 samt utredningsbemyndigande den 23 oktober 1959) och fiskeriundersökningsfartygs användning och förvaltning (1957 och 1959). Tydligt har den ursprungliga uppbyggnaden av styrelsen ansetts i sig så flexibel, att det erforderliga hänsynstagandet till fritidsfisket ansetts kunna ske utan sådana ändringar, varom Kungl. Maj:t och styrelsen äger besluta. Styrelsen anser även, att man också såvitt gäller fiskefrämjandets förslag om ökning av ledamotsantalet inom styrelsen med två kan ställa frågan, om någon reell vinst för fritidsfiskeintresset skulle vinnas genom en dylik åtgärd. Däremot menar styrelsen, att vissa skäl nog kan anföras till stöd för att styrelsens instruktion kompletteras.

Styrelsen avstyrker i anslutning till dessa överväganden fiskefrämjandets förslag om ökning av styrelsens ledamotsantal, samtidigt som styrelsen icke vill motsätta sig en jämkning av styrelsens instruktion. Denna instruktionsändring synes styrelsen böra utformas på det sättet, att styrelsens verksamhetsområde skall avse att, under beaktande av ett rationellt utnyttjande av fiskbestånden, beakta såväl yrkesfiskets som fritidsfiskets intressen.

Departementschefen

Fiskeristyrelsens framställning om förstärkning av styrelsen med ett biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång anser jag mig böra tillstyrka. Härför bör beräknas ett belopp av 10 600 kronor. Styrelsens förslag om personalförstärkningar i övrigt samt om tjänsteförändringar kan jag däremot inte biträda. I anledning av yrkandet om lönerreglering för befälhavaren å Eystrasalt vill jag erinra om att frågan om antalet fiskeriundersökningsfartyg m. m., i enlighet med vad som anfördes i förra årets statsverksproposition, är föremål för utredning inom fiskeristyrelsen. I anslutning härtill torde även spörsmålet om anställningsformerna för personalen å dessa fartyg böra närmare övervägas. Förslaget att även nästa budgetår hålla en tjänst som trälmästare å fiskeriundersökningsfartyget Skagerak i lönegrad Ae 10 vakant samt att i stället anställa en fiskmästare i lönegrad Ag 13 med tjänstgöring både å Skagerak och vid havsfiskelaboratoriet föranleder ingen erinran från min sida. Skillnaden i lönekostnader mellan lönegrad Ag 13 och Ae 10 synes böra få bestridas på samma sätt som under innevarande budgetår. Erfarenheterna av ifråga-

varande anordning, vilken har karaktären av ett försök, bör redovisas av fiskeristyrelsen i dess anslagskrivelse hösten 1961.

Från och med nästa budgetår synes den hittillsvarande uppdelningen i avlöningsstaten av olika anslagsposter på respektive styrelsen, de båda laboratorierna och fiskeriundersökningsfartygen böra slopas. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, fiskeristyrelsen att framdeles fördela de i avlöningsstaten fastställda anslagsposterna på styrelsens olika verksamhetsgrenar.

I enlighet med principbeslut av 1960 års riksdag (prop. 126; SU 107; rskr. 282) rörande myndigheternas interna rationaliseringsverksamhet torde anslaget böra uppräknas med 1 200 kronor att användas till särskild arvodesersättning till en organisationsföredragande vid styrelsen. På grund av utgiftsökningar av automatisk natur torde anslaget vidare böra höjas med sammanlagt 179 300 kronor, varav 23 100 kronor hänför sig till löne-regleringar för viss personal enligt 1960 års löneöverenskommelse, 800 kronor till redan genomförd arvodesreglering för hushållerskan på Bornö, 1 700 kronor till beräknade löneklassförändringar, 49 000 kronor till ökning av avlöningarna till kollektivavtalspersonal, 104 000 kronor till rörligt tillägg och 700 kronor till kompensation för höjda folkpensionsavgifter. Ökningen av avlöningarna till kollektivavtalspersonal beror till 29 000 kronor på att det nya fiskeriundersökningsfartyget under nästa budgetår beräknas vara i bruk under hela året.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat, behöver anslaget för nästa budgetår höjas med 191 100 kronor till 1 470 000 kronor.

Det av fiskefrämjandet framförda förslaget om att öka antalet ledamöter i styrelsen anser jag mig inte kunna biträda. I anslutning till vad fiskeristyrelsen anfört i sitt yttrande i ämnet har emellertid styrelsen enligt min mening att beakta såväl yrkesfiskets som fritidsfiskets intressen samt att främja ett rationellt utnyttjande av fiskbestånden.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: fiskeristyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	316 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	11 900
3. Avlöningar till kollektivavtalspersonal, <i>förslagsvis</i>	284 900
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	584 400

5. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 700
6. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	500
7. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	252 300
8. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	18 000
	Summa kronor 1 470 000

b) till *Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Fiskeristyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 470 000 kronor.

[138] 2. *Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Fiskeristyrelsen: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	412 600	418 984
1959/60	419 300	402 486
1960/61 (statsliggaren s. 957)	590 500	
1961/62 (förslag)	533 000	

Enligt gällande omkostnadsstat fördelas anslaget med 57 300 kr. å fiskeristyrelsen, 30 100 kr. å sötvattenslaboratoriet, 92 900 kr. å havsfiskelaboratoriet samt 410 200 kr. å undersöknings- och bevakningsfartygen.

Y r k a n d e. *Fiskeristyrelsen* (skr. 23/8 1960) hemställer, att anslaget minskas med 44 200 kr. till 546 300 kr. Styrelsen hemställer dessutom, att anordningar vidtages, så att av de medel, som anvisas å omkostnadsstaten till reseersättningar vid fiskeristyrelsen, sötvattenslaboratoriet och havsfiskelaboratoriet, må resp. högst 4 000, 1 500 och 5 000 kr. efter styrelsens bestämmande disponeras för bestridande av kostnader för internordiska tjänsteresor.

	Utgifter		Anslag 1960/61	Ökning eller minskning
	1958/59	1959/60		
<i>Fiskeristyrelsen</i>				
1. Övriga expenser	24 000	23 370	24 800	+ 8 000
2. Biblioteksverksamhet	—	—	—	+ 1 500
<i>Sötvattenslaboratoriet</i>				
3. Reseersättningar	4 347	4 979	6 000	+ 1 500
4. Övriga expenser	6 496	6 423	6 500	+ 1 000
5. Publikationstryck	3 800	3 800	4 000	+ 2 000

	Utgifter		Anslag 1960/61	Ökning eller minskning
	1958/59	1959/60		
6. Bibliotek	1 837	1 882	1 300	+ 200
7. Drift och underhåll av båtar ...	487	990	500	+ 200
8. Fiskeriförsök	2 520	1 952	1 100	+ 900
<i>Havsfiskelaboratoriet</i>				
9. Instrument- och laboratoriekostnader	25 080	24 283	33 000	— 4 500
<i>Undersöknings- och bevakningsfartygen</i>				
10. Omkostnadsposterna för nytt undersökningsfartyg beräknade för helt budgetår i st. f. 3/4 budgetår samt bortfall av engångsanslag för utrustning	25 096	30 207	125 500	— 55 000
				— 44 200

M o t i v. 1. Styrelsen understryker kraftigt den i 1959 års anslagsskrivelse (IX ht 1960 s. 313) lämnade motiveringen för denna anslagshöjning samt anmäler i anslutning därtill, att det under nästa budgetår kan bli aktuellt med nya ämbetslokaler för styrelsens huvuddel i Göteborg, därvid vissa nyanskaffningar måste företagas i samband med flyttningen. De uppkommande flyttningskostnaderna torde framdeles få anmälas av styrelsen.

2. Ett särskilt belopp för biblioteksändamål med 1 500 kr. erfordras på de skäl styrelsen anförde i 1957 års anslagsskrivelse (IX ht 1958 s. 573—574).

3. Vidsträckta resedistrikt, tidigare traktamentshöjning utan motsvarande anslagshöjning, fördrade resekostnader samt ringa anslagsdel på varje resande tjänsteman motiverar den föreslagna anslagsökningen.

4. Av år 1957 begärd ökning av anslaget med 1 500 kr. har en tredjedel beviljats. Den nu föreslagna höjningen med 1 000 kr. utgör återstoden.

5. Av senast begärd höjning av förevarande anslag med 1 200 kr. till 5 000 kr. beviljades endast 200 kr. Det för budgetåret 1960/61 sålunda anvisade beloppet, 4 000 kr., är med hänsyn till de höga tryckningskostnaderna och omfattningen av det för publikation tillgängliga materialet klart otillräckligt. Tidigare begärd höjning är icke längre till fyllest. Årets framställning avseende denna mycket angelägna post avser en höjning från 4 000 till 6 000 kr., vilket senare belopp likväl framstår som lågt jämfört med andra forskningsinstitutioner.

6. Höjningen avser liksom i anslagsäskandena för de senaste åtta åren den återstående delen av den i 1951 års anslagsskrivelse föreslagna höjningen å 1 000 kr.

7. Alltsedan år 1932, då institutionen började sin verksamhet, fram till

budgetåret 1957/58 var denna anslagspost uppförd med 200 kr. Efter begäran i 1956 års anslagsskrivelse om en höjning till 700 kr. höjdes anslaget till 500 kr. Förevarande framställning avser återstående 200 kr. innebärande en uppjustering i anslutning till tidigare höjningar i drivmedelspriserna.

8. För utvidgade försök med nya redskapstyper och syntetiska redskapsmaterial har alltsedan år 1953 begärts en höjning från 1 000 till 2 000 kr. av medelsanvisningen till fiskeriförsök m. m., vilka framställningar emellertid medfört en höjning med 100 kr. Med hänsyn till försökens stora praktiska betydelse och ekonomiska vikt för betydande grupper av yrkesfiskare framföres härmed en förnyad anhållan om ytterligare förstärkning av detta anslag.

9. Minskningen är föranledd av bortfall av det i IX ht 1960 s. 315 omfördälda engångsbeloppet å 4 500 kr. till anskaffande av instrument för havsfiskelaboratoriets behov i samband med laboratoriets personella utrustning under innevarande budgetår.

10. Med förevarande omräkning avses dels bortfall av det i IX ht 1960 s. 315 upptagna engångsanslaget å 80 000 kr. för anskaffande av instrument- och redskapsutrustning till det nya fiskeriundersökningsfartyget, dels uppräknade av löpande omkostnadsposter för nytt fartyg från 3/4 budgetår (75 000 kr.) till helt budgetår (100 000 kr.).

Departementschefen

Liksom i fråga om avlöningsanslaget till fiskeristyrelsen synes beträffande omkostnadsanslaget den hittillsvarande uppdelningen av olika anslagsposter på respektive styrelsen, de båda laboratorierna och fiskeriundersökningsfartygen böra slopas från och med nästa budgetår. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, fiskeristyrelsen att framdeles fördela de i omkostnadsstaten upptagna anslagsposterna på styrelsens olika verksamhetsgrenar.

Anslagsposten till publikationsstryck samt delposterna till övriga expenser samt fiskeriundersökningsfartygen bör för nästa budgetår ökas med respektive 400, 1 500 och 25 100 kronor. Höjningarna är av automatisk karaktär, i fråga om delposten till fiskeriundersökningsfartygen beroende på att det nya fartyget under nästa budgetår beräknas vara i bruk hela året. Delposterna till instrument- och laboratoriekostnader samt fiskeriundersökningsfartygen bör å andra sidan minskas med för innevarande budgetår anvisade engångsbelopp av 4 500 kronor till havsfiskelaboratoriet respektive 80 000 kronor till utrustning av det nya fartyget.

Av anslagsposten till reseersättningar torde från och med budgetåret 1961/62 ett belopp av 6 000 kronor efter fiskeristyrelsens bestämmande få disponeras för bestridande av kostnader för internordiska tjänsteresor. Övriga av styrelsen framställda äskanden finner jag mig inte kunna biträda.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit, kan förevarande anslag för nästa budgetår minskas med 57 500 kronor till 533 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Fiskeristyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 533 000 kronor.

[139] 3. *Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Vatteninspektionen: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	403 100	338 565
1959/60	452 600	386 128
1960/61 (statsliggaren s. 959)	470 800	
1961/62 (förslag)	538 000	

Y r k a n d e. *Vatteninspektionen* (skr. 14/9 1960) hemställer, att anslaget ökas med 147 700 kr. i enlighet med följande beräkning.

	Ökning
1. <i>Personalförstärkningar</i>	
a) 1 laborator Ae 26	+ 31 500
b) Arvoden till praktikanter	+ 4 356
2. <i>Löneregleringar m. m.</i>	
a) 1 laborator och föreståndare B 1 i st. f. 1 byrådirektör Ae 26	+ 9 300
b) 1 vatteninspektör Ae 21 i st. f. Ag 21	—
c) 1 vatteninspektör Ae 21 i st. f. 1 byråinspektör Ae 21	—
d) 1 förste laboratorieassistent Ae 13 i st. f. 1 institutionsbiträde i reglerad befordringsgång (Ag 1—Ae 9)	+ 3 024
e) 1 laboratoriebiträde i reglerad befordringsgång (Ag 1—Ae 9) i st. f. 1 institutionsbiträde i kortare reglerad befordringsgång (Ag 1—Ae 5)	+ 2 448
f) 1 institutionsbiträde i reglerad befordringsgång (Ag 1—Ae 5) i st. f. 1 diskbiträde	+ 1 524
g) 1 institutionstekniker Ao 9 i st. f. 1 vaktmästare Ao 7	+ 1 272
3. <i>Omräkning</i>	
a) lönereglering för viss personal	+ 8 400
b) löneklassförändringar	+ 3 372
c) rörligt tillägg	+ 76 700
d) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 5 800
	+ 147 696

M o t i v. 1 a). *Vattenvårdskommittén* har tidigare (SOU 1955:6) föreslagit att *vatteninspektionen* skall förfoga över mikrobiologisk expertis. Enligt *vatteninspektionens* mening kan en utbyggnad av *inspektionens* resur-

ser i detta hänseende icke längre uppskjutas. Till stöd härför anför inspektionen följande.

I samband med handläggningen av olika föroreningsärenden framträder de hygieniskt-bakteriologiska problemen alltmera såsom en viktig och ofta avgörande bedömningsgrund. Samtidigt har de medicinska och hälsovårdande institutionerna efter hand kommit att mera inriktas på andra hygieniska problem än vattenhygienien och har därför mindre än tidigare utrymme för bakteriologisk undersökningsverksamhet på vattenvårdens område. Det bör vidare framhållas, att den mikrobiologiska aspekten på vattendragens beskaffenhet icke enbart är av sanitär art utan även i andra hänseenden t. ex. i fråga om vattnets förmåga till självrening eller i fråga om reningsanläggningars funktioner är av mycket stor betydelse. De mikrobiologiska problemen, som förefinnes på vattenvårdens område, är vidare ofta av den art, att det icke är möjligt att använda standardiserade metoder utan metoderna måste anpassas eller utformas till speciella frågeställningar. Ehuru vatteninspektionen för nästkommande budgetår inskränker sig till att begära en laboratoriefattning i mikrobiologi, förutsätter detta förslag dock, att ifrågakvarande befattningshavare under därpå följande budgetår förses med erforderlig arbetshjälp och utrustning. I samband därmed uppkommer även vissa lokalfrågor, som emellertid enligt vatteninspektionens mening torde få lösas i samband med statsmakternas ställningstagande till lokaliseringen av sötvattenslaboratoriets regleringsavdelning.

1 b). Vatteninspektionens undersökningsverksamhet har genom de ökade resurser, som efter hand ställts till inspektionens förfogande, fått allt större omfattning. Särskilt sommartid är denna verksamhet intensiv, samtidigt som det är nödvändigt att bereda laboratoriepersonalen semesterledighet. Genom anställande av studerande vid tekniska institut och gymnasier m. m. såsom praktikanter kan emellertid verksamheten upprätthållas i erforderlig omfattning utan att en utökning av den fasta laboratoriepersonalen behöver ske. För anställande av exempelvis tre praktikanter under omkring två månader erfordras ett belopp motsvarande halva årslönen för tjänst i lönegrad A 1.

2 a). Fr. o. m. ingången av innevarande budgetår är föreståndarna för fiskeristyrelsens havsfiskelaboratorium och sötvattenslaboratorium placerade i lönegrad B 1. Byrådirektören vid vatteninspektionen har tidigare varit placerad i samma lönegrad som nämnda befattningshavare vid fiskeristyrelsen. Byrådirektörens arbetsuppgifter är också enligt vatteninspektionens mening fullt jämförliga med de arbetsuppgifter, som åligger en föreståndare och laborator. Han har sålunda att utöva självständig ledning över undersökningsverksamheten vid vatteninspektionens laboratorier med två laboratorer i lönegrad A 26 såsom närmast underordnade tjänstemän. Han har vidare att verkställa den närmaste handläggningen av sådana mera komplicerade industriföroreningsfrågor, som fordrar tillgång till laboratoriernas resurser. Hit hör bl. a. praktiskt taget samtliga vattenvårdsärenden rörande cellulosa- och wallboardindustrier. Byrådirektören har vidare i egenskap av ställföreträdare för överinspektören ett särskilt ansvar, som i allmänhet icke tillkommer en laborator och föreståndare.

Med hänsyn till anförda förhållanden finner vatteninspektionen, att byrådirektören bör placeras i lönegrad B 1. För vinnande av större klarhet i frå-

ga om tjänstens innebörd föreslås vidare, att tjänstebenenämningen ändras från byrådirektör till laborator och föreståndare. Därrest en uppflyttning av tjänsten nu icke kan komma i fråga av den anledningen att överinspektörstjänsten vid vatteninspektionen är placerad i lönegrad B 1, föreslås i andra hand att i löneförmånerna för byrådirektörstjänsten provisoriskt skall ingå lönetillägg på sätt som tillämpas bl. a. för vissa befattningshavare vid vattendomstolar.

2 b). Vid inspektionen finns f. n. fyra extra ordinarie och en extra tjänst i lönegraderna A 23—21. Då samtliga tjänster även i fortsättningen är behövliga, bör även den sistnämnda tjänsten som vatteninspektör i Ag 21 extraordinarie sättas.

2 c). Av de vid vatteninspektionen befintliga fem tjänsterna i lönegraderna A 23—21 benämnes fyra vatteninspektör och en byråinspektör. Tjänsten tillkom 1954 (IX ht 1954 s. 289), innan benämningen vatteninspektör införts, men motiverades av exakt samma arbetsuppgifter, som de senare tillkomna vatteninspektörstjänsterna avser. Samtliga tjänstemän vid inspektionen i lönegraderna A 23—21 bör därför benämnas vatteninspektör.

2 d). Vid vatteninspektionens laboratorier finns f. n. följande tjänster i biträdesgrad, nämligen ett laboratoriebiträde med reglerad befordringsgång upp till lönegrad A 9, tre institutionsbiträden med reglerad befordringsgång upp till lönegrad A 5 och ett diskbiträde med arvode motsvarande lönegrad A 2. På grund av undersökningsverksamhetens ökade omfattning är en ökning av laboratoriernas biträdespersonal i och för sig motiverad. Erfarenheten har emellertid visat, att verksamheten kan bedrivas med en så begränsad personal som den nuvarande, under förutsättning att inspektionen kan behålla i arbetet väl kvalificerade och rutinerade befattningshavare. Eftersom bättre löneförmåner erbjudes motsvarande personal vid andra statliga liksom också vid kommunala och enskilda laboratorier, har det med nuvarande lönegradsplaceringar visat sig svårt att bibehålla personalen efter en viss praktiktid. Vid närmast jämförliga statliga institution, statens institut för folkhälsan, finns ett antal laboratorieassistenttjänster.

Inrättande av en tjänst som laboratorieassistent vid vatteninspektionens kemiska laboratorium är enligt inspektionens mening väl motiverad med hänsyn till arbetsuppgifterna. Vid detta laboratorium erfordras sålunda, att ett av biträdena kan självständigt leda arbetet och även självständigt utföra undersökningar i fält, utöva översyn och kontroll av undersökningsmetoder med ledning av facklitteratur, handleda utbildning av nyanställd personal etc. Vad gäller lönegradsplaceringen av sådan tjänst synes lönegrad A 11 eller A 13 kunna komma i fråga. Särskilt med hänsyn till att befattningshavaren i fråga skall kunna självständigt utföra och leda undersökningar i fält, som annars brukar anförtros assistentpersonal med akademisk utbildning, synes en placering i lönegrad A 13 vara motiverad.

2 e). Vid det limnologiska laboratoriet erfordras en väl kvalificerad biträdeskraft, som kan påräknas behållas i tjänsten under längre tid. Inspektionen föreslår därför, att en av de nuvarande institutionsbiträdestjänsterna i lönegrad A 1—5 höjes till laboratoriebiträdestjänst i lönegrad Ae 9.

2 f). Vid inspektionens laboratorier förekommer f. n. icke disk i sådan omfattning, att en person kan sysselsättas på heltid med sådana göromål. Diskbiträdet har därför till huvudsaklig del använts för samma laboratorie-göromål som institutionsbiträdena. Det är därför icke möjligt att med nuvarande tjänsteställning under mer än en kort lärotid behålla innehavarna av befattningen. Tjänsten bör sålunda ändras med hänsyn till arbetets verkliga art.

2 g). Vid årets reglering av vissa vaktmästarbefattningar har befattningen såsom institutionsvaktmästare nedflyttats från lönegrad A 8 till A 7. Detta synes icke vara motiverat med hänsyn till de med tjänsten förenade arbetsuppgifterna.

Vaktmästaren vid institutionen har nämligen till huvudsaklig uppgift att tillverka, reparera och justera vetenskapliga instrument och apparater och att självständigt göra inköp av material härför. Han skall vidare ha självständig tillsyn av inspektionens laboratoriebus. Däremot utför han normalt icke några egentliga vaktmästargöromål utan dessa ombesörjes av sötvattenslaboratoriets vaktmästare.

Det är enligt inspektionens mening i och för sig befogat, att tjänsten upptages som en instrumentmakartjänst i lönegrad A 11. Därest befattningens nuvarande innehavare icke i sin utbildning kan anses fylla fordringarna för en sådan placering, bör den dock i vart fall placeras såsom institutionstekniker i lönegrad Ao 9.

3 a)—d). Förändringarna under dessa punkter är av automatisk karaktär.

Yttrande. *Medicinalstyrelsen*, som yttrat sig över framställningen under punkt 1 a), finner för sin del den föreslagna laboratoriefattningen vara väl motiverad av föreliggande förhållanden beträffande bl. a. vattenföreningensfrågan och vill fördenskull tillstyrka, att vatteninspektionens framställning bifalles. *Medicinalstyrelsen* har inhämtat utlåtande över sagda framställning från *statens bakteriologiska laboratorium*, vilket anför bl. a. följande.

Det är en påtaglig brist inom vattenhygienien i vårt land, att inget bakteriologiskt laboratorium förfogar över kvalificerad befattningshavare, som specialiserat sig uteslutande på vattenbakteriologiska och vattenhygieniska frågor. Statens institut för folkhälsan och statens bakteriologiska laboratorium liksom andra bakteriologiska och hygieniska institutioner i landet utför i regel endast rutinmässiga undersökningar och har varken personella eller andra resurser för mera omfattande utredningsuppgifter. I själva verket utgör de vattenbakteriologiska undersökningarna för dessa laboratorier mer eller mindre en biuppgift i deras verksamhet. Behovet av utredningar inom vattenhygienens område har som bekant vuxit under senare år i samband med att nedsmutsningen av våra vattendrag och sjöar fortskridit. Detta behov accentueras ytterligare av att tveksamhet råder i många avseenden i fråga om de åtgärder, som måste till för att hejda denna utveckling.

Statens bakteriologiska laboratorium anser, att en förstärkning av landets nuvarande resurser då det gäller mikrobiologiska vattenundersökningar är synnerligen angelägen, främst ur hygieniska synpunkter. Det förefaller också laboratoriet riktigt, att denna förstärkning tar formen av den föreslagna laboratorietjänsten vid vatteninspektionen, som enligt sin in-

struktion har att utöva tillsyn över landets vattendrag, sjöar och andra vattenområden inom riket, till motverkande av vattenförorening. Bl. a. bör genom denna placering goda förutsättningar för ett fruktbart samarbete mellan vattenhygieniker och vattentekniker skapas.

Statens bakteriologiska laboratorium ansluter sig sålunda till de av vatteninspektionen framförda motiveringarna för en laboratorstjänst för dess mikrobiologiska arbetsuppgifter. Enligt laboratoriets mening behövs denna tjänst i främsta rummet för utredningsuppgifter och i andra hand för handläggning av föroreningsärenden inom inspektionen. Dessa uppgifter är högt kvalificerade och kräver därför den kompetens, som gäller för laboratorer. De är också så omfattande, att de inte torde kunna bemästras genom anlåtande av konsulter.

Bakteriologiska laboratoriet understryker slutligen den av vatteninspektionen framförda synpunkten att för dess uppgifter standardiserade metoder ofta inte står till buds. Gångse metoder måste modifieras och nya utarbetas. Inte minst ur denna synpunkt är den begärda laboratorsbefattningen enligt bakteriologiska laboratoriets mening väl motiverad.

I anslutning till de i statens bakteriologiska laboratoriums yttrande framförda synpunkterna anför medicinalstyrelsen följande.

Medicinalstyrelsen vill understryka betydelsen av mikrobiologiska utredningar för en rationell bedömning av de ständigt aktuella vattenföroreningsfrågorna. Att härför äga tillgång till en särskild befattningshavare i laborators tjänsteställning synes bli till vidsträcktare gagn än enbart för statens vatteninspektion, enär vårt land f. n. icke inom ramen för sina bakteriologiska laboratorier har tillgång till någon kvalificerad befattningshavare med den speciella inriktning, som den avsedda laboratorsbefattningen skulle få.

Departementschefen

Mot vatteninspektionens förslag att under sommarmånaderna anställa praktikanter samt att utbyta en tjänst som diskbiträde mot en tjänst som institutionsbiträde i reglerad befordringsgång har jag intet att erinra. Anslaget bör i anledning härav höjas med (4 600 + 1 600 =) 6 200 kronor. Jag har ej heller något att erinra mot förslaget att ändra tjänstebenenämningen för en byråinspektör i lönegrad Ae 21 till vatteninspektör i lönegrad Ae 21. Några personalförstärkningar eller tjänsteförändringar utöver vad jag nu föreslagit anser jag mig inte kunna tillstyrka.

Till följd av lönereglering för viss personal i anledning av 1960 års löneöverenskommelse samt beräknade löneklassförändringar torde anslaget böra ökas med 8 400 respektive 4 400 kronor. Vidare bör posterna till rörligt tilllägg och kompensation för höjda folkpensionsavgifter för nästa budgetår höjas med 47 900 respektive 300 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat, behöver anslaget för nästa budgetår höjas med 67 200 kronor till 538 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Å personalförteckningen bör i enlighet med vad som anförts i det föregående en tjänst som byråinspektör i lönegrad Ae 21 utbytas mot en tjänst som vatteninspektör i lönegrad Ae 21.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: vatteninspektionen, som angivits i det föregående

b) fastställa följande avlöningsstat för fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: vatteninspektionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	52 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	7 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	341 600
4. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	11 500
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	116 800
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 900

Summa kronor 538 000

c) till *Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Vatteninspektionen: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 538 000 kronor.

[140] 4. Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Vatteninspektionen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	119 300	146 016
1959/60	142 900	138 884
1960/61 (statsliggaren s. 960)	129 900	
1961/62 (förslag)	125 000	

Y r k a n d e. *Vatteninspektionen* (skr. 14/9 1960) hemställer, att anslaget ökas med 3 000 kr. enligt följande.

	Utgifter		Anslag 1960/61	Ökning
	1958/59	1959/60		
1. Expenser	23 404	36 280	33 000	—
2. Laboratoriekostnader	29 685	35 872	23 500	+ 3 000

M o t i v. 1. Med hänsyn till belastningen torde delposten för värme och lyse kunna sänkas med 5 000 kr. Sedan inspektionen numera blivit förlagd till två skilda byggnader vid Drottningholm finns däremot behov av en snabbtelefonanläggning. För detta ändamål erfordras ett engångsbelopp av 5 000 kr. Posten bör sålunda uppföras med oförändrat belopp.

2. I posten ingår för innevarande budgetår ett engångsbelopp med 5 000 kr. för anskaffande av ett fluviarium. För nästkommande budgetår äskas under denna post ett engångsbelopp av 5 000 kr. för anskaffande av en flamfotometer för bestämning av i första hand natrium och kalium. Sådana bestämningar har hittills icke kunnat ske vid inspektionen. Vid bifall till äskandet om inrättande av en laboratorstjänst i mikrobiologi bör slutligen delposten till laboratoriekostnader till en början höjas med 3 000 kr.

Departementschefen

Delposten till bränsle, lyse och vatten synes med hänsyn till den faktiska belastningen böra minskas med 4 900 kronor. Vidare bör delposten till laboratoriekostnader minskas med ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp å 5 000 kronor. För anskaffning av en flamfotometer bör emellertid för nästa budgetår under sistnämnda delpost upptagas ett engångsbelopp av 5 000 kronor. Inspektionens övriga yrkanden kan jag inte biträda. Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit, kan anslaget minskas med 4 900 kronor till 125 000 kronor.

I detta sammanhang torde för riksdagens kännedom böra anmälas att Kungl. Maj:t genom beslut den 13 maj 1960 medgivit statens vatteninspektion att, i huvudsaklig överensstämmelse med förslag som utarbetats av föreståndaren för statens maskinprovningar, för en kostnad av högst 30 000 kronor inköpa ett nytt dragfordon till inspektionens laboratorieavn. I beslutet har föreskrivits bland annat, att ifrågavarande kostnad skall bestridas ur den i inspektionens omkostnadsstat för budgetåret 1959/60 upptagna anslagsposten till övriga utgifter samt att sagda post till följd härav må överskridas med högst 30 000 kronor. Behovet av ett nytt dragfordon har uppkommit på grund av att inspektionens förutvarande fordon genom olycks-händelse den 16 augusti 1959 blev svårt skadat.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Vatteninspektionen: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 125 000 kronor.

[141] 5. *Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Undersökningar inom sötvattenslaboratoriet*

Fr. o. m. budgetåret 1950/51 har under förevarande rubrik uppförts ett reservationsanslag med ett formellt belopp av 100 kr. Kostnaderna för ifrågavarande undersökningar bestrides av ersättningar, som betalas av uppdragsgivarna och tages till uppbörd å anslaget. Kungl. Maj:t fastställer stat för verksamheten. Genom beslut av 1957 års riksdag (prop. 1957: 22; JoU 15; rskr. 216) har sötvattenslaboratoriet omorganiserats fr. o. m. budgetåret 1957/58 (statsliggaren s. 960).

Y r k a n d e. *Fiskeristyrelsen* (skr. 23/8 1960) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp av 100 kr. för nästa budgetår.

Departementschefen

Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stat för anslagets användning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Undersökningar inom sötvattenslaboratoriet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor.

[142] 6. Fiskeriintendenten m. m.: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	253 500	166 966
1959/60	252 200	177 154
1960/61 (statsliggaren s. 962)	211 100	
1961/62 (förslag)	255 000	

Y r k a n d e. *Fiskeristyrelsen* (skr. 23/8 1960) hemställer, att anslaget ökas med 48 930 kr. Anslagsökningen är av automatisk natur och beräknas fördela sig enligt följande.

	Ökning
<i>Omräkning</i>	
a) lönerglering för viss personal m. m.....	+ 18 236
b) rörligt tillägg	+ 40 320
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 374
	<hr/>
	+ 58 930
<i>Särskilda uppbördsmedel</i>	
Ersättningar för undersökningar	+ 10 000
	<hr/>
	Nettoökning 48 930

Fiskeristyrelsen (skr. 21/10 1960) hemställer vidare, såvitt nu är i fråga, att verksamheten vid statens fiskodlingsanstalt i Borenhult skall nedläggas.

M o t i v. 1. Styrelsen erinrar om att med stöd av Kungl. Maj:ts den 23 oktober 1959 givna bemyndigande en sakkunnig tillkallats för att verkställa översyn av de fiskesakkunniga organen i vattenmål och därmed sammanhängande frågor. Denna utredning, som f. n. pågår, berör — förutom sötvattenslaboratoriet — framförallt fiskeriintendentsorganisationen. För att icke föregripa utredningsmannens och sedermera statsmakternas ställningstaganden till dessa spörsmål anser sig fiskeristyrelsen icke böra i statförslaget för nästa budgetår ifrågasätta några sakliga ändringar beträffande fiskeriintendenternas avlönings- och omkostnadsanslag.

2. Styrelsen erinrar om att det ur den statliga fiskeriadmissionens synpunkt sedan länge framstått såsom önskvärt att avveckla fiskodlingsanstalten i Borenhult. Fiskeristyrelsen har berett lantbruksstyrelsen, länsstyrelserna och hushållningssällskapen i Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs samt Värmlands län, vederbörande fiskeriintendenter, fiskerinämnden för Vätern, Svenska insjöfiskarens centralförbund efter hörande av berörda lokala organisationer samt f. d. byråchefen Gunnar Alm såsom sakkunnig beträffande Vätterns fiskodlingsfrågor tillfälle att yttra sig över frågan om Borenhults-anstaltens nedläggande. Erinringar mot anstaltens avveckling har därvid endast anförts av Svenska insjöfiskarens centralförbund och Vätterns fiskareförbund. Sistnämnda organisationer vill inte i och för sig motsätta sig Borenhults-anstaltens nedläggning men anser, att den av anstalten utövade verksamheten bör upprätthållas i Vättern även i fortsättningen.

Styrelsen framhåller, att vid bifall till förslaget om att nedlägga Borenhults fiskodlingsanstalt aktualiseras frågan om vidtagande av andra åtgärder till främjande av fisket i Vättern. Styrelsen anför härom följande.

Kärnpunkten i denna fråga är huvudmannaskapet för och lokaliseringen av den laxöringsodling för Vätterns behov, varom enighet råder mellan den statliga fiskeriadmissionen, å ena sidan, och fiskareorganisationerna kring Vättern, å andra sidan. Närmast till hands ur saklig synpunkt ligger att denna verksamhet anförtros åt Skaraborgs läns hushållningssällskap, som äger en lämpligt belägen fiskodlingsanstalt ej långt från Vättern. Härvid förutskickar styrelsen, att hushållningssällskapet i fråga för utvidgning och drift av sagda fiskodlingsanstalt skall erhålla statsbidrag av fiskeavgiftsmedel enligt tillämpade grunder, varutinnan det torde få ankomma på styrelsen att föra förhandlingar med sällskapet och framlägga av förhandlingarna föranlett förslag.

Departementschefen

Det av fiskeristyrelsen framförda förslaget att från och med den 1 juli 1961 nedlägga den med fiske- och arrendeavgiftsmedel bedrivna verksamheten vid statens fiskodlingsanstalt i Borenhult anser jag mig böra biträda. Jag har för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att under förutsättning av riksdagens bifall till förslaget uppdraga åt fiskeristyrelsen att närmare utreda dels de åtgärder, som i fortsättningen erfordras för att främja fisket i Vättern, dels de åtgärder i övrigt, som påkallas av förevarande anstalts avveckling. Vid bifall till förslaget bör förevarande anslag minskas med 18 000 kronor, motsvarande lönekostnaderna för en fiskmästare i lönegrad Ae 13. Samtidigt bör emellertid den å anslaget under särskilda uppbördsmedel upptagna posten för bidrag av vissa fiske- och arrendeavgiftsmedel minskas med samma belopp.

I anledning av fiskeristyrelsens i anslagsskrivelsen närmare upptagna förslag bör anslaget till följd av 1960 års lönereglering höjas med 17 100 kronor. Vidare bör anslaget på grund av beräknade löneklassförändringar

uppräknas med 1 400 kronor. Posterna till rörligt tillägg och kompensation för höjda folkpensionsavgifter bör höjas med 35 300 kronor respektive 100 kronor. Förslagen medför en ökning av anslagsbehovet med 53 900 kronor.

Vad därefter angår de särskilda uppbördsmedlen bör som nyss nämnts uppbördsposten för bidrag av vissa fiske- och arrendeavgiftsmedel minskas med 18 000 kronor. Mot fiskeristyrelsens förslag till uppräknings av uppbördsposten för ersättningar för undersökningar med 10 000 kronor till 50 000 kronor har jag intet att erinra. Sammanlagt synes sålunda de särskilda uppbördsmedlen böra minskas med 8 000 kronor.

Vid bifall till mina förslag bör anslaget sålunda ökas med 43 900 kronor till 255 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för fiskeriintendenter m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

A vl ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	207 800
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	7 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	62 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	76 300
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	5 400
<u>Summa kronor</u>	<u>359 000</u>

S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l

Bidrag av vissa fiske- och arrendeavgifts- medel	54 000
Ersättningar för undersökningar	50 000 104 000
<u>Nettoutgift kronor</u>	<u>255 000</u>

- b) till *Fiskeriintendenter m. m.*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 255 000 kronor.

[143] 7. Fiskeriintendenter m. m.: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	26 100	41 070
1959/60	25 700	25 824
1960/61 (statsliggaren s. 962)	27 100	
1961/62 (förslag)	27 000	

Y r k a n d e. *Fiskeristyrelsen* (skr. 23/8 1960) hemställer, att anslaget upptages med oförändrat belopp. Styrelsen hemställer dessutom, att anordningar vidtages, så att av de medel, som i omkostnadsstaten anvisas för reseersättningar, må efter styrelsens bestämmande högst 2 000 kr. disponeras för bestridande av kostnader för internordiska tjänsteresor.

M o t i v. Styrelsen hänvisar beträffande sitt förslag till oförändrad medelsanvisning under förevarande anslag för nästa budgetår till vad styrelsen anfört under närmast föregående anslag.

Departementschefen

Vid bifall till den under föregående anslag föreslagna nedläggningen av fiskodlingsanstalten vid Borenhult borde anslagsposten till reseersättningar liksom den under särskilda uppbördsmedel upptagna posten bidrag av vissa fiske- och arrendeavgiftsmedel minskas med vardera 200 kronor. För att erhålla en avrundning av anslaget till jämnt tusental kronor torde emellertid ändringarna kunna inskränkas till en minskning av posten till reseersättningar med 100 kronor. Mot fiskeristyrelsens förslag att i övrigt upptaga anslaget för nästa budgetår med oförändrat belopp har jag intet att erinra. Av anslagsposten till reseersättningar torde ett belopp av högst 2 000 kronor efter fiskeristyrelsens bestämmande få disponeras för bestridande av kostnader för internordiska tjänsteresor. Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit, bör förevarande anslag för budgetåret 1961/62 uppföras med 27 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fiskeriintendenten m. m.*: *Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 27 000 kronor.

[144] 8. Utbildning av fiskeritjänstemän

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	30 000	32 077
1959/60	46 000	43 215
1960/61 (statsliggaren s. 963)	30 500	
1961/62 (förslag)	51 000	

Efter förslag av Kungl. Maj:t (prop. 1951: 84) beslöt 1951 års riksdag, att en kurs om ca 17 månader skulle anordnas vartannat år för utbildning av fiskeritjänstemän. De för budgetåren 1951/52—1959/60 anvisade anslagen har i enlighet härmed avsetts för bestridande av kostnaderna för 1951—1953, 1953—1955, 1955—1957, 1957—1959 och första delen av 1959—1961 års kurser, varjämte det för budgetåret 1960/61 anvisade anslaget avses för bestridande av kostnaderna för andra delen av 1959—1961 års kurs.

Y r k a n d e. *Fiskeristyrelsen* (skr. 23/8 1960) hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 50 700 kr., vilket innebär en höjning med 4 700 kr. i förhållande till det för budgetåret 1959/60 anvisade anslaget. Det begärda anslaget är avsett för första läsåret av den kurs, som börjar på hösten 1961.

	Anslag 1959/60	Utgifter 1959/60	Ökning
1. Arvode för rektors- och sekreterargöromål ...	2 500	2 525	—
2. Timlärararvodet	16 000	17 962	+ 2 000
3. Hyra och städning av undervisningslokaler ..	3 200	2 180	—
4. Undervisningsmateriel och expenser	2 100	2 085	+ 1 900
5. Statlig studiehjälp	19 000	16 121	—
6. Bidrag till kostnader för praktikresor, studie- besök och exkursioner	3 200	2 342	+ 800
	<u>46 000</u>	<u>43 215</u>	<u>+ 4 700</u>

M o t i v. Vid bedömningen av medelsbehovet under förevarande anslag bör enligt fiskeristyrelsens mening klarläggas, dels huruvida med hänsyn till såväl efterfrågan på fiskeritjänstemannautbildad arbetskraft som nuvarande utbildningskapacitet — tio elever vartannat år — ett verkligt behov föreligger att anordna en fiskeritjänstemannakurs även 1961—1963, dels huruvida erfarenheterna från den hittillsvarande, sedan år 1951 bedrivna kursverksamheten kan anses ådagalägga krav på några omdispositioner inom ramen för den fastställda kurslängden av ca 17 månader beträffande utbildningsgång och lärostoff. Härom anför styrelsen följande.

Vad den första frågan angår må framhållas, att såvitt styrelsen känner till har samtliga från de hittills genomförda fiskeritjänstemannakurserna, även 1957—1959 års, utexaminerade eleverna erhållit anställningar såsom fiskmästare eller liknande i statens, hushållningsällskapens eller det enskilda näringslivets (skogsbolags m. fl.) tjänst. F. n. saknas anledning till någon annan prognos beträffande de elever, som utexamineras våren 1961, försåvitt icke verksamheten inom sötvattenslaboratoriets utredningsavdelning skulle komma att omgestaltas på bl. a. fiskmästarplanet som ett resultat av den översyn av de fiskesakkunniga organen i vattenmål, som beslutats av Kungl. Maj:t den 23 oktober 1959. Andra huvudmän såsom domänverket och de stora, enskilda skogsbolagen förefaller närmast benägna att utvidga sina fiskeritjänstemannastaber med hänsyn bl. a. till dessa huvudmäns berättigade intresse att förbättra och ekonomiskt utnyttja av dem disponerade fiskevatten.

Fiskeristyrelsen hyser fördenskull den åsikten, att det ur såväl fiskerintressets som arbetsmarknadens synpunkter är befogat och lämpligt att här förevarande kursverksamhet upprätthålles i oförändrad omfattning åtminstone under de närmaste åren.

Beträffande härefter den andra frågan — om fiskeritjänstemannakursernas innehållsmässiga utformning i ljuset av hittills vunna erfarenheter — erinrar styrelsen om att som framgår av IX ht 1960 (p. 142 s. 324) har ett av styrelsen framfört önskemål om upptagande av engelska språket på kursplanen icke vunnit statsmakternas bifall. Då denna språkundervisning närmast syftar till att möjliggöra för eleverna att hjälpligt kunna orientera sig i den på engelska avfattade biologiska facklitteraturen, hemställer styrelsen om förnyad prövning av detta förslag till kursplaneändring.

Vidare har styrelsen i samband med den under nästföljande anslag när-

mare behandlade, av Kungl. Maj:t den 1 april 1960 anbefallda inventeringen av nuvarande organisation och resurser i fråga om yrkesutbildningen för bl. a. lägre fiskeritjänstemän och i anslutning till de vid 1956 och 1958 års riksdagar beslutade reformerna inom vattenvårdens legislativa och organisatoriska områden, bibragts den bestämda uppfattningen, att större utrymme än tidigare måste beredas åt vattenvårdens teori och praktik inom limnologiens, vattenkemiens och lagstiftningens fält. För blivande fiskeritjänstemän bör detta önskemål realiseras fr. o. m. den fiskeritjänstemannakurs, som börjar hösten 1961, under det att äldre fiskerikonsulenter bör beredas tillfälle genomgå den fortbildningskurs i vattenvård, varom förslag framlägges i nästföljande punkt.

2, 4 och 6. Under dessa punkter begärda ökningsar hänför sig väsentligen till den utökade undervisning i teoretisk och praktisk vattenvård, som förordats i det föregående, samt till kostnader för skrivning och stencilering av kompendielitteratur inom sådana ämnesområden, där lämplig tryckt litteratur inte finns att tillgå.

Y t t r a n d e n. *Arbetsmarknadsstyrelsen* tillstyrker, att den förevarande kursverksamheten tills vidare upprätthålles i minst oförändrad omfattning. Styrelsen anför om behovet av fiskeritjänstemän följande.

Genom statsmakternas beslut våren 1960 har arbetsmarknadsstyrelsen fått resurser att utföra yrkes- och utbildningsstatistiska prognoser, d. v. s. söka bedöma behovet på längre sikt av personal med olika slag av utbildning. Styrelsen har dock ingen möjlighet att redan under innevarande budgetår påbörja en sådan utredning vad gäller fiskeritjänstemannakåren men kommer givetvis, så snart möjligheter ges, att ta upp frågan om det framtida behovet av tjänstemän inom fiskerinäringen. Det bör därvid bli möjligt att avge ett mer bestämt utlåtande beträffande den ändamålsenliga dimensioneringen av utbildningen.

Styrelsen är medveten om riskerna att på grundval av det nuvarande arbetsmarknadsläget söka bedöma den framtida utvecklingen för viss grupp av yrkesutövare men vill trots detta vitsorda de uppgifter, som framkommer i fiskeristyrerelsens anslagsaskanden. Balans råder f. n. mellan tillgång och efterfrågan på fiskeritjänstemän. Samtliga elever, som genomgått fiskeritjänstemannaskolan, har erhållit anställning inom en relativt kort tid. Enligt styrelsens uppfattning finns f. n. ingen anledning att förutse en ändring av detta förhållande. Enligt vad styrelsen under hand inhämtat, synes snarare en ökad efterfrågan på fiskeriutbildad personal vara att vänta — om än i begränsad omfattning. Detta förefaller också naturligt, om man ser till utvecklingen inom andra yrkesområden, där efterfrågan på välutbildad arbetskraft så gott som undantagslöst stiger, då arbetsuppgifterna alltmer kompliceras.

Styrelsen har i avvaktan på en närmare undersökning av det framtida rekryteringsbehovet funnit, att antalet fiskeritjänstemän med här avsedd utbildning torde uppgå till ca 100. Om man utgår från en normal åldersfördelning och en genomsnittlig verksamhetstid om 35 år kan det årliga ersättningsbehovet beräknas till 5 å 6 personer. En utexamination om 10 elever vartannat år torde därför vara i underkant med hänsyn till ett eventuellt utvidgningsbehov.

Riksräkenskapsverket anser, att kostnaderna för den föreslagna utökningen av kursprogrammet inte bör bestridas med hjälp av inkomsterna av

de avgifter, som enligt 8 kap. 34 § vattenlagen utdömes vid tillstånd till avledande av industriellt avloppsvatten. Något formellt hinder synes enligt riksräkenskapsverket inte föreligga mot att disponera sagda avgifter för detta ändamål men, då kostnaderna för kursverksamheten överhuvud för anses ha avsetts skola bestridas av riksstatsmedel, synes det riksräkenskapsverket inte motiverat att täcka en del av kostnaderna för nämnda kursverksamhet på annat sätt. Skulle avgiftsmedel ändock anses böra anlitas, bör dessa tillföras anslaget såsom särskilda uppbördsmedel, varigenom kostnaderna i sin helhet kommer att redovisas under anslaget.

Skolöverstyrelsen delar fiskeristyrelsens uppfattning, att kurserna för fiskeritjänstemän bör kompletteras med undervisning i engelska språket, på lämpligt sätt anpassad till den målsättning, som angivits i fiskeristyrelsens förslag till anslagsäskanden.

Överstyrelsen för yrkesutbildning tillstyrker, att utbildningsplanerna för fiskeritjänstemän ändras därhän, att undervisning i engelska språket medtages. Överstyrelsen hänvisar till att den sedan många år sökt genom rationalisering och effektivisering av den egentliga yrkesutbildningen ge s. k. allmänbildande ämnen ett vidgat utrymme. Överstyrelsen har ansett det angeläget att ge undervisningen i engelska språket en stärkt ställning, särskilt i fråga om kursplanerna för verkstadsskolorna, för att eleverna skall erhålla möjligheter att tillgodogöra sig erfarenheter från främmande länder. Enligt överstyrelsens bedömning synes starka skäl föreligga att ge fiskeritjänstemännen förbättrade och vidgade språkkunskaper, så att de får möjligheter att tillgodogöra sig den på engelska publicerade facklitteraturen. Angelägenheten av att yrkesutövare inom olika verksamhetsområden bör få en såvitt möjligt likvärdig allmänutbildning talar enligt överstyrelsen också för att engelska språket bör ingå i förevarande undervisning.

Hushållningssällskapens förbund anser liksom fiskeristyrelsen, att man, på grund av att det allmänna intresset för fisket påtagligt vidgats under senare år, torde kunna räkna med att förekommande olika intressenter också framdeles kommer att ha behov av och anställa fiskeritjänstemannautbildad arbetskraft i minst samma utsträckning som skett under 1950-talet. Utbildningen av fiskeritjänstemän bör därför tills vidare fortsätta enligt oförändrade riktlinjer.

Förbundet framhåller vidare, att det anser det motiverat, att förslaget om upptagande av språkundervisning på kursplanen realiserar. Undervisning bör enligt förbundet lämnas antingen i engelska eller tyska och avse det av språken, i vilket eleverna har de bästa förkunskaperna.

Förbundet tillstyrker förslaget om undervisning i vattenvårdsfrågor. I fiskeritjänstemännens verksamhet har sagda frågor efter hand fått allt större omfattning. Detta gäller inte minst de inom hushållningssällskapen anställda fiskeritjänstemännen. Det framstår enligt förbundet därför som nödvändigt, att undervisningen i vattenvårdsfrågor väsentligt utvidgas och fördjupas.

Svenska fiskeritjänstemannaförbundet tillstyrker, att hösten 1961 an-

ordnas en kurs för utbildning av fiskeritjänstemän med som hittills tio elever. Förbundet anför om behovet av fiskeritjänstemän följande.

Enligt vad förbundet har sig bekant föreligger f. n. behov av fiskeriutbildad personal bl. a. för besättande av befattningar som fiskmästare vid fiskodlingsanstalter, som assistenter åt fiskerikonsulenter, som ledare och vårdare av bolags och städers fiskeområden och som ombudsmän för olika slags fiskeriorganisationer.

Genom den förkortade arbetstiden har allt flera människor givits möjlighet till fritidssysselsättning. En särskilt uppskattad gren därav är fiske. Om de prognoser håller, som f. n. kan göras upp beträffande fritidsfiskets framtid, kommer ävenledes inom detta område att erfordras ett antal fiskeriutbildade personer. Någon fara för att de som inom de närmaste åren utexamineras från den statliga fiskeritjänstemannaskolan inte skall kunna beredas sysselsättning torde näppeligen föreligga.

Fiskeritjänstemannaförbundet tillstyrker, att en kurs i vattenvård jämte undervisning i engelska fr. o. m. hösten 1961 intages i undervisningsplanen för utbildning av fiskeritjänstemän. Härom samt om kurstidens längd anför förbundet bl. a. följande.

Enligt vad förbundet erfarit är den nuvarande kurstiden — 17 månader — alltför knappt tilltagen för att utbildningen skall kunna bedrivas i normalt tempo. Någon utslutning av nuvarande kursämnen eller förkortning av lärostoffet för att därigenom bereda plats för nya nödvändiga läroämnen synes förbundet näppeligen böra ske. Å andra sidan är det högst önskvärt, att eleverna bibringas kunskaper, som gör det möjligt för dem att efter utbildningens slut fackmässigt omhändervärd och handlägga dem påvillande arbetsuppgifter som t. ex. fiskerikonsulent hos hushållningssällskap. En utbyggnad av undervisningen med en kurs i vattenvård är därför synnerligen önskvärd liksom att engelska och helst även tyska språket inlägges i kursplanen. Förbundet vill dock ifrågasätta om inte för denna nödvändiga utbyggnad av undervisningen nuvarande utbildningstid något bör förlängas.

Departementschefen

I enlighet med fiskeristyrelsens av remissmyndigheterna tillstyrkta förslag bör även under åren 1961—1963 anordnas en kurs om cirka 17 månader för utbildning av fiskeritjänstemän med liksom hittills tio elever. Vidare bör i planen för denna kurs, utöver de hittills föreskrivna ämnena, även upptagas undervisning i engelska språket samt vattenvård i huvudsaklig överensstämmelse med de av fiskeristyrelsen framlagda förslagen. Kostnaderna för utökningen bör såsom riksräkenskapsverket framhållit bestridas på samma sätt som kostnaderna för undervisningen i övrigt. I staten för budgetåret 1961/62 bör därför i jämförelse med staten för budgetåret 1959/60 anslagsposterna till timplärlarvoden, undervisningsmateriel och expenser samt bidrag till kostnader för praktikresor, studiebesök och exkursioner ökas med respektive 2 000, 2 000 och 1 000 kronor. Vid bifall till vad jag sålunda anför bör förevarande anslag för budgetåret 1961/62 uppföras med 51 000 kronor, vilket i jämförelse med det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en ökning med 20 500 kronor.

Jag torde i detta sammanhang få erinra om att Kungl. Maj:t den 30 december 1960 på min föredragning uppdragit åt fiskeristyrelsen att företaga en översyn av utbildningen av fiskeritjänstemän samt att efter samråd med vattenvårdsnämnden och arbetsmarknadsstyrelsen till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag i ämnet, vartill översynen kan föranleda.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildning av fiskeritjänstemän* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 51 000 kronor.

[145] 9. Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget-årets utgång
1958/59	197 000	184 587	83 478
1959/60	197 000	191 187	89 291
1960/61 (statsliggaren s. 963) ...	219 000		
1961/62 (förslag)	235 000		

Y r k a n d e n. *Fiskeristyrelsen* (skr. 23/8 1960) hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 16 000 kr. enligt följande beräkning.

	Anslag 1960/61	Ökning
1. Statsbidrag till Södra Sveriges fiskeriförening	39 500	+ 5 500
2. Bidrag enligt reglementet 1950:269 för statsunderstödd utbildningsverksamhet på fiskerinäringens område	80 000	—
3. Bidrag till hushållningssällskap eller annan ortskorporation för insamlande av primäruppgifter till fiskeristatistik beträffande saltsjöfisket	20 000	—
4. Bidrag till landsting eller hushållningssällskap för fiskets befrämjande i de särskilda orterna	40 000	—
5. Till Kungl. Maj:ts disposition	39 500	+ 10 500
		+ 16 000

Södra Sveriges fiskeriförening (skr. 9/8 1960) anhåller, att bidraget till föreningen för nästa budgetår höjes med 11 500 kr. till 51 000 kr.

M o t i v. 1. Södra Sveriges fiskeriförening anför, att den sökt nedbringa kostnaderna för sin verksamhet till ett minimum. Højningar, som varit svåra att komma ifrån, berör emellertid utgiftsposter såsom fastighetsskatt, försäkringsavgifter och underhållskostnader. Genom höjda avlöningstaxor får föreningen utbetala högre timlöner till de speciallärare, som undervisar vid fiskeritjänstemannaskolans kursverksamhet i Aneboda. Den allmänna kraftiga prisstegringen medför större utgifter för försöksverksamheten för resor, förbrukningsartiklar m. m. Oaktat föreningen i möjligaste mån iakttagit den största sparsamhet och anstränger sig att öka inkom-

terna, har yttre faktorer inverkat, så att föreningen forfarande har en svag ekonomisk ställning.

2. I IX ht 1960 (p. 143 s. 327) upptogs förevarande anslagspost med 60 000 kr. eller samma belopp som för budgetåret 1959/60. Riksdagen höjde emellertid med bifall till den vid JoU 1960: 1 fogade reservationen nr 7 anslagsanvisningen till 80 000 kr., vilket belopp upptages även för nästa budgetår.

Kungl. Maj:t har den 1 april 1960 uppdragit åt fiskeristyrelsen att företaga en inventering av nuvarande organisation och resurser i fråga om yrkesutbildningen för fiskare och lägre fiskeritjänstemän samt till Kungl. Maj:t inkomma med en redogörelse för sagda inventering. I sin anslagskrivelse har fiskeristyrelsen redovisat resultatet av inventeringen i en särskild promemoria angående nuvarande organisation och resurser i fråga om yrkesutbildningen för fiskare och lägre fiskeritjänstemän. I promemorian lämnas i huvudsak följande redogörelse.

1. *Utbildning av lägre fiskeritjänstemän.* För lägre fiskeritjänstemän (fiskerikonsulenter hos hushållningssällskapen, fiskmästare under olika slag av huvudmän) är alltsedan budgetåret 1951/52 anordnade statliga fiskeritjänstemannakurser enligt kungörelse i ämnet den 7 september 1951 (nr 610; ändr. 1954: 169, 1957: 633, 1959: 433). Utbildningskostnaderna finansieras av förslagsanslaget till utbildning av fiskeritjänstemän (1959/60: IX K. 8, statsliggaren s. 945).

Härutöver förekommer med femårsintervall fortbildningskurser för länsfiskeritjänstemän och likställda i fiskeristyrelsens regi, omfattande några dagars föreläsningar och överläggningar i ämnen, som anses aktuella för den lokala fiskeriadministrationen. Den senaste fortbildningskursen hölls år 1958. Kostnaderna för dessa fortbildningskurser, omkring 10 000 kr., finansieras av reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen, vilket de aktuella budgetåren uppräknats med ett belopp, som svarar mot kurskostnaderna.

2. *Yrkesutbildning för fiskare.* a) Kurser av olika slag och studieresor anordnas enligt Kungl. Maj:ts reglemente den 2 juni 1950 (nr 269; ändr. 1951: 204, 1952: 357, 1955: 579, 1959: 6) för statsunderstödd utbildningsverksamhet på fiskerinäringens område, vilka finansieras av en särskild anslagspost under reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen. Anslagsposten i fråga har vid 1960 års riksdag uppräknats från tidigare 60 000 kr. till 80 000 kr. Kostnadsutfallet av kursverksamheten under senare budgetår har varit följande.

Budgetår (läsår)	Statsanslag	Hos fiskeristyrelsen sökt belopp vid läsårets början	Av fiskeristyrelsen be- viljat belopp preliminärt	slutligt	Belopp att återbetala till fiskeristyrelsen sedan för- skottet å 60 % utbetalats	Ytterligare bidrag att utbetala till sökanden sedan för- skottet å 60 % utbetalats
1956/57	50 000	102 078	91 370	52 865	10 938	7 426
1957/58	50 000	130 732	48 650	34 038	4 364	9 212
1958/59	60 000	104 759	66 665	51 912	3 880	16 167
1959/60	60 000	104 377	60 000			
1960/61	80 000					

b) Studieresor för fiskare och länsfiskeritjänstemän anordnas i hushållningssällskaps regi med statsbidrag enligt 1 § b) kungörelsen den 17 juni 1948 (nr 502) angående statsbidrag till vissa åtgärder för fiskets främjande. Formellt gäller här även lantbruksstyrelsens reglemente den 10 januari 1921 (nr 68) för med statsmedel understödda studieresor för fiskare samt för statsunderstödd premiering av dammhushållningar, insjöfiskeri och fiskberedning, vilket reglemente icke upphävts genom senare tillkomna författningar. Statsbidrag till hushållningssällskap finansieras av reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen, posten å 38 000 kr. till fiskets befrämjande i de särskilda orterna, vilken post tidigare utgjorde ett självständigt reservationsanslag.

c) Frivillig bildningsverksamhet utövas genom Svenska fiskarens studieförbund, vartill för budgetåret 1959/60 utgår statsbidrag med 7 500 kr. av reservationsanslaget till bidrag till speciella folkbildningsåtgärder (1959/60: VIII K. 7, statsliggaren s. 801) enligt kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 508; ändr. 1952: 602, 1953: 392, 1954: 275, 1956: 251, 1958: 259, 1959: 310) angående statsbidrag till det fria och frivilliga folkbildningsarbetet. Förbundet har även enligt kungl. brev den 9 juli 1959 erhållit statsbidrag av vattenavgifter enligt 2 kap. 10 § vattenlagen med 10 000 kr. till utgivande av brevkurser och småskrifter.

d) Institutionsundervisning för fiskare förekommer såtillvida, att vissa folkhögskolor — bl. a. Billströmska folkhögskolan å Tjörn och åtminstone tidigare folkhögskolan i Gamleby — upptagit fiskeribetonade ämnen på sina kursplaner. På denna väg kommer landstingen in i bilden såsom bidragsgivande. Ett försök på 1940-talet att driva en speciell fiskareskola i Lysekil, bekostad av såväl landstings- som statsmedel, avvecklades slutligt år 1951, väsentligen på grund av yrkesfiskarnas ytterst ringa intresse för denna utbildningsform. De sista åren hade fiskareskolan tre å fyra elever, varav ingen från västkusten.

e) Arbetsmarknadsstyrelsen har nyligen anvisat medel för kurser för arbetslösa fiskare vid södra norrlandskusten. Enligt upplysning av kursverksamhetens initiativtagare har verksamheten gett ett mycket positivt resultat.

I anslutning till denna inventering har fiskeristyrelsen — som i denna del samrätt med statens vatteninspektion — såvitt nu är i fråga funnit det högeligen önskvärt, att fortbildningskurser i vattenvård för hushållningssällskapens fiskerikonsulenter anordnas. Styrelsen anför härom följande.

I nuläget saknar det stora flertalet konsulenter, vilkas antal för landet i dess helhet uppgår till 33, utbildning i vattenvårdens biologiska, kemiska och rättsliga grundvalar. Detta måste anses vara en betydande brist med hänsyn till att ifrågavarande tjänstemän enligt såväl förarbetena till 1956 års vattenvårdslagstiftning som 1 § andra stycket lagen den 30 november 1956 om tillsyn över vattendrag, sjöar och andra vattenområden förutsättes skola aktivt deltaga i det lokala vattenvårdsarbetet ute i länen. Dessa fortbildningskurser bör enligt styrelsens av vatteninspektionen delade uppfattning omfatta ungefär tio deltagare och en tid av högst två månader på sommarens. Kurserna bör till sin teoretiska del förläggas till Aneboda i Småland, varest såväl Södra Sveriges fiskeriförening som Lunds universitets limnologiska institution disponerar lokaler och lärarkrafter i limnologi. Någon tids praktisk undervisning bör förläggas till statens vatteninspektion i Drottningholm. En dylik fortbildningskurs kostnadsberäknar styrelsen preliminärt till i runt tal 20 000 kr., och med hänsyn till vad förut sagts om

antalet konsulenter blir det fråga om tre eller högst fyra kurser, och en totalkostnad av 60 000 å 80 000 kr. Uppkommande kostnader torde enligt styrelsen böra bestridas av de av styrelsen förvaltade fiskeavgifterna enligt 8 kap. 34 § vattenlagen och således icke belasta riksstaten. Styrelsen har för avsikt att framdeles återkomma med framställning om medel till den första fortbildningskursen ur nyssnämnda fiskeavgiftsmedel, varvid närmare ställning torde få tagas till kursens uppläggning och tidslängd.

Slutligen erinrar fiskeristyrelsen om, att frågan om beredande av ökat utrymme åt ämnet vattenvård inom kursplanen för blivande fiskerikon konsulenter behandlats även under anslaget till utbildning av fiskeritjänstemän.

3. Beträffande denna post erinrar styrelsen om att som framgår av IX ht 1960 (s. 325) Hushållningssällskapens förbund hemställt om en uppräknings av posten med 5 000 kr. Enär detta förslag icke kunnat biträdas, anser styrelsen sig sakna anledning att för nästa budgetår ifrågasätta någon anslagshöjning, utan styrelsen räknar med oförändrad medelsanvisning av 20 000 kr. Härtill kommer att det av Kungl. Maj:t den 29 januari 1960 lämnade uppdraget åt statistiska centralbyrån att till Kungl. Maj:t inkomma med redogörelse för erfarenheterna av den utav centralbyrån sedan några år prövade metoden att insamla fiskeristatistiska uppgifter vid vissa fiskauktioner på västkusten samt för centralbyråns planer beträffande den framtida utformningen av statistiken över saltsjöfisket ävensom med förslag till de åtgärder, som från Kungl. Maj:ts sida kan påkallas för att genomföra ifrågavarande planer, enligt vad fiskeristyrelsen under hand inhämtat, icke torde vara avslutat inom sådan tid, att ställning till en omläggning av saltsjöfiskestatistiken kan tagas vid nästa års riksdag.

4. Av IX ht 1960 (s. 326) inhämtas, att den för innevarande budgetår vidtagna höjningen av denna post med 2 000 kr. sammanhänger med frågan om införande i Göteborgs och Bohus län av samma typ av lokal fiskeradministration i hushållningssällskapets regi, som gäller för riket i övrigt.

I detta sammanhang torde få anmälas, att med skrift den 16 maj 1960 *Föreningen för främjandet av fritidsfiske (fiskefrämjandet)* anhållit om ändring av fiskerinämnandernas sammansättning. Till stöd härför anför föreningen bl. a. följande.

Fritidsfisket har under de senaste decennierna utvecklats oerhört och är ännu i stark frammarsch. Detta fiske utgör numera en folkrörelse, som med hänsyn till de rekreationsmöjligheter det ger borde vara värt allt stöd från statsmakternas sida. Belysande för utvecklingen på detta område är att antalet fritidsfiskare, som i början av 1940-talet utgjorde några få tusen, nu beräknas till mera än en halv miljon. Som jämförelse må framhållas att antalet yrkesfiskare vid saltsjöfisket 1945 var 16 034 st., 1950 13 809 st., 1955 10 978 st. och 1957 9 834 st. Beträffande antalet yrkesfiskare vid sötvattensfisket torde tillbakagången vara ännu mera markant.

Under senare tid har fiskefrämjandet beklagligtvis förmärkt ett visst motsatsförhållande mellan yrkesfisket och fritidsfisket, särskilt när fråga varit om förslag till nya länsfiskestadgor. Vid dylika ärendens avgörande äger självfallet hushållningssällskapens fiskerinämnader stort inflytande. I dessa ingår i ett stort antal fall uteslutande representanter för det yrkes-

mässiga fisket. Härigenom har enligt fiskefrämjandets mening många för länen viktiga fiskefrågor kommit att få en ensidig prövning och motsättningarna, som borde kunnat överbryggas på ett tidigt stadium, därest fritidsfisket även hade varit representerat i fiskerinämnarna, har i stället skärpts med överklagande av meddelade beslut som följd.

Med hänsyn härtill hemställer fiskefrämjandet om sådan ändring av 4 § kungörelsen den 17 juni 1948 angående statsbidrag till vissa åtgärder för fiskets främjande, att i fiskerinämd skall ingå jämväl två representanter för fritidsfisket.

5. Ehuru denna post får disponeras endast efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall anser styrelsen, att anslagsposten i realiteten är så gott som helt bunden av årsvis återkommande utgiftsändamål. Utrymme saknas sålunda för tillgodoseende av t. ex. sådana ändamål som redskaps- och instrumentförsök, provfisken o. s. v. För att inom anslagspostens ram bereda utrymme för dylika mycket angelägna ändamål föreslår styrelsen, att posten höjes till 50 000 kr. per budgetår.

Yttranden. *Fiskeristyrelsen* anför i utlåtande över ansökningen av Södra Sveriges fiskeriförening, att styrelsen anser det skäligt, att statsbidraget, som under en följd av år utgått med oförändrat 39 500 kr., uppräknas något i betraktande av inträffade kostnadsstegringar och föreslagna utvidgade undervisningsuppgifter för föreningen. Styrelsen anser sig emellertid vara förhindrad tillstyrka större ökning av nuvarande statsbidrag än med 5 500 kr. till 45 000 kr.

Överstyrelsen för yrkesutbildning anser, att förslaget om fortbildningskurser i vattenvård för hushållningssällskapens fiskerikonsulenter är en logisk följd av det under anslaget Utbildning av fiskeritjänstemän framlagda förslaget om en innehållsmässig ändring av undervisningsplanerna. Överstyrelsen finner förslaget om fortbildningskurser klokt avvägt och tillstyrker ett genomförande härav.

Svenska fiskeritjänstemannaförbundet framhåller, att fiskerikonsulenterna i de flesta län fungerar som sakkunnig i vattenvårdsärenden, som berör fisket. Under hänvisning härtill finner förbundet en fortbildningskurs i vattenvård för hushållningssällskapens fiskerikonsulenter vara väl motiverad. De flesta fiskerikonsulenterna torde visserligen på egen hand ha tillägnat sig vissa kunskaper i ämnet, vilka dock med all sannolikhet är relativt heterogena. En likvärdig och ändamålsenlig utbildning i vattenvård kommer enligt förbundets mening att medföra enhetliga undersökningar och åtgärder i vattenvårdsfrågor.

Skolöverstyrelsen konstaterar, att de utbildningsfrågor, som behandlas i fiskeristyrelsens promemoria angående nuvarande organisation och resurser i fråga om yrkesutbildningen för fiskare och lägre fiskeritjänstemän, synes ligga helt utanför den allmänna skolans verksamhetsområde. Av intresse i detta sammanhang synes enligt skolöverstyrelsen endast vara, i vad mån den allmänna grundutbildning, som ges i den obligatoriska skolan kan tjäna som direkt underlag för den särskilda utbildning, som måste ges blivande fiskare och fiskeritjänste-

män. Skolöverstyrelsen anser det därför lämpligt att beröra den allmänna skolans åtgärder för att ge eleverna inom områden, där fisket spelar en viktig roll i bygdens näringsliv, en orientering om och en viss utbildning i anknytning till fiskerinäringen. Skolöverstyrelsen anför härom följande.

Sedan lång tid tillbaka har de till den obligatoriska folkskolan knutna fortsättningsskolorna framförallt i vissa västkustkommuner varit anordnade som yrkesbestämda i anslutning till fiskeriyrket. Förutom navigation och andra till fiskaryrket hörande ämnesgrenar har förekommit undervisning i s. k. »fiskeriengelska». Denna sistnämnda undervisning, som omfattat i regel 70 undervisningstimmar, har handhåfts av lärare som av överstyrelsen förklarats behöriga att meddela sådan undervisning. Övrig undervisning vid dessa kurser har omfattat lägst 180 timmar. Den sålunda bedrivna undervisningen har betraktats mer som en orientering kring yrket än som en förberedande yrkesutbildning.

Bland kommuner, som anordnat fortsättningsskolor av detta slag, kan nämnas dels Öckerö, där samtliga fortsättningsskolpliktiga pojkar under en lång följd av år deltagit i denna undervisning, dels ock Styrso kommun, där ca två tredjedelar av pojkarna regelbundet kunnat hänvisas till sådana yrkesbestämda fortsättningsskolor.

Någon frivillig påbyggnad på dessa fortsättningsskolekurser har, såvitt överstyrelsen kunnat finna, icke anordnats.

Försöksverksamhet med nioårig enhetsskola har förekommit mycket sparsamt inom de områden, där det kunnat anses aktuellt att anknyta 9 y-verksamheten till fiskerinäringen. Detta kan förklara varför någon 9 y-gren i anslutning till fiske ännu icke förekommit inom försöksskolan. I samband med planeringen för enhetsskolan inom områden, där fisket spelar en mera väsentlig roll i bygdens näringsliv, har frågan om att tillgodose jämväl denna näringsgren med en för dess behov väl anpassad förberedande yrkesutbildning ingående dryftats. Enligt vad överstyrelsen har sig bekant, har planerna härpå emellertid icke omfattats med något större intresse från näringsens egna företrädare. Samma avvaktande inställning till liknande åtgärder har tidigare kunnat konstateras, bl. a. i samband med vissa förslag att vid någon praktisk realskola inbygga en linje i anknytning till fiskerinäringen.

Enligt hittills tillämpad praxis har man i regel sökt anknyta 9 y-verksamheten till resp. bygds eget näringsliv. Det skulle således vara möjligt att tillgodose jämväl den näringsgren, varom här är fråga. Överstyrelsen bedömer det emellertid som föga sannolikt, att så blir fallet.

Enligt skolöverstyrelsens uppfattning torde enhetsskolan, även när den blir helt utbyggd, sannolikt icke komma att påverka utbildningsbehovet på fiskerinäringens område i större omfattning. Skolöverstyrelsen anför härom bl. a. följande.

Såvitt överstyrelsen kan bedöma, måste därför utbildningsbehovet på fiskerinäringens område tillgodoses efter samma riktlinjer, som hittills tillämpats. I en framtid då rekryteringen till ifrågavarande kurser av olika slag kan ske bland elever, som genomgått nioårig enhetsskola, kan man givetvis förutsätta ett vidgat kunskapsunderlag. Bl. a. har varje elev som lämnat enhetsskolan (normalklass) erhållit obligatorisk undervisning i engelska språket i minst tre år. Flertalet elever, oavsett vilken linje de tillhört, har dessutom läst engelska som frivilligt ämne ett till två år. Den förlängda skol-

plikten medför givetvis en utökning av kunskapsstoffet även i övriga förekommande ämnen. Inom enhetsskolan förekommer dessutom dels en ganska omfattande orientering om yrkeslivet, såväl teoretisk som praktisk, dels ock en särskild yrkesrådgivning, som på lämpligt sätt anknyter i första hand till bygdens näringsliv.

Intill dess nyssnämnda skolförhållanden mera allmänt föreligger, synes det överstyrelsen icke möjligt att vidtaga några större ändringar i uppläggnings- och innehållet i de redovisade utbildningskurserna. Överstyrelsen delar emellertid fiskeristyrelsens uppfattning att utbildningen för fiskeritjänstemän bör kompletteras med undervisning i engelska språket, på lämpligt sätt anpassad till den målsättning, som angivits i förslaget till anslags-
äskanden.

Hushållningssällskapens förbund anser, att erfarenheterna visar, att vissa förändringar bör ske i undervisningsplanen för utbildning av fiskeritjänstemän. Förbundet anför rörande upptagande av språkundervisning på kursplanen bl. a. följande.

Fiskeristyrelsen har anfört, att eleverna bör få en sådan undervisning i engelska språket, att de kan åtminstone i viss omfattning ta del av och följa den på detta språk förekommande facklitteraturen. Även den tyska litteraturen på området synes emellertid ha sådan betydelse, att det vore önskvärt med undervisning av motsvarande slag även i detta språk. Ifrågasvarande språkundervisning kan givetvis icke bli av någon grundläggande karaktär och ej heller kan det bli möjligt att medhinna undervisning i bägge språken. Undervisningen måste därför bygga på de kunskaper, som tidigare inhämtats och därför avse det av nämnda bägge språk, i vilket eleverna har bäst förkunskaper.

Förbundet framhåller vidare angelägenheten av att eleverna i fiskeritjänstemannakurserna erhåller en bättre undervisning och orientering i fiskets offentlighetsrättsliga organisation och förvaltning. Fiskeritjänstemännen har nämligen efter hand i ökad utsträckning tagits i anspråk också för mera administrativt betonade göromål, vilket — särskilt för hushållningssällskapens del — motiverar, att undervisning i sådana frågor meddelas vid kurserna.

Eftersom redan det nuvarande schemat för fiskeritjänstemannakurserna är hårt belastat, torde en utökning av undervisningsplanen icke kunna ske utan en motsvarande inskränkning i andra ämnen eller genom en förlängning av kurstiden. Enligt förbundets mening synes mycket tala för en viss utökning av kurstiden.

Svenska fiskeritjänstemannaförbundet anser, att förutom engelska även tyska språket bör ingå i utbildningen för fiskeritjänstemän. Erfarenheten visar enligt förbundet, att en fiskeritjänsteman, som inte behärskar engelska och tyska språken, är handikappad i så måtto, att han uteslutes från möjligheten att följa i utlandet publicerade rön och erfarenheter på fiskets område. I och med enhetsskolans genomförande här i landet erhåller varje barn fr. o. m. klass 5 undervisning i engelska och fr. o. m. klass 7 kan undervisning erhållas även i tyska. Att under sådana omständigheter från en yrkesutbildning, som fordrar kunskaper i nämnda kulturspråk, utesluta specialundervisning i det ena eller andra språket rimmar enligt förbundet

föga med de anvisningar, som lämnats av statsmakterna för en allsidig och ändamålsenlig yrkesutbildning.

Förbundet påpekar vidare, att sedan den nuvarande utbildningen för fiskeritjänstemän utarbetades, har fiskeritjänstemännens arbetsuppgifter väsentligt förändrats, vilket motiverar en ytterligare komplettering av undervisningen. Förbundet anför härom bl. a. följande.

Sedan den nuvarande formen för utbildning av fiskerikonsulenter/fiskmästare fastställdes, har fiskerikonsulenternas arbetsuppgifter väsentligt förändrats bl. a. genom tillkomsten av nya lagar på fiskets och vattenvårdens områden. Till denna förändring har även bidragit det värde och den betydelse, som fiskerättsinnehavare numera tillägger äganderätten av fiskevatten. Fiskerikonsulenternas tid upptages numera i icke oväsentlig grad av sådana arbetsuppgifter, som endast indirekt berör det praktiska fisket och den praktiska fiskevården. De konsultativa och utredande arbetsuppgifterna, som framtvings genom att fiskerikonsulenterna är de enda lokala fiskeriexperterna, blir allt omfångsrikare genom att länsstyrelser och andra administrativa organ i första hand utnyttjar fiskerikonsulenterna som remissinstanser rörande lokala fiskeriförhållanden och andra lokala ärenden, som har med fisket eller vattenvården att göra. Vidare konsulterar enskilda personer fiskerikonsulenterna nu i större utsträckning än tidigare i fiskerätts- och hithörande spörsmål med utredningar som följd. Vid förekommande fiskedöd, förorsakad av olika slag av vattenföroreningar, är det lika så i första hand fiskerikonsulenten, som kontaktas för vidtagande av lämpliga åtgärder. Men även i fråga om övervakning bl. a. av flottningsleder, där skada kan förutses komma att ske på fisket, kontroll av fiskevårdande åtgärder, som ålagts vederbörande till följd av dom i vattenmål m. m., tages fiskerikonsulentens lokalkännedom och sakkunskap allt oftare i anspråk. Jämsides därmed handlägger han övriga fiskeriärenden inom sitt verksamhetsområde, bedriver en omfattande kursverksamhet, utför sjöundersökningar m. m. Med det här anförda vill förbundet peka på olika anledningar till att utbildningen av fiskerikonsulenter göres så allsidig som möjligt och att en omläggning av nuvarande kursplaner för att därigenom bereda ytterligare nödvändiga kursämnen plats inom den nuvarande utbildningsplanens tidsutrymme noga bör övervägas. Sannolikheten talar för att en utvidgning av undervisningstiden är det mest ändamålsenliga.

Sveriges fiskares riksförbund anför i anledning av punkt 2 d) i fiskeristyrerelsens promemoria om institutionsundervisning för fiskare bl. a. följande.

Här omnämnes bl. a. det försök, som i slutet av 1940-talet gjordes med att driva en speciell fiskarskola i Lysekil, bekostad av såväl landstings- som statsmedel och att skolan avvecklades slutligt under år 1951. Det framhålls, att avvecklingen skedde väsentligen på grund av yrkesfiskarnas ytterst ringa intresse för denna utbildningsform och såsom exempel anges, att skolan under de sista åren hade tre å fyra elever, varav ingen var från västkusten.

Det kan vara förklarligt, om man vid ett ytligt betraktande bedömer problemen så som angivits. För vår del anser vi fortfarande, att både behov av och intresse för sådan utbildning torde föreligga och att orsakerna till den ringa elevanslutningen sammanhänger med andra förhållanden än bristande intresse. I sammanhanget kan erinras om att Svenska västkustfiskarnas centralförbund lämnade ett gott stöd åt skolan i form av stipendier åt de

medlemmar, som bevistade någon kurs och att förbundet även på annat sätt ständigt stimulerar fiskarna att skaffa sig behövlig utbildning. Resultatet av försöket med en speciell fiskarskola i Lysekil anser vi icke vara utslagsgivande för fiskarnas utbildningsintresse. Dessutom har under åren, sedan nämnda försök gjordes, förhållandena inom fisket förändrats på ett markant sätt och för att komma tillrätta med alla de problem, som föreligger i dessa avseenden, anser vi, att en utredning härav bör företagas snarast möjligt.

Inom fisket pågår en ständig utveckling och allt större krav ställs i olika avseenden på den enskilda yrkesutövaren både i egenskap av fiskare och såsom medborgare i ett modernt samhällsliv. Vi vill framhålla endast ett exempel, nämligen den fortgående utökningen av fiskeflottan mot större och i tekniskt avseende bättre utrustade fartyg. Numera är fiskefartygen vanligen försedda med både ekolod och radiotelefoner och ett flertal är dessutom utrustade t. o. m. med radar- och deccainstrument. Vi anser därför, att även fiskarna har ett behov av yrkesutbildning och att möjligheter härtill bör beredas dem genom medverkan från statsmakternas sida.

Under hänvisning till det anförda anhåller riksförbundet, att frågan om yrkesutbildning för fiskare snarast måtte bli föremål för en utredning.

Fiskeristyrelsen avstyrker *fiskefrämjandets* ansökning och anför, att redan med nu gällande bestämmelser om fiskerinämndernas sammansättning goda möjligheter föreligger att tillgodose fiskefrämjandets önskemål om representation för fritidsfiskeintresset.

Redan på denna grund ställer sig fiskeristyrelsen tvivlande inför lämpligheten att vidtaga en författningsändring av den art som fiskefrämjandet önskar enligt den remitterade framställningen. Då vidare hushållningssällskapens förvaltningsutskotts val av ledamöter i specialorgan av typen fiskerinämnd äger rum med tillämpning av den kommunala självstyrelsens grundsatser, förefaller det varken lämpligt eller rådligt att med ytterligare statliga föreskrifter utöver dem, som redan upptagits i 4 § åberopa kungörelse binda hushållningssällskapens handlingsfrihet på föreliggande område. Med den kännedom styrelsen äger om hushållningssällskapens förtjänstfulla och obyråkratiska sätt att sköta sina fiskeriangelägenheter är styrelsen övertygad om att fiskefrämjandet skulle kunna uppnå det eftersträfvade målet — ökat hänsynstagande från fiskerinämndernas sida till fritidsfiskeintresset — genom rundskrivelser till sällskapen under betonande av de synpunkter, som i den remitterade framställningen tagits till intäkt för en begäran om författningsändring.

Ej heller *Hushållningssällskapens förbund* tillstyrker fiskefrämjandets ansökning. Förbundet anför bl. a., efter att ha erhållit utlåtanden i ärendet från samtliga hushållningssällskap med undantag av Göteborgs och Bohus samt Jämtlands läns, att i gällande bestämmelser angående fiskerinämnds sammansättning (kung. 1948: 502) anges, att vid valet av ledamöter skall tillses, att inom hushållningssällskaps område verksamma yrkesfiskare i erforderlig utsträckning blir representerade i nämnden. Denna bestämmelse innebär dock icke något hinder för att också fritidsfisket är representerat i nämnderna och i åtskilliga fiskerinämnder ingår också redan nu ledamöter, som får anses representera nämnda fiske. Förbundet framhåller vidare följande.

Utan att särskild föreskrift härom finnes, är fiskerättsägarintressena sedan gammalt nära nog genomgående representerade i nämnderna. Som åtskilliga hushållningssällskap framhållit torde också det från fritidsfiskets sida nu framförda önskemålet om representation i fiskerinämnderna kunna tillgodoses utan någon ändring i gällande författning. Vidare förefaller det förbundet mindre lämpligt att i kungörelsen införa ett stadgande, som skulle låsa fast fritidsfiskets representation vid ett visst antal ledamöter i nämnderna. Mot bakgrunden av den starka utvecklingen inom fritidsfisket kan det visserligen anföras skäl för att det i författningstexten utsäges, att detta såväl som yrkesfisket i erforderlig utsträckning blir representerat i fiskerinämnderna. En dylik ändring av författningens ordalydelse torde emellertid under alla omständigheter kunna anstå, tills en omarbetning av mera vägande skäl blir erforderlig.

Departementschefen

Vad gäller fiskeristyrelsens promemoria angående nuvarande organisation och resurser i fråga om yrkesutbildningen för fiskare och lägre fiskeritjänstemän torde jag få erinra om att Kungl. Maj:t den 30 december 1960 på min föredragning uppdragit åt fiskeristyrelsen att utreda frågan om yrkesutbildning för fiskare samt att efter samråd med överstyrelsen för yrkesutbildning och sjöfartsstyrelsen till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag i ämnet, vartill utredningen kan föranleda. Som jag erinrat om under närmast föregående anslag har Kungl. Maj:t nyssnämnda dag även uppdragit åt fiskeristyrelsen att företaga en översyn av utbildningen av fiskeritjänstemän.

I detta sammanhang torde få bringas till riksdagens kännedom att Kungl. Maj:t den 11 november 1960 förordnat att 8 § reglementet den 2 juni 1950 för statsunderstödd utbildningsverksamhet på fiskerinäringens område (SFS 1950: 269 och 1955: 579) skall erhålla ändrad lydelse i så måtto, att i nämnda paragraf angivet stipendium för förlorad arbetstid med högst 15 kronor om dagen från och med den 1 november 1960 höjes till högst 17 kronor om dagen. Beslutet ansluter till den ändring av stipendiebeloppet för motsvarande kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m., som godtagits av 1960 års riksdag.

Vidare torde få anmälas, att Kungl. Maj:t den 30 juni 1960 av de utav fiskeristyrelsen förvaltade vattenavgifterna enligt 2 kapitlet 10 § vattenlagen ställt ett belopp av högst 17 500 kronor till förfogande för länsstyrelsen i Stockholms län för fortsatt anordnande av skärpt fiskeritillsyn i Mälaren under tiden 1 juli 1960—30 juni 1961 med rätt för länsstyrelsen att för fiskeritillsynens anordnande och för anställande av fisketillsynsman anlita Svenska insjöfiskarens centralförbund. Verksamheten skall bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som uppdragits i Kungl. Maj:ts beslut den 1 juni 1956 angående medel till skärpt fiskeritillsyn i Mälaren, m. m. (IX ht 1957 s. 389—390). Det åligger länsstyrelsen att i god tid före den 30 juni 1961 inkomma med berättelse rörande verksamheten samt förslag rörande densammans eventuella fortsättande.

Den av fiskefrämjandet väckta frågan om ändring av fiskerinämndernas sammansättning anser jag mig i likhet med remissorganen inte kunna biträda.

Mot fiskeristyrelsens förslag att med anlitande av de utav styrelsen förvaltade fiskeavgiftsmedlen anordna fortbildningskurser i vattenvård för hushållningssällskapens fiskerikonstuler har jag intet att erinra. I fråga om kursplanens utformning torde jag få återkomma till Kungl. Maj:t, sedan styrelsen avgivit närmare förslag i ämnet.

I likhet med fiskeristyrelsen anser jag mig böra tillstyrka en höjning av statsbidraget till Södra Sveriges fiskeriförening med 5 500 kronor. Vidare synes det till Kungl. Maj:ts disposition stående beloppet i enlighet med styrelsens förslag böra uppräknas med 10 500 kronor. Vid bifall till vad jag sålunda förordat, bör ifrågavarande anslag för budgetåret 1961/62 höjas med 16 000 kronor till 235 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 235 000 kronor.

[146] 10. Statlig garanti för befrämjande av fiske på avlägsna fiskevatten, m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	10 000	41 507
1959/60	10 000	10 197
1960/61 (statsliggaren s. 964)	10 000	
1961/62 (förslag)	10 000	

Enligt beslut vid 1953 och 1954 års riksdagar (prop. 1953: 154; IX ht 1954 s. 312) fick under ett vart av budgetåren 1953/54 och 1954/55 statlig garanti för befrämjande av fiske på avlägsna fiskevatten beviljas intill ett sammanlagt belopp av 80 000 kr. Enligt beslut av 1955 års riksdag (IX ht s. 266—267) har användningsområdet för statsgarantien utvidgats till att omfatta även försöksfiske med nya redskap eller nya fiskemetoder i övrigt, även om sådant försöksfiske icke äger rum på avlägsna fiskevatten. Fr. o. m. budgetåret 1958/59 har anslaget för ändamålet (betalande av förluster på grund av ställda garantier) minskats från 40 000 kr. till 10 000 kr., under det att ramen för garantibeloppet, 80 000 kr., lämnats oförändrad.

Y r k a n d e. *Fiskeristyrelsen* (skr. 23/8 1960) hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett belopp av oförändrat 10 000 kr., samt att under samma budgetår statlig garanti må beviljas intill ett oförändrat sammanlagt belopp av 80 000 kr.

M o t i v. Fiskeristyrelsen erinrar följande.

Styrelsen är väl medveten om att ifrågavarande garantiform näppeligen infriat de förhoppningar, som ställdes på densamma vid dess införande, varför det måhända kan vara värt att överväga garantiens ersättande med någon stödform av annan konstruktion. Historiskt sett är den nuvarande statsgarantien en efterträdare till den på islandssillfisket inriktade stödform, som tidigare förefanns såsom avskrivningslån ur anslaget å drift-

budgeten till befrämjande av fiske på avlägsna fiskevatten. I betraktande såväl härav som av det förhållandet att jordbrukets rationalisering delvis främjas genom avskrivningslån, kunde det tänkas att ersätta förevarande statsgaranti med avskrivningslån. Denna sistnämnda stödform kan f. ö. bli aktuell för fiskerinäringen ur annan synpunkt, nämligen som ett eventuellt komplement till en statlig kreditgaranti för anskaffning av fiskefartyg m. m., om vars införande utredning anbefallts. Även det stöd, som hittills tillerkänts islandssillfisket efter avskrivningslånen upphörande, genom utsändande på statens bekostnad av ett bevakningsfartyg ur flottan förefaller, som kommer att beröras vid behandlingen av anslaget till bevakningsfartyg för sillfisket vid Island i det följande, att ha förlorat åtskilligt av sin stimulerande effekt, eftersom innevarande fiskesäsong endast tolv svenska fartyg deltagit i sillfisket vid Island.

Departementschefen

I likhet med de närmast föregående åren torde anslaget böra upptagas till 10 000 kronor. I överensstämmelse härmed bör även garantiramen hållas oförändrad och bestämmas till 80 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att under budgetåret 1961/62 statlig garanti för befrämjande av fiske på avlägsna fiskevatten, m. m. må beviljas intill ett sammanlagt belopp av 80 000 kronor

b) till *Statlig garanti för befrämjande av fiske på avlägsna fiskevatten, m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

[147] 11. Befrämjande av fiskefartygs förseende med radiotelegraf- eller radiotelefonstation

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1958/59	65 000	51 600	18 800
1959/60	65 000	66 000	17 800 ¹
1960/61 (statsliggaren s. 964) ...	65 000		
1961/62 (förslag)	65 000		

Y r k a n d e. *Fiskeristyrelsen* (skr. 23/8 1960) hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp av 65 000 kr., varigenom bidragsgivningen liksom under det förflutna och enligt vad som nu kan förutses även för innevarande budgetår kan hållas i takt med ansökningarna, vilka icke visat någon påtaglig tendens att minska.

Departementschefen

I enlighet med fiskeristyrelsens framställning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befrämjande av fiskefartygs förseende med radiotelegraf- eller radiotelefonstation* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kronor.

¹ Härav disponerat 16 800 kr.

[148] 12. Bevakningsfartyg för sillfisket vid Island

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	25 000	84 318	27 004
1959/60	25 000	49 130	2 874
1960/61 (statsliggaren s. 964) ...	50 000		
1961/62 (förslag)	50 000		

Då anslaget för innevarande budgetår anvisades, räknades med ett oförändrat medelsbehov av 50 000 kr., med vilket belopp även anslagsanvisningen upptogs med hänsyn till att någon nämnvärd reservation inte kunde beräknas föreligga å anslaget vid utgången av budgetåret 1959/60. Liksom tidigare år förutsattes det skola ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid besluta, huruvida anslaget skulle tagas i anspråk samt att i sådant fall bestämma, vilket fartyg som skulle disponeras för ändamålet. I anslutning härtill beslöt Kungl. Maj:t den 3 juni 1960 (försvarsdepartementet), att en minsvepare ur flottan skulle under 1960 års fiskesäsong tagas i anspråk såsom bevakningsfartyg för sillfisket vid Island.

Y r k a n d e. *Fiskeristyrelsen* (skr. 23/8 1960) hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett belopp av oförändrat 50 000 kr.

M o t i v. Styrelsen erinrar om att den i sin till grund för Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 3 juni 1960 liggande skrivelse den 11 maj 1960 återgivit en från Bohusläns islandsfiskares förening i Lysekil infordrad uppgift, enligt vilken då räknades med att omkring 25 fartyg skulle delta i 1960 års islandssillfiske. Enligt uppgift är emellertid antalet deltagande fartyg i år endast tolv eller det lägsta som hittills noterats efter andra världskrigets slut. Ett så lågt deltagarantal i detta fiske som tolv fartyg synes icke skäligen kunna medföra utsändande av stödfartyg bekostat av statsmedel. Styrelsen anser sig emellertid icke böra motsätta sig, att anslag för verksamheten ställes till förfogande även för nästa budgetår, men förutskickar, att det nästa år skall visa sig tekniskt möjligt och genomförbart att avgiva förslag och meddela beslut, huruvida anslaget skall tagas i anspråk först sedan definitiva siffror på deltagarantalet i islandssillfisket erhållits. Skulle det då visa sig, att deltagandet i islandssillfisket icke blir tillräckligt stort för att motivera utsändande av stödfartyg för detta fiske, synes fartyget i stället böra användas för att på försök stödja det svenska nordsjösillfisket, vilket hittills icke ansetts kunna stödjas med hjälpfartyg vid sidan av och utöver islandssillfisket.

Y t t r a n d e. *Bohusläns islandsfiskares förening, u. p. a.* framhåller, att betydelsen av 1960 års bortfall av båtar, som bedriver islandsfiske, ej bör överdrivas alltför mycket. Starka växlingar i antalet svenska sillgarnsbåtar i islandsfisket har förekommit också tidigare. Beträffande orsakerna till nedgången vid 1960 års fiske anför föreningen följande.

Det stora bortfallet av båtar, som även för föreningens ledning kom som en överraskning, torde till en början ha berott på ett visst dröjsmål vid förhandlingarna om prissättningen på sillen, vilket skapade en första tvek-

samhet i fråga om deltagandet, då man ej visste, huruvida de kommande priserna skulle ge nödig lönsamhet eller ej. I ovisshet om detta slöt flera båtar fraktavtal i stället. Vidare resulterade prispförhandlingarna med Norge i lägre priser på sill, vilket medförde försämring av priset även på den svenskfångade sillen. Flera båtar ansåg då, att det ej längre lönade sig att gå på islandsfiske. Stigande omkostnader jämte konkurrens på lönemarknaden med betydande svårigheter att erhålla arbetsdugligt och kunnigt manskap till båtarna och det mycket krävande fisket skapade mycket dåliga förutsättningar för detta, inför vilka många hesiterade och ej vågade taga de risker, som ett deltagande i fisket kunde medföra. Olyckliga omständigheter medförde dessutom, att ombyte och nyinköp av tonnage i några fall ej hann verkställas före islandsfiskets början. Flera oberäkneliga omständigheter förorsakade således bortfall av båtar inom den krets, där stort intresse för islandsfiske sedan gammalt förefinnes.

Föreningen understryker, att bevakningsfartyget för sillfisket vid Island är av utomordentligt stor betydelse för fiskarna. Enligt föreningen torde det kunna ifrågasättas om svenska fiskare över huvud kommer att bedriva sillfiske vid Island, om stödfartyg icke utsändes. Föreningen framhåller vidare, att den ämnar göra allt för att nästkommande år så snart som möjligt söka få fram bästa tillförlitliga besked om det svenska islandsfiskets omfattning.

Departementschefen

Vid 1960 års islandssillfiske har det svenska deltagandet varit avsevärt mindre än normalt. Endast tolv svenska fartyg har bedrivit fiske efter islandssill mot normalt omkring 25. Såsom Bohusläns islandsfiskares förening framhållit kan emellertid nedgången vara av tillfällig natur. Enligt min mening bör därför även under nästa budgetår finnas möjlighet att utsända ett bevakningsfartyg för sillfisket vid Island. Jag vill därför förorda, att i likhet med de närmast föregående budgetåren 50 000 kronor beräknas för ändamålet. Då någon nämnvärd reservation inte kan beräknas föreligga å anslaget vid utgången av innevarande budgetår, bör vid bifall till vad jag förordat anslaget uppföras med hela det erforderliga beloppet å 50 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, när definitiva siffror föreligger över antalet fartyg, som ämnar deltaga i 1961 års islandssillfiske, besluta, huruvida anslaget jämte eventuellt förefintlig reservation skall tagas i anspråk, samt att i sådant fall bestämma, vilket fartyg som skall disponeras för ändamålet. I överensstämmelse med de under senare år tillämpade principerna bör avlöningen till expeditionsledaren, vilken förutsättes bli en officer i flottan, bestridas från marinens anslag. Av förevarande anslag torde emellertid liksom under innevarande budgetår böra bestridas ersättning för expeditionsledarens representation med ett belopp av högst 1 000 kronor.

Om det svenska deltagandet i 1961 års islandssillfiske inte skulle bli tillräckligt stort för att motivera, att ett bevakningsfartyg utsändes, torde anslaget jämte eventuellt förefintlig reservation böra, enligt Kungl. Maj:ts bestämmande, få tagas i anspråk för att — på enahanda villkor i övrigt som

vid användning för bevakningsfartyg för sillfisket vid Island — på försök utsända ett bevakningsfartyg till stöd för det svenska nordsjösillfisket.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bevakningsfartyg för sillfisket vid Island* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

[149] 13. **Isbrytarhjälp åt fiskarbefolkningen**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	30 000	19 925
1959/60	30 000	9 028
1960/61 (statsliggaren s. 965)	30 000	
1961/62 (förslag)	30 000	

Fiskeristyrelsen (skr. 23/8 1960) framhåller, att medel för verksamheten bör stå till förfogande jämväl under nästa budgetår. Med hänsyn till att medelsbehovet helt kommer att bero på isförhållandena under vintern 1961—62 hemställer styrelsen, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

I enlighet med fiskeristyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Isbrytarhjälp åt fiskarbefolkningen* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[150] 14. **Bidrag vid fiskebåts- och fiskredskapsförsäkring**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	100	760
1959/60	100	—
1960/61 (statsliggaren s. 965)	100	
1961/62 (förslag)	1 000	

Fiskeristyrelsen (skr. 23/8 1960) erinrar om att 1954 års utredning angående översyn av fiskredskapsförsäkringen i oktober 1958 avgivit betänkande med förslag angående ekonomiskt bistånd vid skada på eller förlust av fiskredskap. I avvaktan på ett ställningstagande till förslaget hör enligt styrelsens mening liksom hittills medel finnas tillgängliga för utbetalande av statsbidrag vid förluster på grund av fiskredskapsförsäkring samt för viss upplysnings- och rådgivningsverksamhet rörande båt- och fiskredskapsförsäkring. Liksom för innevarande budgetår torde det för budgetåret 1961/62 vara till fyllest att anvisa ett formellt belopp.

Departementschefen

Såsom hittills synes även under budgetåret 1961/62 medel böra finnas tillgängliga för utbetalande av statsbidrag vid förluster på grund av fiskredskapsförsäkring samt för viss upplysnings- och rådgivningsverksamhet rörande båt- och fiskredskapsförsäkring. Liksom för innevarande budgetår torde det för nästa budgetår vara tillfyllest att anvisa ett formellt belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag vid fiskebåts- och fiskredskapsförsäkring* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

[151] 15. *Bidrag till fiskare för förlust av fiskredskap m. m.*

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	10 000	9 757	25 081
1959/60	75 000	84 580	15 501
1960/61 (statsliggaren s. 965) ...	25 000		
1961/62 (förslag)	25 000		

Fiskeristyrelsen (skr. 23/8 1960) hemställer, att anslaget för nästa budgetår tills vidare upptages med ett allenast beräknat belopp av oförändrat 25 000 kr.

Styrelsen anmäler, att medelsåtgången under normala förlustår håller sig vid genomsnittligt 33 000 kr. per budgetår men att under budgetåret 1959/60 åtgått närmare 85 000 kr. till följd av därunder inträffade, stora stormskador å redskap.

Departementschefen

I överensstämmelse med 1954 års riksdags beslut bör även under nästa budgetår medel finnas tillgängliga under förevarande anslag. Med utgångspunkt från bland annat det av riksdagen beräknade årliga medelsbehovet synes anslaget därvid böra uppföras med ett belopp av 25 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till fiskare för förlust av fiskredskap m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

[152] 16. *Gottgörelse till fiskerinäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt*

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	745 000	703 790
1959/60	745 000	706 490
1960/61 (statsliggaren s. 965)	745 000	
1961/62 (förslag)	785 000	

Det för innevarande budgetår anvisade anslaget avser restitution av ordinarie skatt för bensin, som förbrukats vid yrkesmässigt fiske under budgetåret. Beloppet har beräknats med utgångspunkt från en bensinmängd av omkring 2 328 000 l och en skattesats av 32 öre/l, eftersom enligt beslut vid 1959 års riksdag (IX ht 1959 s. 480) endast den ordinarie bensinskatten men icke energiskatten å bensin är restitutionsberättigande.

Fiskeristyrelsen (skr. 23/8 1960) erinrar om att innevarande år verkstälts revision av konsumtionsberäkningen, vilken gett till resultat, att den restitutionsberättigande bensinmängden vid det yrkesmässiga fisket numera kan beräknas till 2 454 400 l. Med en oförändrad skattesats av 32 öre/l synes gottgörelseanslaget böra beräknas till $(2\,454\,400 \times 0,32 =)$ avrundat 785 000 kr. I anslutning härtill hemställer styrelsen, att förevarande anslag för nästa budgetår upptages med sistnämnda belopp, 785 000 kr.

Departementschefen

Fiskeristyrelsens beräkningar och förslag i fråga om gottgörelse för erlagd bensinskatt kan jag tillstyrka. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gottgörelse till fiskerinäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt* för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 785 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[153] 17. Ersättning till strandägare för mistad fiskerätt m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	5 000 000	2 694 437
1959/60	5 000 000	1 224 983
1960/61 (statsliggaren s. 965)	5 000 000	
1961/62 (förslag)	2 500 000	

Såsom anmäls i föregående års statsverksproposition, har Kungl. Maj:t den 24 april och 29 oktober 1959 dels bemyndigat fiskeristyrelsen att i erforderlig omfattning meddela fiskeriintendenterna i Västerhavets distrikt, Övre norra distriktet samt Österhavets distrikt partiell tjänstebefrielse intill den 1 maj 1960 från utredningar och yttranden i ärenden om ersättning för mistad fiskerätt m. m. samt att i anslutning därtill meddela andra lämpliga personer förordnande att bestrida nämnda göromål, dels ock förklarat att i samband därmed uppkommande kostnader ävensom ersättningar för de förordnades resor för utförande av ifrågavarande undersökningar må bestri- das från förevarande anslag. Det torde nu böra bringas till riksdagens kännedom, att nämnda beslut av Kungl. Maj:t den 29 april och 28 oktober 1960 förlängts att gälla intill den 1 maj 1961.

Beträffande medelsbehovet för nästa budgetår finner jag mig med hänsyn till belastningen å anslaget under de senaste budgetåren och den sannolika takten i utdömningen av ersättningar böra förorda, att anslaget minskas

med 2 500 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till strandägare för mistad fiskerätt m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 500 000 kronor.

L. Lappväsendet**[154] 1. Lappfogdarna m. fl.: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	481 300	462 348
1959/60	499 100	489 886
1960/61 (statsliggaren s. 966)	507 500	
1961/62 (förslag)	561 000	

Y r k a n d e n. I särskilda skrivelser den 22, 26 och 29 augusti 1960 har *länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län* framlagt förslag till medelsanvisning för budgetåret 1961/62 till avlöningar åt lappfogdar m. fl. Länsstyrelserna har beräknat medelsbehovet till 607 589 kr., vilket i jämförelse med det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en ökning med i runt tal 100 000 kr.

	Ökning
1. <i>Personalförstärkningar, m. m.</i>	
a) 1 lappfogde Ag 23	22 704
b) medel för arvode åt tillfällig personal motsvarande löneklass A 5	9 024
c) medel till semestervikarier, m. m.	6 272
2. <i>Omräkning</i>	
a) löneklassförändringar	2 034
b) ökning av rörligt tillägg	58 393
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	822
d) arvoden till ordningsmän m. fl.	840
	<hr/>
	100 089

M o t i v. 1 a). *Länsstyrelsen i Norrbottens län* anför bl. a., att yrkandet framställdes även i föregående års *petita* (IX ht 1960 s. 343). Framställningen lämnades utan bifall. De ordinarie lappfogdegöromålen är emellertid så omfattande att det inte finnes någon möjlighet att med nuvarande personaluppsättning utan eftersättande av den löpande serviceverksamheten frigöra någon av befattningshavarna för vattenregleringsärenden.

Lappfogdarna i de olika distrikten nödgas alla under de närmaste åren taga befattning med uppkommande vattenregleringsfrågor och en mångfald frågor, som har samband därmed. Länsstyrelsen påbörjade för ett par år sedan under lappväsendets ledning en utredning om de i regionplanen för Lilla Lule älv redovisade vattenutbyggnadernas verkningar på renskötseln. Denna utredning har ännu inte kunnat slutföras på grund av bristande tid. Till hörs-

ten väntas regionplanen för Stora Lule älv. Även denna kommer att kräva omfattande utredningsarbete från lappväsendets sida. Nya frågor anmäler sig sålunda i alla tre distrikten. För dem påfordras tidskrävande utredningar utanför hittillsvarande arbetsvolym. För att kunna ägna de stora regleringsfrågorna erforderlig uppmärksamhet behöver lappfogdarna bistånd med övriga göromål. Nuvarande assistenten saknar möjlighet att medhinnas dem. Hjälpn av endast en assistent på tre distrikt blir splittrad och otillräcklig. Vid semestrar och ledigheter i övrigt bindes han till ett av distrikten, till kännbar olägenhet för lappfogdarna i de två övriga. Tjänsteåliggandena har med åren blivit alltmer betungande. Det har sålunda inte varit möjligt för lappfogden att under de senaste åren åtnjuta lagstadgad semester. Förhållandena är enahanda för de båda övriga lappfogdarna. För att länsstyrelsen skall kunna ansvara för att alla lappväsendets arbetsuppgifter skall kunna fullgöras på ett tillfredsställande sätt erfordras numera ovillkorligen en förstärkning av personalen.

1 b). Det är enligt länsstyrelsen i Norrbottens län nödvändigt att skrivpersonalen å lappfogdekontoret i länet förstärkes. Personalstaten upptager nu endast ett kanslibitråde i lönegrad Ao 7. Detta är otillräckligt. Arbetet med diarieföring och telefonpassning är så omfattande, att kanslibiträdet inte samtidigt medhinner all utskrivning av protokoll, renlängder och utgående expeditioner. En förstärkning med minst ett extra kontorsbiträde är därför oundgänglig.

1 c). För detta belopp har någon närmare motivering ej lämnats.

2 a)—c). Højningarna är av automatisk karaktär.

Departementschefen

Ej heller i år kan jag tillstyrka länsstyrelsens i Norrbottens län förslag om förstärkning av lappadministrationen inom länet med en lappfogde i Ag 23 samt ett biträde för skriv- och kontorsgöromål. Däremot torde böra övervägas att i annan ordning ställa medel till förfogande för att bestrida kostnader för utredningar på lappväsendets område i samband med vattenkraftens utbyggnad i sagda län.

Till följd av löneklassförändringar m. m., højning av rörligt tillägg samt kompensation för folkpensionsavgifter bör anslaget i huvudsaklig överensstämmelse med länsstyrelsernas beräkningar höjas med i runt tal 53 500 kronor. Någon ytterligare højning av anslaget kan jag däremot inte tillstyrka.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör förevarande anslag upptagas till 561 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för lappfogdarna m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	150 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	50 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	237 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	115 100
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 800
	Summa kronor 561 000

b) till *Lappfogdarna m. fl.*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 561 000 kronor.

[155] 2. *Lappfogdarna m. fl.*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	175 700	156 553
1959/60	184 800	181 076
1960/61 (statsliggaren s. 966)	182 300	
1961/62 (förslag)	188 000	

Y r k a n d e n. *Länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län* (skr. 22/8, 26/8 och 29/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 39 100 kr. enligt följande beräkning.

	1958/59	Utgifter 1959/60	Anslag 1960/61	Ökning
1. Sjukvård	114	103	600	300
2. Reseersättningar				
a) Jämtlands län	25 665	35 500	33 500	16 500
b) Västerbottens län	32 521	33 119	38 000	—
c) Norrbottens län	64 937	71 373	80 000	15 000
3. Expenser				
a) Jämtlands län	4 881	6 849	5 200	2 300
b) Västerbottens län	6 218	8 999	9 000	—
c) Norrbottens län	13 491	13 276	16 000	5 000
				39 100

M o t i v. 1. Ökningen är inte särskilt motiverad.

2 a). *Länsstyrelsen i Jämtlands län* anför, att det för budgetåret 1959/60 anvisade riksstatsanslaget å tillhoppa 35 500 kr. till reseersättningar har förbrukats. Därutöver har för samma budgetår utbetalats 1 568 kr. 56 öre av de enligt kungl. brev den 30 januari 1959 ur statens lappfond till länsstyrelsens förfogande ställda medlen å 8 000 kr. för bestridande av kostna-

der för utrensning av strövrenar. Den sammanlagda resekostnadsersättningen för lappväsendets befattningshavare för budgetåret 1959/60 utgör sålunda 37 068 kr. 56 öre.

Under budgetåret 1959/60 har lappfogden i länet sedan den 1 juli 1959 t. o. m. den 30 april 1960 åtnjutit tjänstledighet för uppdrag som sekreterare åt renutredningen. Under denna tid har innehavaren av den fr. o. m. nämnda budgetårs ingång inrättade lappfogdeassistenttjänsten med vikariatslön uppehållit lappfogdebefattningen. Då under budgetåret 1961/62 såväl lappfogden som lappfogdeassistenten beräknas komma att uppehålla sina befattningar är en väsentlig höjning av de faktiska resekostnaderna att vänta.

Enligt länsstyrelsens uppfattning bör i princip samtliga kostnader för lapp-tjänstemännens resor bestridas av samma medel, nämligen riksstatsanslaget till deras reseersättningar. Därtill kommer, att statens lappfond inte lär förslå till bestridande av kostnader, varom här är fråga. Med hänsyn härtill ingår i det äskade beloppet av 50 000 kr. till reseersättningar till befattningshavarna vid lappväsendet samtliga resekostnader oavsett resornas karaktär. Det sålunda angivna beloppet torde inte vara för högt beräknat.

2 b). *Länsstyrelsen i Västerbottens län* anför, att vattenregleringsarbeten i länets fjälltrakter berör i huvudsak renbetesområdena. Detta påfordrar utredningar, sammanträden och inställelser vid vattendomstolen. Lappfogden och lappfogdeassistenten måste därför företaga långa och tidskrävande resor. För lappfogdets tillsynsarbete erfordras tidskrävande resor för tillsyn och kontroll av renstängsel, renvägar och andra byggnadsarbeten, vilka måste vidtagas för renskötseln på grund av vattenbyggnadsföretag i lappmarken.

2 c). *Länsstyrelsen i Norrbottens län* anför, att ökningen motsvarar de ungefärliga kostnaderna för en ordinarie lappfogdes resor enligt nuvarande medelstilldelning.

3 a). *Länsstyrelsen i Jämtlands län* anför, att kostnaderna för expenser har beräknats med ledning av medelsåtgången under budgetåret 1959/60. Belastningen enbart å delposten »telegram, telefon och annonsering» var för budgetåret 1959/60 inte mindre än 3 983 kr. Med hänsyn härtill och då samtliga befattningshavare beräknats vara i tjänst under budgetåret 1961/62 har totala medelsåtgången beräknats till 7 500 kr.

3 b). Posten beräknas till oförändrat belopp.

3 c). *Länsstyrelsen i Norrbottens län* anför, att den föreslagna förstärkningen medför behov av en upprustning av inventarier och maskiner. Länsstyrelsen beräknar de ökade utgifterna härför till omkring 5 000 kr.

Departementschefen

Det av länsstyrelsen i Jämtlands län framförda förslaget om en ökning av posten till expenser med 2 300 kronor kan jag biträda. Vidare vill jag förorda, att posten till reseersättningar på grund av vissa automatiska kostnadsstegringar uppräknas med 3 400 kronor. Med hänsyn till den av de tre länsstyrelserna redovisade belastningen under sistnämnda post torde viss omfördelning länsstyrelserna emellan böra ske i samband med att anslaget

ställes till deras förfogande. Anslagsposten till sjukvård anser jag böra bibehållas vid oförändrat belopp.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat behöver anslaget uppföras med 188 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lappfogdarna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 188 000 kronor.

M. Diverse**[156] 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	5 841 000	6 068 508
1959/60	6 089 000	6 430 233
1960/61 (statsliggaren s. 967)	6 462 000	
1961/62 (förslag)	6 543 000	

Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 6 543 000 kronor.

[157] 2. Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	485 700	351 300
1959/60	531 900	490 100
1960/61 (statsliggaren s. 967)	563 000	
1961/62 (förslag)	610 000	

I anslutning till vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av frågor, som är gemensamma för flera huvudtitlar, anfört beträffande ersättning till domänverkets fond för upplåten mark, torde för nästa budgetår under nionde huvudtiteln böra anvisas ett förslagsanslag av 610 000 kronor, avsett för bestridande av dylik, arrende motsvarande ersättning för upplåtelse till vederbörande myndigheter av i nämnda fond ingående mark. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 610 000 kronor.

[158] 3. Arrendenämnder och servitutsnämnder, m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	25 000	38 255
1959/60	22 500	23 023
1960/61 (statsliggaren s. 967)	30 000	
1961/62 (förslag)	30 000	

Lantbruksstyrelsen (skr. 5/8 1960) föreslår, att för bestridande av kostnader hänförliga till servitutsnämndernas verksamhet för nästa budgetår anvisas 5 000 kr.

Departementschefen

Under denna anslagspunkt torde för nästa budgetår böra beräknas oförändrat belopp, 30 000 kronor, varav 5 000 kronor till bestridande av kostnader hänförliga till servitutsnämndernas verksamhet samt 25 000 kronor för utgifter vid arrendenämnder och för arrenderådgivning. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arrendenämnder och servitutsnämnder, m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[159] 4. Bidrag till skogs- och lantbruksakademien: Akademien

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	99 200	99 730
1959/60	99 300	97 838
1960/61 (statsliggaren s. 968)	100 000	
1961/62 (förslag)	112 000	

Y r k a n d e. *Skogs- och lantbruksakademien* (skr. 23/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 74 400 kr. i enlighet med följande beräkning.

	Ökning
1. Sekreterare Bo 3 i st. f. Bo 1	4 392
2. Byrådirektör Ao 24 i st. f. Ao 23	1 752
3. Bidrag till ersättning åt skoglig expertis	13 192
4. Bidrag till övrig arbetskraft å kansliet	33 192
5. Bidrag till museum, bibliotek m. m.	9 000
6. Löneklassuppflyttning	1 680
7. 1960 och 1961 års löneregleringar	8 900
8. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	2 300
	74 408

M o t i v. 1. Framställning om förbättrad löneställning för tjänsten gjordes redan i akademiens förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1953/54 och har sedan årligen upprepats. (Beträffande motiveringen jfr IX ht 1960 s. 349.)

2. Med den utvidgning och intensifiering av verksamheten, som påbörjats och delvis redan genomförts efter akademiens omorganisation 1955, följer ökade arbetsuppgifter och större ansvar för ifrågavarande befattningshavare, beträffande såväl sekreterargöromål som ekonomiska och administrativa uppgifter. Förutom kvalificerade sekreterar- och utredningsarbeten i olika

sammanhang följer med denna befattning bl. a. även handläggningen av och självständigt ansvar för den ekonomiska förvaltningen bl. a. av akademiens till ca 6,4 milj. kr. uppgående fonder samt av anslag. Detta ställer stora anspråk och gör tjänsten krävande. I förhållande till vanligen förekommande lönegradsplaceringar för närmast jämförliga tjänster vid högskolor och andra akademier, t. ex. veterinärhögskolan samt vetenskapsakademien, där såväl förutvarande akademinotarien som förutvarande kamreraren numera är placerade i lönegrad A 24, framstår vidare en förbättring av löneställningen för befattningen som väl motiverad.

3. Under denna post upptages den ökning av nuvarande bidrag, som erfordras till avlöning för en befattning med lön motsvarande lönegrad Ao 26, vilken f. n. uppehålls av en pensionerad befattningshavare mot visst arvode men som akademien måste räkna med att senast den 1 juli 1961 besätta med innehavare med reglerad lön.

4. Erforderliga medel för avlöning av en biträdande sekreterare för jordbruksfrågor, som avsetts hava kompetens motsvarande statsagronoms och vilken liksom den jämförliga befattningshavaren på den skogligen sidan ansetts böra erhålla lön motsvarande lönegrad Ao 26, har upptagits under en ny anslagspost, benämnd bidrag till övrig arbetskraft å kansliet. Inrättandet av en dylik befattning, som ingår i organisationsplanen enligt för akademien gällande föreskrifter, bör enligt akademiens mening inte längre uppskjutas.

5. Kostaderna för inköp och bindning av litteratur, skötseln av muséet samt löner till bibliotekets och muséets personal m. m. uppgick under budgetåret 1959/60 till 48 200 kr. Härtill kom utgifter för hyra av bibliotekets lokaler, vissa expenser, allmänna omkostnader m. m. De sammanlagda kostnaderna var sålunda flerdubbelt större än statsbidraget. Detta, som varit oförändrat alltsedan budgetåret 1957/58, har efter hand blivit alltmera otillräckligt. Detta sammanhänger bl. a. med betydande prisstegringar beträffande abonnemang å utländska tidskrifter samt inte minst med den totala ansvällningen av den vetenskapliga litteraturen inom bibliotekets verksamhetsområde. För lämplig uppdelning av verksamhetsfältet upprätthålles vid litteraturanskaffningen kontakt med andra bibliotek, särskilt med lantbrukshögskolans. För att biblioteket skall kunna fylla de krav, som ställes av institutioner och forskningsorgan, kräves ofrånkomligen ökade resurser för verksamheten.

Viss intensifiering av verksamheten vid lantbruksmuséet har skett under de senare åren för att bättre nyttiggöra de värdefulla samlingarna. Sålunda har uppordning av samlingar och anordnande av specialutställningar påbörjats, vilka tilldragit sig stort intresse från skolor och enskilda. Jämväl med tanke på denna verksamhetsgren är en ökning av resurserna nödvändig för att fylla rimliga krav.

6—8. Utgiftsökningarna är av automatisk karaktär.

Departementschefen

Under denna punkt kan jag endast tillstyrka, att anslaget uppräknas med 10 600 kronor i anledning av löneregleringar och löneklassuppflyttning samt med 1 200 kronor för täckande av vissa kostnader för kompensation för höjda folkpensionsavgifter. Anslaget torde sålunda till följd av sagda höjningar av automatisk karaktär för nästa budgetår böra uppföras med avrundat 112 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till skogs- och lantbruksakademien: Akademien* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 112 000 kronor.

[160] 5. **Bidrag till skogs- och lantbruksakademien: Kostnader för jordbrukets forskningsråd m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	68 500	63 586
1959/60	70 000	65 015
1960/61 (statsliggaren s. 969)	71 000	
1961/62 (förslag)	80 000	

Y r k a n d e. *Jordbrukets forskningsråd* (skr. 29/8 1960) hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 26 400 kr. i enlighet med följande beräkning.

	Ökning
1. Arvode åt förste byråsekreterare hos akademien	300
2. Arvode åt expertis för lagringsforskning	900
3. Avlöning åt förste byråsekreterare hos rådet	6 300
4. Övrig arbetskraft	3 750
5. Expenser	2 000
6. Särskilda utredningar	3 000
7. Särskilda arvoden avseende lagringsforskningskommittén	150
8. Publicering	10 000
	<hr/>
	26 400

Därjämte anhåller rådet att av posten till reseersättningar efter Kungl. Maj:ts medgivande få disponera intill 2 000 kr. för resor i de andra nordiska länderna.

M o t i v. 1. Denna post har varit oförändrad sedan 1957/58. Trots att rådets reservationsanslag under tiden ökats med 480 000 kr., har denna, vilken redan nu får anses alldeles för låg, beräknats med 1 200 kr.

2. Beträffande arvode åt expertis för ärenden rörande lagringsforskning har likaså en förbättring ansetts ofrånkomlig och beräknats till 500 kr. för var och en av de sju experterna, sammanlagt 3 500 kr.

3. För avlöning till förste byråsekreteraren, vilken är anställd i lönegrad

Ae 21 och placerad i löneklass 24, har liksom föregående år efter föreslagen uppflyttning av tjänsten räknats med lönen i lönegrad Ae 23 löneklass 26, d. v. s. 33 702 kr. och posten har efter avrundning upptagits till 33 700 kr. Uppgifter om tjänstens tidigare och nuvarande ställning har lämnats i motsvarande skrivelse för närmast föregående år (IX ht 1960, s. 351 p. 1).

4. För posten har upptagits kostnaderna för den arbetskraft, som nu står till förfogande för skrivgöromål och diarieföring samt utbetalningar, bokföringsarbeten och administrativa uppgifter och vilka på grundval av 1961 års löner beräknats till 12 850 kr.

5. Posten har upptagits med det belopp, som nu erfordras för att täcka kostnaderna med tillägg av 500 kr. för kostnadsökningar 1961/62 på grund av ökade utgifter för bl. a. städning samt som följd av ökning av rådets reservationsanslag, d. v. s. (8 000 + 500 =) 8 500 kr.

6. Denna post har med hänsyn till den ökade verksamheten beräknats till 8 000 kr.

7. Posten särskilda arvoden avseende lagringsforskningskommittén, vilken disponeras för arvoden åt två till lagringsforskningskommittén adjungerade sakkunniga, har liksom i beräkningen för innevarande budgetår beräknats till 700 kr.

8. Posten, som flera gånger tidigare upptagits i beräkningen över anslagsbehovet men hittills inte beaktats vid anslagstilldelningen, har nu med hänsyn till det alltmer framträdande behovet av medel för ändamålet beräknats till 10 000 kr. Såsom tidigare framhållits, möter det stora svårigheter att er hålla plats i förefintliga tidskrifter och andra publikationer för de mera omfattande utredningar, rådet låtit utföra, och likaså i fråga om redogörelser för de med understöd från rådet verkställda lagringsförsöken samt i vissa fall även beträffande redogörelser för större forskningsarbeten, till vilka rådet lämnat anslag. Dessa svårigheter måste snarast undanröjas, då eljest de nya forskningsresultaten icke rationellt kommer till utnyttjande.

Y t t r a n d e. *Skogs- och lantbruksakademien* tillstyrker rådets förslag. Vad beträffar de särskilda anslagsposterna understryker akademien för sin del särskilt behovet av uppräknig av posterna övrig arbetskraft och av expenser.

Departementschefen

Av forskningsrådets äskanden kan jag allenast förorda höjning av anslaget med 9 000 kronor i anledning av 1960 och 1961 års lönerregleringar samt övriga automatiska utgiftsstegringar. Jag har ingenting att erinra emot att av posten till reseersättningar efter Kungl. Maj:ts medgivande disponeras ett belopp av högst 2 000 kronor för resor i de andra nordiska länderna. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till skogs- och lantbruksakademien: Kostnader för jordbrukets forskningsråd m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 80 000 kronor.

[161] 6. Bidrag till svenska naturskyddsföreningen m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	105 000	105 000
1959/60	115 000	115 000
1960/61 (statsliggaren s. 969)	115 000	
1961/62 (förslag)	135 000	

Y r k a n d e n. 1. *Svenska naturskyddsföreningen* (skr. 17/8 1960) hemställer, att för föreningens verksamhet under budgetåret 1961/62 genom anslag å riksstaten och ur jaktvårdsfonden anvisas tillhopa 204 600 kr.

2. *Vetenskapsakademien* (skr. 23/5 1960) hemställer, att till akademiens naturskyddsverksamhet under budgetåret 1961/62 anvisas 30 000 kr.

3. *Samfundet för hembygdsvård* (skr. 25/5 1960) hemställer om ett anslag för budgetåret 1961/62 av 160 000 kr., varav 50 000 kr. till samfundets allmänna hembygdsvårdande verksamhet, 100 000 kr. till dess landskapsvårdande verksamhet och 10 000 kr. för upprustning av samfundets kontorsutrustning.

M o t i v. 1. För innevarande budgetår åtnjuter föreningen anslag å riksstaten med 55 000 kr. Detta anslag har av Kungl. Maj:t för 1960 förstärkts genom bidrag ur jaktvårdsfonden med 110 000 kr.

Med ledning av vunna erfarenheter har föreningen för budgetåret 1961/62 upprättat stat, vilken fogats såsom bilaga till föreningens anslagsskrivelse. Enligt staten har utgifterna upptagits till 571 600 kr. Föreningen uppskattar, att mer än hälften av föreningens arbetskrafter och ekonomiska resurser tages i anspråk för de statliga uppgifterna. Därjämte bör tagas i betraktande att föreningens frivilligt arbetande oavlönade krafter — centralt: styrelsen och dennas adjungerande ledamöter, fördelade på sektioner inom arbetsutskottet, samt lokalt: länsombuden m. fl. — måste så gott som helt syssla med statliga uppgifter. De rådande förhållandena inverkar menligt på möjligheten att bedriva det allmänna upplysnings- och bildningsarbete och den propagandaverksamhet som enligt Kungl. Maj:ts proposition 1952:188 avsågs skola åvila de enskilda föreningarna. Denna verksamhet är så mycket viktigare som den breddar basen för naturvårdsarbetet och genom den medlemsökning som normalt följer även tillför verksamheten medel. Ett vidgat medlemsarbete har dock ägt rum sedan 1956 och givit till resultat att medlemstalet i det närmaste tredubblats — från 6 000 till 17 500 medlemmar. Givetvis drar värningsarbetet också ökade utgifter. För att förbättra det ekonomiska läget ser sig föreningen nödsakad att fr. o. m. 1961 höja medlemsavgiften från 12 till 15 kr.

2. Det hittills utgående beloppet, 10 000 kr., har länge varit för knappt för att akademien på ett någorlunda tillfredsställande sätt skall kunna fylla sin uppgift och framstår numera såsom högst otillräckligt, dels genom peningsvärdets successiva minskning, dels genom att naturskyddsfrågorna i vår tid blivit allt talrikare, allt mera omfattande och svårbedömda samt av

allt större betydelse för hushållningen med vårt lands naturtillgångar. Antalet protokollförda ärenden, som åren 1953—55 var omkring 120 årligen, nådde år 1956 siffran 135, 1957 siffran 194, 1958 siffran 200 och 1959 siffran 252, vilket väl illustrerar verksamhetens ökning.

3. Huvudanslaget, 25 000 kr., har utgått oförändrat alltsedan budgetåret 1944/45. Fr. o. m. budgetåret 1953/54 erhöll samfundet en höjning av förutvarande bidrag med 20 000 kr. med hänsyn till samfundets nya uppgifter som rådgivande organ i landskapsvårdande frågor. Detta anslag ökades med 5 000 kr. fr. o. m. budgetåret 1959/60.

Då nu mer än åtta år gått sedan den nya naturskyddslagen trädde i kraft, kan man bilda sig en ganska klar uppfattning om verkningarna av den nya lagen, speciellt med hänsyn till samfundets uppgifter och möjligheter. Det må först framhållas, att de landskapsvårdande uppgifterna fått en omfattning som knappast någon inom samfundet hade kunnat räkna med. Uppgifterna har stegrats från år till år och hotar att spränga ramen för samfundets organisation. Otivelaktigt har samfundet redan nu av ekonomiska skäl tvingats inskränka sin hembygdsvårdande verksamhet, och detta torde ske i ännu större omfattning därest statsanslagen icke blir höjda.

Huvudanslaget på 25 000 kr. har stått oförändrat i omkring 17 år. De ökade uppgifterna inom hembygdsvården liksom förändringarna i penningvärdet har redan för länge sedan gjort detta anslag otillräckligt. Det kan f. n. icke täcka ens de nödvändigaste utgifterna. Detta är beklagligt med tanke på hembygdsvårdens viktiga uppgifter i dagens läge. Hembygdsvård är inte längre endast vården om det förgångna, avser inte endast upprättandet av museer och samlingar. Det är en rörelse som mer och mer har tagit fasta på aktuella kulturskapande uppgifter och inriktar sig i hög grad på dagens och morgondagens bebyggelse och miljöer. Till samfundet är anslutna ett 20-tal förbund och omkring 400 lokala föreningar, representerande sammanlagt ett medlemsantal av omkring 100 000 personer, direkt eller indirekt anslutna. På grund av hembygdsrörelsens struktur går emellertid en ytterst ringa del av medlemsavgifterna till riksorganisationen. Samfundet är rådgivande och hjälpande organ och samtidigt den gemensamma plattformen utan att få någon egentlig ekonomisk ersättning härför från anslutna föreningar. En stor del av medlemsavgifterna för de direkt anslutna går till redigering och tryckning av tidskriften »Bygd och Natur».

Det anslag på 20 000 kr., som samfundet fick fr. o. m. budgetåret 1953/54 med tanke på de nya uppgifterna enligt naturskyddslagen, har även stått oförändrat till 1959/60, då det höjdes till 25 000 kr., vilket givetvis är helt otillräckligt. Nu har samfundet visserligen möjligheter att i viss utsträckning åtaga sig betalande uppdrag, särskilt i samband med kraftverksbyggen och väganläggningar, men de intäkter som på detta sätt uppstår, täcker endast de utgifter samfundet har för personal och kontorskostnader. Därtill kommer att samfundet under vissa tider har stora kreditvärdigheter, när lång tid kan dröja innan betalning sker för utförda uppdrag. Under långa tider har samfundet sålunda legat ute med stora summor för uppdrag av

officiell karaktär. En rad viktiga yttranden och besiktningar, föranledda av remisser från myndigheter och enskilda, måste utföras utan någon ersättning. Men dessa remisser innehåller ofta handlingar av mycket stort omfång, och det skulle behövas en särskild tjänsteman som enbart sysslade med yttranden av dessa slag. Det gäller t. ex. planeringsfrågor, där samfundets landskapsbyrå utfört en rad undersökningar och yttranden av skilda slag i städer och samhällen. Det gäller vidare underhandlingar med och rådgivning till en rad kommuner och industriföretag beträffande olika planeringar. Andra ärenden, tillhörande denna grupp, är reklamen i landskapet, dragning av kraft- och telefonledningar, placering av bensinstationer, täkter av grus och sten, i vilka ärenden endast undantagsvis ersättning kunnat erhållas.

Departementschefen

Statsbidragen till svenska naturskyddsföreningen och till samfundet för hembygdsvård föreslår jag för nästa budgetår skall höjas med 10 000 kronor för vardera organisationen. För bidraget till samfundet torde böra gälla att det i huvudsak skall användas till att bestrida kostnaderna för den landskapsvårdande verksamheten. Yrkandet om höjning av vetenskapsakademins bidrag från detta anslag kan jag inte biträda.

Vid bifall till vad jag sålunda anfört, bör anslaget för nästa budgetår uppföras med 135 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska naturskyddsföreningen m. fl.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 135 000 kronor.

[162] **Naturskydd: Kostnader i samband med fridlysning av Smålands Taberg.** För ettvarvt av budgetåren 1954/55 och 1955/56 anvisades under särskild anslagsrubrik å riksstatens nionde huvudtitel förslagsanslag av 30 000 kronor för bestridande av kostnader i samband med ett eventuellt fridlysningsförfarande till skydd för Smålands Taberg. 1956 års riksdag beslöt att till ändamålet anvisa ett belopp av samma storleksordning men med reservationsanslags karaktär. 1960 års riksdag har medgivit (JoU 1, p. 121; rskr. 9), att Kungl. Maj:t må förfoga över sistnämnda anslag jämväl under budgetåret 1960/61.

Departementschefen

Ett särskilt anslag till förenämnda ändamål anvisades första gången i samband med riksdagens beslut år 1954 (sammansatt tredje lag- och jordbruksutskottets utl. nr 1; rskr. 191) i anledning av propositionen nr 139 angående åtgärder till skydd för Smålands Tabergs naturvärden. Sedan dess har förnyade förhandlingar ägt rum med vederbörande gruvbolag, ett preliminärt avtal i ämnet träffats år 1955 samt därpå ytterligare överväganden skett beträffande de ekonomiska faktorer som har samband med spörsmålet

om brytning eller inte brytning av tabergsmalmen. Kontakter har förevarit med gruvbolaget i fråga om en uppskattning av de ekonomiska konsekvenserna vid en inskränkning eller omläggning av brytningen.

Enär övervägandena i ämnet alltjämt pågår och medel fortfarande bör finnas till hands för vissa kostnader, som kan komma att uppstå i anslutning till sagda överväganden, bör det i det föregående omnämnda reservationsanslaget å 30 000 kronor stå till förfogande jämväl under budgetåret 1961/62.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva att Kungl. Maj:t under budgetåret 1961/62 må förfoga över det å riksstaten för budgetåret 1956/57 under nionde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget Naturskydd: Kostnader i samband med fridlysning av Smålands Taberg.

[163] **Bidrag vid förlust på grund av naturkatastrof m. m.** För ettvarvt av budgetåren 1952/53 till 1955/56 anvisades under särskild anslagsrubrik å riksstatens nionde huvudtitel förslagsanslag av 50 000 kr. till bidrag vid förlust på grund av naturkatastrof. 1956 års riksdag beslöt att till ändamålet för påföljande budgetår anvisa ett belopp av samma storleksordning men med reservationsanslags karaktär. För budgetåret 1957/58 anvisades åter ett reservationsanslag av 50 000 kr.

Departementschefen

Eftersom det alltjämt är erforderligt att ha tillgång till medel för de med ifrågakvarande anslag avsedda ändamålen, bör det för budgetåret 1957/58 anvisade men bland annat på grund av tidigare reservationsmedelsbehållning ännu ej disponerade anslaget stå till förfogande också under budgetåret 1961/62.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva att Kungl. Maj:t under budgetåret 1961/62 må förfoga över det å riksstaten för budgetåret 1957/58 under nionde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget Bidrag vid förlust på grund av naturkatastrof m. m.

[164] 7. Bidrag till Jordbrukarungdomens förbund

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	225 000	225 000
1959/60	225 000	225 000
1960/61 (statsliggaren s. 970)	225 000	
1961/62 (förslag)	225 000	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 5/8 1960) hemställer — med överlämnande av en framställning från styrelsen för Jordbrukarungdomens för-

bund, vari anhålles om statsbidrag med 320 000 kr. — att anslaget höjes med 30 000 kr.

Motiv. I avvaktan på resultatet av utredningen rörande upplysnings- och rådgivningsverksamheten på jordbrukets område anser sig styrelsen kunna tillstyrka att anslag utgår efter samma regler som hittills. Med hänsyn till den minskning i realvärde anslaget på grund av penningvärdets fall undergått sedan år 1953 föreslås att detsamma höjes med 30 000 kr.

Departementschefen

I överensstämmelse med ett av 1956 års jordbruksutskott gjort uttalande (JoU 1, p. 117; rskr. 9) har såväl Kungl. Maj:t som riksdagen vid behandlingen av sagda års och de därefter följande årens medelsäskanden under denna anslagsrubrik liksom under de två närmast följande rubrikerna intagit den ståndpunkten att anslagen i fråga borde upptagas till oförändrade belopp i avvaktan på resultatet av den år 1956 tillsatta utredningen rörande upplysnings- och rådgivningsverksamheten på jordbrukets område. Denna utredning som den 2 december 1960 avgivit sitt huvudbetänkande har samtidigt därmed anmält, att en översyn av klubbverksamheten bland ungdomen på landsbygden pågår och att utredningen avser att senare redovisa sina förslag i anledning därav. Intill dess ståndpunkt tagits till sistnämnda förslag bör enligt min mening förenämnda anslag alltjämt vara oförändrade.

I detta sammanhang torde få anmälas att en omorganisation av verksamheten inom Jordbrukarungdomens förbund (JUF) och 4 H-rörelsen skett med giltighet från och med den 1 januari 1961. Enligt den nya organisationen ingår JUF som ett specialförbund i riksförbundet Sveriges 4 H. Bland andra specialförbund kan nämnas förbundet Skog och Ungdom (FSU). JUF skall koncentrera sin verksamhet på ungdomsarbete i anslutning till jordbruksnäringen, medan FSU skall svara för det skogliga ungdomsarbetet. Det belopp som anvisas under denna anslagsrubrik bör enligt min mening alltjämt utgå som statsbidrag direkt till JUF.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till Jordbrukarungdomens förbund* för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 225 000 kronor.

[165] 8. Bidrag till viss lokal klubbverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	100 000	100 000
1959/60	100 000	100 000
1960/61 (statsliggaren s. 970)	100 000	
1961/62 (förslag)	100 000	

Yrkande. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 5/8 1960) hemställer, att anslaget uppräknas med 15 000 kr. såsom kompensation för den minskning i real-

värde anslaget undergått sedan 1954, då det första gången uppfördes å riksstaten.

Departementschefen

Under hänvisning till vad jag anfört under nästföregående anslagspunkt, förordar jag att detta anslag för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp av 100 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till viss lokal klubbverksamhet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 100 000 kronor.

[166] 9. Bidrag till ungdomsverksamhet på skogsbrukets område

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	85 000	85 000
1959/60	85 000	85 000
1960/61 (statsliggaren s. 970)	85 000	
1961/62 (förslag)	85 000	

Y r k a n d e. *Skogsstyrelsen* (skr. 26/8 1960) hemställer — med överlämnande av en framställning i ämnet från Jordbrukarungdomens förbund — att anslaget höjes med 25 000 kr. Förbundet har för sin del anhållit, att statsbidraget för kalenderåret 1961 ökas med 45 000 kr.

Skogsstyrelsen framhåller, att den klubbverksamhet, som stödes från förevarande anslag, fyller en betydelsefull uppgift i det skogliga upplysningsarbetet. Verksamheten i fråga torde ha möjligheter att öka förståelsen och intresset för skogsbruket hos ungdomen samtidigt som den ger en praktisk skoglig yrkesorientering. Omfattningen av det ifrågavarande ungdomsarbetet har enligt lämnade uppgifter ökat år från år trots det sedan 1954 oförändrade bidraget. Verksamheten har också successivt funnit nya former.

I avvaktan på resultatet av den utredning rörande upplysnings- och rådgivningsverksamheten på jordbrukets område, vilken tillsatts den 21 september 1956, synes det skogsstyrelsen skäligt att anslaget höjes i viss utsträckning, framförallt för att medge ökat bidrag till distrikten. Styrelsen anser sig därför, i likhet med föregående år (IX ht 1960, s. 357), böra tillstyrka ett anslag av 110 000 kr.

Genom den omorganisation av förevarande ungdomsverksamhet, som ägt rum, kommer det skogliga ungdomsarbetet att i fortsättningen omhänderas av Förbundet Skog och Ungdom såsom ett specialförbund under Riksförbundet Sveriges 4 H. Skogsstyrelsen får med anledning härav föreslå, att anslaget fr. o. m. budgetåret 1961/62 får utgå till Förbundet Skog och Ungdom.

I likhet med vad som skett innevarande budgetår torde skogsstyrelsen böra bemyndigas att utfärda närmare föreskrifter rörande verksamhetens bedrivande och statsbidragets fördelning ävensom att utöva inspektion över verksamheten.

Departementschefen

Aberopande de skäl, jag anfört för oförändrad medelsanvisning under de båda närmast föregående anslagsrubrikerna föreslår jag att detta anslag jämväl för nästa budgetår uppföres med 85 000 kronor.

Som jag omnämnt under anslaget Bidrag till Jordbrukarungdomens förbund omhänderhaves den skogliga ungdomsverksamheten numera av Förbundet Skog och Ungdom (FSU), vilket ingår som ett specialförbund i riksförbundet Sveriges 4 H. Det synes därför lämpligt, att det belopp som för nästa budgetår anvisas under förenämnda rubrik utgår till FSU i stället för som tidigare till JUF.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till ungdomsverksamhet på skogsbrukets område* för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 85 000 kronor.

[167] 10. Bidrag till utgivande av vissa tidskrifter m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	32 000	22 000	10 000
1959/60	30 000	32 200	7 800
1960/61 (statsliggaren s. 970) ...	30 000		
1961/62 (förslag)	30 000		

Enligt mina beräkningar erfordras nästa budgetår för de ändamål som skall kunna finansieras med medel ur detta anslag 30 000 kronor, d. v. s. ett belopp av samma storlek som för innevarande budgetår. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utgivande av vissa tidskrifter m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

[168] 11. Bidrag till vissa internationella organisationer m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	944 700	962 968
1959/60	944 400	989 629
1960/61 (statsliggaren s. 970)	996 400	
1961/62 (förslag)	1 003 000	

För ifrågavarande ändamål hemställs om höjning av anslaget med 6 600 kr. på sätt framgår av följande uppställning.

	Anslag 1960/61	Ökning eller minskning
1. FAO	920 000	—
2. Europeiska växtskyddsorganisationen	19 500	—
3. European committee on milk-butterfat recording ...	2 000	—
4. Internationella veteräradet	10 000	+ 2 000
5. Permanenta kommissionen enligt 1946 års internationella fiskerikonvention	3 600	—
6. Internationella rådet för havsforskning	25 000	—
7. Internationella frysinstitutet i Paris	7 000	—
8. Internationella byrån i Paris för bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar (OIE)	4 300	+ 4 600
9. Diverse internationella organisationer	5 000	—
	996 400	+ 6 600

Motiv m. m. 1. Posten beräknas för nästa budgetår till oförändrat belopp, 920 000 kr.

2. Utrikesdepartementet har meddelat, att Sveriges bidrag under ifrågasvarande post för budgetåret 1961/62 förutses utgå med samma belopp som för innevarande budgetår.

3. Lantbruksstyrelsen (skr. 5/7 1960) hemställer, att för nästföljande budgetår upptages samma belopp som för innevarande budgetår.

4. Posten torde uppräknas med 2 000 kr. till följd av ökade kostnader för svensk representation vid rådets sammanträden.

5 och 6. Fiskeristyrelsen (skr. 23/8 1960) hemställer, att dessa anslagsposter uppföres med oförändrade belopp.

7. Utrikesdepartementet har meddelat, att det svenska bidraget för budgetåret 1961/62 kan beräknas till oförändrat belopp.

8. Utrikesdepartementet har överlämnat en skrivelse från veterinärstyrelsen, av vilken skrivelse framgår, att OIE redan tidigare framfört yrkande att Sverige skulle uppflyttas från 5:e till 4:e bidragsklassen, vilket skulle innebära en höjning av medlemsavgiften från 343 000 till 686 000 pappersfrancs. Från svensk sida har man med utgångspunkt från att Sverige borde tillhöra samma bidragsklass som Danmark och under antagande att Danmark tillhörde 5:e bidragsklassen avvisat detta organisationens yrkande. Beträffande denna sak vill veterinärstyrelsen hänvisa till en redovisning för ärendet i 1955 års statsverksproposition (IX ht 1955, s. 174—176) och särskilt departementschefens uttalande. I uttalandet hävdar departementschefen — i anslutning till av statskontoret och svenska FAO-kommittén intagen ståndpunkt — att Sverige bör »uppflyttas till samma bidragsklass som Danmark eller till femte klassen».

Efter en av veterinärstyrelsen med chefen för danska veterinärdirektoratet nu förd korrespondens visar det sig emellertid, att under tiden för departementsbehandlingen av frågan (1953—1955) Danmark från den 1 april

1954 — efter enträgen hänvändelse från chefen för OIE — gått med på att flyttas upp från 5:e till 4:e bidragsklassen.

9. Under posten beräknas ett oförändrat medelsbehov.

Departementschefen

Under posten för bidrag till Internationella veterädet tillstyrker jag en medelsökning med 2 000 kronor. Vid beräkningen av storleken å det belopp som bör anvisas under posten för bidrag till Internationella byrån i Paris för bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar (OIE) utgår jag från, att Sverige kommer att uppflyttas i sådan bidragsklass att en uppräknig av posten i fråga med omkring 4 600 kronor blir erforderlig.

Övriga poster under detta anslag torde böra uppföras med oförändrade belopp.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till vissa internationella organisationer m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 003 000 kronor.

[169] 12. Ersättning för förvaltningen av vissa lånefonder¹

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	206 000	195 442
1959/60	180 600	184 113
1960/61 (statsliggaren s. 971)	175 000	
1961/62 (förslag)	164 000	

1. Ersättning till riksbanken för förvaltningen av vissa lånefonder m. m.

Y r k a n d e. *Fullmäktige i riksbanken* (skr. 15/9 1960) hemställer, att anslaget för nästa budgetår skall upptagas med ett till 150 000 kr. sänkt belopp. Med utgångspunkt från att antalet lån vid utgången av år 1961 kommer att utgöra 43 000 beräknas ersättningen till riksbanken för budgetåret 1961/62 till $(43\ 000 \times 3:50 =)$ i runt tal 150 000 kr.

2. Ersättning till Sveriges allmänna hypoteksbank för förvaltningen av statens sekundärlånefond för jordbrukare m. m.

Y r k a n d e. *Sveriges allmänna hypoteksbank* (skr. 26/8 1960) hemställer, att anslaget, såvitt avser denna del, för nästa budgetår uppföres med ett till 14 400 kr. nedsatt belopp.

M o t i v. Anslaget är avsett för bestridande av dels en ersättning å 10 000 kr. per år, som jämlikt ett mellan staten och hypoteksbanken ingånget, den 6 november 1959 av Kungl. Maj:t godkänt avtal tillkommer hypoteksbanken för dess åtagande att utöva ledningen och tillsynen över förvaltningen av utelöpande lån från statens sekundärlånefond för jordbrukare, dels ock den ersättning, som jämlikt ingångna avtal mellan den numera avvecklade

¹ Under denna rubrik är sammanförda de tidigare anslagen Ersättning till riksbanken för förvaltningen av vissa lånefonder m. m. samt Ersättning till Sveriges allmänna hypoteksbank för förvaltningen av statens sekundärlånefond för jordbrukare m. m.

lånenämnden för sekundär jordbrukskredit och de av nämnden anlidade låneförmedlarna skall utgå till dessa. Sistnämnda ersättning utgör för envar låneförmedlare ett årligt belopp motsvarande 0,2 procent av den hos låneförmedlaren vid utgången av nästföregående kalenderår redovisade sammanlagda kapitalskulden till sekundärlånefonden. Låneförmedlarnas sammanlagda kapitalskuld till sekundärlånefonden utgör f. n. ca 2 790 000 kr. och kan vid utgången av år 1961 approximativt beräknas ha nedgått till ca 2 200 000 kr. Vid denna beräkning har hänsyn tagits till att förtidsinbetalningarna av sekundärlån numera är obetydliga, vilket torde sammanhänga med dels rådande kreditrestriktioner, dels den omständigheten att den för sekundärlånen gällande fasta räntan ter sig förmånlig för låntagarna i nuvarande relativt höga allmänna ränteläge. Den sammanlagda ersättning till låneförmedlarna, som skall utbetalas i början av år 1962, kan sålunda uppskattas till 4 400 kr. För budgetåret 1961/62 kan på grund härav ett anslag å (10 000 + 4 400 =) 14 400 kr. beräknas vara erforderligt.

Departementschefen

Mot förevarande anslagsäskanden, vilka innebär ett med i runt tal 11 000 kronor minskat medelsbehov i jämförelse med anslagsanvisningen för innevarande budgetår, har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för förvaltningen av vissa lånefonder* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 164 000 kronor.

[170] 13. *Ersättningar för vissa besiktningar och syneförrättningar*

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	5 000	5 753
1959/60	5 000	2 779
1960/61 (statsliggaren s. 972)	5 000	
1961/62 (förslag)	5 000	

Anslaget torde böra uppföras med oförändrat belopp även för nästa budgetår. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar för vissa besiktningar och syneförrättningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

[171] 14. *Ersättning för av rovdjur dödade tamdjur, m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	65 000	72 800
1959/60	65 000	109 302
1960/61 (statsliggaren s. 972)	65 000	
1961/62 (förslag)	65 000	

För nästa budgetår synes anslaget böra uppföras med ett oförändrat belopp av 65 000 kronor, varför jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för av rovdjur dödade tamdjur, m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 65 000 kronor.

[172] 15. *Ersättningar till sakkunniga i befordringsärenden, m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	30 000	13 474
1959/60	30 000	38 637
1960/61 (statsliggaren s. 973)	30 000	
1961/62 (förslag)	30 000	

Anslaget torde för budgetåret 1961/62 böra uppföras med ett oförändrat belopp av 30 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar till sakkunniga i befordringsärenden, m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[173] 16. *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst*

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	5 000	4 212
1959/60	3 500	3 348
1960/61 (statsliggaren s. 973)	3 500	
1961/62 (förslag)	3 000	

Anslaget synes för nästa budgetår böra uppföras med 3 000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 kronor.

Sammanfattning

Vid bifall till de framlagda förslagen kommer för budgetåret 1961/62 under nionde huvudtiteln att uppföras 498 127 000 kronor.

Å riksstaten för budgetåret 1960/61 har under nionde huvudtiteln anvisats 477 659 600 kronor.

Förslagen innebär alltså en ökning med 20 467 400 kronor.

Förändringarna inom huvudtiteln's olika avdelningar framgår av följande sammanställning.

Avdelning	Anvisat 1960/61	Åskat 1961/62	Ökning eller minskning
A. Jordbruksdepartementet m. m.	2 436 300	2 805 000	+ 368 700
B. Lantbruksstyrelsen.....	3 943 500	4 176 000	+ 232 500
C. Lantbrukets rationalisering och befrämjande av dess produktion, m. m.	52 719 100	53 154 000	+ 434 900
D. Jordbruksprisreglering m. m. samt särskilt stöd åt vissa jordbruk	254 524 100	257 107 000	+ 2 582 900
E. Vissa kontrollanstalter på jordbrukets område m. m.	6 380 700	7 131 000	+ 750 300
F. Undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanärningar.....	28 812 900	34 122 000	+ 5 309 100
G. Övrig forsknings- och försöksverksamhet på jordbrukets område.....	4 408 100	4 834 000	+ 425 900
H. Veterinärväsendet m. m.	17 552 200	19 456 000	+ 1 903 800
I. Skogsväsendet.....	44 812 900	48 875 000	+ 4 062 100
J. Lantmåteri- och kartväsendet.....	43 441 100	49 797 000	+ 6 355 900
K. Fiskeriväsendet m. m.	8 883 000	6 701 000	- 2 182 000
L. Lappväsendet	689 800	749 000	+ 59 200
M. Diverse	9 055 900	9 220 000	+ 164 100
	<u>477 659 600</u>	<u>498 127 000</u>	<u>+ 20 467 400</u>

Förändringarna under huvudtiteln fördelar sig med 29,1 miljoner kronor på automatiska ökningar, 27,8 miljoner kronor på automatiska minskningar, 19,7 miljoner kronor på icke-automatiska ökningar samt 0,5 miljon kronor på icke-automatiska minskningar. Av de 12,7 miljoner kronor, som föreslagits till kostnader i samband med permanent skördeskadeskydd, hänför sig 10 miljoner kronor till statsbidrag till ersättningskostnader. Av övriga icke-automatiska utgiftsstegringar hänför sig 3,8 miljoner kronor till olika åtgärder för ökad rationalisering och inkomstförstärkande effektivisering av jordbruket. Vidare hänför sig av den icke-automatiska ökningen 1,4 respektive 0,4 miljoner kronor till förstärkning av resurserna för forskningen på jordbrukets respektive skogsbrukets område, 0,4 respektive 2,0 miljoner kro-

nor till ökade bidrag till avlöningar och driftkostnader respektive byggnadsarbeten vid vissa lantbruksundervisningsanstalter, 1,1 miljoner kronor till fortsatt utbyggnad av den skogliga yrkesutbildningen samt 0,3 miljon kronor till åtgärder för att påskynda moderniseringen av kartbeståndet.

Såsom framgår av det föregående är det min avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att i särskilda propositioner till 1961 års riksdags vårsession framlägga förslag bland annat rörande statligt stöd till växtförädlingen, m. m., angående system för permanent skördeskadestydd, angående forskning och högre undervisning på såväl jordbrukets som skogsbrukets område, beträffande plan för den officiella kartläggningen, angående särskilda åtgärder för rationalisering av jordbruks- och skogsbruksfastigheter i Kopparbergs län, rörande vissa ytterligare åtgärder till förbättring av mat- och utsädespotatis samt angående vissa åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område, m. m.

Vad föredraganden sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Ulla B. Silén

Register

till

Nionde huvudtiteln för budgetåret 1961/62

A. Jordbruksdepartementet m. m.

Sid.		Kronor
	Jordbruksdepartementet:	
1	Avlöningar	1 436 000
3	Omkostnader	100 000
	Lantbruksattachéer:	
3	Avlöningar	160 000
4	Omkostnader	32 000
4	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	900 000
5	Extra utgifter	177 000
		<hr/> 2 805 000

B. Lantbruksstyrelsen

	Lantbruksstyrelsen:	
6	Avlöningar	3 659 000
13	Omkostnader	517 000
		<hr/> 4 176 000

C. Lantbrukets rationalisering och befrämjande av dess produktion, m. m.

	Lantbruksnämnderna:	
15	Avlöningar	12 969 000
19	Omkostnader	2 860 000
20	Utrustning	20 000
21	Utbildningskurser för viss personal	25 000
	Bidrag till hushållningssällskapen:	
22	Avlöningar	8 833 000
28	Omkostnader	5 210 000
32	Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m.	2 040 000
36	Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m.	7 000 000
40	Bidrag till trädgårdsnäringsens rationalisering	1 000
41	Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti	400 000
47	Bidrag till återbetalning av lån från jordbrukets maskinlånefond	1 100 000
48	Statens avdikningsanslag	1 000 000
49	Befrämjande av landsbygdens elektrifiering	5 000 000
52	Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m.	3 300 000
54	Befrämjande av husdjursaveln m. m.	2 300 000

Sid.		Kronor
	Statens hingstdepå och stuteri:	
59	Avlöningar	564 000
60	Omkostnader	67 000
62	Särskilt stöd åt biskötseln och fröodlingen	30 000
63	Bidrag till vissa åtgärder för kvalitetsförbättring av matpotatis	135 000
64	Gottgörelse till trädgårdsnäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt	300 000
		53 154 000

D. Jordbruksprisreglering m. m. samt särskilt stöd åt vissa jordbruk

	Statens jordbruksnämnd:	
67	Avlöningar	3 227 000
73	Omkostnader	750 000
76	Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område	124 000 000
88	Kostnader för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel m. m.	15 000 000
91	Särskilt stöd åt det mindre jordbruket	98 000 000
93	Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av vissa kronolägenheter m. m.	2 540 000
96	Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket	890 000
99	Kostnader i samband med permanent skördeskadeskydd ...	12 700 000
		257 107 000

E. Vissa kontrollanstalter på jordbrukets område m. m.

	Statens centrala frökontrollanstalt:	
100	Avlöningar	2 566 000
104	Omkostnader	754 000
	Statens växtskyddsanstalt:	
106	Avlöningar	1 781 000
113	Omkostnader	525 000
121	Bekämpande av växtsjukdomar	100 000
	Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt:	
122	Avlöningar	466 000
126	Omkostnader	111 000
	Statens maskinprovningar:	
127	Avlöningar	486 000
130	Omkostnader	342 000
		7 131 000

F. Undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanärningar

	Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök:	
132	Avlöningar	17 675 000
132	Omkostnader	1 000 000
133	Materiel	1 620 000
133	Nyanskaffning och underhåll av utrustning	1 258 000
134	Bokinköp och bokbindning	100 000
134	Lokal och fast försöksverksamhet	1 100 000
135	Jordbruksdriften vid statens försöksgårdar	1 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut:	
135	Avlöningar	12 093 000
136	Omkostnader	1830 000
136	Materiel	148 000
137	Nyanskaffning och underhåll av utrustning	1100 000
137	Bokinköp och bokbindning	117 000
138	Trädgårdsekonomisk byrå	118 000
138	Lokal och fast försöksverksamhet	145 000
139	Specialgymnasiet för lantbruks-, mejeri- och skogsstuderande	121 000
140	Understöd åt lantbrukshållningsseminariet å Rimforsa	321 000
	Lantbruksskolan vid Ultuna:	
142	Avlöningar	160 000
143	Omkostnader	26 000
	Bidrag till vissa lantbruksundervisningsanstalter:	
144	Avlöningar	10 880 000
148	Driftkostnader	2 260 000
149	Bidrag till jordbrukets yrkesskolor	373 000
151	Särskilda utbildningskurser	136 000
154	Studiehjälp åt elever vid vissa lantbruksundervisningsanstalter m. m.	2 700 000
156	Bidrag till byggnadsarbeten vid vissa lantbruksundervisnings- anstalter	3 000 000
169	Bidrag till undervisningsmateriel för maskinundervisning ..	165 000
170	Reseunderstöd för studier på lantbrukets område	75 000
		34 122 000

G. Övrig forsknings- och försöksverksamhet på jordbrukets område

172	Främjande av forskning på jordbrukets område m. m.	1 605 000
	Statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader:	
176	Avlöningar	317 000
180	Omkostnader	115 000
182	Försöksverksamheten	50 000
183	Bidrag till jordbrukstekniska institutet	325 000
184	Bidrag till Sveriges utsädesförening	1 825 000
185	Bidrag till den praktiskt vetenskapliga verksamheten å Wei- bullsholm	1210 000
185	Bidrag till institutet för växtförädling av frukt och bär	200 000
186	Bidrag till förädlingsarbeten med sojaväxter	120 000
186	Täckdikningsförsök m. m.	167 000
		4 834 000

H. Veterinärväsendet m. m.

	Veterinärstyrelsen:	
188	Avlöningar	959 000
191	Omkostnader	87 000
	Veterinärstaten:	
191	Avlöningar	7 067 000
200	Omkostnader	153 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Statens veterinärmedicinska anstalt:	
204	Avlöningar	3 057 000
213	Omkostnader	801 000
217	Förekommande och hämmande av smittsamma husdjursjukdomar, m. m.	1 450 000
218	Bidrag till främjande av juverhälsokontroll hos nötkreaturen	280 000
227	Lindring i mindre bemedlades kostnader för djursjukvård ...	750 000
	Veterinärhögskolan:	
227	Avlöningar	3 970 000
232	Omkostnader	1 051 000
233	Materiel	292 000
234	Nyanskaffning och underhåll av utrustning	210 000
236	Bokinköp och bokbindning	43 000
	Veterinärinrättningen i Skara:	
237	Avlöningar	285 000
239	Omkostnader	1 000
		19 456 000

I. Skogsväsendet

	Skogsstyrelsen:	
241	Avlöningar	940 000
243	Omkostnader	177 000
	Bidrag till skogsvårdsstyrelserna:	
245	Avlöningar	15 980 000
250	Omkostnader	4 145 000
256	Statens skogsförbättringsanslag	4 300 000
258	Vägbyggnader å skogar i enskild ägo	7 700 000
260	Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m.	3 600 000
262	Kostnader för virkesmätning	244 000
	Skogshögskolan:	
263	Avlöningar	1 429 000
268	Omkostnader	388 000
270	Materiel	120 000
271	Nyanskaffning och underhåll av utrustning	65 000
273	Bokinköp och bokbindning	40 000
	Statens skogsforskningsinstitut:	
274	Avlöningar	2 581 000
280	Omkostnader	578 000
282	Utrustning	50 000
283	Riksskogstaxering och avverkningsstatistik	597 000
284	Skogsproduktforskning	87 000
	Statens skogsmästarskola:	
285	Avlöningar	175 000
289	Omkostnader	98 000
292	Stipendier	60 000
	Ersättning till domänverkets fond för utgifter vid statens skogsskolor m. m.:	
292	Avlöningar	612 000
299	Omkostnader m. m.	669 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
303	Byggnads- och underhållsarbeten vid statens skogsskolor m. m.	105 000
306	Bidrag till vissa skogsbrukskurser, m. m.	3 769 000
313	Ersättning till domänverkets fond för utgifter för övertalig personal	366 000
		<u>48 875 000</u>

J. Lantmäteri- och kartväsendet

	Lantmäteristyrelsen:	
315	Avlöningar	2 158 000
320	Omkostnader	245 000
	Lantmäteristaten:	
322	Avlöningar	28 844 000
326	Omkostnader	5 707 000
330	Utrustning	400 000
333	Utbildningskurser för viss lantmäteripersonal m. fl.	442 000
339	Bidrag till kostnader i samband med lantmäteri- och vägför- rättningar m. m.	445 000
	Rikets allmänna kartverk:	
341	Avlöningar	15 906 000
342	Omkostnader	1 724 000
342	Kartarbeten m. m.	12 146 000
343	Fotogrammetrisk uppdragsverksamhet	12 506 000
343	Utrustning m. m.	1 270 000
343	Utbildningskurser för viss personal	14 000
		<u>49 797 000</u>

K. Fiskeriväsendet m. m.

	Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion:	
	Fiskeristyrelsen:	
345	Avlöningar	1 470 000
355	Omkostnader	533 000
	Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion:	
	Vatteninspektionen:	
358	Avlöningar	538 000
363	Omkostnader	125 000
	Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion:	
364	Undersökningar inom sötvattenslaboratoriet	1 000
	Fiskeriintendenten m. m.:	
365	Avlöningar	255 000
367	Omkostnader	27 000
368	Utbildning av fiskeritjänstemän	51 000
373	Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen	235 000
383	Statlig garanti för befrämjande av fiske på avlägsna fiskevatten, m. m.	10 000
384	Befrämjande av fiskefartygs förseende med radiotelegraf- eller radiotelefonstation	65 000
385	Bevakningsfartyg för sillfisket vid Island	50 000
387	Isbrytarhjälp åt fiskarbefolkningen	30 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
387	Bidrag vid fiskebåts- och fiskredskapsförsäkring	1 000
388	Bidrag till fiskare för förlust av fiskredskap m. m.	25 000
388	Gottgörelse till fiskerinäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt	785 000
389	Ersättning till strandägare för mistad fiskerätt m. m.	2 500 000
		<u>6 701 000</u>

L. Lappväsendet

	Lappfogdarna m. fl.:	
391	Avlöningar	561 000
393	Omkostnader	188 000
		<u>749 000</u>

M. Diverse

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
396	Byggnadsstyrelsens delfond	6 543 000
396	Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark	610 000
396	Arrendenämnder och servitutsnämnder, m. m.	30 000
	Bidrag till skogs- och lantbruksakademien:	
397	Akademien	112 000
399	Kostnader för jordbrukets forskningsråd m. m.	80 000
401	Bidrag till svenska naturskyddsföreningen m. fl.	135 000
403	Naturskydd: Kostnader i samband med fridlysning av Smålands Taberg	—
404	Bidrag vid förlust på grund av naturkatastrof m. m.	—
404	Bidrag till Jordbrukarungdomens förbund	225 000
405	Bidrag till viss lokal klubbverksamhet	100 000
406	Bidrag till ungdomsverksamhet på skogsbrukets område ...	85 000
407	Bidrag till utgivande av vissa tidskrifter m. m.	30 000
407	Bidrag till vissa internationella organisationer m. m.	1 003 000
409	Ersättning för förvaltningen av vissa lånefonder	164 000
410	Ersättningar för vissa besiktningar och syneförrättningar ...	5 000
410	Ersättning för av rovdjur dödade tamdjur, m. m.	65 000
411	Ersättningar till sakkunniga i befordringsärenden, m. m. ...	30 000
411	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst	3 000
		<u>9 220 000</u>
	Summa	498 127 000

BILAGA 12 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1961

TIONDE HUVUDTITELN

HANDELSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över handelsärenden hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1961.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Lange, anmäler — beträffande de under punkterna 50—54 upptagna frågorna efter samråd med statsrådet Lindström — de frågor, som tillhör regleringen för budgetåret 1961/62 av utgifterna under riksstatens tionde huvudtitel.

Innan de särskilda anslagpunkterna upptages till behandling, lämnar chefen för handelsdepartementet en översikt av anslagen till departementet. Departementschefen redogör vidare för verksamheten inom vissa statsägda aktiebolag samt anmäler i samband därmed frågan om fortsatt medelsanvisning till Aktiebolaget Statens skogsindustrier.

Inledning

I följande sammanfattning ges en översikt av anslagen till handelsdepartementet under de två senaste budgetåren jämfört med vad som för budgetåret 1961/62 äskats och föreslås. Beloppen anges i milj. kronor.

	Anslag 1959/60	Anslag 1960/61	Äskat 1961/62	Förändring	Förslag 1961/62	Förändring
Driftbudgeten	275	282	370	+ 88	313	+ 31
Kapitalbudgeten	152	124	141	+ 17	122	— 2
	427	406	511	+ 105	435	+ 29

Vid bifall till de förslag, som framläggs i det följande, kommer tionde huvudtitelns slutsumma för budgetåret 1961/62 att uppgå till 312 716 000 kronor. Motsvarande slutsumma för innevarande budgetår är enligt den av

1960 års riksdag fastställt riksstaten 281 842 000 kronor. Förslaget innebär alltså en nettoökning med 30 874 000 kronor.

Inom ramen härför uppgår bruttoökningen till i runt tal 33,5 milj. kronor. Denna utgörs till stor del av automatiska förändringar föranledda av stegrade löneutgifter och omkostnader. Av automatisk karaktär är vidare bland annat uppräkningsen av anslagen Omkostnader för statlig lagerhållning med 2,5 milj. kronor och Internationellt atomenergisamarbete med 1,9 milj. kronor. Sammanlagt uppgår de automatiska ökningarna till drygt 10,6 milj. kronor.

Även i uppräkningsen av avsättningen till lotterimedelsfonden med 1,5 milj. kronor ingår till en viss del utgiftsökningar av automatisk karaktär. Anslagen till handelssekreterar- och handelskamarverksamheten uppräknas med sammanlagt 1,0 milj. kronor, i huvudsak utgörande en ersättning för de bidrag som tidigare utgått från handels- och sjöfartsfonden. Också höjningen av bidraget till turisttrafikförbundet med 0,95 milj. kronor är till en del att betrakta som kompensation för tidigare från handels- och sjöfartsfonden utgående bidrag. Anslaget till Aktiebolaget Atomenergi ökar med 3,9 milj. kronor, avseende stegrade driftkostnader i samband med att anläggningarna vid forskningsstationen i Studsvik tagits i drift.

Som ett led i den fortsatta rationaliseringen av anordningarna för säkerheten till sjöss föreslås anvisande under två nya anslag av sammanlagt 5,9 milj. kronor för inrättande och drift av radionavigeringsstationer system Decca. Vidare föreslås att planeringen påbörjas för byggandet av en ny statsisbrytare. Till detta ändamål upptas ett belopp av 2 milj. kronor. Rationaliseringarna av lots- och fyrväsendet fortsätter och under nästa budgetår beräknas som en följd härav personalen inom sjöfartsverket kunna ytterligare minska med sammanlagt 34 befattningshavare, motsvarande en årskostnad av drygt 0,5 milj. kronor. Den av 1959 års riksdag beslutade upprustningen av sjöbefälsskolorna fullföljes.

För att möjliggöra en ytterligare utveckling av Sveriges geologiska undersöknings malmletning föreslås anslaget till denna verksamhet bli uppräknat med närmare 0,5 milj. kronor. Anslaget till teknisk forskning föreslås höjt med samma belopp.

Avsättningen till idrotts- och friluftsfonderna ökar enligt förslaget med respektive 0,6 och 0,2 milj. kronor.

Avsikten är att i särskilda propositioner underställa 1961 års riksdag förslag rörande omorganisation och upprustning av statens provningsanstalt, upprustning av statens pris- och kartellnämnd samt ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor ävensom omorganisation av riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap. Anslagen till dessa ändamål har därför endast upptagits med beräknade belopp. I särskild proposition kommer riksdagen vidare att föreläggas frågan om utformningen av handelsflottans pensionsanstalts verksamhet. Anslaget under tolfte huvudtiteln till sjömannens pensionering har i avvaktan härpå uppförts med beräknat belopp. Detsamma gäller tionde huvudtitelns anslag till Institutet för konserveringsforskning

och Svenska silikatforskningsinstitutet samt till understöd åt båttrafiken i Stockholms skärgård.

Mot bruttoökningen med 33,5 milj. kronor av anslagen under tionde huvudtiteln får ställas anslagsminskningar å sammanlagt 2,6 milj. kronor. Den största av dessa — 1,3 milj. kronor — sammanhänger med att handels-högskolorna från och med nästa budgetår flyttats över till åttonde huvudtiteln. Vidare kan nämnas bortfallet av engångsanslaget å 0,3 milj. kronor till inlösen av lotsbåtar samt av det särskilda bidragsanslaget å cirka 0,25 milj. kronor till sjömanshusen. I övrigt utgöres minskningarna av mindre belopp å skilda anslag. Nettoökningen å driftbudgeten uppgår således till 30,9 milj. kronor.

Kapitalbudgeten föreslås minska med cirka 2 milj. kronor, väsentligen till följd av att anslaget till stöd för oljelagringen nedräknats med 12 milj. kronor med hänsyn till väntade förskjutningar i betalningsutfallet. Anslagen till statens hantverks- och industrilånefond och till Aktiebolaget Oljetransit föreslås uppräknade med vardera 6 milj. kronor till respektive 10 och 7,5 milj. kronor. Anslaget till legodriften vid vissa av statens gruvor minskar med 1,5 milj. kronor och det till säkerhetsanstalterna för sjöfarten nedräknas, under hänvisning till den stora reservationen, med 0,3 milj. kronor. Vid bifall till de framlagda förslagen skulle anslagen under handelsdepartementets drift- och kapitalbudgeter sålunda sammanlagt öka med netto i runt tal 29 milj. kronor.

I detta sammanhang torde slutligen få omnämnas att det av kommittén för sjöfartens beredskapsfrågor i september 1958 avlämnade betänkandet rörande handelsflottans beredskap efter remissbehandling och därpå grundad prövning inom handelsdepartementet ej ansetts böra läggas till grund för proposition i ämnet. Med hänsyn till numera tillgängliga uppgifter synes hela frågan om handelsflottans beredskap böra ses i samband med andra frågor rörande materiel- och personalbehov för totalförsvaret, vilka är under utredning. Bland annat har Kungl. Maj:t på föredragning av chefen för försvarsdepartementet den 2 december 1960 uppdragit åt överbefälhavaren att förutsättningslöst undersöka huruvida vissa luftvärnspjäser, vilka angivits utan kostnad kunna ställas till handelsflottans förfogande, bör utnyttjas inom totalförsvaret och i så fall för vilka ändamål de lämpligast bör avses.

Verksamheten inom vissa statsägda aktiebolag

I det följande redogöres för verksamheten inom vissa av de till handelsdepartementet hörande statsägda aktiebolag, vilka bedriver industriell rörelse, nämligen Aktiebolaget Ceaverken, Norrbottens järnverk aktiebolag, Aktiebolaget Statens skogsindustrier, Aktiebolaget Statsgruvor, Aktiebolaget Svensk torvförädling och Svenska skifferoljeaktiebolaget. I samband med redogörelsen anmäles fråga om medelsanvisning till Aktiebolaget Statens skogsindustrier för uppförande av massafabrik och pappersbruk i Piteå.

Utom nyss uppräknade företag finns inom handelsdepartementets område några aktiebolag, vilkas verksamhet beröres i andra sammanhang. För verksamheten inom *Aktiebolaget Atomenergi*, vars aktier till fyra sjundedelar äges av staten, redogöres under anslagspunkten 45. *Aktiebolaget Oljetransit* har till närmaste uppgift att uppföra anläggningar vid Trondheimsfjorden för mottagande, lagring och expedition av oljeprodukter för svensk räkning. Medel till anläggningsarbeten äskas å kapitalbudgeten (bil. 32, p. 6). Kostnaden för *Ruotivare grufaktiebolag*, vilket förvaltar en staten tillhörig gruvfyndighet, bestrids för närvarande från anslaget Vissa kostnader för statens gruvegendom men föreslås från och med nästa budgetår i stället skola belasta kommerskollegiets omkostnadsanslag (p. 7). Verksamheten inom *Svenska penninglotteriet aktiebolag* och *Aktiebolaget Tipstjänst* beröres i samband med beräkningen av statens inkomster.

Aktiebolaget Ceaverken

Aktiebolaget Ceaverken bildades 1939 som ett privat företag. Sedan bolaget tagit upp en ur försörjningssynpunkt angelägen produktion av röntgenfilm, övergick det 1943 i statens ägo. Efter andra världskrigets slut fortsatte bolaget sin verksamhet efter riktlinjer, som godkändes av 1946 års riksdag. Beslut om viss utbyggnad av företaget samt om rörelsens finansiering fattades av riksdagen år 1952 (prop. 69, SU 64, Rskr 121). I samband härmed ökades bolagets aktiekapital till nuvarande belopp, 1 900 000 kronor.

Utom röntgenfilm tillverkar bolaget elektrokardiografpapper samt fotografiskt papper för försvaret och rikets allmänna kartverk samt för industriändamål. Fabriken är belägen i Strängnäs.

Bolagets omsättning var 1958 ca 5,7 milj. kronor och ökade 1959 till ca 6,5 milj. kronor. Under 1960 har avsättningssvårigheter gjort sig gällande såväl på den inhemska marknaden som på exportmarknaderna. Försäljningen på den svenska marknaden har starkt påverkats av viss utländsk priskonkurrens och därav föranledda åtgärder från de traditionella importörernas och grossisternas sida. Bolagets anläggning har därför under 1960 inte kunnat utnyttjas helt, och vidare har driftsstörningar förekommit vid övergång till ny emulsionstyp. Produktionen av röntgenfilm sjönk 1960 med drygt 20 procent och omsättningen nämnda år beräknas ha sjunkit till 1958 års nivå.

Antalet anställda i bolaget var 1960 i medeltal 98, varav 68 arbetare och 30 anställda i övrigt.

Bolagets redovisade nettovinst utgjorde 1958 ca 71 000 kronor och 1959 ca 84 000 kronor. Vid bedömning av resultatet må uppmärksammas, att avsättning till investeringsfond för konjunkturtjämnings gjordes 1958 med 127 000 kronor och 1959 med 137 000 kronor. Avskrivningar gjordes enligt vanligen tillämpade regler med 198 000 respektive 193 000 kronor. Lagerreserven kunde under dessa båda år ökas något men torde vid bokslutet för 1960 komma att nedgå med hänsyn bl. a. till gällande skattebestämmelser om lagervärdering. För sistnämnda år beräknas bolaget efter sedvanliga av-

skrivningar komma att redovisa en nettovinst av ca 40 000 kronor. Under 1960 har i anläggningstillgångar investerats ca 350 000 kronor. Större delen av detta belopp har disponerats för uppförande av en lagerbyggnad, som bokföringsmässigt omedelbart avskrivits genom utnyttjande av investeringsfonden.

Fabriksfastigheterna hade vid utgången av 1959 ett taxeringsvärde av ca 1,4 milj. kronor och ett brandförsäkringsvärde av ca 2,4 milj. kronor. Deras bokförda värde samma år var omkring 1,7 milj. kronor. Maskiner och inventarier, i 1959 års bokslut upptagna till 328 000 kronor, hade samma år ett brandförsäkringsvärde av 2,2 milj. kronor.

Av bolagets omsättningstillgångar utgjordes vid utgången av 1959 ca 1,0 milj. kronor av likvida medel. Motsvarande belopp beräknas för 1960 till ca 0,6 milj. kronor. Nedgången beror på nyssnämnda investeringar och på en minskning av kortfristiga skulder. Den långfristiga skuldsättningen uppgår till ungefär 1,0 milj. kronor och utgöres huvudsakligen av skuld till bolagets pensionsstiftelse. Bolagets eget kapital utgör f. n. i runt tal 60 procent av balansomslutningen.

Från bolagets sida framhålles, att det för att öka dess konkurrensförmåga synes ofrånkomligt att inom en nära framtid utbygga fabriken med en modern emulsionsbeläggningssmaskin samt tillhörande torkanläggning. Kostnaderna för erforderliga investeringar beräknas icke kunna täckas genom självfinansiering.

Norrbottens järnverk aktiebolag

Norrbottens järnverk aktiebolag bildades efter beslut av 1939 års urtima riksdag (prop. 70, Rskr 98). Den första utbyggnaden av järnverket innefattade i huvudsak anläggningar för framställning av elektrotackjärn. Efter beslut av riksdagen 1946 och 1947 påbörjades en omfattande utbyggnad med bl. a. koksmasugn, thomas- och elektrostålverk samt valsverk för tillverkning av ämnen, balkar, stångjärn, armeringsjärn och valstråd. Frågan om utbyggnadens genomförande och finansiering har vid skilda tillfällen prövats av statsmakterna, senast 1954 (prop. 51, SU 60, Rskr 163). Till utbyggnaden, som slutfördes sistnämnda år, har anvisats 342 milj. kronor i form av aktiekapital. Sedan 42 milj. kronor avskrivits enligt riksdagens beslut, uppgår aktiekapitalet f. n. till 300 milj. kronor. Bolagets behov av rörelsekredit har tillgodosetts genom att bolaget medgivits disponera en rörlig kredit i riksgäldskontoret å högst 75 milj. kronor.

Riksdagen godkände 1959 (X ht, s. 16 och 22, SU 10, Rskr 10) riktlinjer för utbyggnad av järnverket med en anläggning för tillverkning av tunnplåt.

Den konjunkturavmattning på järn- och stålmarknaden, som inträdde under senare delen av 1957, gjorde sig gällande ännu under de första månaderna av 1959. Större aktivitet kunde dock förmärkas under andra kvartalet sistnämnda år. Under senare delen av året blev marknaden utomordentligt fast och priserna på bolagets avsaluprodukter steg. På grund av tidigare le-

veransåtaganden kunde bolaget först mot slutet av året i större utsträckning dra fördel av de högre priserna. Under första hälften av 1960 var marknadsläget fortfarande gynnsamt. Under andra halvåret har priserna under inflytande av konkurrens från utlandet sjunkit och ytterligare prissänkningar kan väntas. Orderstocken för 1961 är tillfredsställande.

Utvecklingen av bolagets produktion och försäljning av valsade produkter samt omsättning framgår av följande sammanställning.

	1957	1958	1959	1960 (beräkn.)
Avsaluproduktion 1000 ton	308	282	340	350
Försäljning:				
Halvfabrikat 1000 ton	118	116	113	120
Helfabrikat 1000 ton	175	170	226	230
Summa 1000 ton	293	286	340	350
Därav export 1000 ton	131	151	176	142
Omsättning milj. kr	200	159	196	210

Bolaget framställer och försäljer även thomasfosfat, som framkommer vid ståltillverkningen, (produktion 1959 ca 47 000 ton) och smärre kvantiteter gjuteritackjärn.

Produktionen under 1959 och 1960 har i viss utsträckning hämmats av inskränkningar i tillförseln av elkraft. Sålunda erhöll järnverket i början av 1960 endast ca 70 procent av abonnerad effekt. Efter en successiv ökning av elkraftleveranserna var dessa i mars månad åter uppe i normal nivå.

Under 1960 har produktionsförhållandena vidare påverkats av erforderlig ommurning av koksmasugnen, som varit i kontinuerlig drift sedan 1954. Ommurningen medförde ett driftsstopp i masugnsanläggningen, som varade i tio veckor, och ett produktionsbortfall av omkring 65 000 ton tackjärn. Produktionsbortfallet kunde dock kompenseras genom att ett under 1959 upplagt buffertlager av stålgöt togs i anspråk och viss del av den löpande produktionen baserades på inköpt skrot och tackjärn.

Antalet anställda var 1959 i genomsnitt 2 697 och beräknas för 1960 ha ökat till i genomsnitt 2 860.

Bolaget har för de senaste åren redovisat följande resultat av rörelsen.

	Tusental kronor		
	1957	1958	1959
Bruttovinst och övriga intäkter	23 511	23 135	24 167
Allmänna omkostnader	1 694	1 668	1 664
Avskrivningar	17 349	17 068	17 268
Kostnadsräntor	2 630	3 424	1 982
Pensionsstiftelse	750	250	250
Skatter	1 049	725	749
Nettovinst	39	—	2 254
	23 511	23 135	24 167

För 1960 räknar bolaget med att kunna redovisa något högre bruttovinst än för 1959.

Vid bedömningen av det redovisade rörelseresultatet bör beaktas, att den dolda reserven i varulagret minskades under det förhållandevis mindre gynnsamma verksamhetsåret 1958 och att lagerreserven vid 1959 års bokslut kunde ökas till något över sitt tidigare värde. Driftsresultatet för 1960 beräknas medge en ytterligare ökning av lagerreserven. Resultatet för innevarande verksamhetsår kommer att påverkas av de prissänkningar på järn och stål, som inträffade under hösten i fjol.

Bolagets ekonomiska ställning kan bedömas med ledning av efterföljande sammandrag av balansräkningarna för de senaste åren.

	Milj. kronor		
	Den 31 december		
	1957	1958	1959
Likvida medel, fordringar m. m.	25	31	44
Varulager	77	74	46
Anläggningstillgångar	252	247	243
Balanserad förlust	25	20	20
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	379	372	353
Kortfristiga skulder	19	29	34
Långfristiga skulder	55	43	17
Eget kapital	305	300	302
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	379	372	353

Under 1960 har de likvida omsättningstillgångarna ökat ytterligare. Varulagret torde, på grund bl. a. av förutsedd ökning av lagerreserven, komma att i 1960 års bokslut upptagas till ett lägre värde än i redovisningen för 1959.

Anskaffningsvärdet av bokförda anläggningstillgångar — inklusive pågående nyanläggningsarbeten — var i slutet av 1959 ca 365 milj. kronor och beräknas per den 31 december 1960 ha ökat med i runt tal 20 milj. kronor. Brandförsäkringsvärdet av byggnader samt maskiner och inventarier utgör i runt tal 450 milj. kronor. Bokvärdet av ifrågakvarande tillgångar torde i bokslutet för 1960 endast obetydligt komma att skilja sig från den redovisade siffran för 1959.

Den totala skuldsättningen har minskat, särskilt under 1959, och nedgången har fortsatt under 1960. Ökningen av de kortfristiga skulderna hänför sig till nya leverantörskrediter i samband med pågående investeringsverksamhet. Bolagets rörliga kredit i riksgäldskontoret, som redovisas under långfristiga skulder, har inte till någon del utnyttjats under de två senaste förflutna åren. Den kommer emellertid att åter delvis tagas i anspråk under innevarande år, då bolagets likviditet kommer att påverkas bl. a. av större utgifter för investeringsändamål.

Bolagets eget kapital utgör, sedan den balanserade förlusten avdragits, nära 85 procent av balansomslutningen.

Investeringarna uppgick under 1959 till sammanlagt 14,3 milj. kronor och beräknas för 1960 till omkring 20 milj. kronor. Av de mera kapitalkrävande nyanläggningar, som färdigställt under senare tid, kan nämnas en elstålugn, två kalkugnar, en krossanläggning för kalk vid Ahrs bruk på Gotland samt ett syrgasverk. De interna transportererna undergår f. n. en omfattande rationalisering. Den ökade produktionen vid järnverket har nödvändiggjort vissa kompletteringar, bl. a. med en större tackjärnsblandare och en gropugn i götvalsverket. För att tillgodose utrymmesbehovet vid tillverkningen av räls har valsverkshallarna förlängts.

Principbeslut har av bolagsledningen fattats rörande ytterligare nyinvesteringar till ett sammanlagt belopp av 21,6 milj. kronor. Investeringsprogrammet omfattar bl. a. en ny eltackjärnugn och en sanitäranläggning i förening med verkskontor. I vilken utsträckning och vid vilka tidpunkter ifrågavarande investeringar kommer att genomföras är beroende på ytterligare överväganden; sanitäranläggningen torde dock komma att byggas under de närmaste tiden.

Järnverkets utbyggnad med en plåtvalsverksanläggning enligt de av riksdagen godkända riktlinjerna pågår. Verkställda provvalsningar av bolagets material vid utländska verk har givit positiva resultat. Den maskinella och den elektriska utrustningen för varmvalsverket beställdes hösten 1959. Avtal med entreprenör för valsverksbyggnaden träffades i början av 1960. Byggnadsarbetet beräknas bli slutfört under 1961 men huruvida anläggningen kan, som avsikten varit, tagas i drift före årets utgång är ovisst. Anläggningskostnaderna, som tidigare beräknats till inemot 70 milj. kronor, väntas nu komma att uppgå till ca 90 milj. kronor. Kostnadsökningen beror bl. a. på verkningarna av den allmänna varuskatten och prishöjningar samt vissa ändringar av byggnadsplanerna. Någon statlig medelsanvisning för anläggningen äskas inte för budgetåret 1961/62.

Aktiebolaget Statens skogsindustrier

Aktiebolaget Statens skogsindustrier bildades 1941 för att överta domänverkets skogsindustriella rörelse. Bolaget tillverkar sulfatmassa och papper vid Karlsborgs bruk i Nederkalix samt wallboard vid Lövhölmens bruk i Piteå och vid Skinnskattebergs bruk. Vidare driver bolaget ett antal sågverk i skilda delar av landet, ävensom anläggningar för tillverkning av mineralull respektive stålsand. Huvudkontoret är förlagt till Stockholm. Aktiekapitalet höjdes 1959 från 79 till 100 milj. kronor (se X ht 1960, s. 8). Höjningen beslöts av 1959 års riksdag, som i samband därmed i princip godkände av bolaget framlagda planer för en utbyggnad av bolagets anläggningar i Piteå med massafabrik och pappersbruk (X ht, s. 9—15 och 19—22, SU 125, Rskr 293).

Under perioden 1956—1958 låg bolagets försäljning som helhet volym-

mässigt under produktionen med en ökning av varulagren som följd. En successiv förbättring av avsättningsmöjligheterna inträdde under 1959. Leveranserna översteg under detta år produktionen, vad gäller bolagets huvudprodukter. En lagerminskning ägde sålunda rum; denna var särskilt markant beträffande sågade trävaror. Även under 1960 har avsättningen kvantitativt sett varit tillfredsställande. En viss ytterligare minskning av trävarulagren kan beräknas ha skett.

Prisutvecklingen var under 1959 oenhetlig. Priserna på cellulosa och papper försvagades under årets första kvartal och förblev därefter i stort sett stabila. Trävarupriserna var vid årets början låga och föll därefter ytterligare. Sedermera skedde undan för undan under året en pridförbättring, som emellertid endast fick ringa effekt på medelpriset för 1959 års leveranser. Wallboardpriserna var i huvudsak stabila men något lägre än under 1958. Under 1960 har priserna stigit för trävaror och, ehuru i lägre grad, för cellulosa. Priserna på papper och wallboard har varit i stort sett oförändrade, likaså priserna på mineralulls- och stålsandsprodukter.

Utvecklingen av bolagets avsaluproduktion och leveranser m. m. under de senaste åren framgår närmare av följande sammanställning.

		1957	1958	1959	1960 (beräkn.)
<i>Sågverksprodukter</i>					
Produktion	1000 stds	118	120	118	120
Leveranser	1000 stds	134	112	148	125
<i>Cellulosa och biprodukter</i>					
Produktion	1000 ton	46	55	57	65
Leveranser	1000 ton	31	55	72	65
<i>Papper</i>					
Produktion	1000 ton	21	30	41	49
Leveranser	1000 ton	20	29	42	48
<i>Wallboard</i>					
Produktion	1000 ton	94	112	123	128
Leveranser	1000 ton	93	106	128	125
Omsättning	milj. kr	217	218	269	255
Antal anställda		3 743	3 639	3 471	3 500

Tack vare de gynnsammare försäljningsbetingelserna under 1959 kunde bolaget för detta år redovisa ett förbättrat rörelseresultat. Som framgår av efterföljande sammanställning kunde avskrivningarna ökas. Även en viss ökning av den dolda lagerreserven ägde rum.

	Milj. kronor		
	1957	1958	1959
Bruttovinst å rörelsen	35,8	33,1	39,9
Övriga intäkter	1,4	3,7	2,9
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	37,2	36,8	42,8
Allmänna omkostnader m. m.	8,6	8,1	9,0
Avskrivningar	8,2	7,5	15,2
Kostnadsränder	15,8	19,2	16,3
Skatter	4,6	2,0	2,3
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	37,2	36,8	42,8

För 1960 torde en ytterligare förbättring av rörelseresultatet komma att redovisas.

Vad härefter angår bolagets ekonomiska ställning kan erinras, att denna utförligt redovisades för föregående års riksdag i samband med behandlingen av vissa motioner (se SU 191/1960). Därvid fästes uppmärksamheten särskilt vid att bolagets sammanlagda skuldsättning under 1959 minskats med i runt tal 45 milj. kronor, varvid de kortfristiga skulderna gått ned med ca 75 milj. kronor och de långfristiga skulderna stigit med ca 30 milj. kronor. Ökningen av de långfristiga skulderna var i huvudsak en följd av en med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 17 december 1958 företagen konvertering av kortfristiga skulder, vilka härigenom minskades med motsvarande belopp. Den ytterligare nedgången av sistnämnda skulder — med ca 45 milj. kronor — sammanhängde med den lageravveckling, som ägde rum under 1959. I övrigt må beträffande den ekonomiska ställningen och förändringarna i densamma under senare år hänvisas till följande sammandrag av balansräkningarna.

	Milj. kronor		
	Den 31 december		
	1957	1958	1959
Likvida medel och fordringar	58	44	78
Varulager och rotköp	93	127	67
Anläggningstillgångar	217	227	229
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	368	398	374
Kortfristiga skulder	143	143	69
Långfristiga skulder	139	169	198
Eget kapital	86	86	107
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	368	398	374

I behållningen av likvida medel vid utgången av 1959 ingick större delen av det under året erhållna aktiekapitaltillskottet av 21 milj. kronor. Detta tillskott hade nämligen endast till en mindre del hunnit tagas i anspråk för

de investeringar, för vilka medlen var avsedda. Anläggningstillgångarna, som i 1959 års bokslut upptogs till 229 milj. kronor, hade ett anskaffningsvärde av i runt tal 348 milj. kronor och var brandförsäkrade för 372 milj. kronor. I detta sammanhang förtjänar framhållas, att bolagets investeringskostnader under tiden 1950—1959 belöpt sig till drygt 300 milj. kronor.

F. n. är bolagets investeringsverksamhet i huvudsak koncentrerad till den år 1959 beslutade utbyggnaden i Piteå. För finansieringen av denna utbyggnad, vilken skall omfatta en massafabrik och ett pappersbruk har förutsatts en medelsanvisning från statens sida av ca 80 milj. kronor. Härav har tidigare anvisats 21 milj. kronor i form av aktiekapital och 20 milj. kronor såsom lån. Bolaget har nu inkommit med framställning om ytterligare medelsanvisning för ändamålet.

Y r k a n d e

Aktiebolaget Statens skogsindustrier (skr. 24/11 1960) hemställer, att 20 milj. kronor anvisas för budgetåret 1961/62 att såsom amorteringsfritt lån tillföras bolaget.

M o t i v

Bolaget erinrar om den av statsmakterna år 1959 i princip godkända finansieringsplanen för utbyggnaden i Piteå. Enligt denna plan förutsattes att bolaget skulle erhålla kapitaltillskott i form av lån å 20 milj. kronor för vart och ett av budgetåren 1960/61, 1961/62 och 1962/63.

Från bolaget har vidare inhämtats, att maskinbeställningarna för utbyggnaden i huvudsak är placerade och att pålnings- och grundläggningsarbetet påbörjades i augusti 1960. I samband härmed igångsattes även markplanering samt anläggandet av vägar och järnvägsspår inom det blivande fabriksområdet. Första byggnadsetappen påbörjades i december 1960. Vidare har meddelats, att bolagets utgifter för projektets genomförande vid slutet av nästa budgetår beräknas med ungefär 50 procent överstiga summan av hittills anvisade och nu begärda statsmedel för ifrågavarande ändamål.

Bolagets förevarande framställning upptages senare till närmare behandling (s. 18).

Aktiebolaget Statsgruvor

Aktiebolaget Statsgruvor bildades 1950 för att överta och bearbeta ett antal mellansvenska gruvor, som tidigare ägdes av bolag med dominerande utländska intressen (se prop. 63/1950). De viktigaste av dessa gruvor är belägna i Håksberg och Stollberg norr respektive nordost om Ludvika, i Norbergs köping och i Intrånget nordost om Hedemora. I samtliga gruvor brytes järnmalm utom i Stollbergs gruvor, där en malm med bly, zink och järn tillgodogöres. Vid bildandet erhöll bolaget ett aktiekapital å 10 milj. kronor och en reservfond å 2 milj. kronor. Härjämte beslöts att staten skulle teckna garanti för lån till bolaget å högst 8 milj. kronor.

I 1959 års statsverksproposition (X ht, s. 5) redogjordes för två större in-

vesteringsprojekt avseende bolagets gruvor i Håksberg och Norberg. Planen för Håksberg omfattade i huvudsak en utbyggnad av anrikningsverket och en komplettering av den maskinella utrustningen i gruvan. Anrikningsverket färdigställdes och började inköras under 1959 och produktionen i detsamma har numera i det närmaste uppnått den avsedda omfattningen, omkring 240 000 ton järnslig per år. Beträffande bolagets gruvor i Norberg innefattade investeringsprogrammet i stort sett en utökning och rationalisering av brytningen samt uppförande av ett anrikningsverk med tillhörande anläggningar. Dessa planer, som nu i det närmaste är slutförda, innebär en omläggning, varigenom den tidigare produktionen av styckemalm ersättes av framställning huvudsakligen av järnslig. Avsättningen av denna järnslig bedömes på längre sikt vara mindre konjunkturkänslig än avsättningen av den förut producerade, fattiga och ofta svårsäljbara styckemalmen. Årsproduktionen beräknas öka från 120 000 ton styckemalm till 150 000 ton slig. — Järnmalmproduktionen i Intrånget har minskats, vilket sammanhänger med att brytningen i ökad omfattning måste inriktas på malmkropparnas restpartier.

Marknaden för bolagets produkter har under senare år varit vikande. Priserna har ur bolagets synpunkt varit otillfredsställande och försäljningsvolymen har minskat. För närvarande bedömes dock efterfrågan på såväl järnmalmer som bly- och zinkmalmer i och för sig möjliggöra full avsättning av produktionen. Utvecklingen t. o. m. verksamhetsåret 1959/60 belyses av följande sammanställning.

		1957/58	1958/59	1959/60
<i>Produktion</i>				
Järnmalm	1000 ton	379	330	310
Bly- och zinkmalm	ton	5 481	4 057	6 930
<i>Försäljning</i>				
Järnmalm	1000 ton	328	311	258
Därav export	1000 ton	274	264	186
Bly- och zinkmalm	ton	—	8 864	7 553
<i>Omsättning</i>	milj. kr	22,7	26,6	21,3
<i>Antal anställda</i>		843	801	750

Produktionen av järnmalm har under 1960/61 ökat som följd av de utvidgningar av produktionsapparaten, för vilka tidigare redogjorts. Även antalet i genomsnitt sysselsatta är stigande, huvudsakligen beroende på nyrekrytering för Norbergsgruvan. Någon nämnvärd höjning av omsättnings-siffran kan emellertid inte f. n. förutses.

Med hänsyn till marknadsläget är det naturligt, att rörelsens resultat under de senaste åren varit otillfredsställande. En viss förbättring kan dock konstateras beträffande bly- och zinkmalmsrörelsen, som 1959/60 givit ett nöjaktigt resultat. Rörelseresultatet i stort belyses av följande sammandrag av de senaste årens vinst- och förlusträkningar.

	Tusental kronor		
	1957/58	1958/59	1959/60
Bruttovinst å gruvrörelsen	3 812	3 045	3 114
Övriga intäkter	721	306	271
	<hr/> 4 533	<hr/> 3 351	<hr/> 3 385
Allmänna omkostnader m. m.	855	463	493
Undersökningsarbeten	1 939	1 015	710
Avskrivningar	1 527	1 631	1 592
Kostnadsräntor	71	125	354
Nettovinst	141	117	236
	<hr/> 4 533	<hr/> 3 351	<hr/> 3 385

Utöver de i sammanställningen angivna avskrivningarna har i bokslutet för 1959/60 med anlitande av investeringsfonden avskrivits 1,4 milj. kronor å det nya anriktningsverket i Norberg. Ökningen av kostnadsräntorna sammanhänger med att investeringsverksamheten under senare tid finansierats genom lån. Den statsgaranti för lån till bolaget å högst 8 milj. kronor, som förut omnämnts, har nu tagits i anspråk. Ställningen framgår av följande sammandrag av balansräkningarna.

	Milj. kronor		
	1958	Den 31 mars 1959	1960
Omsättningstillgångar	11,4	10,1	10,7
Anläggningstillgångar	13,1	13,7	17,7
	<hr/> 24,5	<hr/> 23,8	<hr/> 28,4
Kortfristiga skulder	5,2	4,5	2,8
Långfristiga skulder	4,3	4,1	11,6
Investeringsfond	1,4	1,4	—
Eget kapital	13,6	13,8	14,0
	<hr/> 24,5	<hr/> 23,8	<hr/> 28,4

Beträffande bolagets anläggningstillgångar kan nämnas, att fastigheterna har ett sammanlagt taxeringsvärde av drygt 13 milj. kronor och är brandförsäkrade för 40 milj. kronor. Maskiner och inventarier är brandförsäkrade för nära 32 milj. kronor. Den sammanlagda skuldsättningen har under det senaste verksamhetsåret ökat med inemot 6 milj. kronor. Ytterligare upplåning har beräknats bli erforderlig under innevarande verksamhetsår. Bolagets eget kapital utgjorde enligt balansräkningen för den 31 mars 1960 ca 50 procent av omslutningen mot 64 procent året före.

Aktiebolaget Svensk torvförädling

Aktiebolaget Svensk torvförädling bildades vid andra världskrigets utbrott för att, såsom ett led i strävandena att främja bränsleförsörjningen, utvinna torvbränsle enligt den s. k. frästorvmetoden samt av torvråvaran framställa briketter. Till bolagets verksamhet har anknutits forsknings- och utvecklingsarbete på torvområdet. Den industriella rörelsen är förlagd till Sös-dala och forskningsarbetet bedrivs vid ett till bolaget hörande laboratorium i Lund. Aktiekapitalet är 5 milj. kronor.

Bolagets torvbriketter distribueras genom den privata kolhandeln huvudsakligen som hushållsbränsle. Tidigare har som regel hela årsproduktionen, inemot 70 000 ton briketter, kunnat avsättas för varje bränslesäsong. Under de senaste åren har emellertid försäljningen gått tillbaka. Omsättningen har sålunda sjunkit från 5,5 milj. kronor för verksamhetsåret 1957/58 till 3,7 milj. kronor 1958/59 och 3,6 milj. kronor 1959/60. Vid utgången av sistnämnda verksamhetsår förelåg ett lager av osålda briketter av 19 000 ton. Den för bolaget ogynnsamma utvecklingen torde ha berott på såväl väderleksförhållanden — den milda vintern 1958/59 — som den allmänna övergången till oljeeldning. I sina strävanden att vidga sitt geografiska av-sättningsområde, som tidigare varit begränsat till sydligaste Sverige, har bolaget mött konkurrens med importerade brunkolsbriketter. Under senare delen av 1960 har emellertid försäljningsarbetet intensifierats och bolaget har nu leveransavtal med kolhandeln inom större delen av området söder om en linje Strömstad—Västerås—Stockholm. Under hösten 1960 har leveranserna av briketter visat en sådan tendens, att man har anledning att räkna med att hela den planerade produktionen jämte inneliggande lager av briketter kan avsättas under verksamhetsåret. Priset på briketterna, vilket måste anpassas till priserna på motsvarande importbränslen, har kunnat hållas på samma nivå som närmast föregående verksamhetsår. Vid försäljning utanför Skåne medför emellertid transportkostnaderna, att netto-priset blir lägre.

Bolaget sysselsatte 1959/60 i medeltal 189 anställda, därav 131 arbetare, 36 tjänstemän vid fabriken och 22 tjänstemän vid forskningsavdelningen. För innevarande verksamhetsår beräknas genomsnittsantalet anställda i samtliga kategorier bli lägre. Bl. a. har på grund av viss inskränkning i produktionen av torvråvara (frästorv) någon säsongarbetskraft ej behövt anlitas under sommaren 1960.

Bruttovinsten före avskrivningar var 1959/60 ca 751 000 kronor. Härav användes ca 547 000 kronor till avskrivningar på fastigheter och byggnader. Omkring 204 000 kronor disponerades för forskningsverksamhet. För innevarande verksamhetsår beräknas bruttovinsten till ca 970 000 kronor; detta belopp beräknas bli utnyttjat för avskrivningar.

Bolagets fastigheter med ett anskaffningsvärde av 2,7 milj. kronor upptogs i bokslutet den 31 mars 1960 till ett nettovärde av 0,7 milj. kronor. Taxeringsvärdet var 3,1 milj. kronor och brandförsäkringsvärdet 5,2 milj. kronor. Maskiner och inventarier, för vilka anskaffningsvärdet redovisades med

8,7 milj. kronor, var brandförsäkrade för 6,3 milj. kronor och bokförda till ett nettovärde av 1,2 milj. kronor. De likvida omsättningstillgångarna inklusive fordringar uppgick till ca 2,0 milj. kronor och de kortfristiga skulderna till ca 0,4 milj. kronor. Någon långfristig skuldsättning förelåg inte. Bolagets eget kapital utgjorde den 31 mars 1960 i det närmaste 90 procent av balansräkningens nettoomslutning.

I enlighet med vad som förutskickats i tidigare redogörelser för bolagets verksamhet har bolaget i syfte att säkerställa fortsatt produktion förvärvat ytterligare en torvmosse. Bolagets avsikt är att denna mosse, som är belägen vid Rönneholm i Skåne, skall under en fyraårsperiod iordningställas för frästörvproduktion. Kostnaden för förvärvet och förberedelserna på mossen har beräknats till 5,4 milj. kronor. Härav har bolaget redan utgivit 1,1 milj. kronor. Under 1961 beräknas ytterligare 1 milj. kronor av driftmedel komma att disponeras för ändamålet. För täckning av de härefter återstående kostnaderna bedömer bolaget att viss upplåning kan bli nödvändig.

I statsverkspropositionen 1960 (X ht, s. 14) anmäldes fråga om medelsanvisning till bolagets forskningsverksamhet under 1960/61. Därvid anfördes (s. 18) bl. a. att något mera konkret program för den fortsatta forskningsverksamheten inte framlagts av bolaget och att medelsanvisning över riksstaten inte kunde tillstyrkas. Bolaget inkom sedermera med ett forskningsprogram för tiden den 1 juli 1960—den 30 juni 1963 samt hemställde om medel för programmets genomförande. Sedan yttranden över framställningen inhämtats från riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, statens tekniska forskningsråd och Ingenjörsvetenskapsakademien, anvisade Kungl. Maj:t den 30 juni 1960 250 000 kronor från fonden för försöksverksamhet och forskning på bränsleområdet till fortsatt forskningsverksamhet inom bolaget under tiden till och med utgången av 1960. Samtidigt uppdrog Kungl. Maj:t åt statens tekniska forskningsråd att i samråd med bolaget skyndsamt verkställa utredning och avgiva förslag rörande torvforskningens inriktning och bedrivande efter 1960.

Svenska skifferoljeaktiebolaget

Svenska skifferoljeaktiebolaget bildades 1941 för att genom utvinning av olja ur skiffertillgångarna i östra Närke medverka till landets försörjning med flytande bränsle. Dess industriella verksamhet är förlagd till Kvarntorp i Örebro län. Bolaget har av statsmedel tillförts omkring 120 milj. kronor. Härav redovisas i bolagets räkenskaper f. n. 23 milj. kronor som aktiekapital och ca 21 milj. kronor som skuld till staten. Härjämte har staten ställt borgen för lån till bolaget dels för uppförande av en ammoniakfabrik (1954: prop. 213, SU 122, Rskr 293), dels för ombyggnad av vissa ugnar m. m. (1958: prop. 131, SU B 38, Rskr B 13). Av ifrågavarande lån återstod den 30 juni 1960 oguldet ca 24 respektive 15 milj. kronor. Bolaget åtnjuter vidare sedan juli 1954 ekonomiskt stöd på så sätt att skatt å bensin, som bolaget utvinner ur skiffer, utgår med ett belopp som, per liter räknat, är 25 öre lägre än skat-

ten å annan bensin. Nuvarande bestämmelser härom gäller till utgången av juni 1964 (SFS 1959: 91).

Bolagets utveckling under efterkrigstiden kan i stora drag beskrivas på följande sätt. Genom utvecklings- och rationaliseringsarbete har produktionsapparaten förbättrats, tillverkningsvolymen ökats och självkostnaderna, räknade i fast penningvärde, kunnat nedbringas. Verksamheten har emellertid, trots rationaliseringsvinsten, inte blivit ekonomiskt självbärande. Anledningen är, att löner och priser på förnödenheter stigit avsevärt mera än försäljningspriserna på bolagets huvudprodukter, som i huvudsak följer världsmarknadspriserna. Bolaget är därför tills vidare beroende av det stöd i form av bensinskatteeftergift, som förut omnämnts. Frågan om bolagets fortsatta verksamhet är under utredning av särskilda sakkunniga, oljeskifferutredningen, som beräknas slutföra sitt arbete under innevarande år.

Följande sammanställning belyser bolagets produktion av viktigare varor samt fakturerad försäljning under de senaste verksamhetsåren.

	1957/58	1958/59	1959/60
Produktion:			
Bensin	1000 m ³ 35,5	35,1	34,9
Eldningsolja	1000 m ³ 77,9	71,3	82,7
Svavel	1000 ton 35,0	33,3	38,1
Gasol	1000 ton 12,0	11,1	11,1
Kalk	1000 ton 38,8	39,8	48,6
Ammoniak	1000 ton 9,9	12,8	20,8
Försäljning	milj. kr 60,8	61,1	64,8
Antal anställda	1 367	1 282	1 211

Under 1958/59 stördes produktionen bl. a. av pågående ombyggnadsarbeten på de s. k. BK-ugnarna (Bergh-Kvarntorpsugnarna). Dessa arbeten jämte av ombyggnaden betingad omläggning av skiffertillförseln slutfördes successivt under 1959. Resultatet blev, att produktionen i nämnda ugnar kunde ökas med ca 60 procent. På grund härav har driften vid mindre lönsamma enheter kunnat nedläggas och driften vid den elkraftkrävande s. k. Ljungströmsanläggningen väsentligt inskränkas, samtidigt som totalproduktionen kunnat ökas beträffande flertalet varuslag. Även försäljningssumman har, trots vissa prissänkningar, ökat under 1959/60. Antalet anställda har nedbringats utan att permittering behövt vidtagas. — Driften vid Ljungströmsanläggningen nedlades helt under hösten 1960.

Till följd av de gynnsammare produktionsbetingelserna visar bolaget, som framgår av följande uppgifter, ett förbättrat rörelseresultat för 1959/60. Det förtjänar nämnas, att resultatet för senare hälften av verksamhetsåret var ej oväsentligt bättre än för de första sex månaderna. Sammanställningen visar även bl. a. storleken av det stöd i form av bensinskatteeftergift, som bolaget f. n. åtnjuter.

	Milj. kronor		
	1957/58	1958/59	1959/60
Bruttovinst exkl. bensinskatt	4,5	1,8	6,7
Behållen del av bensinskatten	8,6	9,6	8,7
Övriga intäkter	0,2	0,5	0,2
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	13,3	11,9	15,6
Allmänna omkostnader m. m.	1,5	1,7	1,5
Avskrivningar	7,9	5,7	9,2
Kostnadsräntor	3,7	4,3	4,7
Pensionsstiftelse	0,2	0,2	0,2
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	13,3	11,9	15,6

Avskrivningar har planenligt gjorts å samtliga delar av anläggningen utom gasolanläggningen och svavelverken, som tidigare nedskrivits till förhållandevis låga värden.

Bolagets relativt stora belastning med kostnadsräntor är följden av att verksamheten i hög grad är lånefinansierad. Detta framgår närmare av följande sammandrag av balansräkningarna.

	Milj. kronor		
	1958	Den 30 juni 1959	1960
Omsättningstillgångar	18,5	26,4	20,0
Anläggningstillgångar	83,0	87,0	89,1
Balanserad förlust	9,7	9,7	9,7
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	111,2	123,1	118,8
Kortfristiga skulder	12,7	10,4	10,0
Långfristiga skulder	75,5	89,7	85,8
Aktiekapital	23,0	23,0	23,0
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	111,2	123,1	118,8

Det egna kapitalet (aktiekapitalet minskat med den balanserade förlusten) utgjorde vid slutet av verksamhetsåret 1959/60 ca 11 procent av balansomslutningen. I övrigt kan till sammandraget av balansräkningarna fogas följande kommentar. Bolagets tillgångar var den 30 juni 1960 brandförsäkrade för 238,5 milj. kronor, varav 204,2 milj. kronor avsåg maskiner och inventarier med ett bokfört värde av ca 56 milj. kronor. — Ökningen av de långfristiga skulderna emellan 1958 och 1959 hänförde sig till den med stöd av 1958 års riksdagsbeslut företagna upplåningen för ombyggnad av vissa ugnar m. m. Den sammanlagda skuldsättningen har mellan 1959 och 1960 minskats med 4,3 milj. kronor.

I 1960 års statsverksproposition (X ht, s. 16) anmäldes ett av bolaget och oljeskifferutredningen framlagt förslag om anvisande av 4 milj. kronor till försök med ett pyrolys- och förgasningsförfarande för nyttiggörande av skifferstybb. Beträffande detta förslag anfördes (X ht, s. 19), att någon medelsanvisning över riksstaten inte kunde tillstyrkas men att frågan, huruvida bidrag av fondmedel borde lämnas, framdeles skulle prövas. Sedan viss komplettering av förslaget i bl. a. tekniskt avseende skett, har oljeskifferutredningen i förnyat utlåtande den 8 juni 1960 föreslagit att framställningen får vila i avvaktan på att utredningen slutför erforderliga undersökningar angående projektets lönsamhet.

Departementschefen

I den nu lämnade redogörelsen har anmälts en framställning av Aktiebolaget Statens skogsindustrier om fortsatt medelsanvisning till uppförande av nya skogsindustriella anläggningar i Piteå. Jag vill erinra om att ifrågasvarande projekt underställdes 1959 års riksdag, som bl. a. i princip godkände preliminär finansieringsplan för investeringen. Planen innebar, att ca 80 milj. kronor skulle för ifrågasvarande ändamål tillskjutas av staten och återstoden av investeringskostnaderna täckas genom självfinansiering eller lån från kreditinrättning. Av statens andel skulle 21 milj. kronor tillföras bolaget såsom aktiekapital och resten anvisas i form av amorteringsfria lån med lika belopp, 20 milj. kronor, för vart och ett av budgetåren 1960/61, 1961/62 och 1962/63. Hittills har medel anvisats för aktiekapitaltillskottet och det första av nyssnämnda lån. Bolagets nu förevarande äskande, som avser det för budgetåret 1961/62 avsedda lånebeloppet av 20 milj. kronor, står i överensstämmelse med tidigare fattat principbeslut och bör sålunda bifallas. Beloppet bör anvisas under kapitalbudgeten, fonden för låneunderstöd. Jag kommer senare att göra hemställan härom. Medlen bör i den mån kapitaltillskott erfordras för utbyggnaden få lyftas av bolaget såsom lån. Ränta bör utgå å lånet med den för varje budgetår gällande normalräntan för lån från statens utlåningsfonder. Bolaget bör tills vidare ej vara skyldigt amortera lånet.

I detta sammanhang torde jag vidare få anmäla, att frågan om bolagets verksamhet vid Törefors sågverk i Töre kommun under 1960 varit föremål för överväganden i skilda hänseenden. Det må erinras om att bolaget år 1954, sedan de förutvarande ägarna av Törefors aktiebolag funnit sig inte kunna upprätthålla driften vid sågverket och vissa andra anläggningar, övertog aktierna i sistnämnda bolag. Medel till förvärvet anvisades av 1955 års riksdag. Det förutsattes härvid, att Aktiebolaget Statens skogsindustrier skulle kunna finna möjligt att fortsätta den skogsindustriella verksamheten i någon form. Bolaget har härefter verkställt ett flertal ingående utredningar rörande olika tillverkningar men hittills inte i något fall funnit ekonomiska förutsättningar föreligga för drift på längre sikt. Under tiden har sågverksrörelsen upprätthållits med en arbetsstyrka, som f. n. uppgår till ca 45 man. Bolaget har emellertid funnit sig nödsakat varsla om att även sågverksdriften

till följd av bristande tillgång på sågtimmer måste nedläggas. Tills vidare har dock sågningen kunnat hållas i gång, varvid erforderlig råvara tillhandahållits av domänverket från skogsavverkningar utanför det ordinarie avverkningsprogrammet.

Med hänsyn till den synnerligen ogynnsamma arbetsmarknadssituation, som uppstått i Töre genom nedläggandet av det privata bolagets verksamhet och som sedan dess knappast undergått någon förbättring, har jag inte kunnat godtaga, att även sågverksdriften upphör innan någon annan industriell verksamhet av motsvarande omfattning upptages i kommunen. Jag utgår från att erforderlig kvantitet sågtimmer tills vidare ställes till förfogande för Törefors sågverk. Vad angår möjligheterna att tillföra kommunen ny industri kan nämnas, att olika projekt, avsedda att genomföras i enskild regi, grundligt prövats men befunnits inte kunna förverkligas. I detta läge har jag under hand anmodat Aktiebolaget Statens skogsindustrier att taga frågan om annan skogsindustriell verksamhet i Töre under noggrann prövning och att snarast möjligt framlägga resultatet av förnyade undersökningar. I betraktande av de betydande kostnader, som det allmänna åsamkas till följd av den omfattande och varaktiga arbetslösheten i Töre, bör man enligt min mening i detta fall även kunna överväga förslag, som innebär att statligt stöd i en eller annan form lämnas för att på längre sikt säkerställa sysselsättning inom industriell verksamhet i kommunen. Jag avser att inom en nära framtid ånyo anmäla hithörande frågor.

A. Handelsdepartementet**[1] 1. Handelsdepartementet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	1 354 500	1 211 029
1960/61 (statsliggaren s. 975).....	1 378 000	
1961/62 (förslag)	1 593 000	

I förra årets statsverksproposition anmälde jag, att arbetsbelastningen inom handelsdepartementet hade ökat och skulle komma att öka än mer, framför allt med hänsyn till vårt lands deltagande i den europeiska frihandelsammanslutningen. Jag förutsatte att en eventuell ökning av personalen inom departementets statssekreterare- och handelsavdelningar skulle få tillgodoses genom anställande av extra personal inom ramen för tillgängliga medel, varvid dubbling av tjänster kunde bli i viss utsträckning erforderlig.

Kungl. Maj:t har sedermera förordnat en tjänsteman hos riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap att inom departementets handelsavdelning från och med den 1 mars 1960 tills vidare bestrida göromål som ankommer på byråchef i departementet samt föreskrivit, att förordnandet skall vara vikariatslöneförordnande. Då arbetsbelastningen på handelsavdelningen alltjämt tenderar att öka föreslår jag inrättande från och med nästa budgetår — i utbyte mot vikariatslöneförordnandet — av en ordinarie byråchefstjänst i Br 2. Samtidigt bör nyinrättas en tjänst som kanslibiträde i Ao 7.

Enligt vad som antyddes förra året berör den inom handelsdepartementets verksamhetsområde ökade aktiviteten även statssekreteraravdelningens budgetbyrå. För en förstärkning av personalen där förordar jag inrättande från och med nästa budgetår av en ny tjänst som budgetsekreterare i ABr 25.

Nu angivna förändringar motiverar i grundlönehänseende höjning av anslaget med netto 36 300 kronor. Därutöver beräknar jag 4 100 kronor i anledning av vad chefen för civildepartementet tidigare denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslagit om förändring av tjänsten som förste kanslisekreterare i lönegraden Ao 23 vid lotterisektionen till en tjänst som byrådirektör i lönegraden Ao 26.

För automatiska utgiftsökningar beräknar jag tillsammans 174 600 kronor, huvudsakligen avseende rörligt tillägg och redan beslutad höjning av grundlönerna inom löneplan B. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för handelsdepartementet vidtaga de ändringar, som angivits i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för handelsdepartementet att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	51 000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	657 400
3. Ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	132 800
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	400 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	330 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	21 800

Summa kronor 1 593 000

c) till *Handelsdepartementet*: Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 593 000 kronor.

[2] 2. Handelsdepartementet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	70 500	90 437
1960/61 (statsliggaren s. 976)	69 500	
1961/62 (förslag)	75 000	

Under anslagsposterna Sjukvård och Publikationstryck bör upptagas ytterligare 500 kronor resp. 5 000 kronor. Då i övrigt räknas med oförändrat medelsbehov, torde anslaget för budgetåret 1961/62 uppföras med sammanlagt 75 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Handelsdepartementet*: Omkostnader för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

[3] 3. Handelsdepartementet: Utövande av statskontroll å krigsmaterieltillverkningen

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	40 000	40 229
1960/61 (statsliggaren s. 976)	40 000	
1961/62 (förslag)	40 000	

Förevarande anslag torde för nästkommande budgetår böra uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Handelsdepartementet: Utövande av statskontroll
å krigsmaterieltillverkningen* för budgetåret 1961/62 anvisa
ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

[4] 4. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1959/60	575 000	575 001	126 422
1960/61 (statsliggaren s. 1034) ...	550 000		
1961/62 (förslag)	600 000		

För budgetåret 1961/62 förutser jag en mindre ökning av utgifterna under förevarande anslag och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga*
för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av
600 000 kronor.

[5] 5. **Extra utgifter**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1959/60	111 000	94 203	53 573
1960/61 (statsliggaren s. 1034) ...	140 000		
1961/62 (förslag)	140 000		

Under förevarande anslag beräknar jag oförändrade utgifter för nästa budgetår och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1961/62 anvisa ett
reservationsanslag av 140 000 kronor.

B. Industri, hantverk och handel**[6] 1. Kommerskollegium: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	3 316 200	3 047 243
1960/61 (statsliggaren s. 976)	3 588 200	
1961/62 (förslag)	4 229 000	

Y r k a n d e

Kommerskollegium (skr. 31/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 799 800 kronor.

	Ökning	Minskning
N y a t j ä n s t e r m. m.:		
1. <i>Industribyrån</i>		
Personalförstärkning	30 000	
2. <i>Statistiska byrån</i>		
Tillfällig personal m. m.	262 400	
3. <i>Elektriska byrån</i>		
a) 1 byrådirektör Ao 24	26 892	
b) 1 amanuens i regl. befordringsgång		17 796
L ö n e g r a d s f ö r ä n d r i n g a r m. m.:		
4. 1 kommerseråd Bo 1—Bo 3	3 384	
5. 1 byrådirektör Ao 24—Ao 26.	2 928	
6. 1 byrådirektör Ae 24—Ae 26	2 928	
7. 1 förste byråingenjör Ao 23—Ao 24	1 356	
8. 1 förste byråsekreterare Ae 23—byrådirektör Ae 24	1 356	
9. 2 förste byråsekreterare Ae 21—Ae 23	5 016	
10. 1 kontorist Ao 9—kansliskrivare Ao 10	648	
11. 1 kontorist Ae 9—kansliskrivare Ae 10.....	648	
12. 2 kanslibiträden Ae 7—kontorister Ae 9	2 424	
13. 1 kontorsbiträde Ao 5—kanslibiträde Ae 7	1 104	
14. Tjänster å statistiska byrån	36 264	
15. Lönegradsändringar m. m.	73 824	
16. Medel till föredragande i organisationsfrågor	1 200	
17. Rörligt tillägg	357 180	
18. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	8 000	
	<u>817 552</u>	<u>17 796</u>
		+ 799 756

M o t i v

1. Det ökade anslagsbehovet sammanhänger med ökningen av antalet ärenden angående statligt kreditstöd till hemslöjd, hantverk och småindustri efter förra årets riksdagsbeslut om sammanslagning av vissa fonder och vidgad låneverksamhet.

2, 14. Beträffande medelsbehovet för den näringsstatistiska verksamheten upptar kollegium — med hänvisning till Kungl. Maj:ts instruktion för delegationen för statistikfrågor — såsom egna äskanden de yrkanden, som chefen för kollegiets statistiska byrå framlagt i särskild promemoria. Rörande motiveringen anföres i promemorian bl. a. följande.

Den från och med redovisningsåret 1959 införda nya varunomenklaturen har, huvudsakligen som en följd av inrättandet av det europeiska frihandelsområdet, i vissa avseenden ändrats från och med den 1 juli 1960. I anslutning därtill bör för utrikeshandels- och produktionsstatistiken gemensamma grupperingar av varor efter bl. a. ursprung inflyta i statistiken. En närbesläktad uppgift är planerna på uppställandet av varubalanser, som visar tillgången av olika varor under en viss tidsperiod. För nu nämnda arbetsuppgifter föreslås inrättandet inom byrån av en särskild sektion.

Den nuvarande månatligen utkommande handelsstatistiken redovisar utrikeshandels fördelning på dels varor och dels länder men icke på varor och länder i kombination. En sådan kombinerad redovisning föreslås nu bliva publicerad kvartalsvis. Syftet därmed är att uppnå förbättringar av underlaget för kalkyler över bytesbalansen.

Beträffande industristatistiken är en ny näringsgruppering (i anslutning till FN:s ISIC-system) under utarbetande. Arbetet förutsätter en omklassificering av de i statistiken ingående redovisningsenheterna. I sammanhanget planeras även en komplettering och avstämning av arbetsställeregistret samt undersökningar för att få fram nya möjligheter till kontroll av registret. Vidare avser man göra en systematisk genomgång av industristatistikens innehåll och begreppsdefinitioner samt genomföra de omläggningar och kompletteringar av statistiken som befinner påkallade. Härvid kommer svenska statistikkonsumenters önskemål och FN:s rekommendationer att utnyttjas som vägledning.

I och med att beräkningarna för partiprisindex anpassas till den nya varunomenklaturen avses en omläggning ske till nytt basår (för nuvarande 1949) och i samband därmed även en revidering av viktsystem, varuurlval och urlval av uppgiftslämnare m. m. Kartläggning av distributionsvägarna är en deluppgift i arbetet med omläggningen av indexberäkningarna.

Pågående undersökningar om förutsättningarna för en utbyggnad av korttidsstatistiken över produktion, order och lager planeras fortsätta i vidgad omfattning. I anslutning härtill förutses publicerandet av förefintlig korttidsstatistik komma att öka.

Enligt särskilt uppdrag pågår ett förberedelsearbete för att få till stånd löpande byggnads- och anläggningsstatistik i form av en produktionsstatistik från företagsidan. Som ett led i detta arbete planeras en provundersökning.

För närvarande prövas inom kollegium frågan att under år 1963 eller möjligen något senare göra en ny företagsräkning. Arbetet därmed bör utformas dels som ett minimiprogram omfattande hela världen enligt rekommendationer, som utgått från FN, dels som ett mera omfattande program för de europeiska länderna. Något förslag till svensk företagsräkning framlägges inte nu, men kollegium säger sig i annat sammanhang vilja återkomma till frågan härom.

Mot bakgrunden av vad nu sagts föreslås förstärkningar i två avseenden av den statistiska byråns resurser. Dels begärs en ökning med 36 300 kronor, utom rörligt tillägg, för avlöningar till permanent personal på avlöningsstatens ordinarie- och icke-ordinarieposter, dels hemställs om uppräknig av den särskilda anslagsposten Avlöningar till tillfällig personal vid statistiska byrån med 262 400 kronor. Rörande hur ökningarna fördelar sig anför kollegium.

I fråga om den permanenta personalen innefattar yrkandet lönegradsuppflyttningar av 4 förste aktuarier och 1 redaktör i A 23 till byrådirektörer i A 26, 5 förste aktuarier i A 21 till A 23, 1 byråassistent i A 17 till A 23, 1 kontorist i A 9 till förste kansliskrivare i A 12, 3 kontorister i A 9 till kansliskrivare i A 10, 2 kanslibiträden i A 7 till kontorister i A 9 samt 1 kontorsbiträde i reglerad befordringsgång till kanslibiträde i A 7. Beträffande de närmare motiveringarna för dessa förslag torde få hänvisas till handlingarna i ärendet. — Det för tillfällig personal begärda medelstillskottet motiveras dels av pågående utredningar och provundersökningar för utbyggnad av korttidsstatistik över produktion, order och lager inom industrien (+ 50 000), dels av verksamhetsökningen över huvud taget på statistiska byrån (+ 212 400).

3 a—b). I syfte att rationalisera arbetet inom elektriska byrån har kollegium ansett nödvändigt att byrån tillföres en kvalificerad, administrativ utbildad kraft. Med Kungl. Maj:ts medgivande har kollegium tillfälligt förordnat en förste byråsekreterare i lönegraden Ao 23 att på elektriska byrån med vikariatslön bestrida göromål, som ankommer på byrådirektör i lönegraden A 24. Byråns arbetsuppgifter innefattar i stor utsträckning svåra juridiska och ekonomiska bedömningar. Då verksamheten ingriper i enskilda personers och företags förhållanden — icke minst i ekonomiskt avseende — måste kravet på säkerhet i det administrativa förfarandet tillgodoses. På byrån bör därför nu inrättas en administrativ byrådirektörstjänst i Ao 24. I samband härmed kan en tjänst som amanuens i reglerad befordringsgång indras.

4. Utvecklingen på det elektrotekniska området skapar stora problem för den statliga tillsynen över kraftdistributionen. Tillsynsverksamheten kräver oundgängligen en effektiv ledning av elektriska byrån. Besluten i ären-

den som ligger inom byråns verksamhetsområden är ofta av väsentlig betydelse för den elektrotekniska utvecklingen och har i allmänhet stor ekonomisk räckvidd. Nödvändigheten att följa det tekniska framåtskridandet och att medverka till omdaning av kraftdistributionen under de närmaste decennierna enligt den ändrade koncessionslagstiftningen kräver att kollegium har tillgång till en högt kvalificerad arbetskraft, på vilken stora krav på omdöme och ekonomisk erfarenhet måste ställas vid sidan av ett kvalificerat tekniskt kunnande. Under återopande härav hemställer kollegium, att tjänsten som chef för elektriska byrån placeras i lönegraden Bo 3.

5. Tjänsten är placerad på utrikes- och utredningsbyrån. Förslag till uppflyttning i lönegrad framlades av kollegium åren 1957 (X ht 1958 s. 12) och 1959 (X ht 1960 s. 26). Kollegium erinrar om att sexmaktsavtalet och den av Sverige biträdade EFTA-konventionen trätt i kraft och att förberedelsearbetet för en utvidgad handelspolitisk integration i Västeuropa livligt pågår. Härav föranledda arbetsuppgifter jämte de byrån åvilande interna tullfrågorna är så betydande och mångskiftande att byråchefen icke hinner ägna sig åt dem alla. En del av dem måste överlämnas till andra befattningshavare på byrån för självständig handläggning, bl. a. får de ofta företräda kollegium vid förhandlingar med representanter för andra myndigheter och för näringslivets organisationer.

6. Tjänsten är placerad på industribyrån. Det ankommer på innehavaren att själv bereda sådana ärenden, som med hänsyn till sin vikt och komplicerade beskaffenhet ej lämpligen bör handläggas av annan befattningshavare. Han skall i de ärenden där verkets chef förbehållit sig beslutanderätten i byråchefens närvaro vara föredragande. Arbetet är eljest i hög grad utåtriktat, bl. a. förhandlar vederbörande med högre befattningshavare hos statliga och kommunala myndigheter samt med personer i ledande ställning inom affärsbanker, företag m. m.

7. Kollegium upprepar sina tidigare yrkanden att förste byråingenjören å bergsbyrån uppflyttas i lönegrad (jfr X ht 1959 s. 30 och X ht 1960 s. 27). Kollegium har tidigare erinrat om att gruvingenjörstjänsterna uppflyttats till lönegrad Ao 24 och att förste byråingenjörstjänsten måste uppställas samma kompetenskrav som för gruvingenjörstjänsterna.

8. På innehavaren av den från och med den 1 juli 1960 å utrikes- och utredningsbyrån nyinrättade förste byråsekreterartjänsten i Ae 23 vilar ansvaret att närmast under byråns chef handlägga de ärenden som sammanhänger med de s. k. ursprungsfrågorna inom ramen för EFTA-konventionen. Ärendena avser dels det samrådsförfarande med tullverket, som gäller tillämpning av ursprungsreglerna gentemot svenska importörer, produceter och exportörer, dels utredningar och förslag till svenska ståndpunktstagen inför de fortlöpande förhandlingarna inom EFTA. Ifrågavarande tjänsteman deltar även regelmässigt i de internationella förhandlingarna på området.

9. Med hänvisning till vad som allmänt framförts under p. 5 rörande de ökade arbetsuppgifterna å utrikes- och utredningsbyrån föreslås uppflytt-

ning i lönegrad för två förste byråsekreterare för vilka arbetet medfört vidgat ansvar.

10. Uppflyttning av denna tjänst har föreslagits av statstjänstemannaförbundet. Kollegium biträder förslaget, liksom förra året (jfr X ht 1960, s. 27).

11. Förslaget har framförts tidigare (X ht 1958, s. 13, 1959, s. 30, 1960, s. 27). Kollegium framhåller att vederbörande befattningshavare förestår utrikes- och utredningsbyråns registratur och handhar byråns arkiv. Arbetsuppgifterna anges vara jämförbara med dem, som tillkommer en verksregistrator.

12. Den ena tjänsten, varom förslag framförts tidigare (X ht 1960, s. 27), avser föreståndaren för utrikes- och utredningsbyråns skrivcentral. Under det senaste året har arbetsuppgifterna för skrivcentralen ytterligare ökat, främst på grund av tillkomsten av EFTA. Stora krav på organisations- och ledarförmåga ställs på innehavaren av tjänsten. Innehavaren av den andra tjänsten är ersättare för föreståndaren för räknecentralen. Arbetsuppgifterna omfattar bl. a. självständigt uppsättande av statistiska tabeller m. m. samt självständigt utförande av undersökningar, som förutsätter ingående kännedom om materialets beskaffenhet.

13. På utrikes- och utredningsbyrån erfordras en kvalificerad ersättare för skrivcentralens föreståndare. På skrivcentralen sysselsättes vanligen sex å sju personer med uppgifter av delvis kvalificerad art.

Till bestridande av kostnaderna för arvoden till ledamöter i den till kollegium knutna s. k. frihandelsdelegationen samt till avlöningar till den personal, som tages i anspråk för utredningsarbete m. m. rörande den europeiska integrationen på handelsns område har under senare år och även för innevarande budgetår i kollegiets avlöningsanslag inräknats ett belopp om 120 000 kronor. Fortfarande pågår inom detta område på det internationella planet ett intensivt arbete, vilket för svensk del medför, att behovet av utredningar i dessa frågor kvarstår. Kollegium anser det för närvarande icke vara möjligt mera exakt bedöma medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1961/62. Preliminärt upptas oförändrat 120 000 kronor.

I anslutning till de föreslagna ändringarna, såvitt gäller personalen på elektriska byrån, berör kollegium även en fråga av organisatorisk art på elområdet. Kollegium har tidigare föreslagit en samordning av arbetet inom elektriska byrån och elektrifieringsberedningen, vilken fråga redovisades i 1958 års statsverksproposition. Därvid ansågs dock från statsmakternas sida att med en samordning borde anstå i avvaktan på bl. a. erfarenheterna av den nya lagstiftningen inom elområdet. Den snabba utvecklingen på elområdet har föranlett kollegium att låta en inom kollegiet tillkallad sakkunnig utreda de med elektriska byråns verksamhet förknippade spörsmålen. I en till kollegium ingiven promemoria uttalar utredningsmannen, att elektrifieringsberedningens arbetsuppgifter ligger så nära elektriska byråns — i synnerhet när det gäller det nya systemet med områdeskoncessioner — att

det vore synnerligen önskvärt, att beredningen på ett eller annat sätt knötes närmare till kollegium. Kollegium anser, i likhet med utredningsmannen, att elektrifieringsberedningen bör inordnas under kollegium. Därvid bör en byrådirektörstjänst i Ao 26 och en kansliskrivartjänst i Ao 10 tillföras ämbetsverket. Med återopande av utredningsmannens promemoria föreslår kollegium vidare, att frågan om att till ett och samma departement knyta ej endast kollegiets elektriska byrå och elektrifieringsberedningen utan även elektriska inspektionen, vilka instanser för närvarande sorterar under tre skilda departement, måtte bli föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Kollegium erinrar om att enligt gällande bestämmelser koncessioner för de elnät, som erfordras för en Orts förseende med elektrisk ström för belysning m. m., i regel skall lämnas i form av områdeskoncession. Detta fordrar tillgång till översiktliga planer över lämpliga distributionsområden inom de olika länen. Länsstyrelserna har åtagit sig att medverka till upprättandet av sådana planer. Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t för arbetet härmed anvisat medel ur det under nionde huvudtiteln uppförda anslaget Befrämjande av landsbygdens elektrifiering. Kollegium beräknar att för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1961/62 i runt tal 150 000 kronor erfordras och förutsätter, att detta belopp kommer att ställas till förfogande.

Y t t r a n d e n

Statens lönenämnd har icke funnit anledning till erinran mot uppflyttning av två tjänster som förste byråsekreterare i Ae 21 till Ae 23 (p. 9), en tjänst som kanslibitråde i Ae 7 till kontorist i Ae 9 (p. 12, tjänsten å räknecentralen), samt en tjänst som kontorsbiträde i Ao 5 till kanslibitråde i Ae 7 (p. 13).

Delegationen för statistikfrågor, som bl. a. har till uppgift att i samverkan med berörda myndigheter planlägga genomförandet av den av 1960 års riksdag beslutade omläggningen av den statliga statistikproduktionen, har i sitt yttrande avseende kollegiets statistiska byrå sagt sig i förevarande sammanhang icke kunna ta definitiv ståndpunkt till vilka av de framlagda projekten, som nu skall genomföras eller påbörjas och vilka som tills vidare bör anstå. Delegationen anger emellertid vissa synpunkter som bör vara vägledande härvidlag samt förutsätter att ifrågavarande projekt utväljes i samråd med delegationen. Den anser att det föreligger ett betydande behov av personal för angelägna arbeten inom kommerskollegium av planläggnings- och utvecklingskaraktär, som motiverar en icke obetydlig förstärkning av anslagsposten för tillfällig personal, och pekar bl. a. på att lösningen av frågan om ett centralt företagsregister förutsätter en aktiv medverkan från kommerskollegiets sida. Beträffande detaljerna i yttrandet torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Över de förslag, som berör kollegiets elektriska byrå, har yttranden avgivits av statens elektriska inspektion och elektrifieringsberedningen.

Statens elektriska inspektion framhåller, att efter hand en allt större del

av dess resurser måst ägnas åt att biträda kollegium med beredningen av tekniska ärenden, vilket varit till förfång för inspektionens besiktningsverksamhet. Det är därför angeläget att förutsättningar skapas för en förstärkning av kollegiets elektriska byrå. Inspektionen biträder förslaget om samordning av elektrifieringsberedningen med kollegiets verksamhet och ansluter sig i princip till de av utredningsmannen anförda synpunkterna på ett sammanförande under ett och samma departement av elbyrån, beredningen och inspektionen.

Elektrifieringsberedningen uttalar ej önskemål om en omorganisation. Samarbetet med såväl kollegium som övriga i beredningen representerade myndigheter och organisationer är enligt beredningens mening smidigt ordnat. Verkningarna i kostnadshänseende av en omorganisation är ej klarlagda. Innan avgörande träffas synes en allsidig utredning av frågan nödvändig. Beredningen anser sig ej ha anledning ingå på spörsmålet om den departementala tillhörigheten.

Departementschefen

Till förstärkning av den personal inom kommerskollegiets industribyrå, som handlägger frågor om det statliga kreditstödet åt hantverk och småindustri, torde under icke-ordinarieposten beräknas ett belopp av 30 000 kronor.

Även statistiska byrån är i behov av personalförstärkning. Då emellertid arbetsuppgifterna där enligt beslut av 1960 års riksdag kommer att under budgetåret 1962/63 överflyttas till statistiska centralbyrån och personalförstärkningar främst motiveras av vissa angelägna planläggnings- och utvecklingsarbeten, bör nu endast ifrågakomma anställande av extra befattningshavare. Jag föreslår, att den särskilda anslagsposten Avlöningar till tillfällig personal vid statistiska byrån uppräknas med 182 000 kronor. Jag förutsätter i fråga om användningen av nytillkommande personal liksom även om inriktningen av verksamheten i övrigt vid byrån, att samråd äger rum mellan kommerskollegium och statistikdelegationen, varvid bland annat den betydelsefulla företagsregisterfrågan bör ägnas uppmärksamhet. Förslaget om uppflyttning i lönegrad av åtskilliga tjänster på byrån torde lämnas utan bifall.

Jag är medveten om att den nuvarande splittrade organisationen för beredning av koncessions-, låne- och bidragsärenden på det elektriska området är mindre ändamålsenlig och vill överväga att låta frågan bli föremål för särskild utredning. Förslaget om inrättande på elektriska byrån av en ordinarie byrådirektörstjänst och indragning i samband därmed av en amanuensstjänst bör prövas i det sammanhanget.

Under posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde beräknas 1 200 kronor för arvode åt kollegiets organisationsföredragande.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet tidigare denna

dag uttalat vid föredragning av För flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag sammanlagt 8 600 kronor för uppflyttning i lönegrad av följande tjänster på utrikes- och utredningsbyrån, nämligen av två tjänster som förste byråsekreterare från Ae 21 till Ae 23, av två tjänster som kanslibitråde från Ae 7 till kontorist i Ae 9 samt av en tjänst som kontorsbiträde från reglerad befordringgång till kanslibitråde i Ae 7. Övriga av kommerskollegiet framförda förslag om lönegradsförändringar kan jag inte biträda.

Jag tillstyrker kollegiets förslag om anvisande av oförändrat 120 000 kronor till bestridande av kostnaderna för det fortsatta utredningsarbetet angående den europeiska frihandelssammanslutningen och förhandlingarna om ett vidare europeiskt ekonomiskt samarbete.

Härutöver beräknar jag — i anledning av automatiska lönegradsförändringar och höjning av grundlönerna inom löneplan B — ökning av anslaget med sammanlagt 73 900 kronor.

Slutligen torde under anslagsposterna Rörligt tillägg och Kompensation för höjda folkpensionsavgifter beräknas ytterligare respektive 339 700 kronor och 5 000 kronor.

Vid bifall till vad jag nu förordat kommer anslaget för nästa budgetår att upptas med sammanlagt avrundat 4 229 000 kronor, med fördelning på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för kommerskollegium vidtaga de ändringar, som föranledes av vad jag i det föregående anförde;

b) godkänna följande avlöningsstat för kommerskollegium att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 301 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	12 000
3. Avlöningar till tillfällig personal vid statistiska byrån, <i>förslagsvis</i>	415 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	1 624 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	812 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	65 000
	Summa kronor 4 229 000

c) till *Kommerskollegium*: Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 4 229 000 kronor.

[7] 2. Kommerskollegium: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	578 400	624 572
1960/61 (statsliggaren s. 977)	632 400	
1961/62 (förslag)	785 000	

Y r k a n d e

Kommerskollegium (skr. 23/8 och 31/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 183 750 kronor.

	Netto- utgift 1959/60	Omkost- nadsstat 1960/61	Kollegiets förslag 1961/62	
1. Sjukvård m. m.	11 789	8 000	8 000	
2. Reseersättningar:				
a) för resor inom riket	15 618	15 600	18 600	(+ 3 000)
b) för internordiska resor	2 997	3 000	3 000	
3. Expenser:				
a) bränsle, lyse och vatten	42 249	45 000	45 000	
b) övriga expenser	338 799	358 800	404 500	(+ 45 700)
4. Publikationstryck:.....				
a) kommerskollegii författningssam- ling	228 990	238 000	1 500	(+ 87 900)
b) övriga publikationer			324 400	
5. Vissa kostnader för statens gruv- egendom	— ¹	— ¹	47 150	(+ 47 150)
	Netto- inkomst 1959/60			
6. Särskilda uppördsmedel:				
Försäljningsmedel för publikationer	15 872	36 000	36 000	
				(+ 183 750)

M o t i v

2. Kollegium förväntar, att en betydande ökning av resorna inom landet blir erforderlig, bl. a. för kollegiets verksamhet rörande det statliga kreditstödet till hantverk och småindustri m. m. samt för överläggningar med länsstyrelser m. fl. i ärenden angående koncessioner för utförande av elektriska starkströmsledning.

3. Moderniseringen av den maskinella utrustningen för hålkortsbearbetningen enligt det förslag, som kollegium framlade föregående år och som godkänts av statsmakterna, har beräknats medföra engångskostnader av

¹ Bestrides för närvarande från särskilt anslag under tionde huvudtiteln, Vissa kostnader för statens gruvegendom. Anslaget belastades budgetåret 1959/60 med 42 603 kronor och är för innevarande budgetår upptaget med 35 700 kronor.

tillhoppa 36 700 kronor samt ökning av de årliga hyreskostnaderna med 33 000 kronor. Av dessa belopp har för innevarande budgetår anvisats 14 000 kronor resp. 6 000 kronor. För budgetåret 1961/62, då leveranserna skall vara avslutade, erfordras sålunda till engångskostnaderna 22 700 kronor, vilket innebär en höjning med 8 700 kronor, samt till de årliga hyreskostnaderna ytterligare 27 000 kronor. — Kostnaderna för blanketter, skrivmaterial m. m. för de fortsatta utredningarna och provundersökningarna för utbyggnad av korttidsstatistik över produktion, order och lager inom industrien beräknas till omkring 10 000 kronor.

4. Anslagsposten till publikationstryck skall täcka kostnaderna för kollegiets författningssamling, års- och månadspublicationer för handeln, årspublicationer för industri, bergshantering och sjöfart, tidskriften Kommersiella Meddelanden och den däri ingående Ekonomisk Översikt. Kollegium föreslår, att medel till kostnaderna för författningssamlingen och för de statistiska publikationerna upptas under två skilda delposter. Kostnaden för författningssamlingen beräknas till 1 500 kronor. För de statistiska publikationerna begärs en ökning från 236 500 kronor till 324 400 kronor, sammanhängande med dels utvidgad publicering, dels ökade tryckningskostnader. Av den begärda ökningen, 87 900 kronor, faller 50 000 kronor på den föreslagna nya publiceringen kvartalsvis av utrikeshandelns kombinerade fördelning på varor och länder och 31 300 kronor på en utvidgning av Kommersiella Meddelanden föranledd av införandet av under föregående anslag nämnda nya nomenklaturer m. m.

5. Här avses kostnaderna för förvaltningen av Ruotivare gruvaktiebolag, samt för den gruvegendom, som står under kommerskollegiets förvaltning, däribland kostnaderna för kontroll av legodriften av vissa staten tillhöriga gruvor i Västerbottens län. Samtliga dessa kostnader bestrids för närvarande från det särskilda anslaget Vissa kostnader för statens gruvegendom. Av den begärda ökningen faller 9 000 kronor på utgifterna för gruvförsvar och 450 kronor på förvaltningen av Ruotivare gruvaktiebolag. Dessa höjningar betingas av det i proposition nr 160/1960 framlagda förslaget om höjning av gruvförsvarsavgiften. För försvar av nytillkommande utmål erfordras därjämte ytterligare 2 000 kronor.

Departementschefen

Anslagsposten Sjukvård bör i anslutning till belastningen under det sisteförflutna budgetåret uppräknas med 4 000 kronor.

Till publikationstryck kan jag icke förorda större höjning än med 52 700 kronor, varav 50 000 kronor avser den nya publiceringen kvartalsvis av utrikeshandelns kombinerade fördelning på varor och länder. I fråga om den närmare utformningen av sistnämnda statistik förutsätter jag att samråd äger rum mellan kommerskollegium och statistikdelegationen. Jag anser inte motiverat att redovisa kostnaderna för kollegiets författningssamling under en särskild delpost.

Förevarande anslag bör från och med budgetåret 1961/62 belastas även med kostnaderna för den Kronans gruvegendom, som står under kollegiets förvaltning. Dessa kostnader bestrids för närvarande från det särskilda rikstatsanslaget Vissa kostnader för statens gruvegendom. Till ändamålet beräknar jag i anslutning till kollegiets förslag 47 200 kronor.

I övrigt föranleder inte kommerskollegiets beräkningar av medelsbehovet under omkostnadsanslaget någon erinran från min sida. Anslaget för nästa budgetår bör därför upptas med 785 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Kommerskollegium: Omkostnader* för budgetåret
1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 785 000 kronor.

[8] 3. Bergsstaten: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	298 800	281 210
1960/61 (statsliggaren s. 978)	300 000	
1961/62 (förslag)	340 000	

Y r k a n d e

Kommerskollegium (skr. 31/8 1960) hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 42 600 kronor, varav 39 300 kronor betingas av automatiska kostnadsökningar. Återstoden, 3 300 kronor, avser ökade kostnader för extra biträdeskraft och för vikarier.

Departementschefen

Yrkandet om ökade medel till extra arbetskraft torde lämnas utan bifall. I övrigt har jag ingen erinran mot kollegiets beräkningar utan föreslår att anslaget uppskrives med ett till 40 000 kronor avrundat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att
a) godkänna följande avlöningsstat för bergsstaten, att
tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	239 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	20 600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	75 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	5 000
	<hr/>
	Summa kronor 340 000

b) till *Bergsstaten: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 340 000 kronor.

[9] 4. Bergsstaten: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	40 500	41 076
1960/61 (statsliggaren s. 978)	42 000	
1961/62 (förslag)	44 000	

Y r k a n d e

Kommerskollegium (skr. 31/8 1960) föreslår, att anslagsposten Reseersättningar höjes med 3 000 kronor, sammanhängande bl. a. med ökad inspektionsverksamhet vid gruvorna, sedan en tidigare vakant gruvingenjörs-tjänst numera kunnat besättas. Vidare föreslås att delposten Övriga expenser ökas med 1 000 kronor för att möjliggöra nyanskaffning i viss utsträckning av räknemaskiner och möbler.

Departementschefen

Kollegiets hemställan om uppräknig av anslagsposten Reseersättningar torde tillstyrkas med ett belopp av 2 000 kronor. Däremot anser jag mig icke böra förorda ytterligare medelsanvisning för expenser. Anslaget bör sålunda uppföras med 44 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bergsstaten: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 44 000 kronor.

[10] 5. Sprängämnesinspektionen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	246 200	230 072
1960/61 (statsliggaren s. 979)	260 300	
1961/62 (förslag)	293 000	

Y r k a n d e

Kommerskollegium (skr. 9/9 1960) hemställer, att anslaget höjes med 30 800 kronor.

	Ökning
1. Lönegradsförändring:	
1 kanslibitråde Ae 7: 10—kontorist Ae 9: 12	1 212
2. Arvodeshöjningar	8 000
3. Rörligt tillägg	21 600
	<hr/>
	+ (avr.) 30 800

M o t i v.

1. Förslaget framfördes 1956 (X ht 1957 s. 21). Tjänsten inrättades för omkring 15 år sedan. Innehavaren leder arbetet å inspektionens kansli. Ar-

betsuppgifterna och omfattningen av arbetet där har ökat både kvalitativt och kvantitativt.

2. År 1958 anvisades 40 000 kronor till extra arbetskraft (jfr X ht 1958, s. 23). Beloppet fördelades på två ingenjörer med arvode om respektive 1 900 kronor och 1 400 kronor per månad. Det högre arvodet utgår numera med 2 000 kronor per månad. Den lägre arvodesbefattningen är för närvarande obesatt. Det har inte varit möjligt att för angivet belopp erhålla en ingenjör med erforderliga kvalifikationer. Medel begärs nu för höjning av det lägre arvodet till samma nivå som det högre.

Yttrande

Statens lönenämnd har icke funnit tillräckligt skäl föreligga för bifall till den föreslagna lönegradsuppflyttningen.

Departementschefen

För var och en av de två extraanställda ingenjörerna hos sprängämnesinspektionen torde från och med nästa budgetår arvode böra beräknas efter löneklass 21 på löneplan A. Detta motiverar uppräknig av icke-ordinarieposten med 11 300 kronor. Förslaget om ändrad lönegradsplacering för tjänsten som kanslibiträde lämnas utan bifall. Under anslagsposten Rörligt tillägg beräknar jag ytterligare 21 400 kronor. Anslaget för nästa budgetår blir därvid 293 000 kronor, med den fördelning på olika anslagsposter, som framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för sprängämnesinspektionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ..	98 600
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	136 300
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	53 500
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	4 600

Summa kronor 293 000

- b) till *Sprängämnesinspektionen*: Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 293 000 kronor.

[11] 6. Sprängämnesinspektionen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	36 100	30 608
1960/61 (statsliggaren s. 979)	35 100	
1961/62 (förslag)	36 000	

Y r k a n d e

Kommerskollegium (skr. 9/9 1960) hemställer, att anslagsposten *Expenser* höjes med 1 000 kronor för att kompensera fortlöpande kostnadsstegringar för bl. a. telefon och renhållning.

Departementschefen

Med godkännande i huvudsak av kommerskollegiets beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag föreslår jag att detsamma för nästa budgetår upptas med ett till 36 000 kronor avrundat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Sprängämnesinspektionen: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 36 000 kronor.

[12] 7. Statens hantverksinstitut: Avlöningar till viss personal

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	671 900	663 471
1960/61 (statsliggaren s. 988)	697 300	
1961/62 (förslag)	778 000	

Y r k a n d e

Styrelsen för statens hantverksinstitut (skr. 29/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 163 300 kronor.

	Ökning
1. Nya tjänster:	
a) 1 ingenjör Ae 21	21 876
b) 1 expeditionsvakt Ae 7	10 620
c) 1 kanslibitråde Ae 7	10 620
d) 1 ekonomibitråde	8 208
2. Uppflyttning i lönegrad:	
a) 1 värme- och sanitetsingenjör—avdelningschef Ae 26	1 284
b) 1 förste byråsekreterare Ao 23—byrådirektör Ao 24	1 356
c) 2 konsulenter Ae 17—ingenjörer Ae 19	3 876
d) 1 förste kansliskrivare Ao 12—kanslist Ao 15	1 584
e) 3 laboratoriebiträden Ae 9—laboratorieassistenter Ae 10	1 692
f) 1 kontorsbiträde Ao 5—kanslibitråde Ao 7	540
g) ökat arvode för deltidsanställd bibliotekarie	1 800
h) ökning av medel till övertidsersättningar	2 000
3. Löneklassändringar	4 794
4. Rörligt tillägg	91 764
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	1 300
	+ (avr.) 163 300

Motiv

1 a). Institutet har provisoriskt påbörjat en lokal kursverksamhet i nordligaste Sverige som en parallell till motsvarande verksamhet i Malmö. För att kunna permanenta och utveckla verksamheten där uppe efter samma linjer som vid skånekontoret krävs en heltidsanställd tjänsteman. Medan verksamheten i Malmö kunnat utvecklas genom ekonomiskt stöd från näringslivet i Skåne och från kommunen, och således utan att statsmedel direkt tagits i anspråk, förutsätter en motsvarande utbyggnad i nordligaste Sverige särskilt statligt stöd, som lämpligen bör ta formen av att en tjänst för ändamålet inrättas inom institutets löneplan. Utgifterna för tjänstelokal m. m. beräknas med eventuellt stöd från kommun och näringsliv kunna täckas inom institutets kursanslag.

1 b). Vid institutet finns för närvarande endast en inom löneplanen inrättad expeditionsvaktjänst. Övrig vaktmästarpersonal avlönas från det särskilda kursanslaget. På grund av verksamhetens kraftiga stegring bör ytterligare en vaktmästartjänst inrättas inom löneplanen.

1 c). Institutets allmänna administration bör förstärkas. Även inom denna göromålssektor belastas kursanslaget med löneutgifter för befattningshavare i kanslibiträdes- och högre löneställning. Förutom att syssla med allmänt administrativt och kameralt arbete skulle befattningshavaren vara handsekreterare åt kansliets chef och, i förekommande fall, jämväl åt institutets chef och en avdelningschef.

1 d). Utgifterna för städning bestrides över institutets kursanslag. Kostnaderna härför blir mycket stora, särskilt under kurssäsongen med både kvälls- och dagkurser. Vid sidan av den egentliga städningen utföres också disk och rengöring vid institutets kemiska laboratorier. De särskilda krav på varsamhet som därvid måste ställas motiverar anställandet av ett ekonomibitråde.

2 a). I juli 1959 organiserades institutets verksamhet på två avdelningar, verkstadsavdelningen och den kemiska avdelningen. Den värmetekniska verksamheten, institutionen för VVS, blev en särskild sektion direkt under institutets chef. Arbetet inom det värmetekniska yrkes- och fackområdet har utvecklats och differentierats under det senaste året. Institutets offentliga värmetekniska laboratorium torde vara landets största och mest välutrustade på området. Där utföres ett betydande forskningsarbete, och en omfattande kursverksamhet, bl. a. i samarbete med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, bedrivs. Då VVS-institutionen vidare är den sektion, som inom institutet uppvisar den avgjort största ekonomiska omslutningen och personalstyrkan, bör den organiseras som en fristående avdelning. I samband därmed bör värme- och sanitetsingenjörens tjänst ombildas till tjänst som avdelningschef.

2 b). Befattningshavaren leder institutets kansli och allmänna administration och är tillika sekreterare i styrelsen. Under de två senaste åren, då verksamheten vid institutet utvecklats mycket kraftigt, har sekreterarens

arbetsbörda och ansvar ökat. Med hänvisning till löneställningen för jämförbara förvaltningstjänster begärs uppflyttning i lönegrad. Därvid åberopas även att tjänsten är en sluttjänst inom institutet.

2 c). Institutets konsulenter är kvalificerade yrkesfackmän med huvudsaklig uppgift att inom respektive yrkesområden under vederbörande sektionschef medverka i kurs- och informationsverksamheten, bl. a. som lärare och instruktörer. Särskilt inom de mekaniska och värmetekniska yrkesområdena har konsulenternas arbetsuppgifter blivit alltmera kvalificerade och självständiga. En förbättrad löneställning för där verksamma konsulenter med övervägande ingenjörsbetonade uppgifter är därför motiverad.

2 d). Förslaget framfördes 1959 (X ht 1960, s. 73). Nu framhålles, att den växande arbetsbelastningen inom institutets kansli i och för sig skulle motivera inrättandet av en amanuensjänst, vars innehavare skulle assistera förste byråsekreteraren. Styrelsen anser det dock mest ändamålsenligt och ur anslagssynpunkt minst krävande att inrätta en kanslisttjänst.

2 e). Det har varit svårt för institutet att rekrytera biträdespersonal inom ramen för den reglerade befordringsgången för teknisk biträdespersonal. Såsom begynnelselön anser institutet lönegraden A 9 vara ett minimum. Institutet hemställer nu beträffande 3 laboratoriebiträden med längre tjänstgöringstid om uppflyttning i lönegrad från Ae 9 till Ae 10 och med ändring av tjänstebemyndningen till tekniker eller provberedare.

2 f). Förslaget framfördes 1959 (X ht 1960, s. 74). Det framhålles, att telefonistens arbete är så krävande, att avbytare kontinuerligt måste insättas med jämförelsevis korta tidsmellanrum.

2 g). För innevarande budgetår anvisade medel för anställande av en biblioteksamanuens på halvtid har icke räckt till för att få kompetent sökande. Arvodet bör därför uppräknas. Som motivering åberopas även att den reglerade befordringsgången för biblioteksamanuenser höjts. I annat fall begärs bemyndigande att anställa en befattningshavare på mindre än halvtid.

2 h). Disponibla medel för övertidsersättningar är otillräckliga med hänsyn till dels den stegrade verksamheten, dels höjningen av lönegradsgränsen för övertidsersättningar.

Y t t r a n d e

Statens lönenämnd, som yttrat sig om det under p. 1 a) framförda förslaget, har ej funnit anledning till erinran däremot.

Departementschefen

För arvode åt biblioteksamanuensen på deltid torde från och med nästa budgetår medel böra beräknas motsvarande lönegrad 15, löneklass 17 på löneplan A. Den erforderliga anslagshöjningen blir 2 900 kronor. Jag beräknar därjämte ytterligare 4 800 kronor för automatiska löneklassändringar. Anslagsposterna Rörligt tillägg och Kompensation för höjda folkpensionsavgifter slutligen bör höjas med sammanlagt 72 800 kronor.

Yrkandena om nya tjänster vid institutet, om ändrad lönegradsplacering av befintliga tjänster där och om ytterligare medel till övertidsersättningar torde lämnas utan bifall.

Avlöningsanslaget bör i enlighet härmed bestämmas till sammanlagt avrundat 778 000 kronor med den fördelning på olika poster, som framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens hantverksinstitut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	237 400
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	3 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	350 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	175 500
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	11 800
	Summa kronor 778 000

b) till *Statens hantverksinstitut*: Avlöningar till viss personal för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 778 000 kronor.

[13] 8. Statens hantverksinstitut: Vissa omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	70 000	54 781
1960/61 (statsliggaren s. 989)	70 000	
1961/62 (förslag)	69 000	

Styrelsen för statens hantverksinstitut (skr. 29/8 1960) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

Med hänsyn till belastningen under de två senaste budgetåren torde anslagsposten Sjukvård kunna nedräknas med 1 000 kronor. I övrigt räknar jag med oförändrat medelsbehov. Anslaget torde därför uppföras med 69 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens hantverksinstitut*: Vissa omkostnader för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 69 000 kronor.

[14] 9. Statens hantverksinstitut: Bidrag till kursverksamheten m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1959/60	330 000	337 150	41 114
1960/61 (statsliggaren s. 989) ...	365 000		
1961/62 (förslag)	400 000		

Kostnaderna för kursverksamheten under budgetåret 1960/61 har i en av institutets styrelse fastställd inkomst- och utgiftsstat upptagits till 2 005 000 kronor. Å inkomstsidan har upptagits, förutom riksstatsanslaget, 915 000 kronor i kursavgifter, 75 000 kronor i bidrag från näringsorganisationer samt 650 000 kronor i inkomster av informationsverksamhet och publikationstryck.

Y r k a n d e

Styrelsen för statens hantverksinstitut (skr. 4/2 och 29/8 1960) hemställer, att för kursverksamheten vid institutet under budgetåret 1961/62 anvisas ytterligare 300 000 kronor.

	Ökning
1. Ökade löne- och pensionskostnader m. m.	73 000
2. Uppräkning av anslaget i proportion till den stegrade verksamheten	75 000
3. Utvidgade verksamhetsavgifter	52 000
4. Upplysningsverksamhet om sparande av bränsle m. m.	100 000
	300 000

M o t i v

1. Den övervägande delen av utgifterna under anslaget utgöres av löner och pensionsavgifter för personal, anställd inom institutets icke statligt reglerade del, samt av arvoden till utomstående speciallärare. Lönerna till mera varaktigt anställd personal är så gott som undantagslöst avvägda efter löneklass enligt statens löneförordning och höjs i förekommande fall med belopp motsvarande vad som kommer statstjänstemännen till del i form av rörligt tillägg. På grund av den senast avtalade allmänna lönehöjningen för statstjänstemännen med 5 procent för 1960 samt ytterligare 5 procent för 1961 behöver anslaget uppräknas med, för 1960 års lönehöjning 18 250 kronor och för 1961 års lönehöjning 19 160 kronor, eller avrundat sammanlagt 37 400 kronor. Härutöver äskar institutsstyrelsen höjning av anslaget med 36 000 kronor i ökade pensionskostnader.

2. Kursverksamheten har under senare år avsevärt breddats till att omfatta nya yrkes- och fackområden. Verksamheten har samtidigt fått en alltmer tekniskt avancerad karaktär. Med hänsyn härtill och till nödvändigheten att för undervisningen anskaffa jämförelsevis dyrbar materiel och utrustning har kostnaderna starkt ökat. Härigenom har det statliga stödet, beräknat på varje arbetsområde, kommit att successivt minska. Ge-

nom en anslagshöjning bör den tidigare relationen mellan driftkostnaderna och statsbidraget återställas.

3. Institutsstyrelsen understryker önskvärdheten av att den tekniska informations- och rådgivningsverksamheten förstärkes. Även den gren av verksamheten, som syftar till att bland företagare inom hantverk och mindre industri sprida kunskap om bland annat exportmöjligheterna behöver byggas ut. Likaså är det önskvärt för institutet att kunna anordna speciella kurser av längre varaktighet för hantverksgesäller och därmed jämställda yrkesutbildade arbetare. Det är emellertid inte möjligt för institutet att ordna alla dessa kurser enbart med anlåtande av kursavgifter, utan ett väsentligt statligt stöd måste till. Härför äskas en höjning av anslaget med 52 000 kronor.

4. Sedan budgetåret 1953/54 har hantverksinstitutet i form av kurser, utställningsverksamhet etc. bedrivit en omfattande upplysningsverksamhet om sparande av bränsle. Verksamheten, som bedrivits under överinseende av riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, har finansierats genom anlåtande av medel ur fonden för försöksverksamhet och forskning på bränsleområdet. Den årliga medelsanvisningen har varit av storleksordningen 100 000 kronor. Intresset för verksamheten har varit stort och resultatet av densamma gott. Årliga medelsanvisningar av fondmedel ger emellertid inte verksamheten nödvändig fasthet och kontinuitet. I fortsättningen bör därför medel till detta ändamål anvisas över riksstaten.

Alternativt föreslås två former för dylik medelsanvisning. I första hand föreslår institutet inrättande av följande icke-ordinarie tjänster på institutets löneplan, nämligen 1 kursledare Ae 24, 1 biträdande kursledare Ae 19 och 1 kontorist Ae 9. Kostnaderna härför inkl. rörligt tillägg och kom-pensation för höjda folkpensionsavgifter belöper sig till 67 900 kronor och skulle belasta avlöningsanslaget. Samtidigt borde institutets kursanslag förstärkas med 32 100 kronor för bestridande av de kostnader i övrigt, som verksamheten beräknas medföra.

I andra hand föreslås anvisande av 100 000 kronor i ett för allt under ett särskilt riksstatsanslag, Upplysningsverksamhet om sparande av bränsle m. m. Därvid skulle den berörda personalens anställnings- och pensionsförhållanden kunna regleras enligt samma bestämmelser, som gäller för övrig personal inom institutets kursverksamhet, som icke är placerad på löneplan. Det förutsätter, att anslaget i framtiden anpassas främst till den allmänna löne- och pensionsutvecklingen.

Departementschefen

Under förevarande anslag tillstyrker jag för nästa budgetår höjning med sammanlagt 35 000 kronor. Därav framgår att jag inte anser mig böra tillstyrka medelsanvisning över riksstaten till den kurs- och upplysningsverksamhet om sparande av bränsle, som hantverksinstitutet bedriver i samarbete med riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap. Anslag till ändamålet utgår för närvarande av fondmedel. Jag är beredd medverka till i an-

nat sammanhang att så sker även framgent, tills vidare under budgetåren 1961/64. Därest vid Kungl. Maj:ts prövning härav beslut kommer att meddelas för en dylik längre period, förutsätter jag att det skall bli lättare för hantverksinstitutets styrelse att planera och upprätthålla verksamheten.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Statens hantverksinstitut: Bidrag till kursverksamheten m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

[15] 10. **Statens hantverksinstitut: Utrustning och inredning**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1959/60	150 000	127 757	38 952
1960/61 (statsliggaren s. 989)	150 000		
1961/62 (förslag)	180 000		

Y r k a n d e

Styrelsen för statens hantverksinstitut (skr. 29/8 1960) hemställer, att till anskaffande av utrustning vid institutet för nästa budgetår anvisas ytterligare 145 000 kronor, varav 100 000 kronor avser löpande anskaffningar för huvudsakligen de tekniska avdelningarna, 30 000 kronor installation av en ny telefonväxel samt 15 000 kronor utbyggnad av det elektriska ställverket.

M o t i v

Institutets uppgift att vara central teknisk instans för hantverket och den mindre industrien fordrar tillgång till modern och ofta speciell utrustning. Inom ramen för förevarande anslag har emellertid anskaffning av utrustning på längre sikt kunnat ske endast i begränsad utsträckning. Det har medfört att kurs- och informationsverksamheten icke kunnat långsiktigt planeras. För institutet nödvändiga inköp av gemensam utrustning av stationär och övervägande fast inredningskaraktär har även inkräktat på möjligheterna att återanskaffa försliten utrustning, delvis från institutets tidigaste verksamhetsår.

I fråga om löpande ersättnings- och nyanskaffningar är behoven särskilt framträdande inom verkstadsavdelningen. För nästa budgetår räknar institutet med i runt tal 100 000 kronor vara erforderliga där. Men även för den kemiska avdelningen och för VVS-sektionen behöver med hänsyn till undervisningens krav utrustningen kompletteras och förnyas i ganska stor utsträckning.

Institutets telefonväxel är numera helt otillräcklig. För att möjliggöra nya anknnytningar, vilka är nödvändiga med hänsyn till verksamhetens ökning, måste den ersättas med en ny växel. Kostnaderna har av telever-

ket angivits till 30 000 kronor. — Även det elektriska ställverket är med institutsverksamhetens nuvarande omfattning otillräckligt. Av bland annat säkerhetsskäl bör det därför byggas ut. De sammanlagda kostnaderna här för uppgår till 45 000 kronor, varav 15 000 kronor är erforderliga för nästa budgetår. Med hänsyn till vad nyss anfördes att anskaffningar av denna typ, d. v. s. ändamål, som är gemensamma för hela institutet, inkräftar på den löpande utrustningsanskaffningen, föreslår institutet att medel för telefonväxeln och för ställverket upptages under ett särskilt reservationsanslag med rubriken Viss fast utrustning.

Det samlade medelsbehovet enligt institutsstyrelsens nu redovisade förslag fördelar sig enligt följande.

1. Verkstadsavdelningen:	
Mekaniska sektionen	61 200
Elektrotekniska sektionen	23 500
Byggnads- och trätekniska sektionen	14 000
2. Kemiska avdelningen:	
Livsmedelssektionen	23 500
Kemisk-tekniska sektionen	19 900
Målerisektionen	16 000
3. Institutionen för VVS	54 500
4. Kansliet m. m.	37 400
5. Ny telefonväxel	30 000
6. Ombyggnad av det elektriska ställverket	15 000
	295 000

Departementschefen

Under detta anslag beräknar jag för nästa budgetår 30 000 kronor för installation inom hantverksinstitutet av en ny telefonväxel. I övrigt torde för utrustning och inredning böra som för innevarande budgetår anvisas 150 000 kronor.

Under återopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens hantverksinstitut: Utrustning och inredning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 180 000 kronor.

[16] 11. Bidrag till företagareföreningar m. fl.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1959/60	700 000	820 000	1 299 450
1960/61 (statsliggaren s. 997)	1 000 000		
1961/62 (förslag)	1 100 000		

För företagareföreningarnas verksamhet till gagn för hantverk och småindustri ställes statsmedel till förfogande dels i form av lån från den till statens utlåningsfonder från och med innevarande budgetår hörande statens hantverks- och industrilånefond, dels i form av bidrag och subventioner från nu förevarande anslag. En ytterligare form för statligt ekonomiskt stöd på hithörande område är kreditgarantigivningen för lån till mindre företag.

Beträffande syftet med företagareföreningarna m. m. torde få hänvisas till vad därom anförts i samband med tidigare medelsäskanden, senast i förra årets statsverksproposition (X ht, s. 122—169).

Statens hantverks- och industrilånefond

För innevarande budgetår har å kapitalbudgeten under statens utlåningsfonder anvisats 4 milj. kronor att tillföras statens hantverks- och industrilånefond.

Kommerskollegium (skr. 9/11 1960) hemställer, att den statliga lånefonden tillføres 15 milj. kronor för budgetåret 1961/62. Som motivering anföres i huvudsak följande.

Statens hantverks- och industrilånefond uppgick den 1 juli 1960, anslaget för budgetåret 1960/61 inräknat, till 90,4 milj. kronor. Totalt utestod i lån 74,3 milj. kronor, varav 63 milj. kronor hade utlämnats till företagareföreningarna och 0,5 milj. kronor ställts till kommerskollegiets förfogande för lån till hantverks- och industriföretag i Stockholms stad, medan resten utgjordes av lån, som utlämnats ur de fonder, vilka förra året införlivades med fonden för lån till företagareföreningar m. fl. För utlåning under innevarande budgetår kan föreningarna (kommerskollegium) beräknas förfoga över sammanlagt 23 milj. kronor. Därest vissa hos föreningarna fonderade medel också sätts in i lånerörelsen, vilket kollegium anser möjligt, stiger utlåningskapaciteten med 2 milj. kronor.

För att täcka länemedelsbehovet under budgetåret 1961/62 står i första hand till förfogande inflytande amorteringar. Dessa uppskattas till 9,3 milj. kronor. Därutöver bör enligt kollegium under länemedelsanslaget för nästa budgetår anvisas 15 milj. kronor.

I skrivelse den 12 november 1960 har *Företagareföreningarnas förtroenderåd* hemställt, att för nästa budgetår 18 milj. kronor måtte anvisas för långivning genom företagareföreningarna.

Statlig kreditgaranti

Bemyndiganderamen för den statliga kreditgarantigivningen är för innevarande budgetår bestämd till 35 milj. kronor, varav omkring 3 milj. kronor avses för turismhotellnäringsen. Den 1 juli 1960 uppgick de utestående garantiernas sammanlagda belopp till omkring 55 milj. kronor.

Kommerskollegium (skr. 9/11 1960) hemställer, att garantiramen för budgetåret 1961/62 bestämmas till 40 milj. kronor. Som motivering anföres.

Den för budgetåret 1959/60 för garantigivningen fastställda ramen å 30

milj. kronor utnyttjades — garantierna för lån till företag inom turism- och hotellnäringen oräknade — till ett belopp av 26,3 milj. kronor. Kollegium håller för sannolikt, att också den för innevarande budgetår beslutade garantiramen kommer att helt utnyttjas. Bland annat är ansökningar avseende förhållandevis stora belopp mera framträdande nu än tidigare. Kollegium tror att denna tendens kommer att bestå under budgetåret 1961/62 och föreslår vidgning av garantiramen till 40 milj. kronor.

I skrivelse den 12 november 1960 har *Företagareföreningarnas förtroenderåd* hemställt, att garantiramen för nästa budgetår bestämmes till 50 milj. kronor.

Bidrag till företagareföreningarnas administrationskostnader m. m.

Under anslaget Bidrag till företagareföreningar m. fl. — varur lämnas dels bidrag till föreningarnas m. fl. administrationskostnader, dels subventioner till föreningarna för att täcka förluster å lånerörelsen — har för budgetåret 1960/61 anvisats 1 milj. kronor. Av detta belopp avses 700 000 kronor till administrationskostnader och 300 000 kronor till subventioner.

Kommerskollegium (skr. 14/11 1960) hemställer, att anslaget för budgetåret 1961/62 bestämmes till 1 645 000 kronor, varav 1 345 000 kronor avser bidrag till administrationsutgifterna hos föreningarna och hos vissa sammanslutningar på hantverks- och småindustriområdet samt 300 000 kronor subventioner. Kollegium anför närmare härom bland annat följande.

För budgetåret 1961/62 har företagareföreningarna anmält behov av administrationsbidrag om drygt 1,4 milj. kronor. Föreningarna förfogar visserligen även under budgetåret 1961/62 över relativt betydande egna resurser att kunna disponeras för administrationsändamål. Skillnaden mellan föreningarnas löpande inkomster, statsbidraget oräknat, och de beräknade administrationsutgifterna blir emellertid 1,3 milj. kronor. Kollegium föreslår att hela detta belopp måtte ställas till företagareföreningarnas förfogande såsom bidrag till administrationskostnader under budgetåret 1961/62.

Såsom bidrag till Sveriges hantverks- och småindustriorganisation och Svensk industriförening föreslår kollegium, att sammanlagt 45 000 kronor anvisas för budgetåret 1961/62, eller lika mycket som beviljades för budgetåret 1959/60.

I fråga om subventionsmedel har kommerskollegium föreslagit anvisande för nästa budgetår av oförändrat 300 000 kronor.

I detta sammanhang torde få anmälas att kollegium i särskild skrivelse den 9 november 1960 har föreslagit tillskapandet hos företagareföreningarna av särskilda risktäkningsfonder, motsvarande fem procent av utestående lånemedel. För uppbyggande av dylika fonder skulle disponeras dels hos föreningarna inestående, ännu ej utnyttjade subventionsmedel om 1,7 milj. kronor, dels hos föreningarna uppsamlade besparingar av nettoränteinkomster till belopp av omkring 2,5 milj. kronor, dels omkring 0,5 milj. kronor av den reservation, såvitt gäller tidigare anvisade subventionsmedel, som

finns under reservationsanslaget. Härigenom skulle åstadkommas risktäckningsfonder till belopp av sammanlagt mellan 4 och 5 milj. kronor.

I skrivelse den 12 november 1960 har *Företagareföreningarnas förtroenderåd* hemställt, att för budgetåret 1961/62 1,5 milj. kronor ställes till förfogande för administrationsändamål och 1,5 milj. kronor för subventioner.

Departementschefen

Såsom *lån till företagareföreningar* har under Statens hantverks- och industrilånefond för budgetåret 1960/61 anvisats 4 milj. kronor. Med tillägg av hos föreningarna inestående odisponerade lånemedel samt av inflytande amorteringar å tidigare utlämnade lån blir föreningarnas utlåningskapacitet under det nu löpande budgetåret i runt tal 23 milj. kronor. Det är sannolikt att en del av dessa pengar kommer att stå kvar orörda den 1 juli 1961, d. v. s. vid ingången av nästa budgetår. Storleken av en dylik reservation är svår att uppskatta. Under budgetåret 1959/60 togs av tillgängliga lånemedel omkring 18 milj. kronor i anspråk. Det är troligt att något mer kommer att förbrukas under budgetåret 1960/61, kanske 21 milj. kronor. Då kommer 2 milj. kronor att finnas kvar för ny utlåning efter den 1 juli 1961. Härtill bör läggas de under anslagsåret inflytande amorteringarna. Dessa uppskattas till drygt 9 milj. kronor. För att föreningarna under budgetåret 1961/62 skall ha tillgång till i huvudsak lika mycket nya lånemedel, 21 milj. kronor, som beräknas komma att bli förbrukade under budgetåret 1960/61, behöver under lånemedelsanslaget för nästa budgetår anvisas 10 milj. kronor, innebärande en ökning av anslaget med 6 milj. kronor. Jag anser mig böra förordna en lånemedelsanvisning för budgetåret 1961/62 av denna omfattning och vill i det följande under vederbörande punkt på kapitalbudgeten göra hemställan därom. Av anslaget bör, i likhet med vad som gäller för närvarande, en del hållas i beredskap och användas för lån i sådana fall, då detta är en lämplig åtgärd för att motverka sysselsättningssvårigheter.

Ramen för *statlig kreditgaranti* åt hantverks- och småindustriföretag är för innevarande budgetår bestämd till 35 milj. kronor, varav 3 milj. kronor beräknats för turisthotellnäringen. Under hänvisning till vad jag flera gånger tidigare uttalat om kreditgarantisystemet såsom en ur såväl företagareföreningarnas som statens synpunkter ändamålsenlig form för ekonomiskt stöd åt hantverks- och industriföretag hemställer jag, i likhet med kommerskollegium, att bemyndiganderamen för budgetåret 1961/62 uppskrives till 40 milj. kronor, varav på samma sätt som nu en mindre del, omkring 3 milj. kronor, bör reserveras för i första hand turisthotellnäringen. Skulle det mot slutet av budgetåret visa sig att sistnämnda belopp inte i sin helhet behöver användas för hotellföretag, förutsätter jag att överskjutande belopp får tas i anspråk i den sedvanliga kreditgarantiverksamheten.

Under anslaget *Bidrag till företagareföreningar m. fl.* är för innevarande budgetår till *administrationskostnader* beräknade 700 000 kronor. Kommerskollegium hemställer för budgetåret 1961/62 om ökning därav med 645 000 kronor.

Föreningarna själva uppskattar det samlade medelsbehovet för administrationsändamål under budgetåret 1961/62 till i det närmaste 4 milj. kronor. Det innebär en ökning av organisationen med omkring 0,5 milj. kronor i förhållande till beräkningarna för det nu löpande budgetåret och med 1,1 milj. kronor i förhållande till den faktiska förbrukningen under kalenderåret 1959. För att täcka administrationskostnader om i runt tal 4 milj. kronor under nästa budgetår står till föreningarnas förfogande löpande inkomster om cirka 2,7 milj. kronor. Därjämte kommer den 1 juli 1961 att ute hos föreningarna finnas besparingar från nettoränteinkomster å statslåne-medel till belopp av cirka 2,5 milj. kronor, vilka inkomster enligt tidigare beslut av riksdagen — bland annat år 1958 men även tidigare — skall kunna användas som bidrag till föreningarnas administrationskostnader. Med hänsyn härtill anser jag mig böra för nästa budgetår förorda att administrationsposten för nästa budgetår bestäms till 800 000 kronor. Det innebär höjning av medelsanvisningen till förevarande ändamål med 100 000 kronor.

Vad härefter gäller medelsbehovet till *subventioner*, d. v. s. vad som framöver kan komma att behövas för att täcka föreningarnas förluster i utlåningsverksamheten, må först behandlas kommerskollegiets förslag, att föreningarna skall tillföras risktäckningskapital, motsvarande fem procent av utestående lånemedel. Vid bifall härtill skulle hos föreningarna skapas risktäckningsfonder till ett sammanlagt belopp av mellan 4 och 5 milj. kronor. För uppbyggnad av dylika fonder skulle användas i första hand odisponerade subventionsmedel hos föreningarna och dessutom de förenämnda besparingarna av nettoränteinkomster å statslåne-medel ävensom viss del av hos Kungl. Maj:t inestående subventionsmedel. Jag vill i anledning av detta förslag erinra om att riksdagen så sent som år 1958 gjorde uttalanden av innebörd i huvudsak, att det är mindre ändamålsenligt att utan behovsprövning dela ut till företagareföreningarna anvisade subventionsmedel. Bland annat visar erfarenheten att förlusterna fördelar sig ojämnt mellan föreningarna med påföljd att brist uppstår på vissa håll och överskott på andra. Riksdagen förutsatte därför — i likhet med föredragande departementschefen och på av denne anförda skäl — att de av riksdagen årligen anvisade subventionsmedlen skulle i viss utsträckning stå kvar under reservationsanslaget, intill dess de olika föreningarnas behov av medel för förlusttäckning kunde med någon högre grad av säkerhet bedömas. Detta system har sedermera tillämpats och visat sig fungera väl. Jag finner det vara mindre välbetänkt att nu återgå till en ordning med utdelning till företagareföreningarna efter schematiska beräkningsgrunder av tillgängliga subventionsmedel och avstyrker alltså kollegiets förslag härutinnan.

Ett risktäckningskapital av ifrågasatt storlek, mellan 4 och 5 milj. kronor, kan ej heller anses stå i väl avvägd proportion till de beräknade faktiska förlusterna. För nästa budgetår uppskattas dessa av föreningarna själva till 1,1 milj. kronor, motsvarande mindre än 1,7 procent av utlämnat lånekapital. Häremot stod den 1 juli 1960 anvisade men icke ianspråktagna subventionsmedel till belopp av sammanlagt 3,3 milj. kronor. Även om en

viss del därav förbrukas under innevarande budgetår kommer ändå — med god marginal och utan att fonderade nettoränteinkomster behöver till någon del tas i anspråk för förlusttäckning — medel att finnas tillgängliga för under budgetåret 1961/62 uppkommande förluster i låneverksamheten. För att få jämnhet i anslagsgivningen torde emellertid även för nästa budgetår särskilda subventionsmedel böra beräknas under anslaget och jag uppstår härför, i likhet med kommerskollegium, oförändrat 300 000 kronor.

Med hänsyn härtill och till vad tidigare sagts om föreningarnas behov av administrationsbidrag torde anslaget Bidrag till företagareföreningar m. fl. för budgetåret 1961/62 uppföras med sammanlagt 1,1 milj. kronor, eller med 0,1 milj. kronor mer än som är anvisat för närvarande.

Under återopande av vad jag nu anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva att statsgaranti för lån till hantverks- och industriföretag m. m. må under budgetåret 1961/62 beviljas intill ett belopp av 40 000 000 kronor;

b) till *Bidrag till företagareföreningar m. fl.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 100 000 kronor.

[17] 12. Täckande av förluster i anledning av statlig garanti för lån till hantverks- och industriföretag m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	300 000	272 668
1960/61 (statsliggaren s. 997)	300 000	
1961/62 (förslag)	500 000	

Y r k a n d e

Kommerskollegium (skr. 9/11 1960) hemställer om anvisande för budgetåret 1961/62 av 800 000 kronor till täckande av förluster i anledning av statlig garanti för lån till hantverks- och industriföretag.

M o t i v

Kollegium framhåller svårigheterna att bedöma omfattningen av de anspråk, som kan komma att ställas på infriandet av utfärdade garantier, ehuru det ökade kreditstödet uppenbarligen kommer att medföra stegrade anspråk på statens utfästelser härvidlag. Efter bedömning av olika på anslagsbehovet inverkan faktorer har kollegium ansett sig böra stanna för att äska ett anslag för nästa budgetår av 800 000 kronor.

Departementschefen

Jag är ense med kommerskollegium om det osäkra i varje bedömning av det framtida medelsbehovet under detta anslag. Med hänsyn bland annat till

den relativt låga belastningen budgetåret 1959/60 — då visserligen även summan av garantilånen var mindre än nu — anser jag mig kunna räkna med ett något knappare medelsbehov än kommerskollegium uppskattat. Anslaget torde för budgetåret 1961/62 uppföras med 500 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Täckande av förluster i anledning av statlig garanti för lån till hantverks- och industriföretag m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

[18] 13. Bidrag till Sveriges standardiseringskommission

	Anslag
1959/60	565 000
1960/61 (statsliggaren s. 997)	565 400
1961/62 (förslag)	566 000

Av innevarande budgetårs anslag Bidrag till standardiseringsverksamheten avses 170 000 kronor för det centrala kansliet och 395 000 kronor för fackorgan och standardkommittéer.

Y r k a n d e

Sveriges standardiseringskommission (skr. 31/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 185 000 kronor.

	Ökning
1. Ökade löne- och pensionskostnader	60 000
2. Ökade kostnader för internationellt arbete	50 000
3. Ökad byggnadsteknisk standardisering	75 000
	<hr/>
	185 000

M o t i v

1. Kostnaderna för löner och pensioner har för år 1960 ökat med 7 procent och kommer enligt redan träffade överenskommelser att för år 1961 stiga med ytterligare 5 procent. Därmed kommer löne- och pensionskostnaderna inom kommissionens verksamhetsområde att fram till den 1 juli 1961 ha ökat med omkring 200 000 kronor. Härav begärs av statsmedel proportionsvis så mycket som svarar mot statsanslagets andel i de totala kostnaderna, eller omkring 30 procent.

2. Till stor del tack vare ansträngningar från svensk sida träffades i juni 1960 överenskommelse mellan representanter för standardiseringsorganen inom Europamarknaden och EFTA om ömsesidigt samarbete utan hänsyn till nuvarande handelspolitiska uppdelning. Medel begärs nu för möjliggörandet av fortsatta insatser härvidlag från kommissionens sida. Arbetet

avser bl. a. att överbrygga motsättningarna mellan i första hand Storbritannien och de kontinentala meterländerna.

3. Statsanslaget till den byggnadstekniska standardiseringsverksamheten har varit oförändrat sedan 1947, vilket betytt en fortlöpande nedskärning av byggstandardiseringens resurser, som icke kunnat motverkas genom ökade bidrag från industrien. Vinsterna av den byggnadstekniska standardiseringen tillfaller främst samhället i form av lägre byggnadskostnader och därmed sänkta boendekostnader. Med hänsyn härtill och till statens omfattande ekonomiska intressen i byggnadsverksamheten över huvud taget är en ordentlig förstärkning av det statliga bidraget till byggstandardiseringen motiverad.

Statens nämnd för byggnadsforskning framhåller (skr. 5/2 1960), att en utökad standardisering i dagens läge är särskilt angelägen med hänsyn till de kraftiga strömningarna mot internationellt samarbete och gemensam marknad inom sjustaterna. Det konstateras även, att handeln med byggnadsvaror mellan de nordiska länderna ökat under senare år. En förutsättning för gemensam marknad är bl. a. gemensamma standard. Till följd härav bör ökade medel ställas till förfogande för svenskt standardiseringsarbete inom byggnadsbranschen.

Departementschefen

Ehuru jag är medveten om betydelsen, ej minst för det internationella handelsutbytet, av standardiseringskommissionens verksamhet och har kunnat notera de goda resultat, som kommissionen uppnått, är jag inte beredd att för nästa budgetår förorda ökning av statens bidrag till ändamålet.

Detta anslag heter nu Bidrag till standardiseringsverksamheten. Jag föreslår att det från och med nästa budgetår får rubriken Bidrag till Sveriges standardiseringskommission.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Sveriges standardiseringskommission* för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 566 000 kronor.

[19] 14. Befrämjande av hemslöjden

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1959/60	55 000	55 000	—
1960/61 (statsliggaren s. 997)	55 000		
1961/62 (förslag)	55 000		

Kungl. Maj:t har den 18 november 1960 bemyndigat kommerskollegium att under budgetåret 1960/61 av manufakturförslagslånefonden använda 1 000 kronor såsom bidrag till kostnaderna för Svenska hemslöjdsförening-

arnas riksförbunds verksamhet och 190 000 kronor såsom bidrag till kostnaderna för avlöning åt hemslöjdskonsulenter samt 10 000 kronor såsom bidrag till sällskapet Same-Ätnams slöjdsutskott. För innevarande budgetår har sålunda till befrämjande av hemslöjden av statsmedel anvisats sammanlagt 256 000 kronor.

Y r k a n d e

Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbund (skr. 27/8 1960) hemställer, att de statliga bidragen till nedan angivna ändamål för nästa budgetår höjes till 306 000 kronor.

M o t i v

Såsom bidrag till sin *egen verksamhet*, till de provinsiella *hemslöjdsföreningarna* samt till *särskilda hemslöjdsändamål* äskar riksförbundet för budgetåret 1961/62 sammanlagt 56 000 kronor.

För närvarande är ett 40-tal lokala *hemslöjdskonsulenter* verksamma inom landet. Verksamheten finansieras — förutom genom bidrag från staten och i vissa fall genom bidrag från landsting och hushållningssällskap — med anlåtande av överskottet på hemslöjdsföreningarnas försäljning av hemslöjdsalster. Hittills beviljade statsbidrag för konsulentverksamheten har täckt 20—25 procent av kostnaderna för konsulentverksamheten. Under åberopande av hemslöjdens betydelse som fritidssysselsättning och arbete för partiellt arbetsföra hemställes, att statens bidrag till konsulentverksamheten under nästa budgetår höjes med 70 000 kronor till 250 000 kronor.

Departementschefen

Någon höjning av förevarande anslag kan jag inte tillstyrka utan förordar att detsamma för budgetåret 1961/62 upptas med oförändrat belopp. I fråga om möjligheterna för riksförbundet att under nästa budgetår erhålla bidrag av fondmedel må erinras om att förbundet i sin verksamhet visserligen under en följd av år fått tillskott från manufakturförlagslånefonden. Det har framför allt gällt kostnaderna för avlöning av hemslöjdskonsulenter. Manufakturförlagslånefondens medel beräknas emellertid vara förbrukade inom kort tid. Bland annat med hänsyn härtill tillkallade jag den 5 februari 1960, med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande, en utredningsman med uppdrag att granska frågan om den fortsatta statliga bidragsgivningen till hemslöjdsändamål. I direktiven för utredningen ifrågasattes om inte hemslöjdsrörelsens kostnader till större del än för närvarande skulle kunna täckas på annat sätt än genom statliga kontantbidrag. I det sammanhanget må erinras om att efter förslag i förra årets statsverksproposition (X ht. s. 159) de s. k. hemslöjds-lånen numera ersatts av långivning genom företagareföreningarna och av statlig lånegaranti. Utredningen har ännu inte slutförts.

Under åberopande av vad nu anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte förslå riksdagen

att till *Befrämjande av hemslöjden* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 55 000 kronor.

[20] 15. Bidrag till Svenska slöjdföreningen

	Anslag
1959/60	50 000
1960/61 (statsliggaren s. 997)	50 000
1961/62 (förslag)	50 000

Styrelsen för Svenska slöjdföreningen (skr. 31/8 1960) hemställer, att anslaget höjes till 180 000 kronor. Därutöver hemställes om anvisande av ett särskilt anslag å 20 000 kronor till föreningens upplysningsverksamhet i bösättningsfrågor. Över sistnämnda yrkande har fullmäktige i riksbanken avgivit utlåtande.

Departementschefen

Någon höjning av ifrågavarande anslag eller särskild medelsanvisning till upplysningsverksamhet i bösättningsfrågor kan jag inte tillstyrka. Det kan erinras att slöjdföreningen för sin verksamhet under innevarande budgetår kommit i åtnjutande av ej oväsentliga bidrag ur anslaget Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning. Bland annat har föreningen därur uppburit 48 000 kronor för fortsatta funktionsstudier beträffande möbler och 31 600 kronor för viss utredning angående färgkunskap och färgsättningsfrågor samt framställning av grundmaterial i anslutning därtill. Ur handels- och sjöfartsfonden har även bidrag lämnats till utställningsverksamhet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till Svenska slöjdföreningen* för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 50 000 kronor.

[21] 16. Åtgärder för främjande av varuutbytet med främmande länder

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1959/60	1 200 000	1 165 067	75 425
1960/61 (statsliggaren s. 1022) ..	1 200 000		
1961/62 (förslag)	1 600 000		

Från anslaget bestrides under innevarande budgetår utgifter för utrikeshandelsstipendier, småindustriens exportbyrå och exportråd samt handelssekreterareorganisationen.

Sedan en följd av år har statens utgifter för åtgärder till främjande av utrikeshandeln och vissa därmed jämförliga ändamål bestridits till en del genom särskilda över riksstaten anvisade anslag och till en del med anli-

tande av handels- och sjöfartsfonden. Förutom nu förevarande anslag har sålunda på riksstaten anvisats anslag bl. a. till bidrag till svenska handelskamrar i utlandet och till turismfrämjande ändamål. Från handels- och sjöfartsfonden har kunnat bestridas kostnader av såväl engångsnatur som löpande karaktär till främjande av de ekonomiska förbindelserna med utlandet. En översiktlig redogörelse för medelsförbrukningen från fonden under föregående budgetår lämnas i riksdagsberättelsen. Under innevarande budgetår bestrides från fonden bl. a. en del av kostnaderna för handelssekretareorganisationen liksom huvuddelen av statsbidragen till svenska handelskamrar i utlandet, vidare kostnaderna för statsbidrag till svenskt deltagande i utländska mässor och utställningar samt omkring hälften av statsbidraget till turismen. Därutöver bestrides från fonden diverse kostnader av närmast exportfrämjande karaktär, såsom bidrag till marknadsundersökningar, vissa kostnader för exportstipendiater m. m. Betydande bidrag ur fonden har slutligen lämnats inom ramen för den aktion i Amerikas förenta stater, som bedrivs i regi av den inom handelsdepartementet år 1957 tillkallade s. k. USA-beredningen och vars syfte är att främja de kulturella, turistiska och ekonomiska förbindelserna mellan USA och vårt land.

De medel som genom särskilda beslut tillförts handels- och sjöfartsfonden för ändamål av ifrågavarande slag har nu huvudsakligen förbrukats. Beräkningar som gjorts inom handelsdepartementet utvisar att fondens tillgångar vid utgången av innevarande budgetår kommer att ha nedgått så att de endast förslår till infriande av redan vidtagna bindande dispositioner. På grund härav uppkommer frågan om anvisande över riksstaten fr. o. m. nästkommande budgetår av anslag till bestridande av kostnaderna för sådana utrikeshandelsfrämjande och därmed jämförliga åtgärder som hittills finansierats helt eller delvis från fonden. De anslag som påverkas av bortfallet av fondmedel är — förutom nu förevarande anslag — anslagen Bidrag till svenska handelskamrar i utlandet (p. 22 s. 62) samt Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet (p. 104 s. 236).

Beträffande de ändamål för vilka medel under nästkommande budgetår bör anvisas under nu förevarande anslag må framhållas följande.

Utrikeshandelsstipendier

Kommerskollegium (skr. 12/10 1960) anför att för utrikeshandelsstipendier under senare budgetår regelmässigt anvisats ett årligt belopp av 30 000 kronor under förevarande anslag men att före andra världskriget avsevärt större belopp stått till förfogande (budgetåret 1939/40 55 000 kronor). För närvarande är tio stipendiater, varav åtta i USA, en i Canada och en i Marocko, verksamma för förvärv av praktiska insikter i handelsyrket, medan en stipendiat skall i USA och Canada verka för avsättning av svenska exportvaror. Kollegium uttalar, att det vore önskvärt att utrikeshandelsstipendier kunde utgå med större belopp än vad som för närvarande är möjligt. Anspråken på stipendier har på senare tid stigit och under budgetåret 1959/60 utbetalades med anlitande delvis av reservation från tidi-

gare år ett sammanlagt belopp av 40 500 kronor. Kommerskollegium hemställer, att medelsbehovet för nästa budgetår beräknas till 50 000 kronor.

Småindustriens exportbyrå och småindustriens exportråd

Till småindustriens exportbyrå och småindustriens exportråd har för vartdera av budgetåren 1959/60 och 1960/61 anvisats 103 600 kronor.

Småindustriens exportråd (skr. 14/9 1960) anför, att de i Europa under stark förändring varande marknadsförhållandena gör det nödvändigt för exportbyrån att utöka sin personal för att den på ett tillfredsställande sätt skall kunna tillgodose de ökade krav på byråns informations- och utredningsverksamhet som uppkommit genom att mindre företag i allt större utsträckning söker sig till byrån för att få råd beträffande sin exportverksamhet. Härjämte har exportbyrån — enär det synts angeläget att propagandan för den svenska exporten intensifierades — under senare år bl. a. tagit initiativ till ett vidgat deltagande från småindustriens sida på utländska mässor. Exportrådet hemställer om en höjning av det till rådet och exportbyrån utgående anslaget med 40 300 kronor till 143 900 kronor. Av ökningen hänför sig 12 700 kronor till automatiska utgiftsökningar och 27 600 kronor till förstärkning av den nuvarande personalen. Exportbyråns personal utgöres för närvarande av en föreståndare, en assistent samt två skrivbiträden. Personalen föreslås förstärkt med en assistent och ett skrivbiträde.

Kommerskollegium (skr. 12/10 1960) tillstyrker framställningen.

Handelssekreterareorganisationen

För vartdera av budgetåren 1959/60 och 1960/61 har under förevarande anslag reserverats 1 066 400 kronor för handelssekreterareorganisationen. Utgifterna från handels- och sjöfartsfonden för ifrågavarande ändamål uppgick under budgetåret 1959/60 till drygt 320 000 kronor.

Vid anmälan av frågan om handelssekreterareorganisationen i förra årets statsverksproposition (X ht s. 247) återgavs ett uttalande av *beredningen rörande åtgärder till stöd för den svenska exporten på det kommersiella området*. Beredningen, som förklarade sig ännu icke vara beredd att slutligt uttala sig om den lämpliga avvägningen mellan olika former av kommersiell utlandsrepresentation, fann det likväl angeläget att handelssekreterareorganisationen tills vidare bibehölls i oförändrad omfattning. Ehuru beredningen ansåg det vara vanskligt att ange preciserade kostnader för en verksamhet av nu ifrågavarande natur, stannade beredningen vid en ungefärlig budget på 1 400 000 kronor för en normalorganisation om nio handelssekreterare jämte tillfälligt anlitade marknadsundersökare. Beloppet fördelade sig enligt beredningens beräkningar med 1 065 000 kronor på arvoden och expenser, 265 000 kronor på kostnader för ut- och hemflyttningar, sjukvård m. m. samt 70 000 kronor på tillfälliga marknadsundersökningar m. m. Fö-

redragande departementschefen anslöt sig i sak till de av beredningen framlagda synpunkterna och riktade icke heller någon erinran mot kostnadsberäkningarna. I departementschefens uttalande underströks också att kostnaderna på längre sikt borde helt överföras till riksstaten. Någon ändring av medelsanvisningen över riksstaten för innevarande budgetår föreslogs emellertid icke med hänsyn till att då alltjämt vissa medel stode till förfogande i handels- och sjöfartsfonden.

För närvarande tjänstgör sju handelssekreterare på olika transoceaniska marknader med placering, två i Canada (Toronto och Vancouver), tre i Amerikas förenta stater (Chicago, Los Angeles och New York), en i Venezuela (Caracas) och en i Indien (Calcutta). Fram till årsskiftet tjänstgjorde vidare en handelssekreterare i Federationen Rhodesia-Nyasaland (Salisbury) varjämte en handelssekreterare i Peru (Lima) avslutade sin verksamhet under hösten 1960. Nya handelssekreterare avses icke skola förordnas på dessa båda platser.

Vad beträffar New York har vissa dispositioner vidtagits från och med årsskiftet 1960/61 i syfte att förstärka därvarande kommersiella svenska representation. De innebär bl. a. en samordning av handelssekreterarens hitillsvarande verksamhet med den verksamhet som bedrivs av Svenska handelskammaren för Amerikas förenta stater. En närmare redogörelse för den överenskommelse som i detta hänseende träffats med handelskammaren redovisas under anslaget Bidrag till svenska handelskamrar i utlandet. Kungl. Maj:t har den 4 november 1960 förordnat ny handelssekreterare i New York från och med den 1 januari 1961 tills vidare med uppdrag för denne att tillika vara verkställande direktör för handelskammaren. Till handelssekreteraren utgår från förevarande anslag arvode i sedvanlig ordning medan genom det vidtagna arrangemanget behovet av särskilda expensmedel från anslaget bortfallit.

Kostnaderna för handelssekreterareverksamheten torde för innevarande budgetår komma att uppgå till omkring 1 250 000 kronor, varav 984 000 kronor avser arvoden och expenser samt återstoden ut- och hemflyttningskostnader, sjukvårdskostnader, kostnader för tjänsteresor till Sverige m. m. Av de sammanlagda kostnaderna kan 1 066 400 kronor bestridas från förevarande riksstatsanslag under det att återstoden, cirka 185 000 kronor, måste anvisas ur handels- och sjöfartsfonden.

Kostnaderna för att vidmakthålla den organisation om sju handelssekreterare som för närvarande är verksam kan för budgetåret 1961/62 beräknas till ca 1 110 000 kronor. Härav hänför sig 875 000 kronor till arvoden och expenser samt återstoden till kostnader för ut- och hemflyttningar, sjukvård, tjänsteresor till Sverige m. m. Om en återgång sker till den av beredningen förordade normalorganisationen om nio handelssekreterare genom utsändande av sekreterare till två nya verksamhetsområden skulle organisationen draga en kostnad av omkring 1 400 000 kronor för helt budgetår.

Mässor och utställningar i utlandet

I syfte att samordna statliga och enskilda åtgärder vad gäller svenskt deltagande i kommersiella mässor och utställningar i utlandet tillkallades med stöd av Kungl. Maj:ts hemmyndigande den 18 februari 1955 en särskild beredning inom handelsdepartementet, utställningsberedningen, sammansatt av företrädare för statliga myndigheter samt näringslivet och dess organisationer. Efter förslag av beredningen har från handels- och sjöfartsfonden sammanlagt anvisats under budgetåret 1958/59 320 900 kronor och under budgetåret 1959/60 297 700 kronor såsom statsbidrag till svenska framträdanden i samband med kommersiella varumässor och utställningar i utlandet. Bidragen har regelmässigt utgått för informationsverksamhet i anslutning till svenska mässframträdanden. I flertalet fall har de avsett inrättande av svenska informationskontor vid mässor. I några fall har bidragen emellertid även avsett publicitetsverksamhet i anslutning till större svenska framträdanden. Så var fallet i fråga om ett framträdande i Düsseldorf 1958 och i samband med det s. k. Sverige-året i Nederländerna 1958—1959.

Under innevarande budgetår har ur fonden hittills anvisats 250 000 kronor för publicitetsverksamhet m. m. i anslutning till en rad planerade svenska utställningar i Storbritannien samt svenskt deltagande i brittiska mässor under åren 1961 och 1962.

Utställningsberedningen har med skrivelse den 14 september 1960 överlämnat en inom beredningen upprättad *promemoria rörande riktlinjer för svensk kommersiell utställningsverksamhet i utlandet och angående medelsbehov för sådan verksamhet*. I promemorian framhålles bl. a., att en förutsättning för att den kommersiella mäss- och utställningsverksamheten skall kunna bedrivas med kraft och framgång är, att den kan planeras för en jämförelsevis lång tid. Utställningsberedningen har nu med de begränsade medel som stått till förfogande en informell planering för ett kalenderår i förväg. Detta anses emellertid inte tillräckligt, utan verksamheten behöver planeras på längre sikt. För att detta skall kunna ske erfordras att det planerande organet har möjlighet att bättre överblicka, vilka medel som står till buds för ändamålet.

Beredningen framhåller vidare, att den svenska exporten av färdigvaror under senare år fått allt större betydelse vid sidan av den traditionella stapelvaruexporten. Utvecklingen visar sålunda att tyngdpunkten i exportens sammansättning förskjutes i riktning mot varor som kräver relativt större insatser i form av försäljningsansträngningar och reklam. Samtidigt har konkurrensen på exportmarknaderna skärpts inte minst på grund av uppkomsten av större marknadsenheter i Europa. I detta läge är det i hög grad angeläget att kunna stimulera exportansträngningar i form av ökat svenskt deltagande i kommersiella mässor och utställningar och liknande kommersiellt inriktade framträdanden i utlandet. Härför erfordras emellertid att allmänna medel i väsentligt större utsträckning än hittills står till förfogande för ändamålet. Beredningen, som redovisar vad som i vissa andra, med Sverige jämförbara länder i Europa göres på detta område, framhåller att

flera av dessa länder redan vidtagit eller planerar åtgärder för att stärka det statliga stödet till deltagande i internationella mässor och utställningar. Beredningen framhåller i detta sammanhang även att effekten av den kommersiella utställningsverksamheten skulle i hög grad främjas om resurserna kunde ökas för allmän upplysningsverksamhet i utlandet rörande Sverige och svenska förhållanden.

Mäss- och utställningsverksamhet i utlandet av kommersiell natur bör enligt beredningens förslag under ytterligare ett antal år i stort sett bedrivas efter två linjer, nämligen dels i form av framträdanden genom informationskontor på internationella mässor och utställningar och dels genom årligen återkommande manifestationer av det slag som skedde i Nederländerna 1958—1959 och som planerats skola ske i Storbritannien 1961—1962. Verksamheten bör inriktas på olika marknader allt eftersom det marknadspolitiska läget ändras. F. n. bör den med hänsyn till det pågående integrationsarbetet i Europa främst ta sikte på europeiska marknader. Beredningen framhåller vidare att dylika manifestationer visat sig även kunna stimulera exportintresset i Sverige och locka nya företag ut på exportmarknaderna. Detta är av betydelse inte minst i fråga om sådana mindre och medelstora, huvudsakligen hemmamarknadsinriktade industrier, som kan tänkas möta omställningssvårigheter i det nya marknadsläget.

I promemorian konstateras vidare att behovet av allmänna medel för utställningsverksamhet under ett visst år är avhängigt av vilken marknad som göres till föremål för den engångsmanifestation som regelmässigt bör inrymmas i programmet. Uppenbarligen erfordras mycket större ekonomiska resurser för att genomföra ett effektivt framträdande i ett större land än i ett mindre. Detta innebär att man, när det gäller att bestämma medelsbehovet för verksamheten, bör räkna med ett genomsnittligt belopp för år. Därvid förutsättes att medelsanvisningen icke bindes för användning visst år utan att medel som icke tages i anspråk kan få användas under ett eller flera senare år.

Vid övervägande av nu angivna synpunkter och under hänsynstagande jämväl till de planer för reguljär kommersiell utställningsverksamhet i utlandet under åren 1961 och 1962, som dryftats inom utställningsberedningen, har denna funnit, att det årliga behovet av allmänna medel för verksamheten under femårsperioden 1961—1965 icke kan beräknas understiga 750 000 kronor. — Beredningen har vid beräkningen av medelsbehovet och utformningen av sina förslag i övrigt begränsat sig till sådan verksamhet på detta område som hittills erhållit stöd av statsmedel på förslag av beredningen medan däremot exempelvis frågor om svenskt deltagande i världsutställningar förutsatts komma att behandlas i särskild ordning.

Yttranden över promemorian har efter remiss avgivits av *kommerskollegium* — som överlämnat yttranden av *Sveriges industriförbund* samt *handelskamrarna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Gävle* — *Svenska institutet*, *Sveriges allmänna exportförening* och *Svenska turisttrafikförbundet*. *Kommerskollegium* anser att det allmänna stödet till den kommersiella

mäss- och utställningsverksamheten i utlandet bör kunna begränsas till 500 000 kronor för år. Kollegium beräknar därvid 150 000 kronor för inrättande av informationskontor av traditionell karaktär och 250 000 kronor för årliga manifestationer av typen Sverige-året i Nederländerna. Kollegium räknar därjämte med ett ytterligare belopp av 100 000 kronor för ett ökat framträdande på utländska branschmässor, vilka anses vara av särskilt värde för att underlätta den mindre och medelstora industriens exportansträngningar. Dessa mässor erbjuder ofta en lättillgänglig och lämplig form för de första kontakterna med exportmarknaden och den första bearbetningen av denna. — *Övriga remissinstanser* ansluter sig i allt väsentligt till utställningsberedningens synpunkter och har samtliga tillstyrkt det beräknade medelsbehovet av 750 000 kronor för år.

Diverse exportfrämjande åtgärder

Från handels- och sjöfartsfonden har under efterkrigstiden bestridits ytterligare en rad åtgärder av exportfrämjande karaktär. Såsom exempel kan främst nämnas bidrag till marknadsundersökningar av skilda slag. Dessa hade under åren närmast efter kriget formen av brett upplagda orienterande marknadsundersökningar avseende vissa mera betydelsefulla transoceana marknader. Sålunda utfördes med bidrag från fonden i exportföreningens regi undersökningar av de indiska och sydafrikanska marknaderna. Undersökningarna har efter hand ändrat karaktär. Under den tid dollarbristen var särskilt framträdande lämnades som ett led i ansträngningarna att öka dollarexporten bidrag för undersökning av marknaderna i Nordamerika. Dessa bidrag utgick dels till vissa branschorganisationer för undersökning av avsättningsmöjligheterna i Amerikas förenta stater för bl. a. glas och trämanufaktur, dels i form av resebidrag till enskilda företag. I sistnämnda fall har föreskrivits såsom villkor för bidrag att resultaten av undersökningarna ställes till förfogande även för övriga företag i respektive bransch. Sedermera har det förändrade handelspolitiska läget medfört att intresset för denna typ av marknadsundersökningar något avtagit, medan betydelsen av intensifierad bearbetning av de europeiska marknaderna trätt i förgrunden. Medelsbehovet för bidrag till marknadsundersökningar har under senare år genomsnittligt uppgått till drygt 25 000 kronor för år.

Vidare kan i detta sammanhang nämnas att medel från fonden anvisats för viss försöksverksamhet med exportstipendiater. Sålunda utsändes hösten 1959 två stipendiater att tjänstgöra under ett år hos handelssekreterarna i Los Angeles och Toronto (tidigare Montreal). Syftet med försöksverksamheten var att utröna möjligheten att även utnyttja handelssekreterareorganisationen för utbildning av unga svenskar i exportteknik. Som stipendiater har utsetts personer i åldern 21—25 år med grundläggande handelsutbildning, handelsgymnasium eller motsvarande och med något eller några års praktik efter den teoretiska utbildningens avslutande. Då erfarenheterna av verksamheten hittills varit goda har två nya stipendiater utsänts hösten 1960. Stipendiaterna har, förutom resebidrag från kommerskolle-

giets medel för utrikeshandelsstipendier, såsom bidrag till bestridande av levnadskostnaderna under tjänstgöringstiden erhållit stipendier från handels- och sjöfartsfonden. Kostnaderna för dessa sistnämnda stipendier har uppgått till sammanlagt omkring 30 000 kronor för år.

Förutom vad här nämnts har från fonden bestridits diverse mindre kostnader för skiftande ändamål av exportfrämjande karaktär.

Departementschefen

Sveriges export av förädlade produkter har under efterkrigstiden stadigt ökat. Denna utvecklingslinje, som även innebär att färdigvarornas andel av den totala utförseln tilltager, är mot bakgrunden av vårt lands råvaruförhållanden och industriella utveckling naturlig och eftersträvansvärd. Exporten av verkstadsindustriprodukter, som under efterkrigstiden visat sig mäktig en imponerande utveckling, är ett gott exempel härpå. Dagens handelspolitiska läge erbjuder för denna export av förädlade produkter både nya chanser och nya risker.

Utbyggnaden av produktionskapaciteten i världens industrinationer, de nya stormarknader, som nu börjar ta form i Europa, och den fortgående multilateraliseringen av utrikeshandeln är alla faktorer, ägnade att skärpa den internationella konkurrensen och därigenom skapa ett allt kärvare exportklimat. Den svenska exportindustriens ansträngningar att vidmakthålla och vidga sina positioner får i detta läge icke avmattas. Detta är så mycket viktigare, som en ökad utländsk konkurrens är att räkna med även på den svenska hemmamarknaden. Det förändrade läget ställer utan tvivel svenskt näringsliv inför vissa omställnings- och anpassningsproblem. Det är då av vikt att de särskilda möjligheter tillvaratas, som den nya marknadsbildningen i Europa och särskilt tillkomsten av sjustatsmarknaden erbjuder, icke minst för sådana mindre och medelstora företag, som hittills endast i begränsad omfattning uppträtt såsom exportörer.

Det ligger i sakens natur, att huvudansvaret för att möta denna situation genom effektivare marknadsbearbetning och skärpta försäljningsansträngningar måste vila på näringslivet självt. Insatserna från det allmännas sida kan endast bli av andrahandsbetydelse.

Genom statsbidrag till svenska handelskamrar i utlandet, genom utsändande av handelssekreterare till transoceaniska länder, genom beviljande av anslag till svenska informationskontor vid utländska mässor och utställningar m. m. söker man från det allmännas sida vidmakthålla en sådan kommersiell utlandsrepresentation, som vid sidan av och jämte den ordinarie utrikesförvaltningen kan tjänstgöra som replipunkter och lyssnarposter, icke minst för nya exportörer som strävar att komma in på nya marknader. Anslag till Småindustriens exportbyrå och småindustriens exportråd, utrikeshandelsstipendier och marknadsundersökningsbidrag är andra former av statligt stöd åt näringslivets egna exportansträngningar.

Kostnaderna för dessa olika former av statligt stöd åt den svenska utri-

keshandeln på det kommersiella planet bestrides sedan en följd av år dels från detta anslag, dels från anslaget till Bidrag till svenska handelskamrar i utlandet (p. 22 s. 62), dels från handels- och sjöfartsfonden. Som jag vid flera tidigare tillfällen framhållit är det emellertid angeläget, att kontinuerligt återkommande utgifter av den karaktär, varom nu är fråga, i sin helhet bestrides från anslag på riksstaten. De å handels- och sjöfartsfonden tillgängliga medlen har dock hitintills möjliggjort, att en uppräknings av de båda berörda riksstatsanslagen kunnat anstå. Då fondens tillgångar numera kan anses vara förbrukade, är ytterligare anstånd härutinnan emellertid icke möjligt. Jag ämnar därför föreslå, att detta anslag och anslaget till Bidrag till svenska handelskamrar i utlandet uppräknas därefter, att de statliga stödåtgärder, varom nu är fråga, kan finansieras från de båda anslagen. Beträffande förevarande anslag vill jag särskilt anföra följande.

Handelssekreterareorganisationen kan för nästkommande budgetår med nuvarande omfattning, sju sekreterare, beräknas dra en kostnad av sammanlagt 1 110 000 kronor. Härvid är den besparing medräknad, som följer av samordningen i New York av handelskammarens och handelssekreterarens verksamhet och som innebär att särskilt expensanslag för handelssekreteraren ej behöver anvisas. Som jag framhöll vid anmälan av detta anslag i förra årets statsverksproposition, finner jag i och för sig en större organisation än den nuvarande motiverad. Med hänsyn till att beredningen rörande åtgärder till stöd för den svenska exporten på det kommersiella området ännu ej avslutat sin pågående översyn av den svenska kommersiella utlandsrepresentationen, är jag dock icke för nästkommande budgetår beredd förorda en större medelsanvisning än som erfordras för att bibehålla en handelssekreterareorganisation av nuvarande omfattning.

Den av småindustriens exportbyrå och exportråd bedrivna verksamheten är icke minst i nuvarande europeiska marknadsläge av värde för den svenska småindustri, som strävar att vidga sina affärskontakter till att omfatta även utlandet. Mot bakgrunden av vad jag tidigare anfört om de möjligheter detta marknadsläge kan erbjuda för mindre och medelstora företag, synes det i och för sig vara glädjande, att exportbyråns tjänster sålunda tages i anspråk i ökad omfattning. Med hänsyn härtill och till att erfarenheterna av verksamheten varit goda, är jag i likhet med kommerskollegium beredd tillstyrka, att anslaget uppräknas med 40 300 kronor, varigenom den föreslagna personalförstärkningen vid byrån kan komma till stånd.

I likhet med utställningsberedningen finner jag, att planläggningen av statens stöd åt den kommersiella mäss- och utställningsverksamheten i utlandet förutsätter att det planerande organet, d. v. s. beredningen själv, ges möjligheter att överblicka vilka medel som står till buds för ändamålet. En finansiering av detta statliga stöd över riksstaten innebär därför i sig en fördel i jämförelse med den hittillsvarande finansieringen genom anlitan av tillgängliga fondmedel. Jag ansluter mig också till tanken att statsbidrag bör kunna utgå såväl till framträdanden av numera traditionell art, d. v. s. till informationskontor vid olika internationella mässor och utställ-

ningar, som i samband med större, mer samlade svenska framträdanden under en längre tid i ett visst land.

Större samlade svenska manifestationer utomlands med stöd av statliga bidrag har hittills endast ägt rum i Nederländerna 1958—59 samt, ehuru i mindre skala, i Düsseldorf år 1958. Planerna för ett framträdande av denna art i Storbritannien är emellertid långt framskridna. Kungl. Maj:t har sålunda efter hörande av utställningsberedningen anvisat 250 000 kronor ur handels- och sjöfartsfonden för publicitetsverksamhet m. m. kring svenska utställningar och svenskt mässdeltagande i Storbritannien under åren 1961 och 1962. För de egentliga utställningarna och mässdeltagandet har medel även reserverats.

I likhet med utställningsberedningen finner jag det angeläget att gå vidare på den väg man här slagit in på. Av det sagda framgår emellertid att erfarenheterna rörande kostnaderna och de lämpliga formerna för framträdanden av detta slag är begränsade. Medelsbehovet påverkas av bland annat sådana frågor som avvägningen mellan statens och näringslivets insatser och möjligheterna till en effektiv samordning i Sverige av olika berörda parters medverkan. Framträdandet i Storbritannien bör i dessa olika hänseenden kunna ge värdefulla erfarenheter. Jag har vid min avvägning av medelsbehovet för nästa budgetår stannat för att föreslå, att under förevarande riksstatsanslag uppföres ett belopp av 250 000 kronor för den verksamhet, som omfattas av utställningsberedningens framställning. Härefter blir det möjligt att lämna bidrag till framträdanden av traditionell art — informationskontor vid mässor och utställningar — samtidigt som planer kan utarbetas för manifestationer av nyare typ, sedan framträdandet i Storbritannien genomförts.

Bland övriga exportfrämjande åtgärder under detta anslag må i första rummet nämnas statsbidrag till genomförande av marknadsundersökningar utomlands. Den handelspolitiska utvecklingen har medfört att härvidlag delvis nya frågeställningar trätt i förgrunden och att nya metoder måste prövas. Det kan sålunda t. ex. i vissa lägen vara angeläget att genom statliga bidrag kunna stimulera kollektiva ansträngningar från olika branschens sida att tränga in på nya exportmarknader. Det kan förtjäna erinras om att den år 1959 offentliggjorda textilutredningen innehåller i detta hänseende intresseväckande uppslag. Slutligen bör nämnas det stöd åt utbildningen av exportkunnigt folk, som utgår i form av utrikeshandelsstipendier och av stipendier till praktikanter vid vissa handelssekreterarekontor. Den praktik i form av aktivt exportarbete utomlands, som med stöd av dessa statliga stipendier kan erbjudas unga svenskar har visat sig vara värdefull och jag förordar, att medel också för nästkommande budgetår anslås för denna verksamhet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser rörande medelsanvisningen på denna punkt. För kommerskollegiets utrikeshandelsstipendier bör dock beräknas minst samma belopp som anvisats för innevarande budgetår. Även andra exportfrämjande åtgärder än de nu nämnda kan komma ifråga. Till statsbidrag

för genomförande av marknadsundersökningar utomlands och till utrikes-handelsstipendier m. m. beräknar jag ett medelsbehov av 96 100 kronor.

För budgetåret 1961/62 bör förevarande anslag, som av det anförda framgår, upptagas med 1 600 000 kronor, varav bör beräknas till exportbyrån och exportrådet 143 900 kronor, till handelssekreterareorganisationen 1 110 000 kronor, till mäss- och utställningsverksamheten 250 000 kronor samt till övriga exportfrämjande åtgärder 96 100 kronor. Liksom tidigare torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser om användningen av dessa medel ävensom att vid behov göra jämkningar mellan olika ändamål.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder för främjande av varuutbytet med främmande länder* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 600 000 kronor.

[22] 17. Bidrag till svenska handelskamrar i utlandet

	Anslag
1959/60	102 000
1960/61 (statsliggaren s. 1022)	102 000
1961/62 (förslag)	700 000

Statsbidrag till svenska handelskamrar i utlandet utgick första gången år 1908, då Svenska handelskammaren för Storbritannien och Nordirland tilldelades ett understöd med 5 000 kronor. Alltsedan dess har medel årligen anvisats över riksstaten för ifrågavarande ändamål, från och med budgetåret 1944/45 med oförändrat 102 000 kronor. Därutöver har sedan länge och i stigande omfattning de olika kamrarna beviljats ytterligare årliga statsbidrag ur handels- och sjöfartsfonden. Bidragen utgår för kalenderår, vare sig det är fråga om medel över riksstaten eller fondmedel, och har regelmässigt beviljats vid ingången av det budgetår, för vilket riksstatsanslaget anvisats.

Bidrag av statsmedel har för kalenderåret 1960 beviljats följande handelskamrar med härefter angivna belopp, nämligen New York 267 000 kronor, London 110 000 kronor, Paris 65 000 kronor, Sydney 54 000 kronor, Madrid 30 000 kronor, Buenos Aires 25 000 kronor och São Paulo 25 000 kronor eller sammanlagt med 576 000 kronor. Kostnaderna täckes med 102 000 kronor ur förevarande anslag och med återstoden, 474 000 kronor, ur handels- och sjöfartsfonden. Därutöver har Kungl. Maj:t i beslut den 22 maj 1959 beviljat Svenska handelskammaren i Förbundsrepubliken Tyskland statsbidrag intill utgången av budgetåret 1960/61 med 175 000 kronor. Av beloppet kan hälften, eller 87 500 kronor, beräknas belöpa på kalenderåret 1960. Kungl. Maj:t har vidare beviljat Österrikisk-svenska institutet i Wien anslag för år 1960 med 40 000 kronor och Svensk-belgiska handelskammaren

i Bryssel statsbidrag med ett engångsbelopp av högst 100 000 kronor. Sistnämnda tre bidrag har anvisats ur handels- och sjöfartsfonden. För kalenderåret 1960 har sålunda ur fondmedel anvisats sammanlagt (474 000 + 87 500 + 40 000 =) 601 500 kronor, det särskilda engångsbidraget till handelskammaren i Bryssel oräknat, varigenom de svenska handelskamrarna i utlandet för år 1960 uppburit ett totalt statligt stöd av (102 000 + 601 500 =) 703 500 kronor.

Till Kungl. Maj:t har inkommit ansökningar om bidrag för kalenderåret 1961 från institutet i Wien och samtliga nyssnämnda handelskamrar utom handelskammaren i Bryssel. Bortsett från handelskammaren i New York, för vilken frågan om det statliga stödet varit föremål för särskilda överväganden — vartill återkommes i det följande — begäres sammanlagt 488 350 kronor, vilket innebär en ökning med 51 850 kronor i förhållande till för år 1960 beviljade bidrag. Handelskammaren i London förutser för år 1961 ett minskat anslagsbehov, medan handelskamrarna i Paris, São Paulo och Düsseldorf begär ökning av statsbidraget till följd av huvudsakligen stegrade löner och omkostnader. För övriga institutioner innebär framställningarna oförändrade belopp.

Kommerskollegium har i skrivelse den 28 september 1960 avgivit yttrande över framställningarna. Beträffande handelskammaren i New York görs med anledning av särbehandlingen av frågan intet uttalande. Kollegium föreslår för handelskammaren i London en minskning av anslaget med 14 650 kronor och tillstyrker höjning av bidraget för handelskammaren i São Paulo med 15 000 kronor. I övrigt föreslås bidragen utgå med oförändrade belopp.

Kommerskollegium understryker ånyo angelägenheten av att bidragen till handelskamrarna i sin helhet får utgå från medel, som anvisas över riksstaten.

Beredningen rörande åtgärder till stöd för den svenska exporten på det kommersiella området, omnämnd under föregående punkt, har (skr. 8/10 och 3/11 1960) förklarat sig icke ha någon erinran mot kommerskollegiets förslag.

Beträffande frågan om utformningen av Sveriges kommersiella representation i New York anför beredningen följande.

Svenska handelskammaren för Amerikas förenta stater har sitt huvudkontor i New York, där även sedan en följd av år en svensk handelssekreterare varit stationerad. Såväl handelskammare som handelssekreterare har sina kontorslokaler inrymda i det staten tillhöriga s. k. Sverigehuset i New York. Statens kostnader för att upprätthålla denna organisation utgöres — förutom av nettokostnaderna för det i Sverigehuset bundna kapitalet — av det årliga statsbidraget till handelskammaren och av kostnaderna för arvode och expenser till handelssekreteraren. För år 1960 utgår arvode och expensanslag till handelssekreteraren med 80 000 respektive 65 000 kronor. Statsbidraget till Svenska handelskammaren för Amerikas förenta stater är

för samma år 267 000 kronor, varvid dock bör hållas i minnet att kammarens budget innefattar utgifter, förutom för huvudkontoret i New York, också för kontor i San Francisco och Stockholm liksom för handelskammarens tidskrift.

Utgångspunkten för beredningens överväganden i fråga om utformningen av Sveriges kommersiella representation i New York har varit en strävan att på denna ur kommersiell synpunkt viktiga plats i samverkan mellan stat och näringsliv trygga förekomsten av en organisation, som på ett tillfredsställande sätt kan verka för främjandet av svensk export till den amerikanska östkusten, New York-området inbegripet. Med hänsyn till att handelskammarens huvudkontor icke haft de ekonomiska resurserna att kontinuerligt bedriva exportfrämjande verksamhet utanför New York-området, har staten sett sig föranlåten att under större delen av 1950-talet stationera en handelssekreterare i New York. Beredningen har också under sitt arbete haft att taga ställning till äskanden från handelskammaren om ökade statsbidrag, bland annat för att förstärka huvudkontorets kapacitet. I detta sammanhang erinras om att kommerskollegium sedan länge i utlåtanden över kammarens *petita* understrukt önskvärdheten av att de stegrade omkostnaderna för kammarens verksamhet i USA i någon mån motsvarades av en nedskärning av omkostnaderna för kammarens kontor i Stockholm.

Allt sedan september 1959 har överläggningar ägt rum mellan beredningen och företrädare för handelskammaren rörande formerna för och storleken av statens stöd åt kammaren. Sedan det under dessa överläggningar utsågs från kammarens sida, att ökade bidrag från enskilt håll till kammarens verksamhet för närvarande icke är att påräkna, har — efter förhandlingar mellan beredningen och företrädare för kammaren och för näringsorganisationer i Sverige, främst Sveriges allmänna exportförening — enighet nåtts om ett förslag till lösning. Överenskommelsen innebär i korthet följande.

Handelskammarens huvudkontor i New York ges ökade resurser genom tillskapandet av en ny chefsbefattning, genom härav betingad förstärkning av biträdespersonalen vid kontoret samt genom en uppräknings av kontorets reseanslag. Handelskammaren sättes i stånd att bidra till finansieringen av denna utbyggnad genom en rationalisering av kammarens representation i Stockholm av innebörd att Sveriges allmänna exportförening mot viss ersättning åtager sig att svara för kammarens Stockholmskontors hittillsvarande funktioner. Staten å sin sida åtager sig dels att för år 1961 lämna statsbidrag med 250 000 kronor till täckande av kostnaderna för kammarens verksamhet, dels att ställa en handelssekreterare till förfogande såsom kammarens chefstjänsteman. Det sistnämnda åtagandet innebär att staten tar på sig hela kostnaderna för den nytillkommande chefstjänstemannens lön, pension och övriga med tjänsten förenade förmåner. Den från kammaren fristående handelssekreterarebefattningen i New York dras samtidigt in.

Den sålunda träffade överenskommelsen rörande formerna för och storleken av statens stöd åt Svenska handelskammaren för Amerikas förenta

stater har godkänts av kammarens styrelse vid sammanträde den 20 oktober 1960. Ny handelssekreterare har därefter förordnats för tiden fr. o. m. den 1 januari 1961 med uppgift att tillika vara kammarens verkställande direktör.

Statsbidragen till de svenska handelskamrarna i utlandet för år 1961 bör sålunda utgå med (436 850 + 250 000 =) 686 850 kronor. Dessa bidrag bör kunna finansieras genom anlitage av fondmedel. Som närmare utvecklats under föregående anslag synes för år 1962 denna finansieringsform icke längre vara möjlig. Beredningen föreslår därför, att statsbidragen till de svenska handelskamrarna i utlandet för år 1962 i sin helhet anvisas över riksstaten för år 1961/62. Beträffande statsanslagets storlek för ifrågavarande budgetår anför beredningen följande.

Ramen för det sammanlagda statliga stödet till de nio ifrågavarande svenska handelskamrarna i utlandet har under år 1960 legat vid omkring 700 000 kronor. För år 1961 har beredningen förutsett ungefär samma belopp. Ehuru budgetberäkningar och anslagsäskanden för år 1962 icke ingivits av handelskamrarna, synes det beredningen dock rimligt antaga, att statens stöd även för detta år bör kunna utgå inom en oförändrad totalram. Det torde emellertid få ankomma på Kungl. Maj:t att inom denna ram fördela statsbidragen med utgångspunkt från de vid fördelningstillfället aktuella behoven. Med hänsyn till det önskvärda i att denna Kungl. Maj:ts prövningsrätt icke alltför mycket begränsas, föreslår beredningen även, att riksstatsanslaget ges karaktär av reservationsanslag.

Sammanfattningsvis föreslår beredningen, att på riksstaten för år 1961/62 under tionde huvudtiteln uppföres ett reservationsanslag med rubriken Bidrag till svenska handelskamrar i utlandet av 700 000 kronor.

Departementschefen

Med godkännande i huvudsak av exportstödsberedningens nyss återgivna förslag om handelskammarorganisationens storlek under nästa budgetår och med hänvisning till vad jag sagt under närmast föregående anslagspunkt om överflyttning från och med nästa budgetår av vissa kontinuerligt återkommande statliga utgifter från handels- och sjöfartsfonden till riksstaten, förordar jag att under särskilt reservationsanslag för budgetåret 1961/62 som bidrag till svenska handelskamrar i utlandet anvisas 700 000 kronor, vilket är ungefär samma belopp som utgår för närvarande.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska handelskamrar i utlandet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 700 000 kronor.

C. Sveriges geologiska undersökning

[23] 1. Sveriges geologiska undersökning: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	2 004 400	2 234 985
1960/61 (statsliggaren s. 982)	2 384 500	
1961/62 (förslag)	2 637 000	

Y r k a n d e

Sveriges geologiska undersökning (skr. 31/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 332 700 kronor.

	Ökning
1. Nya tjänster:	
a) 1 statsgeolog Ae 25	24 252
b) 1 geolog Ae 21	19 728
c) 1 tekniker Ae 12	12 396
d) 1 institutionstekniker Ag 9	10 620
2. Uppflyttning i lönegrad:	
a) 1 förman Ae 10—Ae 12	1 212
b) 1 förman Ae 10—Ae 12	1 212
3. Ökade medel för försöksverksamhet	17 400
4. Medel till föredragande i organisationsfrågor	1 200
5. Medel för nordiskt tjänstemannautbyte (arvode motsv. 1 A 17)	16 044
6. Höjda grundlöner och lönegradsuppflyttningar enligt prop. 151/1960 (Rskr 323/1960)	
a) 1 Bo 5	3 035
b) extra ordinarie personal	10 632
7. Löneklassändringar	12 943
8. Rörligt tillägg	199 320
9. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	2 760
	<hr/>
	+ (avr.) 332 700

I riksstaten för innevarande budgetår har såsom inkomster vid Sveriges geologiska undersökning upptagits 1 700 000 kronor. Under budgetåret 1959/60 uppgick de redovisade inkomsterna till 960 800 kronor, därvid dock är att märka att i runt tal 350 000 kronor, rätteligen avseende budgetåret 1959/60, hade förskottsvis influtit under budgetåret 1958/59 och upptagits till redovisning i det årets inkomststat. För budgetåret 1961/62 har geologiska undersökningen uppskattat inkomsterna till 1 400 000 kronor.

Motiv

1 a). Som närmast ansvarig för järnmalmsundersökningarna i Norrbotten har geologiska undersökningen för närvarande en extra tjänsteman i Ag 25. Han avlönas med anlitanande av anslagsposten för extra tjänstemän i uppdragsverksamheten. Kontinuerligt behov föreligger av en välkvalificerad geolog, som har till speciell uppgift att för statens räkning leda prospekteringsarbetena inom Norrbotten. En tjänst bör därför inrättas för ändamålet.

1 b). Ett stort material borrhärdar från svenska kambrosilurområden har bearbetats inom ramen för uppdragsverksamheten. Fortsatt vetenskaplig undersökning av detta material kan bli av betydelse för framtida bedömningen av alunskifferns värde som bränsle eller som råmaterial vid uran-utvinning. För dessa undersökningar bör en särskild tjänst inrättas.

1 c). Geologiska undersökningen har för närvarande bara en tillfälligt anställd tekniker som närmast ansvarig för de elektriska högspänningsanläggningarna och den elektriska utrustningen inom undersökningens geokemiska laboratorium. En extra ordinarie tjänst som tekniker bör inrättas för detta ändamål.

1 d). För krossning av prover, klyvning av borrhärdar m. m. anlitas tillfällig arbetskraft. Då särskilda krav i fråga om noggrannhet kräves för detta arbete, bör det endast läggas i händerna på speciellt skolad arbetskraft. Detta förutsätter inrättandet av en särskild tjänst. På innehavaren bör också ankomma att biträda instrumentmakaren.

2 a). Innehavaren av tjänsten är förman för blockletarlagen och har i samband med den utökade prospekteringsverksamheten erhållit mera kvalificerade uppgifter. Även när det gäller uppgifter i samband med utmållaggningen har de kvalitativa kraven på förmännens arbetsinsatser ökat.

2 b). Genom att de geofysiska fältarbetena i allt större utsträckning förskjutits mot specialundersökningar har kraven ökat på förmännen. Särskilt en av dessa har i samband med den ändrade inriktningen av arbetet fått avsevärt mera kvalificerade arbetsuppgifter både av teknisk och organisatorisk karaktär.

3. Framställningen sammanhänger med ökningen av lönerna för chefs-tjänstemännen i lönegrad B 1.

5. Vid geologkongressen i Köpenhamn diskuterades frågan om möjligheten för yngre geologer att tjänstgöra i grannländerna. Allmän enighet nåddes om önskvärdheten att få till stånd ett sådant samarbete. För att inom ramen för ett dylikt samarbete de nordiska länderna emellan kunna skicka ut en geolog måste emellertid medel finnas tillgängliga för anställande av vikarie.

Yttrande

Statens lönenämnd, som yttrat sig om de under punkten 2 a—b) framförda förslagen, anför — under erinran om att tjänsterna som geologbiträde vid

undersökningen är placerade i lönegrad Ae 9 — att nämnden icke blivit övertygad om att ifrågavarande tjänster som förman undergått sådana förändringar, att en lönegradsuppflyttning är motiverad.

Departementschefen

För järnmalmsundersökningarna i Norrbotten tillstyrker jag inrättande från och med nästa budgetår av en tjänst som statsgeolog i Ae 25. Medelsbehovet under anslaget ökar härigenom med 24 300 kronor. Övriga av geologiska undersökningen under p. 1 och 2 framförda yrkanden om nya tjänster och om lönegradsuppflyttningar torde lämnas utan bifall, liksom yrkandet under p. 5. Från och med nästa budgetår bör i anslaget inräknas 1 200 kronor som arvode åt geologiska undersökningens föredragande i organisationsfrågor (p. 4). Rörande p. 3 torde få erinras om att efter förslag i förra årets statsverksproposition (X ht. s. 47) verksamheten vid undersökningen är försöksvis organiserad på byråer och sektioner, därvid tilläggsarvoden utgår till de tjänstemän, som inom ramen för försöksverksamheten leder arbetet på respektive byråer och sektioner. Yrkandet om anvisande till detta ändamål av ytterligare 17 400 kronor, vilket yrkande torde biträdas, sammanhänger med höjningen av chefstjänstemännens löner. Även äskandena under p. 6 och 7 torde bifallas. Geologiska undersökningens avlöningsanslag kommer därvid för nästa budgetår att sluta på 2 637 000 kronor, innebärande en höjning med 252 500 kronor. Anslaget fördelas på olika anslagsposter på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för Sveriges geologiska undersökning uppföra ytterligare en tjänst som statsgeolog i Ae 25;

b) godkänna följande avlöningsstat för Sveriges geologiska undersökning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	506 000
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 200
3. Avlöningar till extra personal, <i>förslagsvis</i>	777 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	909 300
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	399 500
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	44 000

Summa kronor 2 637 000

c) till *Sveriges geologiska undersökning*: Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 637 000 kronor.

[24] 2. *Sveriges geologiska undersökning*: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	904 900	885 060
1960/61 (statsläggaren s. 983)	1 074 900	
1961/62 (förslag).....	1 011 000	

Y r k a n d e

Sveriges geologiska undersökning (skr. 31/8 1960) föreslår, att anslaget sänkes med 59 900 kronor.

Anslagspost (delpost)	Netto- utgift 1959/60	Omkost- nadsstat 1960/61	Undersökningens förslag 1961/62	
1. Sjukvård m. m.	2 499	2 000	2 000	(± 0)
2. Bränsle, elektrisk energi och vat- ten	45 730	40 900	46 000	(+ 5 100)
3. Övriga expenser	96 829	97 000	107 000	(+ 10 000)
4. Omkostnader i anledning av upp- drag	539 400	720 000	650 000	(— 70 000)
5. Publikationstryck	188 787	190 000	180 000	(— 10 000)
6. Övriga utgifter:				
Inköp och underhåll av materiel	24 998	25 000	30 000	(+ 5 000)
				(— 59 900)

M o t i v

2. Uppräkning föreslås i anslutning till belastningen under budgetåret 1959/60.

3. För städning beräknas kostnaderna öka med omkring 3 500 kronor. Även för prenumerationer och inbindning av böcker räknas med ökat medelsbehov, liksom för köp till biblioteket av publikationer och handböcker. Merkostnaderna för dessa ändamål uppskattas till 6 500 kronor.

4. Belastningen på delposten är svår bedöma på förhand. I statförslaget upptar geologiska undersökningen, med utgångspunkt från oförändrad uppdragsverksamhet, ett belopp motsvarande något mer än medelbelastningen under de två senaste åren.

5. Medelsbehovet härunder sammanhänger med vilka kartarbeten m. m., som kan beräknas bli färdiga för publicering. För nästa budgetår bedömer

geologiska undersökningen på grundval härav någon minskning av anslagsposten möjlig.

6. Den utvidgade verksamheten vid laboratorierna medför ökade kostnader för bl. a. kemikalier.

Departementschefen

Geologiska undersökningens beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag torde lämnas utan erinran, utom såvitt gäller delposten Övriga expenser, där jag förutsätter att en höjning med 6 000 kronor skall visa sig tillräcklig. I enlighet härmed torde anslaget uppföras med sammanlagt 1 011 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 011 000 kronor.

[25] 3. *Sveriges geologiska undersökning: Resor och fältarbeten*

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1959/60	145 000	130 927	43 040
1960/61 (statsliggaren s. 984)	154 000		
1961/62 (förslag)	154 000		

I enlighet med förslag av *Sveriges geologiska undersökning* (skr. 31/8 1960) torde anslaget böra upptagas med oförändrat belopp, att disponeras enligt samma bestämmelser som för närvarande.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Resor och fältarbeten* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 154 000 kronor.

[26] 4. *Sveriges geologiska undersökning: Utrustning*

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1959/60	280 000	333 279	61 685
1960/61 (statsliggaren s. 984) ...	150 000		
1961/62 (förslag)	150 000		

Y r k a n d e

Sveriges geologiska undersökning (skr. 31/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 100 000 kronor.

Motiv

För laboratorierna m. m. i Frescati uppskattas utrustningsbehovet till sammanlagt 109 000 kronor. Till fordon begäres 72 500 kronor och till malmletningen i övrigt lika mycket. För allmänna ändamål äskas 25 700 kronor.

Departementschefen

Med hänsyn till att under senare år ej oväsentliga medel — över detta anslag och annorledes — ställts till geologiska undersökningens förfogande för ersättnings- och nyanskaffning av utrustning m. m., synes medelstillskottet för nästa budgetår kunna bestämmas till 150 000 kronor, vilket är samma belopp som anvisats för innevarande budgetår.

Under återopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Utrustning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

[27] 5. Sveriges geologiska undersökning: Malmletning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1959/60	1 316 000	1 479 871	18 127
1960/61 (statsliggaren s. 984)	1 516 000		
1961/62 (förslag)	1 991 000		

Yrkande

Sveriges geologiska undersökning (skr. 31/8 och 19/10 1960) hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 483 000 kronor enligt följande:

	Beräknat för 1960/61	Undersökningens förslag 1961/62	
1. Geologiska arbeten	273 000	289 000	(+ 16 000)
2. Geofysiska arbeten	310 000	351 000	(+ 41 000)
3. Flygmätningar i Norrbottens län	100 000	400 000	(+ 300 000)
4. Diamantborrning	606 000	701 000	(+ 95 000)
5. Grävning och sprängning	17 000	17 000	—
6. Analyser	34 000	41 000	(+ 7 000)
7. Tillfälliga transportleder	80 000	80 000	—
8. Ersättningsanskaffning	96 000	120 000	(+ 24 000)
	<hr/> 1 516 000	<hr/> 1 999 000	(+ 483 000)

Om malmletningsverksamheten under tiden november 1959—oktober 1960 anföres bl. a. följande.

I Norrbottens urbergsområden har vid *Svappavaara* inventeringen av där befintliga järnmalmfyndigheter fortsatt med medel, som ställts till förfogande genom LKAB. Geofysiska och geologiska undersökningar samt omfattande diamanterborrningar har utförts. Dessa arbeten väntas successivt bli avslutade under budgetåret 1961/62. Frågan om eventuellt fortsatta arbeten för LKAB är beroende av kommande förhandlingar med bolaget. Inom *Kirunaområdet* och väster därom har — som ett led i förberedelserna för en allmän inventering av järnmalmstillgångarna i Norrbotten — ett område med en utsträckning av cirka 30 mil övermätts från flygplan med magnetiska metoder. En preliminär bearbetning av materialet har givit viktiga resultat för bedömningen av järnmalmmineraliseringen och de geologiska strukturerna i området. I en del av samma område har även geologiska fältarbeten medhunnits.

I södra Norrbottens urbergsområden har arbetena fortsatt inom *Arjeplogs socken*, där tidigare utförda blockletningar samt geologiska och geofysiska arbeten har gett en översikt av områdets prospekteringsmöjligheter. Ett flertal intressanta uppslag har därvid framkommit. Några indikationer har undersökts med diamanterborrning, varvid i flera borrhål kopparmineraliseringar påträffats. Genom malmbyråns begränsade borrhingsresurser har hittills endast ett fåtal borrhål kunnat neddrivas, varför någon överblick av mineraliseringens utbredning ännu icke erhållits. I samma område har vid de geologiska undersökningarna även en mineralisering med molybdenglans påträffats.

I Västerbottens fjälltrakter och norra delen av Jämtland har geologiska arbeten i *Södra Storfjället* (Tärna) pågått. En planerad geofysisk undersökning av där tidigare funna malmmineraliseringar har icke kunnat inrymmas i arbetsprogrammet. Arbetenas tyngdpunkt låg liksom föregående åren i *Stekenjokkdalen* (Vilhelminafjällen). Malmkroppens uppbörning fortsattes programenligt. Därvid påträffades nya betydande malmkvantiteter. Fortfarande är den största malmkroppen inte avgränsad och dess storleksordning inte känd. En ny malmberäkning kommer att utföras så snart kemiska analyser av sommarens borrhningar föreligger och mätningarna av borrhålens krökning färdigbearbetats.

Förutom diamanterborrningar har även geologiska, geofysiska och geokemiska arbeten utförts kring *Stenkenjokk* i avsikt att lokalisera nya malmmineraliseringar i området. Bland annat har elektriska djupmätningar företagits. Malmernas relationer till traktens geologi och områdets geologiska detaljstrukturer har därigenom kunnat utredas bättre än tidigare varit möjligt.

Geokemiska undersökningar utfördes i något större omfattning än förra sommaren. Genom årets geokemiska provtagning har undersökningsområdet med denna metod betydligt utvidgats samt nya erfarenheter vunnits.

I Västerbottens urbergsområde har de av legodriftsmedel bekostade arbetena varit förlagda till Långreven och Brännmyran inom Adakfältet. I *Långreven* fortsattes diamanterborrningarna för att följa en vid-

sträckt men svag kopparmineralisering nedanför 250 meters djup. Efter sommarens borrhningar och krökningsmätning av borrhålen har mineraliseringens struktur kunnat fastställas. Vid borrhningarna påträffades ytterligare några kopparrika partier i denna mineraliseringszon. Då en detaljundersökning av sådana rikare malmanhopningar genom borrhningar för dagen bland annat ur kostnadssynpunkt icke ansetts lämplig, har inom ramen för legodriften ortdrivningar påbörjats för underjordsundersökningar och eventuell brytning. Genom dessa underjordsarbeten kommer upplysningar att erhållas, som kan bidra till en bättre uppfattning av denna djupliggande mineraliserings karaktär och en säkrare bedömningsgrund beträffande den breda mineraliseringszonens brytvärdhet.

I *Brännmyranområdet* har de tidigare arbetena kompletterats med en krökningsmätning av där utförda diamantborrhål. Geofysiska mätningar har påbörjats med hjälp av en därtill speciellt ägnad potentialmetod för att följa malmineraliseringens fortsättning mot större djup åt söder.

I *Malånäsområdet* har vid Vargforsen hösten 1959 påträffats ett antal sulfidmalmblock med goda metallhalter. Detta föranledde kompletterande geofysiska och geologiska arbeten samt diamantbergborrhningar inom områden, som genom där pågående kraftverksbyggen i en snar framtid kommer att vattendränkas. Undersökningen gav från malmsynpunkt ett negativt resultat. Materialet, som insamlats vid dessa arbeten, kommer dock att bli betydelsefullt vid tolkningen av elektriska djupindikationer inom Malånäsområdet.

Inom andra delar av Malånäsfältet har utförts omfattande elektriska djupmätningar och gravimetermätningar som ett led i pågående revisionsarbeten.

I *Maurliden* har borrhningarna på den västra malmen fortsatt i den utsträckning som borrhkapaciteten tillåtit. Malmkroppen är fortfarande icke uppborrad mot väster.

Ett elektromagnetiskt indikationsstråk vid Rävabacken väster om byn Rentjärn genomborrades med två diamantborrhål. Några ekonomiskt utvinnbara mineral påträffades icke och borrhningen avbröts därefter.

För budgetåret 1960/61 anser geologiska undersökningen att arbetet i huvudsak bör inriktas på följande objekt:

I *Norrbottnens urbergsområden* bör de geofysiska översiktsmätningarna från flygplan, som påbörjats innevarande budgetår, utökas. Därvid kommer en samlad överblick att erhållas av områdets geologiska struktur samt av möjliga järnmalmstillgångar och deras belägenhet. De redan från flygplan övermätta delarna bearbetas geologiskt och deras malmföring utredes.

Med medel ställda till geologiska undersökningens förfogande genom LKAB fortsattes vissa arbeten för bolagets räkning.

I södra Norrbottens urbergsområden föranleder de där hittills nådda gynnsamma resultaten en intensifiering av prospekteringsverksamheten med framför allt en ökning av diamantborrhningen i mån av tillgång på

medel för driften av borrhaskiner. I dessa vidsträckta jord- och morän-täckta områden måste nämligen geologins och geofysikens resultat i större utsträckning än eljest stödas av borrhningar, om prospekteringsverksamheten skall bedrivas med framgång. Geokemiska undersökningar upptages inom dessa områden.

I Västerbottens fjälltrakter och i Jämtland bör diamantborrningarna inom *Stekenjokkdalen* fortsättas i minst samma och helst större omfattning än tidigare, om storleksordningen av den där belägna, hittills som största ansedda kopparmalmskroppen med någon säkerhet skall kunna bedömas. Först därefter kan ett tillgodogörande av dessa malmtillgångar planeras. En sådan planering har redan aktualiserats genom situationen vid legodriftsgruvorna i Adakområdet, vilkas för närvarande kända malmtillgångar beräknas vara utbrutna om sex år.

I Stekenjokkområdet är även ytterligare geofysiska, geologiska och geokemiska arbeten nödvändiga.

I *Tärnafjällen* hoppas geologiska undersökningen framför allt få möjlighet att utföra de geofysiska arbeten, vilka fått anstå sistlidna sommar.

I Västerbottens urbergsområde fortsätter arbetena med legodriftsmedel inom *Adakfältet*. Med diamantborrningar skall i första hand undersökas djupare liggande mineraliseringar. De vid *Brännmyran* påbörjade geofysiska mätningarna kommer att kompletteras och slutföras. I *Malänäsområdet* skall bearbetning av elektriska djupmätningssdata fortsättas och därmed sammanhängande revidering av den geologiska kartbilden företagas. Omfattande elektriska djupmätningar och gravimetermätningar behöver utföras. Uppborrningen av västra *Maurlidenmalmen* genomföres och andra av fältets malmuppslag undersökes genom diamantborrning.

Inom andra delar av Västerbottens urbergsområde kommer geologiska och geofysiska detaljundersökningar att företagas.

Beträffande *anslagsberäkningen för budgetåret 1961/62* anför geologiska undersökningen bland annat följande. De höjningar av löner m. m., som genomförts för kollektivavtalsanställd personal och för statliga tjänstemän under 1960, medför en automatisk ökning för år av malmetningens lönekostnader med sammanlagt 58 000 kronor vid oförändrad verksamhet. För 1961 väntas den ytterligare lönestegringen för enbart tjänstemännen komma att uppgå till 15 000 kronor. Den automatiska lönekostnadsökningen beräknas sålunda till totalt 73 000 kronor. Beloppet fördelar sig på geologiska arbeten med 16 000 kronor, geofysiska arbeten med 26 000 kronor, diamantborrning med 28 000 kronor samt analyser med 3 000 kronor.

Beträffande de särskilda yrkandena i den tidigare återgivna sammanställningen anföres i huvudsak följande.

1. De geologiska arbetena har förutsetts få i stort samma omfattning som beräknats för innevarande budgetår.

2. För att kunna bedriva geofysiska arbeten i samma omfattning som under budgetåret 1959/60 fordras ett medelstillskott av 15 000 kronor.

3. För bedrivandet av flygmätningar i Norrbottens län har LKAB under innevarande år anvisat 100 000 kronor. Vid hittills företagen flygmätning har flygplanet med tillhörande apparatur utnyttjats med endast hälften av den möjliga kapaciteten. För ett rationellt utnyttjande av tillgänglig utrustning fordras för flygmättningsverksamheten under budgetåret 1961/62 ett anslag av sammanlagt 400 000 kronor.

4. Diamantborrningen har kontinuerligt kunnat intensifieras. Ett maximalt utnyttjande av maskinparken förutsätter en medelsförstärkning av 67 000 kronor för budgetåret 1961/62. Icke kontinuerlig drift medför stora olägenheter både för anställda och geologiska undersökningen, då rekrytering av erfaren personal för korta tidsperioder icke är möjlig. Borrmaskinparken — som frånsett reservmaskiner omfattar 11 maskiner — utnyttjas med tre maskiner för en systematisk uppborrning av Adakfältet, vartill medel ställts till förfogande inom ramen för legodriften, medan fyra maskiner är helt sysselsatta med uppborrningen av järnmalmer i Norrbotten, vilken finansieras av LKAB. Resten av maskinparken är engagerad i en kampanj med borrning till större djup av den egentliga Stekenjokkmalmen samt med undersökning av vissa andra sulfidmalmer, huvudsakligen i Skelleftefältet.

6. De framgångsrika prospekteringsarbetena nödvändiggör en ökning av antalet malmanalyser. Kostnadsökningen beräknas till 4 000 kronor.

8. Den allt större maskinparken måste successivt ersättas. Härför begärs ökning med 24 000 kronor, vilket även motiveras med höjda inköpspriser för diverse utrustning.

Departementschefen

Vid flera tidigare tillfällen har jag framhållit det stora värdet av geologiska undersökningens malmletningsverksamhet. Exempelvis kan i dag konstateras, att legodriftsgruvorna i Västerbottens län, vilka började brytas år 1940, efter avdrag för samtliga investeringskostnader och erlagda kommunalskatter har tillfört staten netto omkring 40 milj. kronor. Det innebär ett tiofaldigt utbyte på nedlagda kostnader. Vid de i geologiska undersökningens regi under senare år utförda undersökningarna i Svappavaara inom östra delen av Kiruna stad har påvisats järnmalmstillgångar av även för lappländska förhållanden betydande storlek. De pågående undersökningarna i Stekenjokk lovar likaledes gott. Hittills har där påvisats tillgångar om cirka 10 milj. ton kopparzinkmalm med goda utsikter till ytterligare fynd.

Vid bedömning av värdet av malmletningsverksamheten må även beaktas, att tillkommande gruvdrift ger arbetstillfällen och över huvud taget skapar underlag för ökad livaktighet i bygder, som eljest på grund av sitt isolerade läge har ett svagt utvecklat näringsliv. I synnerhet de norrländska malmfyndigheterna ligger ofta i sådana trakter.

Med hänsyn bland annat härtill har den statliga malmletningsverksamheten i geologiska undersökningens regi successivt utbyggts, och för budgetåret 1960/61 är till ändamålet anvisade under förevarande anslag drygt 1,5

milj. kronor. För fortsatt effektivisering och utbyggnad av verksamheten bör under budgetåret 1961/62 ytterligare medel ställas till geologiska undersökningens förfogande. Jag uppskattar det ökade anslagsbehovet till 475 000 kronor, varav 300 000 kronor avses för de geofysiska flygmätningarna. Av återstoden torde en viss del behöva tas i anspråk för att täcka automatiska kostnadsökningar, men jag förutsätter att genom anslagsförstärkningen också någon utvidgning av diamantborrningsarbetet skall kunna åstadkommas.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Malmletning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 991 000 kronor.

D. Teknisk provnings- och försöksverksamhet

[28] 1. Statens provningsanstalt: Avlöningar. 2. Statens provningsanstalt: Omkostnader. 3. Statens provningsanstalt: Uppdragsverksamhet. 4. Statens provningsanstalt: Utrustning

Till dessa ändamål har för innevarande budgetår anvisats sammanlagt 3 275 100 kronor.

En av chefen för handelsdepartementet tillkallad utredning, provningsanstaltsutredningen, har avgivit ett den 4 juli 1960 dagtecknat betänkande (SOU 1960: 27) om den offentliga provningsverksamheten, dess behov och resurser. Remissbehandlingen av betänkandet är avslutad. Förslag i ämnet torde i särskild proposition komma att föreläggas årets riksdag. I avvaktan därpå torde anslag till provningsanstalten här uppföras med endast preliminära belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1961/62 beräkna

a) till *Statens provningsanstalt: Avlöningar* ett förslagsanslag av 1 221 000 kronor;

b) till *Statens provningsanstalt: Omkostnader* ett förslagsanslag av 137 000 kronor;

c) till *Statens provningsanstalt: Uppdragsverksamhet* ett förslagsanslag av 2 547 000 kronor;

d) till *Statens provningsanstalt: Utrustning* ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

[29] 5. Flygtekniska försöksanstalten: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	4 725 400	4 579 227
1960/61 (statsliggaren s. 986)	4 775 800	
1961/62 (förslag)	5 600 000	

Vid anmälan av detta anslag i föregående års statsverksproposition (X ht, s. 67) anförde jag, att flygtekniska försöksanstalten med tillstyrkan i skrivelse den 29 augusti 1959 till Kungl. Maj:t överlämnat ett av flygtekniska rådet på uppdrag av styrelsen för flygtekniska försöksanstalten utarbetat stencilerat betänkande, kallat *Mål och medel för svensk flygforskning*. Till betänkandet var fogade ett antal bilagor. Sedan remissbehandlingen nu av-

slutats, torde få lämnas en redogörelse för betänkandet och yttrandena över detsamma.

Flygtekniska rådets betänkande

Flygtekniska rådet beskriver som allmän bakgrund den ovisshet i vad avser flygtekniken i framtiden och inriktningen av flygforskningen, som gäller för närvarande i såväl vårt land som utlandet. Bakom ligger de exceptionellt snabba och genomgripande framsteg, som både den militära och civila flygtekniken har gjort efter andra världskriget. Liksom hittills kommer den framtida expansionshastigheten inom flyget att i hög grad bero av framsteg inom flygtekniken. Att denna inte kommer att stagnera synes uppenbart, ehuru hela situationen för närvarande kännetecknas av icke blott lovande perspektiv, främst i fråga om den civila luftfarten, utan även svåra omställnings- och anpassningsproblem för flygindustrien, betingade av den flygmilitärtekniska utvecklingen. I detta läge är det även för vårt land önskvärt, att behovet och inriktningen samt de lämpligaste formerna för organisation och finansiering av den flygtekniska forskningen blir föremål för ingående prövning. Styrelsens uppdrag till flygtekniska rådet ingår som ett led häri. Rådet har i detta sammanhang sett som sin uppgift att utreda frågorna om *dels* inriktningen och omfattningen av svensk flygforskning med hänsyn bl. a. till de industriella betingelserna för en främst på export inriktad flygplanproduktion, *dels* militära och civila behov av flygforskning och dess finansiering, *dels* flygtekniska försöksanstaltens departementstillhörighet.

I en första del av betänkandet behandlas de internationella förhållandena. Där lämnar rådet till en början en ingående redogörelse för nuläget och för den sannolika framtida utvecklingen inom såväl den militära som civila flygtekniken. I det sammanhanget granskas också frågan om sambandet mellan militär och civil flygteknisk utveckling. Rådet konstaterar därvid, att den militära flygtekniken visserligen hittills varit banbrytande för den civila luftfarten, men att detta samband tenderar att bli allt mindre markant. Framför allt är det robotutvecklingen som är orsaken till en konstaterad partiell separation. Inom vissa områden kommer emellertid parallelliteten att bestå. Exempelvis kommer den fortsatta utvecklingen av överljudbombplan att få stor betydelse för utvecklingen av civila överljudtransportplan. Men i fråga om underljudtransportplan måste man räkna med att fortsatta förbättringar och nyutvecklingar i vidgad omfattning kommer att bli en civil angelägenhet. Även inom flygmotortekniken torde det för civila ändamål bli nödvändigt att från det militära överta ansvaret för vidareutvecklingen av motortyper, lämpade för civil luftfart. Detta ställer krav på en ökad grundforskning på den civila utvecklingslinjen.

Även andra skäl motiverar en fortsatt utveckling av flygforskningen för civila ändamål. Latenta, starka anspråk på förkortade transporttider samt möjligheten att tillgodose dessa på goda ekonomiska villkor kommer att medföra en fortsatt kraftig expansion av den civila luftfarten. Luftfarts-

marknaden har också efter hand blivit alltmera mångskiftande, vilket resulterat i förekomsten av en rikhaltig flora av olika flygplantyper för tillgodoseende av olika behov i fråga om distans, lastförmåga och fart. Det är sannolikt, att denna utveckling i fråga om stark differentiering kommer att fortgå ytterligare för att fylla de ändamål luftfarten erbjuder. Luftfartygsmarknadens mångskiftande karaktär är särskilt betydelsefull för mindre industriländers möjligheter att frambringa och även genom export vinna avsättning för egna konstruktioner.

På kortare sikt kommer expansionen att gälla främst den reguljära luftfarten, som på lång- och mellandistanserna (över 800 km) kommer att svara för huvuddelen av all kommersiell persontransport. Även inom kortdistansområdet kommer reguljärflyget att expandera kraftigt, främst genom övertagande av transport från marktransportmarknaden. Olika prognoser ger vid handen, att man inom en tidrymd av ett par decennier kan räkna med en tiofaldig förstoring av reguljärflygets nuvarande omfattning. På längre sikt kommer utvecklingen av snabba flygplan med förmåga till vertikal eller kort start och landning (VTOL- resp. STOL-typer) att spela en avgörande roll för flygets penetrering av det »korta kortdistansområdet» (distanser upp till 300 km). Detta kommer att medföra en utomordentlig tillväxt av luftfarten på detta det största av alla delområden för transportmarknaden.

Om sålunda den reguljära passagerarluftfarten på alla distansområden kommer att leda flygets expansion, kommer dock efter hand de många övriga formerna av luftfart — fraktflyg, företagsflyg, taxifyg och privatflyg — att sammantagna bli väsentligt mera omfattande än reguljärflyget. Denna utveckling kommer att medföra ett ständigt växande behov av olika flygplantyper för skilda ändamål. Den totala civila flygplanindustrien bedömes komma att bli jämförlig med och troligen passera bil- och skeppsindustrierna i produktionsvärde.

Som nämnts befinner sig i de flesta länder flygindustrien sedan ett antal år i ett omställningsskede av ganska genomgripande natur. Det ökade militära behovet av robotar har lett till en minskad produktion av bemannade militärflygplan och därigenom ställt flygindustrien inför både omställnings- och sysselsättningssvårigheter. Dessa, som även har sin grund i de ökade kraven på forsknings- och utvecklingsarbete, kommer sannolikt att kvarstå under de närmaste åren, under vilka en viss nedkrympning av flygindustrien totalt sett kan komma att ske. Det är dock sannolikt, att efter denna omställningsperiod mer stabila förhållanden inträder. Produktionen av flygmateriel förväntas då i stort sett komma att följa den expansionstakt, som förutses för luftfartens utveckling. För alla länder med utvecklade flygindustri, således även för Sverige, anser rådet det vara betydelsefullt, att man tillvaratar de möjligheter till industriell expansion, denna utveckling kommer att erbjuda.

Under övergångsperioden blir det en betydelsefull fråga, i vilken utsträckning staten bör lämna ekonomiskt stöd åt den civila flygtekniken.

Formerna för det statliga stödet utomlands varierar. För alla flygindustri-länder syns dock gälla, att statligt stöd i vart fall lämnas i fråga om en betydande del av den erforderliga flygforskningen.

Mot bakgrunden av de sålunda analyserade internationella förhållandena behandlar betänkandet inriktningen och omfattningen av svensk flygforskning med hänsyn till *dels* de militära aspekterna, *dels* de industriella betingelserna för en främst på export inriktad civil flygplanproduktion.

Den svenska flygforskningens uppgifter för försvaret är, uttalar rådet, att medverka till dels att man skall kunna förutse och bedöma egenskaperna och den framtida utvecklingen av de flygburna vapen, som kan komma att användas mot vårt land, och dels att en effektiv anskaffning och utnyttjande av modern flygmateriel möjliggöres, antingen anskaffningen sker på grundval av inhemsk konstruktion, genom licenstillverkning eller genom import. Av stor betydelse är att handlingsfrihet kan upprätthållas i fråga om val av metod för anskaffning av robotar, flygplan, helikoptrar, motorer och utrustning. Ett villkor härför är, att en på högstående flygforskning grundad typutvecklingsapparat — vid flygindustri och laboratorier — är i ständig funktion, vilken anskaffningsmetod som än väljes. Den militära målsättningen för svensk flygforskning kan därför i korthet sägas vara att kontinuerligt bygga ut den flygtekniska kunskapsgrunden så att vi på flertalet militärflygtekniska områden är i stånd att utföra egna konstruktioner i paritet med de utländska.

Beträffande flygforskningens civila målsättningar understryker rådet, att de beslut och åtgärder som i nuvarande ovissa läge inom flygtekniken fattas i fråga om engagemang av den svenska flygindustrien får långtgående konsekvenser för vårt lands framtida möjligheter att hävda sig på en stor och växande industrimarknad. Svensk industri har traditionellt väl kunnat hävda sig när det gäller såväl tillverkning som export av land- och sjöburna transportmedel. Då efter hand en starkt växande del av transporterna blir flygburna, får det anses önskvärt och självklart, att den svenska industrien skall vara i stånd att även delta i produktionen av flygtransportmedlen. Huvuddelen av dessa kommer att utgöras av medelstora och mindre farkoster. Sådana bör med framgång kunna produceras i Sverige. De industriella betingelserna för en främst på export inriktad flygplanproduktion måste anses vara i stort sett goda. Den svenska flygindustrien är i tekniskt avseende väl rustad för att med framgång kunna konkurrera internationellt. Utvecklandet av nya flygplantyper är dock förenat med ett betydande ekonomiskt risktagande på många års sikt. Utomlands brukar staten delta i denna risk, bl. a. genom lämplig kreditgarantivning. I nuvarande brytningstid är det därför nödvändigt, att även den svenska flygindustrien kommer i åtnjutande av tillräckligt statligt stöd för att den skall kunna hävda sig på lika villkor gentemot den utländska. Om statligt stöd ej lämnas i nuvarande skede, försvåras ett senare inträde på den internationella flygplanmarknaden.

Den väsentligaste målsättningen för den civila flygforskningen måste vara

att kontinuerligt vidga den allmänna flygtekniska kunskapsomfattningen, så att förutsättningar fortlöpande finns för skapande av konkurrenskraftiga nykonstruktioner, när avsättningsmöjligheterna ter sig gynnsamma. Självfallet är dock att möjligheterna att i Sverige under de närmaste åren lansera ett civilt transportplan icke är bestämmande för behovet av långsiktande, civilt inriktad flygforskning. Ett sådant projekt måste grundas på dagens kunskapsnivå — sålunda bl. a. på tidigare utförd forskning — men erfordrar dock att försöksanstalten kan utföra avancerad provning.

Det betonas sålunda, att det tekniska huvudvillkoret för att svenska flygindustri kontinuerligt skall vara i stånd att frambringa militär och civil flygmateriel är tillgång till i huvudsak samma kunskapsomfång, som man förfogar över utomlands. Den utländska kunskapsutvidgningen är, främst genom kappforskningen, utomordentligt stark. I jämförelse därmed måste vår egen forskning, den »direkta kunskapsutvidgningen», bli relativt ringa. Desto viktigare framstår den »indirekta kunskapsutvidgningen», d. v. s. inhämtande och tillgodogörande av informationer från utlandet. Den vägen kan vårt land för en måttlig kostnad få tillgång till det utomordentligt stora och ständigt ökade utländska flygtekniska kunnandet och vetenskapliga underlaget. Rådet understryker dock att villkoret härför är att den svenska allmänna mål- och grundforskningen är av internationellt hög klass och i övervägande grad behandlar internationellt aktuella problem. Först då kan ett effektivt inhämtande och utbyte av erfarenheter ske.

Flygtekniska rådet menar, att den totala svenska flygforskningen för närvarande icke har den omfattning och sammansättning, som på längre sikt är erforderlig för att effektivt lösa förekommande uppgifter. Forskningen har hittills nästan helt måst koncentreras till dagsaktuella, tyvbundna problem. Härvid har den allmänna målforskningen och grundforskningen samt därigenom även den indirekta kunskapsutvidgningen försummats. Den väsentligaste anledningen härtill är att alltför få högkvalificerade forskare är knutna till de olika forskningsanstalterna. Såväl utbildningsmöjligheterna som befodringsutsikterna måste förbättras. Den pågående utbyggnaden av tekniska högskolans i Stockholm flygtekniska avdelning kommer att lösa utbildningsfrågan för avsevärd tid framåt. Befodringsutsikterna på den flygtekniska banan är dock dåliga jämfört med vad som gäller för övriga tekniska områden.

För att flygforskningen skall få sådan ställning, stabilitet och omfattning, att dess militära och civila uppgifter kan lösas är det angeläget att snarast introducera en målmedveten, långsiktande flygforskningspolitik, som på lämpligt sätt erhåller statsmakternas sanktion. Denna bör omfatta följande huvudmoment.

1. De tidigare angivna militära och civila målsättningarna för svensk flygforskning.
2. Kontinuitet på lång sikt i fråga om anslag och statlig beställningsomfattning.
3. Betydande ekonomiskt utrymme för och stöd åt grundforskning och

allmän målforskning för erhållande av tillräcklig indirekt kunskapsutvidgning.

4. Långsiktande, förutseende planering av anskaffning av utrustning framför allt för typforskningen.

5. Förbättring av utbildningsmöjligheterna i mån av ökade behov.

Flygtekniska försöksanstalten utgör ett av de viktigaste medlen för lösande av den svenska flygforskningens uppgifter på kortare och längre sikt. Forskningsverksamheten där har emellertid under senare år starkt hämmats av medelsbrist. Mycket besvärande för utvecklingen har dessutom bristen på kompetenta forskare varit. Anstalten förfogar för närvarande över blott 12 högskoleutbildade tekniker vid forskningsavdelningarna i eller över lönegrad A 24, därvid bör beaktas att avdelningschefernas tid till stor del tas i anspråk för forskningsplanering och handledning.

Rådet bedömer en forskarstab av den omfattningen otillräcklig redan för strängt typbundna forskningsuppgifter. Flygtekniska försöksanstalten har att arbeta inom ett 70-tal huvudområden, vart och ett omfattande ett stort antal delområden. Vissa av huvudområdena har bearbetats lång tid världen över och har fått en väl genomarbetad teoretisk stomme och en avsevärd experimentell kunskapsfond. Trots detta kräves regelmässigt, speciellt vid typforskning och därtill anknuten målforskning, att ytterligare fördjupade forskningsarbeten koncentreras till specifika problem, exempelvis i syfte att ernå optimal utformning av ett projekt. För att planera och utföra sådana arbeten på ett effektivt sätt fordras, att en eller flera forskare länge och kontinuerligt följt utvecklingen inom området.

När det återigen gäller de många nya, starkt expanderande kunskapsområdena är det nödvändigt att särskilda forskargrupper länge bedriver djupgående forskning inom begränsade delområden under intim kontakt med utvecklingen utomlands; endast härigenom kan resultaten få utbytesvärde och forskarna erhålla förmåga att tillgodogöra sig de utländska erfarenheterna.

Rådet betonar, att det med den nuvarande forskarstaben icke är möjligt att ens ytligt bevaka den utländska kunskapsutvidgningen inom flygtekniken. Än mindre kan i nämnvärd omfattning sådant mer högvärdigt tillgodogörande av utländska forskningsresultat utföras, som fordrar egna högtstående insatser.

Enligt rådet borde flygtekniska försöksanstaltens forskarstab till sin storlek icke understiga antalet tekniska huvudområden, som anstalten har att verka inom. Med hänsyn till svårigheterna att på några få år åstadkomma en sådan ökning föreslår rådet att målsättningen för en första utbyggnadsetapp i personalavseende bestäms till 40 kvalificerade forskare. Detta är emellertid enligt rådets mening ett minimum.

Kostnaderna för en dylik utbyggnad, avseende också erforderlig hjälppersonal av olika kategorier, har av rådet beräknats till mellan 0,8 och 2,4 milj. kronor, beroende på omfattningen av den typforskning som kan bedömas äga rum vid anstalten. Med nuvarande typforskningsomfattning skulle vid full

utbyggnad kostnadsökningen bli 1,6 milj. kronor, jämfört med anslagen för budgetåret 1959/60, och den totala ramen för löpande utgifter 8,8 milj. kronor. Utbyggnaden i anslagshänseende föreslås skola äga rum under en treårsperiod.

Ett nödvändigt villkor för att knyta fler forskare till flygtekniska försöksanstalten är att bättre löneförmåner kan erbjudas än som gäller för närvarande. Den högsta lönegrad, som hittills kunnat ges även de mest kvalificerade forskarna, utom avdelningscheferna, är A 26. Med den rådande konkurrensen om tekniska forskare ter sig denna slutlön föga lockande. En förbättring av lönerna skulle verka stimulerande på rekryteringen av även yngre forskare. Samtidigt skulle det bli möjligt för anstalten att förvärva ett antal framstående flygforskare från utlandet. Rådet bedömer det nödvändigt att under de närmaste tre åren inrätta minst fem, helst sju laboratoristjänster i lönegraden B 1 samt minst två, helst fyra professorstjänster i B 3.

Rådet anför ytterligare om uppbyggnadsperiodens längd, att utvidgningen från nuvarande forskarantal måste kräva flera år; hur snabbt den kan verkställas beror på ett stort antal delvis svåröverskådliga faktorer. Inrättandet av de nya forskartjänsterna bör dock ske under en relativt kort uppbyggnadstid — tre år — så att åtgärderna stimulerar både tillströmningen till den flygtekniska linjen vid tekniska högskolan i Stockholm och benägenheten att söka till anstalten.

Inom svensk flygforskning äger, anför rådet, ett intimt samarbete och en samplanering rum, omfattande även den mer grundläggande forskning, som icke sker på beställning från flygförvaltningen eller flygindustrien.

Vid sin bedömning av flygtekniska försöksanstaltens departementstillhörighet har utredningen ur skilda synpunkter kommit fram till att ett bibehållande av försöksanstalten under handelsdepartementet är den bästa lösningen. Den dominerande forskningsvolymen vid flygtekniska försöksanstalten gäller försvaret, och detta kan tala för anstaltens överförande till försvarsdepartementet. Å andra sidan skulle vid en överflyttning försvarssidan komma att få ansvaret för att de civila behoven av flygforskning blev tillgodosedda. Detta skulle säkerligen innebära nackdelar för den civila flygforskningen, bl. a. finns risken att de nästan alltid pressande dagsaktuella flygmilitärtekniska problemen i praktiken skulle komma att skjutas åt sidan de för civila ändamål föreliggande forskningsuppgifterna.

Utredningen har icke ansett det möjligt bedöma den relativa betydelsen av de militära och civila behoven av flygforskning. Rådet understryker emellertid angelägenheten av att klara finansieringsprinciper fastställas i avseende på militära och civila bidrag över statsbudgeten. Rådet erinrar i detta sammanhang om att på senare tid anskaffningar vid anstalten av primärt försvarsviktig utrustning har direkt belastat försvarshuvudtiteln. Exakt hur gränsdragningen i framtiden bör ske anser dock rådet vara av något underordnad betydelse — då det i båda fallen gäller statliga medel och flygforskningen till väsentlig del är ett gemensamt militärt och civilt intresse — jämfört med att bestämda finansieringsprinciper blir stadfästa.

Utredningen räknar med flygmilitära årliga beställningar vid försöksanstalten om 5 milj. kronor fram till och med budgetåret 1962/63. Beloppet bedömes komma att fördelas med 3,8 milj. kronor för typforskning och 1,2 milj. kronor för allmän flygforskning. Vid en total utgiftsram enligt det föregående av 8,8 milj. kronor skulle återstoden, 3,8 milj. kronor, finansieras genom dels övrig beställningsverksamhet, dels det särskilda tillskottet från staten för anstaltens egen forskning, den s. k. nettoutgiften. För övrig beställningsverksamhet, däribland civil typforskning, räknar rådet enligt den tidigare angivna förutsättningen med oförändrat 1,0 milj. kronor. Därvid skulle utrymmet för anstaltens egen fria forskning, nettoutgiften, behöva öka från f. n. 1,2 milj. kronor till 2,8 milj. kronor. Detta anser rådet vara en mycket måttlig försäkringspremie mot risken att icke bli i stånd att utvidga svensk industri för export på ett produktionsområde, som av allt att döma efter hand blir ett av världens största för färdigprodukter.

Beträffande utrustning och byggnader vid försöksanstalten föreslås följande finansieringsprinciper.

1. Försöksutrustning, som är nödvändig för typ- och annan målbunden forskning för försvaret, samt byggnader för sådan utrustning bekostas över försvarshuvudtiteln.

2. Utrustning för allmänna flygforskningsändamål, komplettering och modernisering av befintlig utrustning samt all verkstadsutrustning bekostas med anslag från tionde huvudtiteln.

3. Alla erforderliga till- och nybyggnader med undantag för sådana för försvarsnödvändig utrustning bekostas från tionde huvudtiteln efter framställning från byggnadsstyrelsen.

I fråga om taxebestämmelserna anser utredningen att den nuvarande taxan för uppdrag för försvaret och för andra statliga uppdrag, den s. k. normaltaxan, bör bibehållas. Den innebär täckning för de på uppdragen belöpande direkta och indirekta anslagsbelastande utgifterna. Höjning av avgifterna skulle komma att medföra allvarliga skadeverkningar både för försvaret och för försöksanstalten. Även när det gäller uppdrag för civila flygtekniska ändamål bör normaltaxan tillämpas. Nu tillämpas i dessa fall en högre taxa.

Yttrandena över betänkandet

Över flygtekniska rådets betänkande har yttranden avgivits av överbefälhavaren, flygförvaltningen, luftfartsstyrelsen, statskontoret, överstyrelsen för de tekniska högskolorna samt Sveriges industriförbund. Huvuddragen i betänkandet har därvid överlag tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Rörande den av flygtekniska rådet angivna allmänna bakgrunden, *l u f t f a r t e n s a l l m ä n n a e x p a n s i o n s m ö j l i g h e t e r*, framhåller *l u f t f a r t s s t y r e l s e n*, att dessa över huvud taget är svåra att beräkna med någon större grad av säkerhet. Politiska och ekonomiska förhållanden kan inträffa, som i och för sig medför en än högre expansionstakt än den utredningen redovisar. Å andra sidan finns återhållande krafter, bland annat på

det trafiklednings- och flygsäkerhetsmässiga planet — kostnaderna för flygsäkerhetstjänstens utbyggnad antas nämligen komma att stiga proportionsvis mer än vad som svarar mot trafikökningen.

Flertalet remissinstanser ansluter sig principiellt till den målsättning för fortsatt svensk flygforskning, som utredningen föreslagit. Sålunda framhåller *luftfartsstyrelsen* bl. a., att den i Sverige bedrivna flygforskningen för civila ändamål hittills icke haft en sådan omfattning, att den kunnat ge förutsättningar för en mera varaktig framgång för svensk flygindustri på den internationella marknaden. En vidgad allmän målforskning med en viss inriktning på olika för den egna industrien lämpliga tillverkningsobjekt anser styrelsen utgöra en nödvändig förutsättning för en sådan framgång. En planmässig fördelning av flygforskningsuppgifterna för civil flygteknik och luftfart framstår helt enkelt som en nödvändig rationaliseringsåtgärd. Ett visst internationellt intresse — i varje fall i vad avser de europeiska länderna — för en integrering av flygplanproduktionen kan konstateras vara för handen. Mot denna bakgrund bör det, enligt styrelsens uppfattning, vara möjligt även för ett mindre industriland som Sverige med dess begränsade ekonomiska resurser att i utbyte mot en skälig forskningsprestation erhålla del av andra länders erfarenheter och forskningsresultat i en sådan utsträckning, att en egen flygindustriell verksamhet därigenom kan bedrivas.

Enligt *Sveriges industriförbunds* uppfattning är det nödvändigt, att den svenska flygindustrien kan tillgodogöra sig resultatet av en inhemsk forskningsverksamhet, som icke blott kvalitativt utan även till sin omfattning fyller rimliga anspråk. Storleken av dessa forskningsresurser blir alltså av betydelse för flygindustriens planering på längre sikt. Vissa forskningsuppgifter — framför allt när det gäller grundforskning och allmän målforskning — är av den natur och kräver sådana ekonomiska insatser, att de icke kan i större utsträckning fullgöras inom den berörda industrien. Det är därför nödvändigt att allmänna forskningsorgan — främst flygtekniska försöksanstalten — ges sådana resurser, ekonomiskt och personellt, att där ernådda resultat blir ur internationell synpunkt värdefulla. *Överbefälhavaren* — som icke tar ställning till behovet av forskning för civila ändamål, men likväl framhåller att sådan forskning direkt eller indirekt är av betydelse för försvaret — finner utredningens målsättning för den flygforskning, som primärt tjänar militära syften, vara riktig. Huruvida den är riktig med hänsyn till våra resurser anser sig *överbefälhavaren* icke kunna bedöma. Den omständigheten, att vapenteknikens utveckling och sammansättningen av de stridskrafter, som kan insättas mot vårt land, inte kan förutses mer än högst ett tiotal år med något större grad av noggrannhet, får emellertid ej föranleda, att erforderlig forskning inte bedrivs inom den överblickbara framtiden.

Inriktningen av den allmänna målforskningen bör, med tanke på lämpliga tillverkningsobjekt, enligt *luftfartsstyrelsen* ske på sådana specialprodukter, för vilka utvecklingskostnaderna står i lämplig proportion till in-

dustriens egen investeringskapacitet. Tyngre transportflygplan kan utifrån denna målsättning, enligt styrelsens uppfattning, icke ifrågakomma. *Flygförvaltningen* analyserar närmare de mindre flygplantyper med stor civil användning inom landet, vilka borde kunna utvecklas i vårt land, och kommer fram till att såväl mindre sportflygplan för landets flygklubbar som tvåmotoriga transportflygplan för inrikes och charterflyg och även mindre helikoptrar för bl. a. räddningstjänst borde kunna bli produkter konkurrenskraftiga gentemot utlandet. Förekomsten av en inhemsk flygindustri skulle, framhåller *Sveriges industriförbund*, främja även betydande delar av övrig produktion, som engageras för leveranser av materiel, halvfabrikat och speciell utrustning till den egentliga flygindustrien. Dessa leverantörer skulle tack vare den snabba flygtekniska utvecklingen kunna tillgodogöra sig forskningsresultat och tekniska framsteg, vilka för dem kunde bli ytterst värdefulla även på andra tillverkningsområden.

Mot denna bakgrund tillstyrkes i allmänhet vad flygtekniska rådet föreslagit om en förstärkning av forskningsresurserna. Sålunda finner bl. a. *luftfartsstyrelsen* utredningens förslag om en avsevärd ökning av antalet forskartjänster vid flygtekniska försöksanstalten väl motiverade. *Statskontoret* anför i fråga om nettoutgiften, att en höjning därav i och för sig kunde vara motiverad med hänsyn till de lönestegringar, som inträffat sedan nettoutgiften fastställdes till 1,2 milj. kronor år 1956, men anser att i nuvarande läge någon jämkning därav enbart ur sistnämnda synpunkt icke bör ifrågakomma. Rörande de ifrågasatta personalförstärkningarna understryker statskontoret att nära hälften av de vid försöksanstalten inrättade befattningarna i 24 lönegraden och högre för närvarande är vakanta, vilket förhållande icke torde förbättras med mindre än att försöksanstalten tillföres laboratorstjänster. Statskontoret har dock icke närmare gått in på sistnämnda spörsmål men uttalar i detta sammanhang att den allmänna upprustningen vid universitet och högskolor samt de löneförbättringar, som genomförts vid bl. a. försvarets forskningsanstalt (se prop. 152/1959, s. 35), torde inverka menligt för flygtekniska försöksanstalten och försvåra möjligheterna att till anstalten knyta goda forskare.

Beträffande utbyggnadstakten är några av de hörda instanserna tveksamma. *Tekniska högskolans i Stockholm kollegienämnd*, som yttrat sig på begäran av överstyrelsen för de tekniska högskolorna, utgår från att utredningsförslaget avser en ökning från 12 till 40 högkvalificerade forskare under en första utbyggnadsetapp om tre år och uttalar härtill, att denna utbyggnadstakt nog i praktiken blir starkt påverkad av den knappa tillgången på sådana forskare. *Sveriges industriförbund* uttrycker, under erinran om den allmänna bristen på kvalificerad arbetskraft och andra industrigrenars behov av dylik arbetskraft, en liknande uppfattning.

Vad utredningen föreslagit i fråga om anstaltens departements-tillhörighet och dess framtida finansiering har i allmänhet icke mött erinran under remissbehandlingen. *Industriförbundet* avvisar av

principiella skäl en subventionering i egentlig mening av den civila flygindustrin. Någon erinran synes däremot enligt förbundets mening ej kunna riktas emot att staten av militära beredskapsskäl bidrager till att täcka flygindustriens utvecklingskostnader, exempelvis genom att dessa helt eller delvis påföres sådana flygplansbeställningar, som sker för statens räkning.

Flera remissinstanser, däribland *luftfartsstyrelsen*, *överstyrelsen för de tekniska högskolorna* och *kollegienämnden vid tekniska högskolan i Stockholm*, understryker vikten av samordning av forskningsresurserna. Kollegienämnden saknar i utredningen en bredare översyn av samplanerings- och finansieringsfrågorna. Dessa bör därför ägnas fortsatt uppmärksamhet, sedan den av utredningen föreslagna långsiktiga flygforskningspolitiken accepterats av statsmakterna.

Flygtekniska försöksanstaltens anslagsäskanden för budgetåret 1961/62

Styrelsen för flygtekniska försöksanstalten (skr. 26/8 och 3/11 1960) hemställer, under hänvisning till flygtekniska rådets förenämnda utredning, att anslaget höjes med 1 324 200 kronor. Därjämte hemställer styrelsen, att flygtekniska försöksanstalten i fortsättningen skall benämnas Flygtekniska forskningsanstalten.

	Ökning
1. Nya tjänster:	
a) 2 forskningschefer Bp 3	72 696
b) 4 laboratorer Be 1	131 856
c) 1 förste forskningsingenjör Ae 26	28 320
d) 4 avdelningsingenjörer Ae 21	87 504
e) 2 försöksledare Ae 19	39 456
2. Uppflyttning i lönegrad:	
a) 1 överdirektör Bp 5—Bp 6	2 832
b) 3 avdelningschefer Bp 1—Bp 3.....	10 152
c) 1 förrådsmästare Ae 12 — förrådsförvaltare Ae 13	696
3. Ändrad anställningsform:	
a) 1 förste avdelningsingenjör Ag 24—Ae 24	—
b) 1 forskningsingenjör Ag 23—Ae 23	—
c) 3 avdelningsingenjörer Ag 21—Ae 21	—
d) 2 avdelningsingenjörer Ag 19—Ae 19	—
e) 1 försöksledare Ag 17—Ae 17	—
f) 3 ingenjörer Ag 17—Ae 17	—
g) 2 ingenjörer Ag 15—Ae 15	—
h) 2 ritare Ag 13—Ae 13	—
i) 1 assistent Ag 13—Ae 13	—
j) 1 tekniker Ag 10—Ae 10	—
k) 2 fotografer Ag 9—Ae 9	—
l) 1 kontorist Ag 9—Ae 9	—
m) 6 kanslibiträden Ag 7—Ae 7	—

	Ökning
4. Extra tjänstemän, verkstadsarbetare och tillfälliga biträden . . .	325 000
5. Kontraktansättningar	50 000
6. Vissa arvoden	600
7. Vissa lönegradsuppflyttningar och grundlöneändringar, beslutade av 1960 års riksdag (se prop. 151)	27 004
8. Löneklassändringar	17 907
9. Rörligt tillägg	512 987
10. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	17 219
11. Avrundning	— 29
	1 324 200

Anstaltens styrelse erinrar om att den tillstyrkt vad flygtekniska rådet föreslagit i sin utredning och att den redan i närmast föregående petita föreslog en förstärkning av anstaltens forskningskapacitet men att statsmakterna, i avvaktan på prövning av rådets förslag, icke vidtog några förstärkningsåtgärder. Till följd av anstaltens brist på forskare — ett stort antal forskarbefattningar är för närvarande vakanta — erfordras emellertid nu åtgärder, som leder till en avsevärd nyrekrytering av såväl erfarna som yngre forskare. Styrelsen framlägger förslag härom, grundat på en av styrelsen uppgjord treårsplan för genomförande av den av flygtekniska rådet förordade förstärkningen vad avser inrättandet av nya högre forskarbefattningar.

Enligt 1958 års riksdags beslut skall vid anstalten för försvarets behov av forskning uppföras en ny vindtunnelanläggning för 15 miljoner kronor. Den bekostas av medel anvisade under fjärde huvudtiteln. Styrelsen anmäler, att det med nuvarande uttunnade forskarpersonal icke torde bli möjligt att bedriva effektiva undersökningar vid denna vindtunnelanläggning, när den blir färdig. Även beställningsverksamheten vid befintliga anläggningar blir lidande på forskarbristen, det kan bl. a. komma att inträffa att anstalten icke blir anlita för vissa uppdrag, på grund av att anstalten saknar tillräckligt antal specialister. Överhuvud finner styrelsen, att effektiv flygforskning icke längre kan bedrivas vid försöksanstalten med nuvarande forskarpersonal. Det framstår därför som ytterst angeläget, att upprustningen påbörjas utan ytterligare dröjsmål och målmedvetet fullföljes på basis av en av statsmakterna sanktionerad flygforskningspolitik, såsom närmare föreslagits av flygtekniska rådet.

Behovet av medel under avlönings- och omkostnadsanslagen för budgetåret 1961/62 har beräknats med utgångspunkt från att beställningarna hos anstalten kommer att öka samt att mera pengar ställs till förfogande för anstaltens egen forskning. Inkomsterna av beställningsverksamheten, häri inräknade ersättningar från flygförvaltningen för projekterings- och konstruktionsarbeten m. m. för den nya supersonisk-hypersoniska vindtunnelanläggningen, uppgick budgetåret 1959/60 till omkring 4 650 000 kronor och beräknades i anstaltens petita för innevarande budgetår till 6 000 000